

Indiener: College van burgemeester en wethouders
Datum: 22 mei 2018
Portefeuillehouder(s): Wethouder Haring
Portefeuille(s): Financiën
Contactpersoon: R.C. Ouwerkerk/P.J. Vonk
Tel.nr.: 8856 **E-mailadres:** ouwerkerk.r@woerden.nl

18R.00335

Onderwerp:

Jaarverslag en jaarrekening 2017

Samenvatting:

Wij stellen de raad voor om het jaarverslag en de jaarrekening 2017 vast te stellen. Met deze stukken leggen wij zowel financieel als inhoudelijk verantwoording af. Met de jaarrekening geven we een beeld van de financiële ontwikkelingen en de huidige financiële situatie van de gemeente. Met het jaarverslag geven we een beeld van het door ons gevoerde beleid, alle werkzaamheden en alles wat heeft plaatsgevonden.

Gevraagd besluit:

De raad besluit:

1. Het jaarverslag en de jaarrekening 2017 met een positief resultaat van € 10.463.649 vast te stellen
2. In totaal een bedrag van € 4.298.880 over te hevelen naar 2018
3. Het saldo van programma 3 van € 870.615 toe te voegen aan de reserve sociaal domein
4. Toe te voegen aan de Algemene Reserve Grondbedrijf een bedrag van € 3.960.782
5. Het netto saldo ad € 1.333.372 toe te voegen aan de Algemene Reserve

---

Inleiding

Conform artikel 197 van de Gemeentewet leggen wij verantwoording af, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Deze stukken zijn opgesteld conform de voorschriften van artikel 186 van de Gemeentewet en het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

De accountantscontrole is nog niet afgerond. Voor meer details zie 'Kanttekeningen'. Het proces tot de afronding van de jaarrekeningcontrole ziet er nog als volgt uit. Behandeling in de Auditcommissie op 7 juni 2018, behandeling in het Beeld op 14 juni (inclusief een korte inleidende presentatie van de portefeuillehouder/ambtenaar) en Het Debat en tot slot de definitieve besluitvorming op 28 juni 2018.

Participatieproces

Niet van toepassing

Wat willen we bereiken?

Aan de hand van dit voorstel leggen wij financiële en inhoudelijke verantwoording af en vragen wij uw raad de financiële besluiten te nemen die nodig zijn om het boekjaar 2017 af te kunnen sluiten.

Argumenten

1. *Het jaarverslag en de jaarrekening 2017 met een positief resultaat van € 10.463.649 vast te stellen, want...*

Daarmee gaat u akkoord met de verantwoording die wij afleggen en de financiële besluiten die wij aan u voorleggen.

2. *In totaal een bedrag van € € 4.298.880 over te hevelen naar 2018, want...*

Omdat niet alle werkzaamheden conform planning in 2017 konden plaatsvinden wordt voorgesteld om dit totaalbedrag over te hevelen naar 2018. In bijlage 4 bij de jaarstukken vindt u een overzicht van de budgetreserveringen, waaruit de samenstelling van dit totaalbedrag wordt verklaard. Middels een indeling in categorieën geven we in dit overzicht per overheveling aan waarom het bedrag in 2018 (alsnog) benodigd is.

3. *Reserve Sociaal Domein*

Voorgesteld wordt het saldo van programma 3 toe te voegen aan de reserve sociaal domein. De hoogte ervan bedraagt per 31-12-2017 dan € 3.675.861

Saldo 31-12-2016 cf jaarrekening 2016	€ 3.385.256
af: schuldhelpverlening (beleidsimpuls begroting 2017-2020)	- € 60.000
af: bestuursrapportage 2017	- € 520.000
bij: saldo jaarrekening 2017	€ 870.615

De raad heeft een amendement aangenomen bij het vaststellen van het jaarverslag en de jaarrekening 2016 (17R.00378) tot maximering van de het saldo van de reserve sociaal domein, waarbij de volgende berekening is gehanteerd.

Totaal aan risico's, zie paragraaf Weerstandvermogen	€ 2.563.750
Maximum op basis van onzekerheid van 70%	€ 3.666.163
Totaal bestemmingen/claims	€ 2.328.837
Totaal plafond	€ 5.995.000

Het maximum na toerekening van het saldo 2017 bedraagt € 5.995.000

Aangezien dit hoger is dan het huidige saldo van € 3.675.861 is er op dit moment geen sprake van afroaming naar de algemene reserve.

4. *Toe te voegen aan de Algemene Reserve Grondbedrijf € 3.960.782*

Dit bedrag is nodig in verband met de uit te betalen bedragen in verband met het BRAVO-traject en een paar andere claims in verband met bovenwijkse voorzieningen.

5. *Het netto saldo ad € 1.333.372 toe te voegen aan de algemene reserve, want...*

Daarmee verhogen we onze buffer voor calamiteiten, exploitatietekorten/incidentele uitgaven en het neutraliseren negatieve reserves.

Kanttekeningen, risico's en alternatieven

Accountantscontrole

De accountant is nog bezig met het afronden van de accountantscontrole, waardoor het accountantsverslag nog niet gereed is. Zodra het accountantsverslag is ontvangen van de accountant, zult u deze separaat ontvangen.

De belangrijkste openstaande punten betreffen het Sociaal Domein en de rechtmatigheid van de aanbestedingen. Tot slot verwachten wij nog inhoudelijke opmerkingen vanuit de accountant over de jaarrekening en het jaarverslag. Deze opmerkingen zijn nog niet verwerkt in de bijgesloten versie, maar zullen apart aan alle betrokkenen worden gecommuniceerd indien relevant. Cosmetische aanpassingen zullen hierbij buiten beschouwing worden gelaten.

In de controle op de rechtmatigheid van aanbestedingen wordt in kaart gebracht welke uitgaven aanbesteed hadden moeten worden en of ze ook daadwerkelijk juist zijn aanbesteed. Uit de analyse tot nu toe, blijkt een verschil te zijn tussen wat aanbesteed had moeten worden en daadwerkelijk is aanbesteed. Indien het totale bedrag dat niet juist is aanbesteed groter is dan toegestaan voor de accountantscontrole (materialiteitsgrens) volgt een 'controleverklaring met beperking'. Op dit moment wordt voor de items die nu als 'waarschijnlijk onjuist aanbesteed' op detail uitgezocht of dit inderdaad het geval is. Afhankelijk van deze bevindingen wordt door de accountant besloten of een goedkeurende verklaring of een verklaring met beperking op dit onderdeel wordt afgegeven. De verwachting is dat er een te grote onzekerheid uit deze controle zal komen, waardoor een controleverklaring met beperking zal worden afgegeven bij de jaarrekening 2017.

Verbeteracties Sociaal Domein naar aanleiding van de evaluatie van de jaarrekening

In 2016 is door de accountant een verklaring met beperking afgegeven door te grote onzekerheden in prestatieverleveringen door zorgaanbieders en SVB. Hierop hebben we intern een aantal gerichte acties uitgezet om te voorkomen dat we in 2017 om dezelfde reden een verklaring met beperking ontvangen. Deze acties zijn de volgende:

In het uitzonderlijke geval van zorgaanbieders zonder goedkeurende controleverklaring bij de productieverantwoording zijn we, in afwijking op het controleplan I&M Utrecht West, overgegaan op finale afrekening. Hiermee is voorkomen dat de productie van deze zorgaanbieders als onzeker wordt aangemerkt voor de jaarrekening 2017;

Statistische detailcontrole op geleverde prestaties PGB middels een zelf uitgevoerd onderzoek. Dit onderzoek heeft zich gericht op de vraag of de toegekende zorg naar tevredenheid is geleverd en of de declaraties juist en volledig zijn geweest. Hiermee is de prestatieverlevering vastgesteld van alle PGB dossiers;

Saldobevestigingen niet gecontracteerde zorgaanbieders, waarmee we onderlinge afstemming hebben over de geleverde zorg en de hiermee gemoede betalingen;

Niet ondertekening ondersteuningsplan alsnog als basis laten gelden voor een maatwerkvoorziening in geval van bemoeizorg en praktisch niet haalbare ondertekening. Hiermee is voorkomen dat we niet voldoen aan ons beleid en onze verordeningen.

De uitgevoerde acties hebben geleid tot het uitblijven van onzekerheden in de jaarrekening binnen het Sociaal Domein en zijn daarmee volledig effectief geweest.

Sociaal domein

In het najaar van 2017 werd op de open einde regelingen van het sociaal domein een forse stijging van de uitgaven geprognosticeerd, met alle onzekerheden naar boven en beneden die er bij horen, en is de raad daarover geïnformeerd. Anders dan voorgaande jaren leek de reserve sociaal domein deze tekorten niet op te kunnen vallen. Zoals meegedeeld aan de raad ligt ondermeer een belangrijke onzekerheid in het feit dat facturen lang op zich laten wachten en het gegeven dat prognosticeren ook in 2017 lastig is gebleken vanwege gebrek aan historische cijfers. In reactie op deze dreigende overschrijding hebben wij een verantwoorde terughoudendheid betracht in onze niet wettelijk verplichte uitgaven binnen programma 3, met name op de aanvullende re-integratiebudgetten en de extra inspanningen op het gebied van armoedebestrijding. In combinatie met meevallers die de laatste maanden zichtbaar werden (een minder hoge toename van de uitgaven jeugdzorg, lagere personeelskosten als gevolg van het op een later moment aannemen van nieuwe medewerkers, lagere kosten voor bijstandverlening, een hogere vergoeding van het rijk en een aanvullende bijdrage van Oudewater in de kosten van de backoffice sociaal domein) heeft dit er toe geleid dat het geprognosticeerde tekort is weggewerkt. De laatste maanden is de systematiek van het prognosticeren verder verbeterd, zullen door toename van steeds meer historische cijfers de prognoses steeds betrouwbaarder worden, zullen overschrijdingen beter gemonitord worden en worden de afspraken met Fermwerk aangescherpt om de sturingsinformatie actueler en betrouwbaarder te maken.

Financiële gevolgen van het voorgestelde besluit

Het saldo van de jaarrekening 2017 toont het saldo tussen de begrote en de werkelijke cijfers over 2017. Het rekeningresultaat 2017 is € 10.463.649 positief. Verminderd met het voorgestelde bedrag aan budgetreserveringen ontstaat een netto positief saldo van **€ 6.164.769**

De volgende opstelling kan worden gemaakt:

Resultaat jaarrekening 2017	+	€ 10.463.649
Af: Budgetreserveringen	-/-	- 5.732.624
Waarvan via reserves	+	€ 1.433.744
Netto positief saldo		€ 6.164.769

Voorstel:

Toe te voegen aan Algemene Reserve Grondbedrijf		
In verband met claims Bravo	-/-	- 3.402.782
In verband met overige claims bovenwijkse voorzieningen	-/-	- 558.000
Toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein	-/-	- 870.615
Toe te voegen aan de Algemene Reserve	+	€ 1.333.372

Communicatie

Niet van toepassing.

Vervolgproces

De financiële besluiten worden verwerkt in onze financiële systemen.
Een exemplaar van de jaarstukken verzenden wij aan de provincie als financieel toezichthouder.

Bevoegdheid raad:

Op grond van artikel 198 van de Gemeentewet stelt de raad de jaarrekening en het jaarverslag vast in het jaar volgend op het begrotingsjaar.

Bijlagen:

- Jaarverslag 2017 (corsanummer 18.010360)
- Jaarrekening 2017 (corsanummer 18.010359)
- Raadsbesluit (corsanummer 18R.00359)

De indiener: College van burgemeester en wethouders

De secretaris

De burgemeester

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

V.J.H. Molkenboer

M.H. Brander

Jaarverslag en
Jaarrekening
2017

INHOUDSOPGAVE

Inhoud

Voorwoord	3
Financiële beschouwingen	4
Programma's	6
PROGRAMMA 1 – BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID.....	7
PROGRAMMA 2 – FYSIEK BEHEER OPENBARE RUIMTE EN VERVOER.....	12
PROGRAMMA 3 – SOCIAAL DOMEIN	18
PROGRAMMA 4 – CULTUUR, ECONOMIE en MILIEU	27
PROGRAMMA 5 – ONDERWIJS en SPORT	33
PROGRAMMA 6 – RUIMTELIJKE ONTWIKKELING en WONEN	38
PROGRAMMA 7 – ALGEMENE INKOMSTEN	43
PARAGRAFEN.....	45
PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN.....	46
PARAGRAAF 2 VERBONDEN PARTIJEN	53
PARAGRAAF 3 WEERSTANDSVERMOGEN	67
PARAGRAAF 4 BEDRIJFSVOERING.....	76
PARAGRAAF 5 PROACTIEVE SAMENWERKING	81
PARAGRAAF 6 FINANCIERING	84
PARAGRAAF7 KAPITAALGOEDEREN.....	88
PARAGRAAF 8 GRONDBELEID.....	98
BIJLAGEN	106
Bijlage 1 Overzicht op taakvelden	107
Bijlage 2 Programmadoelen 2017	108
Bijlage 3 Beleidsindicatoren	124
Bijlage 4 Budgetreserveringen	130

Voorwoord

Aan de raad van de gemeente Woerden

Hierbij bieden wij u ter vaststelling het jaarverslag en de jaarrekening 2017 van de gemeente Woerden aan.

Jaarverslag en jaarrekening zijn opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de door de raad in oktober 2003 vastgestelde 'Financiële beheersverordening op grond van artikel 212 van de Gemeentewet', gewijzigd bij raadsbesluit van 29 januari 2015.

Het jaarverslag en de jaarrekening geven inzicht in de realisatie van de programma's na het uitbrengen van de programmabegroting 2017.

In het *jaarverslag* leggen wij verantwoording af over de programma's. Per programma is er een samenvatting met de belangrijke ontwikkelingen waarbij wordt ingegaan op de thema's van de programma's (conform de programmabegroting). Vervolgens rapporteren we over de realisatie van de programmadoelen, maar uitsluitend op de doelen die niet zijn gerealiseerd (score 3) en de doelen die deels zijn gerealiseerd (score 2). In bijlage 5 treft u een overzicht aan van alle doelen (gerealiseerd, niet of deels gerealiseerd) aan.

In de *jaarrekening* treft u onder meer de balans, waarderingsgrondslagen, programmarekening en de bijbehorende toelichtingen aan. Daarnaast zijn de controleverklaring van de onafhankelijke accountant en het vaststellingsbesluit opgenomen.

Het college van burgemeester en wethouders

Financiële beschouwingen

Het saldo van de jaarrekening 2017 toont het saldo tussen de begrote en de werkelijke cijfers over 2017. Het rekeningresultaat 2017 is € 10.463.649 positief. Verminderd met het voorgestelde bedrag aan budgetreserveringen ontstaat een netto positief saldo van **€ 6.164.769**

De volgende opstelling kan worden gemaakt:

Resultaat jaarrekening 2017	+	€ 10.463.649
Af: Budgetreserveringen	-/-	- 5.732.624
Waarvan via reserves	+	€ 1.433.744
Netto positief saldo		€ 6.164.769

Voorstel:

Toe te voegen aan Algemene Reserve Grondbedrijf		
In verband met claims Bravo	-/-	- 3.402.782
In verband met overige claims bovenwijkse voorzieningen	-/-	- 558.000
Toe te voegen aan de reserve Sociaal Domein	-/-	- 870.615
Toe te voegen aan de Algemene Reserve	+	€ 1.333.3729

Vanwege de gewijzigde BBV moet er tussentijds winst worden genomen uit de grondexploitaties. In deze jaarrekening is een winstneming gerealiseerd ad € 6.425.542 wat het bijzondere saldo veroorzaakt.

Analyse rekeningsaldo 2017

In de verschillende programma's zijn de saldi tussen geraamde en werkelijke baten en lasten geanalyseerd en toegelicht.

De algemene reserve kent in 2017 het onderstaande verloop:

1

Saldo 1 januari 2017					€ 35.886.456
Toevoeging:					
Ten behoeve van woongarant					€ 145.000
Bestemming saldo jaarrekening resultaat 2016					€ 625.000
Totaal toevoegingen					€ 770.000
Onttrekkingen:					
Afboeken boekwaarde i.v.m.verkoop pand de Sluisgroep					€ 2.060.949
Bijdrage organisatie-ontwikkeling					€ 774.587
Ten behoeve van HNW					€ 362.077
Organisatieverbeteringen openbare ruimte					€ 354.207
Veengebied en ruimtelijke adaptie					€ 180.000
Investeringsfonds doc.domeinen					€ 167.372
Ontwikkelingsvisie Middelland					€ 145.629
Omgevingswet					€ 141.251
Verkeersmaatregelen en onderzoekskosten verkeer					€ 123.420
Uitwerking verkeersvisie					€ 67.922
Cattenbroekerstrand					€ 56.931
City Marketing					€ 25.000
Regionale samenwerking het Groene Hart					€ 20.449
Individueel leerlingenonderzoek					€ 20.000
Totaal onttrekkingen					€ 4.499.793
Saldo 31 december 2017					€ 32.156.662

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicomangement wordt aan de hand van indicatoren verder

duiding gegeven aan de financiële vermogenspositie van de gemeente Woerden.

Sociaal domein

Bij het vaststellen van de programmabegroting heeft de raad als uitgangspunt gesteld dat schommelingen in de lasten en baten in het sociaal domein opgevangen worden binnen het sociaal domein. In feite betekent dit dat financieel gezien binnen programma 3 moet worden gebleven. Hierdoor is het ontschot werken mogelijk en kan het sociaal domein integraal worden ingestoken. Het saldo van programma 3 wordt toegevoegd of onttrokken aan de reserve Sociaal Domein.

Programmadoelen

In dit jaarverslag rapporteren wij per programma de afwijkingen: niet de programmadoelen die volgens planning zijn gerealiseerd (score 1), maar uitsluitend doelen die gedeeltelijk zijn gerealiseerd (score 2, kleur oranje) en doelen die niet zijn gerealiseerd (score 3, kleur rood). In bijlage 5 zijn alle programmadoelen 2017 opgenomen. Van de resultaten die in de programmabegroting 2017 opgenomen zijn, is 83% gerealiseerd. Ter vergelijking: in 2015 was 76% van de programmadoelen gerealiseerd. In 2016 was dit 84%.

progr.	aantal doelen	score 1		score 2 of 3	
		aantal	%	aantal	%
1	20	20	100%	0	0%
2	29	18	62%	11	38%
3	67	58	87%	9	13%
4	28	24	86%	4	14%
5	16	14	88%	2	12%
6	13	8	62%	5	38%
7	12	12	100%	0	0%
Totaal	185	154	83%	31	17%

In het onderdeel 'Programma's' van dit jaarverslag wordt per programma uiteengezet welke resultaten (nog) niet geboekt zijn en waardoor dit is veroorzaakt.

Programma's

PROGRAMMA 1 – BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID

Samenvatting

Kwaliteit van dienstverlening

Klanttevredenheid

In enquêtes naar de klanttevredenheid gaven onze inwoners ons in 2017 gemiddeld deze rapportcijfers:

Balie:

- Werken op afspraak 7,83
- Vriendelijkheid van de medewerker 8,14
- Dienstverlening gemeente Woerden 7,74

Huwelijken / geregistreerd partnerschap:

- Melding 8,45
- Optreden medewerker tijdens melding 8,43
- Trouwlocatie 8,3
- Huwelijksvoltrekking/geregistreerd partnerschap 8,61

Thuisbezorging reisdocumenten en rijbewijzen

In 2016 is Woerden gestart met een proef voor het gratis thuisbezorgen van reisdocumenten en rijbewijzen. Hierbij hoeven onze inwoners nog maar één keer, bij de aanvraag van hun document, naar het stadhuis te komen. Daarna wordt het reisdocument of rijbewijs bij de aanvrager bezorgd: thuis, op het werk of elders in Nederland. In 2017 is er flink gebruikgemaakt van het gratis thuisbezorgen van reisdocumenten (60%) en rijbewijzen(30%). In 2017 is de proef geëvalueerd door middel van een korte vragenlijst om de klanttevredenheid hiervan te toetsen. Uit de resultaten is gebleken dat de waardering van deze dienstverlening wordt gewaardeerd met een 9.0 (reisdocumenten) en een 8.9 (rijbewijzen).

Met deze resultaten zal het thuisbezorgen in 2018 worden voortgezet.

Samenwerking Oudewater-Woerden

Sinds 2012 werken Oudewater en Woerden samen onder een uitvoeringsovereenkomst voor de Oudewaterse werkzaamheden. Naar aanleiding van evaluaties van Seinstra van de Laar (2017) en Common Eye (2016) is een voorstel geschreven om de samenwerking tussen Oudewater en Woerden verder voort te zetten op basis van partnerschap met als uitgangspunt 'partnerschap is gedeeld eigenaarschap'. De colleges zijn hiertoe 3 maal gezamenlijk bijeengekomen en de werkorganisatie heeft een verkenning uitgevoerd om het partnerschap verder vorm te geven. Er worden in 2018 pilots opgestart. De juridische constructie in de DVO wordt echter niet aangepast. Het voorstel is ter kennis name aan de gemeenteraad Woerden aangeboden in november 2017. In Oudewater heeft de raad een Raadsvoorstel aangenomen in december 2017 waarmee het partnerschap voortgang kan vinden.

Het partnerschap is uitgewerkt in de deelgebieden: Integrale P&C cyclus, projectmatig maatwerk, gezamenlijke directie en control, nabijheid organiseren en lokale kennis borgen en meer en minder kosten. De uitvoering van het partnerschap is onder andere al ingezet door de gemeentesecretaris van Oudewater op te nemen in de directie van de werkorganisatie (gezamenlijke directie en control), gezamenlijke bestuursafdelingen over bedrijfsvoering en casuïstiek te organiseren en de P&C cycli te synchroniseren (geïntegreerde P&C cyclus).

Regionale samenwerking

De belangrijkste samenwerkingsverbanden waar Woerden in deelneemt zijn de netwerksamenwerkingen U10 en Alphen-Gouda-Woerden (AGW) en de zorginkoop organisatie Utrecht-West. In de U10 is de Ruimtelijk-Economische Koers (REK) vastgesteld door de afzonderlijke raden (Woerden 29 augustus), waarmee de U10 de principes van het 'gezond stedelijk leven' heeft omarmd (groen, gezond en slim). Met de REK probeert de U10 het hoofd te bieden aan de regionale uitdagingen op mobiliteit en huisvesting, door verdicht stedelijk te bouwen rondom knooppunten. Met de REK is ook een uitvoeringsagenda vastgesteld waarin concrete projecten zijn opgenomen. In dit kader is Woerden ook op 27 september gastheer geweest van het U10 beraad(t) mobiliteit. Zo ontwikkeld de U10 zich verder van een verkennende fase naar een uitvoerende fase. Tot slot zijn de gemeenten Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede per 1 januari 2018 toegetreden tot de U10 (hoewel de naam 'U10' gelijk is gebleven).

Dezelfde ontwikkeling (van verkennend naar uitvoerend) is te zien binnen AGW. Naar aanleiding van het bestuursakkoord met de provincie Zuid-Holland (2016) is op 31 maart door AGW een bestuurlijke aanvraag gedaan bij het college GS voor een subsidie voor een aantal projecten op het gebied van bodemdaling, economie en de aansluiting met onderwijs en recreatie. De provincie heeft zich voor 1,53 miljoen gecommiteerd aan 8 projecten (17r.00739). Samen met de provincie Zuid-Holland en het hoogheemraadschap de Rijnlanden heeft AGW minister Schouten van LNV en staatssecretaris Van Veldhoven van IenW op 15 december uitgenodigd voor een werkbezoek omtrent bodemdaling, welke op 12 februari heeft plaatsgevonden. Dit in voorbereiding op het uitwerken van een regiodeal op hetzelfde thema. Tot slot is het afsluiten van een akkoord met de provincie Utrecht vooralsnog niet succesvol geweest. In 2018 wordt hier verder aan gewerkt.

Inkoop en Monitoring Utrecht West (I&M UW), formeel onderdeel van de gastgemeente Woerden, is verantwoordelijk voor de regionale inkoop van onder andere Jeugdzorg voor vijf gemeenten. In 2017 is er vier keer de mogelijkheid voor zorgaanbieders om zich in te schrijven voor Jeugd en WMO nieuw. Daar is op zeer grote schaal gebruik van gemaakt en inmiddels hebben wij meer dan 180 zorgaanbieders voor Jeugdzorg en WMO nieuw.

Hoewel internationale samenwerking wellicht boven het blikveld van regionale samenwerking uitstijgt, is hier de conferentie met Steinhagen 22 november vermeldenswaardig, die in samenwerking met het Burgercomité is georganiseerd. Woerden was gastheer en het thema was burgerparticipatie. De conferentie is soepel verlopen en er is veel op inhoud uitgewisseld. Het Platform Middelgrote Gemeenten heeft op 29 november een ontmoeting in Woerden georganiseerd met experts van Platform 31, om hun inzichten in de toekomst van middelgrote gemeenten te delen.

Veiligheid

De belangrijkste lokale prioriteiten van uitvoering integraal veiligheidsbeleid 2016-2018 zijn:

1. Goede koppeling tussen OOV en zorg
2. Lokale top X-aanpak (persoonsgerichte aanpak)
3. Aanpak vroegsignalering radicalisering
4. Preventie woninginbraken en fietsendiefstallen

De belangrijkste regionale prioriteit is:

5. Aanpak georganiseerde criminaliteit

Oud en Nieuw 2016/2017 is redelijk rustig verlopen. De intensieve voorbereiding van deze jaarwisseling en met name het investeren in het contact maken met de jongeren heeft zijn vruchten afgeworpen. Omdat radicalisering een actueel en belangrijk veiligheidsvraagstuk is, is er een regionale Professionaliseringsdag radicalisering & polarisatie georganiseerd door OOV. Ook over huiselijk geweld en zorgmeldingen heeft OOV een regionale bijeenkomst georganiseerd om samen met ketenpartners de processen te verbeteren.

In 2017 heeft de gemeente ingezet op verdere verlaging van criminaliteit. En met resultaat! Ten opzichte van 2016, dat reeds een aanzienlijke daling liet zien van de criminaliteitscijfers, is ook in 2017 het totale aantal criminele feiten gedaald en wel met 6 %. Kort samengevat zijn de volgende integrale effectieve maatregelen genomen:

- de PersoonsGerichte Aanpak (PGA)
- actieve inzet jongerenwerk/streetcornerwork
- buurtaanpak
- aanpak ondermijning door sluiting horecapand, woning, theehuis.
- inzet cameratoezicht en whatsappgroep
- specifieke aanpak oud & nieuw o.a. organisatie voetbalwedstrijd, extra gesprekken, commitment en verbinding vanuit de buurt
- promoten Whatsapp Buurtpreventie en Burgernet

Toelichting criminaliteitscijfers

De politiecijfers over 2017 laten een gunstig beeld zien. De samenwerking op tal van projecten tussen de verschillende veiligheidspartners hebben zichtbaar resultaat opgeleverd. Door actief promotiebeleid is het aantal Whatsapp Buurtpreventie (WAbp)-groepen inmiddels gegroeid naar 100. De beheerders van deze WAbp-groepen zijn tijdens Oud en Nieuw opnieuw – net als vorig jaar – benaderd om actief bij te dragen aan de veiligheid tijdens de jaarwisseling. Verder draagt Burgernet gedurende het hele jaar bij aan meer ogen en oren op straat, waardoor inwoners een actieve bijdrage kunnen leveren aan een veilige leefomgeving. Het aantal Burgernetdeelnemers is in 2017 gestegen naar 5372, dat is 10,5% van het aantal inwoners.

Door middel van actief jongerenwerk is het aantal meldingen van overlast van jongeren gedaald. De gemiddelde ontwikkeling in Midden-Nederland is een daling in 2017 van 9% van het aantal geregistreerde misdrijven ten opzichte van 2016. De afname van de totale criminaliteit in Woerden

wordt deels veroorzaakt door afnames bij fietsendiefstal (-7%), geweld (-18%) en autokraak (-7%). De stijgers zaten bij zakkenrollen (+44%), bedrijfsinbraken (+27%), en vernielingen (+7%). De daling van de totale criminaliteit in de gemeente Woerden ten opzichte van het jaar 2016 is iets minder sterk dan de gemiddelde ontwikkeling in Midden-Nederland. In vergelijking met het jaar 2015 is de daling echter nog altijd goed te noemen (daling van 19,7% totale criminaliteit).

Aanpak georganiseerde criminaliteit

Een andere naam voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit is de aanpak van ondermijning. Hoewel dit niet helemaal klopt zijn dit in de volksmond synoniemen. Deze semantische discussie latende voor wat het is, zijn er in 2017 belangrijke stappen gezet in de aanpak van ondermijning. Sinds 1 januari hanteert de gemeente de lijn dat voor elke aanvraag of aanpassing van een exploitatievergunning een Bibob-toets wordt toegepast. Voorheen was dit signaalgestuurd. De ervaring leert echter dat het stelselmatig toepassen van dit instrument een sterk afschrikwekkend effect op kwaadwillende ondernemers heeft. En dus een zuiverend effect op de het actieve ondernemersbestand in Woerden.

Daarnaast wordt ondermijning bestreden door een betere samenwerking met o.a. de politie. Dit heeft geresulteerd in het sluiten van diverse woningen op basis van de Opiumwet, en het opleggen van meerdere (preventieve) lasten onder dwangsom voor inbrekerswerktuigen of drugshandel op straat. Tevens zijn de eerste voorbereidende handelingen getroffen voor het ondermijningsbeeld dat in 2018 door het Regionale Informatie en Expertise Centrum aan de burgemeester zal worden opgeleverd.

PGA

Ons beleid is om inwoners die herhaaldelijk de openbare orde verstoren of de veiligheid van anderen bedreigen aan te pakken. In de meeste gevallen is een reguliere aanpak voldoende, soms niet. Hiervoor is in 2016 een aparte aanpak gekomen, de persoonsgerichte aanpak (PGA). Hierbij wordt een integraal op de persoon én met aandacht voor zijn (gezins-)systeem toegesneden mix van interventies toegepast. De gemeente streeft ernaar hiermee criminaliteit en ernstige overlast bij de pleger aan te pakken en zo nieuwe aanwas te voorkomen en recidive te verminderen.

Bij de start in 2017 stonden er vier personen actief op de PGA lijst en meerdere personen bevonden zich nog in de voorfase PGA. In 2017 is het aantal casussen uiteindelijk na de voorfase geëindigd in tien actieve casussen. Deze casussen waren vooral gericht op inwoners die regelmatig de openbare orde verstoren en actief zijn in de criminaliteit. Een stijging van vier naar tien personen betekent niet dat er meer criminaliteit in Woerden is, maar meer dat de PGA vanuit een integrale aanpak ook deze inwoners kan helpen om aan hun toekomst te werken. Door de integrale aanpak met partners is de PGA een belangrijk instrument in de aanpak van inwoners die zorgen voor een onveilig, onprettig en slecht woon- en leefklimaat.

Naast de tien actieve PGA-dossiers hebben we in 2017 ook te maken gekregen met de opkomst van GGZ problematiek (personen met verward gedrag). Er is ook hier duidelijk een behoefte merkbaar aan een integrale aanpak van lastige casussen, het dwang- en drangkader van de PGA, de opschalingsmogelijkheid (naar TOP X) die de PGA biedt en de mogelijkheid om informatie te delen door middel van het privacyconvenant.

Aan de grote groep positief afgeschaalde personen binnen de PGA zien we dat de PGA effect heeft. Dit vertaalt zich ook positief in de criminaliteitscijfers. In 2017 hebben we meer ingezet op de systeemaanpak, de PGA geëvalueerd met de samenwerkingspartners, GGZ casuïstiek opgepakt en een definitieve PGA-werkwijze vastgelegd. Het is nu belangrijk om door te pakken en verder te ontwikkelen richting toekomst samen met huidige (en nieuwe) partners. Daarbij blijft de focus op kwaliteit.

Crisisbeheersing en rampenbestrijding

Ook in 2017 heeft de gemeente een interne crisisorganisatie onderhouden om in geval van incidenten slagvaardig op te kunnen treden. De veiligheidsregio Utrecht heeft een opleidingsprogramma voor de lokale medewerkers van gemeenten aangeboden. Doordat de tijdelijke huisvesting in gebruik is genomen zijn praktische zaken aangepast om de functionarissen vanuit de veiligheidsregio Utrecht te faciliteren. Tijdens de instorting van het stadhuis is gebleken dat de gemeentelijke crisisorganisatie goed functioneert, onder andere op het gebied van crisiscommunicatie, ondersteuning en nazorg voor betrokkenen.

In 2017 heeft de gemeente zich voorbereid op het feit dat per 1 januari 2018 het onderhoud en de exploitatie van de brandweerkazernes weer door de gemeente zelf moet worden georganiseerd. De veiligheidsregio Utrecht heeft een aanbod gedaan om dit voor de gemeente uit te voeren, de gemeente heeft besloten een deel van het onderhoud en de exploitatie door de veiligheidsregio uit te laten voeren.

Informatieveiligheid

Met de resolutie “Informatieveiligheid, randvoorwaarde voor de professionele gemeente” van 2013 hebben de gemeenten afgesproken de Baseline Informatieveiligheid Gemeenten (BIG) te implementeren. Deze baseline is de kern van de verantwoording over informatieveiligheid aan de gemeenteraad. Deze verantwoording bestaat uit een zelfevaluatie, een IT-audit en een verklaring van het College van B&W.

Het college kan de raad melden, dat de gemeente voldoet aan de gestelde normen, zoals blijkt uit de ontvangen Assuranceverklaring van de externe auditinstelling. Een gedetailleerd jaarverslag betreffende privacy en informatieveiligheid over 2017 zal uw raad later dit jaar per RIB worden toegezonden.

Rapportage programmadoelen

In dit jaarverslag rapporteren wij op afwijkingen. Dat betekent dat we niet rapporteren op de programmadoelen die volgens planning zijn gerealiseerd, maar uitsluitend op doelen die gedeeltelijk zijn gerealiseerd (code 2, kleur oranje) en doelen die niet zijn gerealiseerd (code 3, kleur rood).

In dit programma vindt u geen tabel met toelichting op scores 2 en 3 want alle doelen van programma 1 zijn gerealiseerd.

De scores in verhouding tot het aantal programmadoelen

	aantal progr. doelen	waarvan score 1	waarvan score 2 of 3
programma 1	20	20 (100%)	0 (0%)

Programma 1 BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID FINANCIËN

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr. wijz. 2017	Rekening 2017	Saldo
Lasten	8.420.726	8.460.179	8.970.907	-510.728
Baten	-1.293.166	-1.508.166	-2.197.824	689.658
Saldo programma 1	7.127.560	6.952.013	6.773.083	178.930

Programma 1 sluit met een voordelig saldo ten opzichte van de begroting van **€ 178.930**. Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning konden plaatsvinden, wordt voorgesteld een bedrag van € 107.980 over te hevelen naar 2018. Hierdoor resteert een netto voordelig saldo van € 70.950. De belangrijkste afwijkingen (> € 50.000) die het saldo veroorzaken, zijn:

0.1 Bestuur

Per saldo sluit dit product met een voordeel van € 136.839. Na aftrek van de hieronder voorgestelde budgetreserveringen ad € 50.750 voor de kosten raadswisseling en kosten rekenkamercommissie resulteert een voordelig saldo van € 86.089.

0.2 Burgerzaken

Per saldo sluiten deze producten met een voordeel van € 33.186. Dit voordeel wordt veroorzaakt door een lagere afdracht leges aan Rijk, RDW en IND.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Dit product kent een nadelig saldo van € 18.819. Dit betreft hogere gebouw gebonden kosten richting de VRU en hogere kosten onderhoud belastingen voor de brandweerkazernes.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Per saldo sluit dit product met een nadeel van € 2.340.

5.4 Musea

Per saldo sluit dit product met een voordeel van € 30.065. De kosten (met name restauratiekosten) van de gemeentelijke archiefbewaarplaats zijn lager uitgevallen.

Budgetreserveringen

Omdat niet alle werkzaamheden conform planning in 2017 konden plaatsvinden wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

Kosten raadswisseling, inwerkprogramma e.d.	€ 30.750
Onderhoud machines persoonsdocumentaties	€ 10.200
Extern personeel APV en bijzondere wetten i.v.m. uitval	€ 10.000
Totaal	€ 70.950

Zie bijlage 4 voor een totaaloverzicht van de budgetreserveringen en een toelichting hierop.

PROGRAMMA 2 – FYSIEK BEHEER OPENBARE RUIMTE EN VERVOER

Samenvatting

Binnen het domein Openbare Ruimte is in 2017 een vervolg gegeven aan de enorme opgave: het (zichtbaar) verbeteren van het beheer & onderhoud van de openbare ruimte. Deze verbeteringslag wordt uitgevoerd aan de hand van een 7 sporen-aanpak, namelijk:

Proces	beschrijven bedrijfsprocessen, toewijzen verantwoordelijkheden en vervolgens verbeteren van processen;
Control	op orde brengen van de basisgegevens (door inventarisaties, inspecties e.d.) en verzorgen managementinformatie tbv. P&C-cyclus;
Beleid, beheer en programmering	opstellen beleidsplannen, beheerplannen, jaarplanning en verbeteren van Meerjarig Onderhoudsprogramma (MOP);
Realisatie	effectief en doelmatig uitvoeren van werkzaamheden: (planmatig en service) onderhoud, groot onderhoud, vervanging en reconstructie;
Organisatie	3 teams (Afval & Reiniging, Realisatie & Beheer en Wijkonderhoud) waarvan per team en eigen verbetertraject met 1 algemene lijn;
Inkoop	inkoop regulier en groot onderhoud in 15 raamovereenkomsten, inkoop van reconstructies en inkoop van engineering & specialistische onderzoeken;
Communicatie & Participatie	participatie bij beleid, beheer en onderhoud, informeren over werkwijze en investeren in nieuwe manieren van communicatie (van analoog naar digitaal).

Afgelopen jaar zijn binnen elk van de sporen stappen gezet om de basis op orde te brengen. In het ene spoor heeft dit een grotere stap betekend dan in het andere. Dit heeft als oorzaak de gekozen logische opeenvolging van stappen. Zonder vastgesteld beleid is bijvoorbeeld het opstellen van een beheerplan niet mogelijk. En zonder een goede beschrijving van de bedrijfsprocessen is het niet mogelijk om in control te komen. Daarnaast is per spoor een ambitie voor 2019 bepaald. Onze stip aan de horizon. Voor een uitgebreide toelichting op de inhaalslag verwijzen wij naar de paragraaf Kapitaalgoederen.

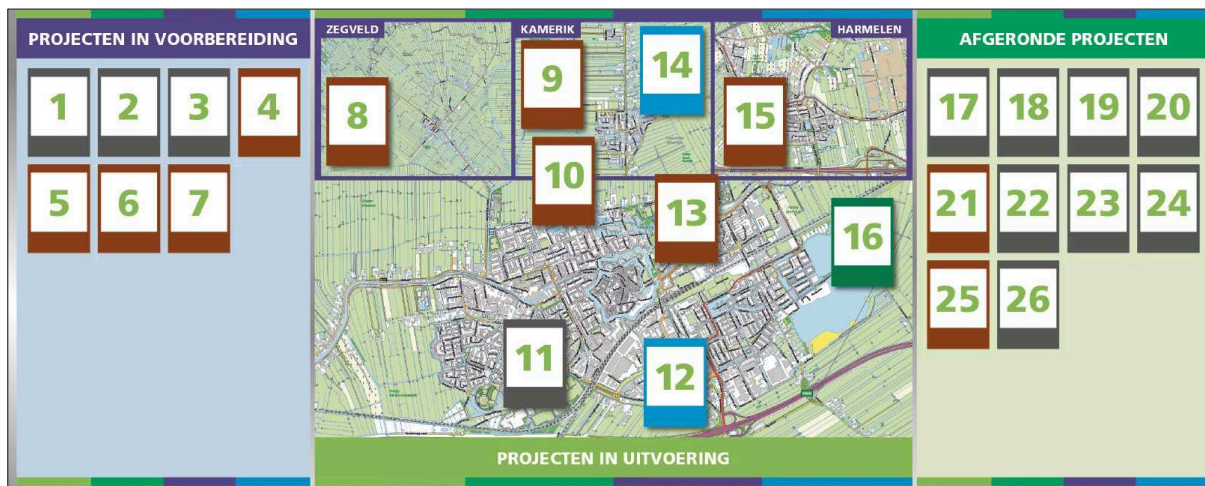
	0-20%	21-40%	41-60%	61-80%	81-100%
Proces					
Control					
Beleid, beheer & progr.					
Realisatie					
Organisatie					
Inkoop					
Communic. & particip.					

Bovenstaande tabel geeft de voortgang aan. Het is de bedoeling dat in 2019 alle kleuren op groen staan.

Conform het spoor Realisatie zijn in 2017 vele kilometers aan straten en wegen onder handen genomen. Diverse reguliere en inhaalslag projecten zijn inmiddels gereed. Daarnaast zijn de werkzaamheden voor de Slotenbuurt en Nijverheidsbuurt in Zegveld, de Molenbuurt in Harmelen, De Kanis en de Kromwijkkerkade in Woerden verder voorbereid. Afgelopen jaar is gestart met het voorbereiden van fase 3a van het Singelproject. Diverse voetgangers- en fietsbruggen en duikers zijn vervangen. Ook ondergingen tientallen bomen en plantvakken een grote onderhoudsbeurt.

Uit het bovenstaande valt op te maken dat de organisatie van het Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) op orde is gebracht. Hier dient wel de opmerking bij geplaatst te worden dat voor het beheer structureel te weinig budget is geraamd. In het rapport dat in het kader van de Taskforces aan uw raad is aangeboden is hier aandacht aan besteed.

Verkeer en vervoer

Op het gebied van verkeer en vervoer zijn in 2017 eveneens belangrijke stappen genomen:

Met participatie van bewoners en ondernemers is gewerkt aan een Verkeersvisie Woerden 2030, die door de gemeenteraad is vastgesteld. Het project Verbeteren doorstroming Woerden-West is in een volgende fase gekomen: de eerste voorbereidende werkzaamheden hebben plaatsgevonden en achter de schermen wordt gewerkt aan het verder uitwerken van de schetsontwerpen naar een uitvoerbaar plan. Tevens heeft een onderzoek naar de Westelijke Randweg plaatsgevonden. In regionale samenwerking zijn diverse verkeerskundige vraagstukken onderzocht en voorstellen voor verbetering aangedragen. De voorstellen worden vervolgens in 2018 aan de betrokken gemeentebesturen voorgelegd ter besluitvorming. Tot slot zijn er diverse (kleine) verkeersmaatregelen en onderzoeken uitgevoerd en adviezen uitgebracht om de verkeersveiligheid en doorstroming te bevorderen.

Begraven & cremeren

In 2017 is een vervolg gegeven aan projecten die in het voorgaande jaar zijn ingezet. Voor het project Crematorium Woerden is een uitvoerige bestemmingsplanprocedure doorlopen. Het bestemmingsplan is in april 2017 aan de gemeenteraad voorgelegd. Het bestemmingsplan is niet vastgesteld. Wel heeft de gemeenteraad de wens voor een crematorium binnen de gemeentegrens uitgesproken. Voor het vervolg van dit project moet het coalitieprogramma van het nieuwe college richting gaan geven.

Ook is verder gegaan met het opstellen van het beleidsplan voor de gemeentelijke begraafplaatsen. In 2016 stelde het college het projectplan vast, waarna een klankbordgroep gevormd is, bestaande uit 13 experts, geïnteresseerden en enthousiaste inwoners namens diverse platforms. Wegens de ontwikkelingen omtrent het project Crematorium en de slechte staat van de Aula Rijnhof is in 2017 aanvullend onderzoek uitgevoerd. Voornemen is dat het beleidsplan in het najaar van 2018 aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt voorgelegd.

Rapportage programmadoelen

In dit jaarverslag rapporteren wij op afwijkingen. Dat betekent dat we niet rapporteren op de programmadoelen die volgens planning zijn gerealiseerd, maar uitsluitend op doelen die gedeeltelijk zijn gerealiseerd (code 2, kleur oranje) en doelen die niet zijn gerealiseerd (code 3, kleur rood).

De scores in verhouding tot het aantal programmadoelen

	aantal progr. doelen	waarvan score 1	waarvan score 2 of 3
programma 2	29	18 (62%)	11 (38%)

PROJECTEN IN VOORBEREIDING

- 1 Molenvlietbaan
- 2 De Eem
- 3 De Zaan
- 4 Oostsingel/Oostlaan (fase 2)
- 5 Koningshof
- 6 Frans Halsstraat
- 7 Jan van Scorelstraat

PROJECTEN IN UITVOERING

- 8 Slotenbuurt
- 9 De Kanis
- 10 Voorhuis
- 11 Kromwijkerkade
- 12 Bruggen (beweegbare)
- 13 Vogelbuurt (fase 3 en 4)
- 14 Bruggen (vast)
- 15 Molenbuurt
- 16 Bomen

AFGERONDE PROJECTEN

- 17 Harzstraat
- 18 Hollandbaan
- 19 Houtdijk
- 20 Overzicht/Spijkerlaan
- 21 Oostsingel/Oostlaan (fase 1)
- 22 Begraafplaats Kamerik
- 23 Prins Hendrikkade
- 24 De Regge
- 25 Jan Steenstraat
(Anthonie van Dijkstraat)
- 26 De Joncheerelaan

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	Portefeuillehouder	Resultaat en/of planning	2 of 3	Toelichting bij oranje (2) of rood (3)
2	1.2	Bomenbeheer				
2	1.2.1	Groenbeheerplan Singel vaststellen	Ten Hagen	raad december 2017	3	Het raadsvoorstel Groenvisie Singel is aangehouden in afwachting van de uitslag van de Taskforce IBOR. Het college heeft het voornemen uitgesproken om de wens van de bewoners (via de raadpleging) te honoreren en in te zetten op een aaneengesloten bomenrij langs de singel.
2	3.3	Veiligheid van rij- en vaarwegen				
2	3.3.1	Het uitvoeringsprogramma beschoeiingen uitvoeren, waarbij de veiligheid en de bereikbaarheid optimaal gewaarborgd blijft.	Ten Hagen		2	Voor 2017 zijn geen middelen beschikbaar gesteld om het uitvoeringsplan 2017 uit te voeren. Middels herprioritering binnen projecten is het desondanks mogelijk om meerdere projecten in dit jaar te realiseren.
2	4	Verkeer en vervoer				
2	4.0.2	Start uitwerking verkeersvisie per dorp/wijk.	Ten Hagen	een aantal in 2017, volgorde n.t.b, info via RIB's	2	De Verkeersvisie 2030 is in september 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. In 2018 wordt gewerkt aan het uitvoeringsplan voor de Verkeersvisie. Onderdeel van het uitvoeringsplan is het maken van een losse visie per deelgebied/kern. Naar verwachting worden deze plannen in Q3 van 2018 opgeleverd.
2	4.1	Doorstroming				
2	4.1.1	Uitvoering werkzaamheden Woerden West aan de Boerendijk en op de kruispunten Hollandbaan - Waardsebaan en Boerendijk - Hoge Rijndijk.	Ten Hagen	2017, voortgangsinfo via RIB's	2	Als gevolg van omslag van een verkeerskundig project naar een complex en multidisciplinair project i.c.m. de wisseling projectleiders schuift de uitvoering door naar 2018. Onomkeerbaarheid deze zomer wordt gerealiseerd. Rib's zijn conform afspraak verstuurd
2	4.1.2	Aansluiting BRAVO 3 op kruising Wulverhorstbaan-Middellandbaan	Ten Hagen	Q1 2017	3	Openstelling vanwege zettingsproblemen vertraagd naar begin 2018. Momenteel juridische escalatie vanwege vrachtwagens Midland op gemeentegrond.
2	4.1.3	Planvorming aanleg ongelijkvloerse fietskruising Steinhagenseweg i.r.t. ontwikkelingen Snellerpoort.	Ten Hagen	Plan gereed Q2, info via RIB	2	Planvorming afhankelijk van ontwikkelingen Snellerpoort, voortgang aankoop gronden tbv fietspadenstructuur stagneert. De FNV kavel aankoop zorgt voor vertraging.
2	4.2	Fietsvriendelijk				
2	4.2.1	Opstellen actieplan fiets voor wijkoverstijgende aanpassingen aan het fietsnetwerk. De uitgangspunten in de (door de raad in 2016 vast te stellen) verkeersvisie en de fietsvisie die het college heeft laten opstellen, vormen hiervoor de basis. Met de provincie vind afstemming plaats over subsidieregelingen voor het vervolmaken van de hoofd fietsstructuur.	Ten Hagen	Q4 besluitvorming (college)	2	Kan pas worden opgepakt na vaststellen verkeersvisie.
2	4.3	Parkeren				
2	4.3.1	Vervangen parkeer(betaal)systeem in parkeergarage	Ten Hagen	Q2 gereed, info via RIB	2	Het vervangen van het parkeer(betaal)systeem is wegens de vertraging in de bouw van de Defensie Eiland garage ook vertraagd. De werkzaamheden gaan in april 2018 van start en zijn naar verwachting 3 weken later afgerond.
2	4.3.2	Vervangen parkeerwijssysteem	Ten Hagen	Q4 gereed, info via RIB	2	Wordt meteen meegenomen met de werkzaamheden van het parkeer(betaal)systeem. De werkzaamheden gaan in april 2018 van start en zijn naar verwachting 3 weken later afgerond.

2	6	Begraven				
2	6.1/ 6.2	Kostendekkende faciliteiten				
2	6.1.1	Het beheerplan 'Begraven en cremeren in de gemeente Woerden' door de raad vastgesteld.	Haring	Q3 2017	2	Pas na vaststelling van beleidsplan kan gestart worden met het opstellen van het beheerplan en het aanpassen van de verordening. Beleidsplan is naar verwachting rond de zomer van 2018 in de gemeenteraad. Daarna start het opstellen van het beheerplan. Naar verwachting is het beheerplan begin 2019 gereed
2	6.3	Crematorium				
2	6.3.1	Een crematorium realiseren in samenwerking met marktpartijen en op basis van de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek dat in sept. 2015 is afgerond.	Haring	Principebesluit organisatievorm (college): Q4 2017. Vaststellen bestemmingsplan (raad): Q2 2017.	2	In april 2017 heeft gemeenteraad het voornemen uitgesproken om een crematorium binnen de gemeentegrens mogelijk te maken. Het bestemmingsplan voor een crematorium op Rijnhof is weggestemd. In de rest van 2017 hebben gesprekken plaats gevonden met alle fracties over hun wensen en behoeften. Na de collegeonderhandeling zal gestart worden met het vervolg van het project.

Programma 2 FYSIEK BEHEER OPENBARE RUIMTE en VERVOER

FINANCIËN

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr.wijz.	Rekening 2017	Saldo
Lasten	28.711.730	24.182.137	24.097.209	84.928
Baten	-12.126.216	-12.726.216	-13.616.652	890.436
Saldo programma 2	16.585.514	11.455.921	10.480.557	975.364

Programma 2 sluit met een voordelig saldo ten opzichte van de begroting van € 975.364. Na aftrek van de budgettair neutrale posten en de budgetreservering van € 793.200 bedraagt het voordelig saldo € 182.164.

De belangrijkste afwijkingen (> € 50.000) die het saldo veroorzaken, zijn:

0.63 Parkeerbelasting

Per saldo sluit dit product € 90.368 voordelig door het hoger uitgevallen van de baten (straat)parkeren. De hogere baten zijn te verklaren doordat de baten al jaren conservatief worden begroot. In de begroting 2018 zijn de begrote baten naar boven bijgesteld. Ten opzichte van de rekening 2016 is er in 2017 € 40.000 minder aan baten opgehaald. Dit is toe te schrijven aan de pilot parkeren, waarbij op vrijdag en zaterdagavond de eindtijd voor de parkeerregulering op 18:30 uur is gesteld in plaats van op 24:00 uur, in zowel de parkeergarage als op maaiveld. Deze pilot is het hele jaar 2017 van kracht geweest. Al met al zijn de baten in 2017 dus € 90.000 hoger uitgevallen dan begroot, ten opzichte van het verschil tussen begroting en rekening van € 136.000 euro in 2016. Geconcludeerd kan worden dat de pilot de gemeente over een jaar ongeveer € 46.000 heeft gekost.

2.1 Verkeer en vervoer

Per saldo sluit dit product met een voordelig saldo van € 472.454. Na aftrek van de voorgestelde budgetreserveringen ad € 543.350(zie onderaan) resteert er een nadelig saldo van € 70.896.

2.2 Parkeren

Per saldo sluit dit product € 119.786 voordelig. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere onderhoudskosten vanuit het meerjaren-onderhoudsprogramma (€ 94.429). Dit resulteert in programma 7 tot een lagere onttrekking aan de onderhoudsvoorziening. Daarnaast zijn de onderhoudskosten in de parkeergarage € 30.497 lager uitgevallen.

2.4 Economische havens en waterwegen

Per saldo sluit dit product € 27.780 voordelig. Na aftrek van de voorgestelde budgetreservering voor baggeren van € 17.600 resteert er een voordelig saldo van € 10.180. Dit houdt verband met de hogere opbrengst havengelden (inclusief verhuur grond).

3.4 Economische promotie

Per saldo sluit dit product € 34.802 voordeliger. Na aftrek van de voorgestelde budgetreservering voor subsidies(top)evenementen van € 23.000 resteert er een voordelig saldo van € 11.802.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Per saldo sluit dit product € 112.532 voordeliger. Na aftrek van de voorgestelde budgetreserveringen voor beheersplan groenstructuur Singel, onderhoud bomenbestek en onderhoud speelvoorzieningen ad € 192.250 resteert er een nadelig saldo van € 79.718. Dit houdt verband met de hoger uitgevallen kosten van de aanleg van hondenuitrenvelden aan de Steinhagense weg (€ 28.800)..

7.2 Riolering

De storting in de voorziening riolering is € 514.754 hoger geworden dan geraamd. De storting was begroot op € 106.338 maar is uitgekomen op € 621.092.

Oorzaken:

- € 290.100, vanwege vertraagde werkzaamheden (voorgesteld wordt dit bij de vaststelling van de jaarrekening 2017 direct beschikbaar te stellen ten laste van de voorziening riolering);
- € 67.691 lagere kapitaallasten i.v.m. temporisering van investeringen;
- € 71.937 hogere opbrengst rioolrechten;
- € 50.000 schade-uitkering Pinkepad (incidentele meevaller). Kosten zijn vorige jaren gemaakt.
- € 32.793 hogere doorbelasting overhead

De voorziening riolering bedraagt per 31-12-2017 €

7.3 Afval

De onttrekking aan de voorziening afvalstoffen is € 425.914 hoger uitgevallen dan geraamd: er is € 771.384 onttrokken aan de voorziening waar € 345.470 was begroot.

De grootste afwijkingen zijn:

• Hogere externe inhuur	€ 304.000
• Hogere kosten kunststofinzameling	€ 243.840
• Kosten automatisering	€ 65.848
• Kosten afvalbrengstation	€ 44.500
• Hogere kosten tractie	€ 34.000
• Lagere kapitaallasten	-€ 101.931 (voordeel)
• Terugbetaling AVU over 2016	-€ 217.002 (voordeel)
• Hogere terugbetaling aan de burgers	€ 89.000
• Hogere opbrengst afvalstoffenheffing	-€ 47.000 (voordeel)

De voorziening afvalstoffen bedraagt per 31-12-2017 € 1.553.541.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Per saldo sluit dit product € 75.900 voordeliger. Na aftrek van de voorgestelde budgetreservering voor vervanging kelders ruimen graven en aanpassing rouwkamer Meeuwenlaan ad € 17.000 resteert er een voordelig saldo van € 58.900.

Dit wordt onder andere veroorzaakt door lagere onderhoudskosten vanuit het meerjarenonderhoudsprogramma (€ 39.528). Dit resulteert in programma 7 tot een lagere onttrekking aan de onderhoudsvoorziening.

Budgetreserveringen

Omdat niet alle werkzaamheden conform planning in 2017 konden plaatsvinden wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

Onderzoeksopzet Westelijke Randweg	€ 68.500
Onkruidbestrijding verhardingen	€ 211.350
Onderhoud openbare verlichting	€ 82.000
Reg.samenwerking Groene Hart (verkeer)	€ 129.500
Opstellen mobiliteitsplan	€ 32.000
Verkeersveiligheidsmaatregelen	€ 20.000
Baggeronderhoud	€ 17.600
Beheersplan groenstructuur Singel	€ 60.000
Onderhoud bomenbestek	€ 114.000
Onderhoud speelvoorzieningen	€ 18.250
Subsidies evenementen	€ 23.000
Werkzaamheden begraafplaatsen	€ 17.000
Totaal	€ 793.200

Zie bijlage 4 voor een totaaloverzicht van de budgetreserveringen en een toelichting hierop.

PROGRAMMA 3 – SOCIAAL DOMEIN

Samenvatting

2017 was het derde jaar na de transitie Sociaal Domein op 1 januari 2015. Ook dit jaar stond in het teken van het verder vormgeven van de transformatie.

In 2017 hebben we teruggekeken en vooruitgekeken. Het terugkijken zien we terug in enkele belangrijke resultaten zoals de evaluatie van het sociaal domein, het klanttevredenheidsonderzoek en het rekenkameronderzoek naar de uitvoering van het jeugdbeleid.

Er is ook vooruitgekeken. Naast de aanbevelingen uit de verschillende rapporten is samen met de raad gewerkt aan de Staat van Woerden. In het kader van de taskforce Sociaal Domein zijn een drietal scenario's voor de toekomst geschetst. In 2017 werden wij ook voor het eerst geconfronteerd met een geprognosticeerde overschrijding van het budget van programma 3. De overschrijding valt uiteindelijk mee. De fluctuaties zijn wel illustratief voor de dynamiek in het sociaal domein. Al deze genoemde onderwerpen komen in deze samenvatting terug. Overigens willen we het volgende opmerken: het Sociaal Domein is zo in ontwikkeling dat een samenvatting eigenlijk niet volstaat. Als in de loop van deze samenvatting een initiatief niet genoemd wordt, ligt dat dus niet aan de inzet of het belang, maar aan de veelheid aan ontwikkelingen, waaruit wij hier een keuze moesten maken.

Inwoner centraal

“Mensen Eerst!” was ook in 2017 het uitgangspunt. Niet de systeemwereld van wet- en regelgeving, maar de leefwereld van de inwoners stond centraal; passende arrangementen waren het uitgangspunt voor beleid en uitvoering. De aanvragen bij Woerdenwijzer (consulenten en sociaal makelaars) zijn wederom toegenomen. Bovendien zien we dat de aanvragen steeds complexer worden. In 2017 is verder gewerkt aan het vormgeven van een nieuw systeem (Cumulus), een nieuwe website en de inwonercloud waarin niet het systeem centraal staat maar de inwoner.

Uit onze gegevens met betrekking tot schuldhulpverlening kwam naar voren dat 30% van de aanmeldingen niet leidde tot een intakegesprek. Onderzoek onder inwoners, hulpverleners en ketenpartners via diepte-interviews heeft geleid tot een aanmeldprocedure die sterk vereenvoudigd is. Daarnaast is gestart met een training motiverende gespreksvoering. Een andere werkwijze, die gaat helpen om het financiële gedrag van inwoners te beïnvloeden. In 2017 is ook ingezet om preventie handen en voeten te geven. Er zijn gesprekken gevoerd met diverse ketenpartners en scholen om tot afspraken te komen voor preventie-activiteiten voor onder anderen jongeren. In november 2017 is de themaweek ‘Mijn geld in Woerden’ geweest. In die week is een themapagina over financiën in de Woerdense Courant verschenen en is een inloopmiddag voor de inwoners georganiseerd. Ook zijn voor de inwoners van de gemeente Woerden de Geldplannen van Startpuntgeldzaken gratis beschikbaar gesteld.

Wij vinden ons eigen functioneren een belangrijke sleutel tot succes. Met het cultuurtraject ondersteunen wij de medewerkers van de gemeente zo goed mogelijk, zodat zij in staat zijn om onze doelen te bereiken. ‘Mensen Eerst’ geldt ook voor de mensen die werken in het Sociaal Domein. Dit jaar leerde ons dat de transitie van zorg en ondersteuning wellicht te veel eiste van de medewerkers die het uitvoeren.

Financiën/bedrijfsvoering

De backoffice van het Sociaal Domein is goed op orde gebracht en onderzoek naar de mate waarin we correct werken volgens de landelijke standaard, en dus administratieve lasten voorkomen, toont aan dat we het als gemeente op dit vlak goed doen. Ook zijn we begonnen met het stroomlijnen van de sturingsinformatie. Dat is, gezien de relatief korte ervaring met correct werkend berichtenverkeer (medio 2016) een behoorlijke uitdaging. Toch lukt het ons steeds beter om relevante cijfers te produceren over de prestaties van de gemeente, de staat van de Woerden en de financiële trends en ontwikkelingen. Eind 2017 is een monitoringstool in ontwikkeling genomen. De hele keten van beleidsvorming, procesinrichting naar informatievoorziening wordt op elkaar afgestemd.

In het najaar van 2017 werd op de openeinderegelingen van het sociaal domein een forse stijging van de uitgaven geprognosticeerd, met alle onzekerheden naar boven en beneden die er bij horen, en is de raad daarover geïnformeerd. Anders dan voorgaande jaren leek de reserve sociaal domein deze tekorten niet op te kunnen vangen. Zoals meegedeeld aan de raad, ligt een belangrijke onzekerheid in het feit dat facturen lang op zich laten wachten. In reactie op deze dreigende overschrijding hebben wij – met pijn in het hart - terughoudendheid betracht in onze niet wettelijk verplichte uitgaven binnen programma 3, met name op de aanvullende re-integratiebudgetten en de extra inspanningen op het gebied van armoedebestrijding. In combinatie met meevallers die de laatste maanden zichtbaar werden (een geringere toename van de uitgaven jeugdzorg, lagere kosten voor bijstandverlening, een hogere vergoeding van het

Rijk en een aanvullende bijdrage van Oudewater in de kosten van de backoffice (Sociaal Domein) heeft dit ertoe geleid dat het geprognosticeerde tekort is weggewerkt.

Vanaf 2017 kunnen zorgaanbieders in Utrecht-West zich per kwartaal inschrijven bij de gemeenten in Utrecht-West (Stichtse Vecht, Ronde Venen, Montfoort, Oudewater en Woerden). Zodoende verwachten wij een veelzijdiger aanbod op een flexibele manier aan te kunnen bieden. We maken ons wat zorgen over de signalen over wachtlijsten die vanuit de samenleving komen, terwijl de gemeente die zelden ontvangt van de cliënten en zorgaanbieders. We zijn daarover in gesprek met de betrokken partijen. In 2016 stelde Woerden samen met de andere gemeenten in Utrecht-West het kader vast voor het inkopen van zorg en ondersteuning vanaf 2017. Een belangrijke ontwikkeling. Hierin staan onze uitgangspunten voor de samenwerking met zorgorganisaties. De gemeenten in Utrecht-West zetten in op een constructieve samenwerking met zorgorganisaties. Dit willen wij doen door het aanbod beter aan te laten sluiten op de leefwereld van onze inwoners en door middel van een innovatieperceel goede vernieuwende ideeën van aanbieders te belonen.

Daarbij loopt het contact met ketenpartners doorgaans voorspoedig. De nieuwe verantwoordelijkheden voor de veiligheid van kinderen hebben de afspraken met de uitvoerende organisatie SAVE belangrijk gemaakt. Geen kind mag buiten de boot vallen binnen deze samenwerking. Met het oog daarop is met de gemeente Woerden als opdrachtgever een onderzoek gestart om de samenwerking te optimaliseren.

In 2017 hebben we werk gemaakt van De Staat van Woerden. In De Staat van Woerden zijn relevante cijfers over het Sociaal Domein verzameld en geanalyseerd. Als we die cijfers vergelijken met de rest van Nederland, dan doen we het ronduit goed. Ook het onlangs gehouden cliëntervaringsonderzoek voor zowel jeugd als Wmo laat een positief beeld zien. Dat wil uiteraard niet zeggen dat er geen knelpunten en maatschappelijke opgaven zijn die wij met elkaar moeten oppakken. Ook in Woerden moeten we inspelen op maatschappelijke trends die op de gemeente afkomen, zoals de vergrijzing, extramuralisering, verdergaande tweedeling in de maatschappij en individualisering/eigen regie. Ook het afgelopen jaar hebben we hier binnen het sociaal domein hard aan gewerkt om deze uitdagingen om te zetten in concrete acties.

De rekenkamercommissie heeft een onderzoek ingesteld naar de jeugdzorg in Woerden en concludeert in haar onderzoek dat de gemeente over te weinig informatie beschikt over het gebruik en de kosten om te kunnen sturen. De overgang van de jeugdzorg naar gemeenten gaat gepaard met een geplande bezuiniging, maar van een afname van de kosten blijkt in Woerden (nog) geen sprake. Over de uitvoering van de Jeugdwet moet het college verantwoording afleggen aan de gemeenteraad. Deze verantwoording blijkt nu nog (te) beperkt. Het college herkent de bevindingen van de rekenkamercommissie en heeft inmiddels stappen gezet om zijn informatiepositie over de jeugdzorg te verbeteren, teneinde te kunnen sturen op gebruik en kosten.

In 2017 is gewerkt aan de totstandkoming van de evaluatie van het Sociaal Domein. Het traject is begeleid door een commissie met een vertegenwoordiging vanuit de raad en de participatieraad en de bevindingen zijn voorgelegd aan een 15-tal maatschappelijke partners. De belangrijkste bevindingen zijn: de visie 'mensen eerst' is goed geland in het Sociaal Domein, we hebben steeds meer cijfers, maar weten nog onvoldoende of het ons lukt af te schalen, inwoners zijn tevreden over Woerdenwijzer, maar hebben ook behoefte aan meer en langere begeleiding door Woerdenwijzer en in de uitvoering lukt veel, maar op onderdelen moeten we terug naar de tekentafel.

Integrale benadering met aandacht voor specifieke doelgroepen.

In 2017 zijn we verder gegaan met meer aandacht voor preventie en de verschuiving van zorg van 2e naar 1e naar 0e lijn. Dit doen we bijvoorbeeld door pilots op scholen, Zegveld zorgt, NIO-ambassadeur, Welzijn op recept en de EPA-pilot (voor mensen met een ernstige psychiatrische aandoening). Net voor de zomer is het dorpshuis Harmelen feestelijk geopend. Na vele jaren van voorbereiding een plaats van ontmoeting in het dorp. Waar bibliotheek, eerlijke horeca, een dorpsstuin, welzijn en zorg onder 1 dak zijn. Een goede start voor een algemene voorziening voor alle inwoners van Harmelen. Daarnaast zijn we met een grote groep betrokken Woerdenaren een traject gestart om na te denken over een nieuwe invulling van jongerensociëteit Babylon als multifunctionele accommodatie op het snijvlak van cultuur, jongerenwerk en welzijnswerk. In 2018 gaan we hiermee verder.

In 2017 is de investeringsagenda JONG vastgesteld: een integrale aanpak vanuit verschillende beleidsterreinen, gericht op het stimuleren en faciliteren van gezond en veilig opgroeien in de gemeente

Woerden. Op basis hiervan is het jongerenwerk opnieuw aanbesteed en is de opdracht gegund aan de voor Woerden nieuwe jongerenwerkorganisatie Buurtwerk.

In 2017 is door middel van het regionaal actieplan kindermishandeling en huiselijk geweld in de regio Utrecht-West uitvoering gegeven aan de regiovisie Een Veilig Thuis. De ketenaanpak richt zich op vier onderdelen: voorkomen, signaleren, stoppen en het beperken van de schade van het (emotionele) geweld. In 2017 lag de nadruk op het genereren van aandacht voor dit thema, het creëren van bewustwording onder professionals en het versterken van hun signalerende taken.

De raad heeft in het voorjaar besloten tot het aanpassen van het gemeentelijk minima- en armoedebeleid waarbij de declaratieregeling (geleidelijk) overgaat in een maatwerkfonds. Dat maakt het mogelijk inwoners in een financieel kwetsbare positie beter te kunnen ondersteunen en ons (nog) meer te richten op preventie. In het najaar is de implementatie ter hand genomen zodat in 2018 kan worden begonnen met de uitvoering.

Woerden wil een inclusieve gemeente zijn. Daarmee willen wij bevorderen dat inwoners op alle aspecten van hun leven 'gewoon' mee kunnen doen. Het project is daarmee feitelijk ook veel breder dan programma 3. Met de oplevering van de routekaart is dit jaar een mooie eerste stap gezet. Het betreft alle aspecten van de samenleving waaronder het sociale domein. In het najaar van 2017 is begonnen met de voorbereidingen voor de uitvoering van de in de routekaart benoemde pilots, die integraal onderdeel uitmaken van de programmabegroting 2018 Sociaal Domein.

Vanaf dit jaar is de (verdere) decentralisatie van het beschermd wonen gestart. Dat is een meerjarig traject waarbij (beschermd) woonfuncties vanuit centrumgemeente Utrecht worden overgeheveld naar gemeenten. 2017 stond in het teken van het opstellen van een regionale visie Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang. In 2018 zal er een lokale visie volgen. Dit is een serieuze opgave qua wonen, werk en ondersteuning. De raad wordt op de hoogte gehouden van de voornemens en vorderingen.

Wij signaleren dat er inwoners zijn die door sociale problematiek de aansluiting missen op de woningmarkt. Ons maatschappelijk werk rapporteerde bijvoorbeeld toenemende dak- en thuisloosheid. Daarom maken we dit jaar een brede analyse van zowel de behoefte naar als het aanbod van woonvoorzieningen in het sociaal domein. Op basis van die verschillenanalyse gaan we later dit jaar en volgend jaar met partijen in gesprek om de woonvoorzieningen in het sociaal domein te verbeteren als dat nodig blijkt.

Buiten de directe invloedssfeer van de gemeente om constateert het college dat er op onderdelen afbreuk wordt gedaan aan de Woerdense zorginfrastructuur. In het voorjaar van 2017 werd tegen de wil van lokale huisartsen en de gemeente in besloten om de HAP in Woerden op te heffen en te verplaatsten naar Leidsche Rijn. Het college neemt actief het initiatief voor het behoud van dergelijke voorzieningen. Helaas moeten we onderkennen dat de invloed van een gemeente beperkt is.

Voor jongeren startte een belangwekkende samenwerking met het onderwijs. Gemeenten en scholen zorgen er in Woerden samen voor dat jeugdhulpwerkers jongeren vanuit hun schoolomgeving kunnen helpen met zorg en ondersteuning. Wij geloven hier als gemeente Woerden sterk in. We moeten jongeren vanuit hun eigen leefwereld bereiken. Deze zogenoemde onderwijszorgarrangementen kunnen daar goed bij helpen.

Ook was er afgelopen jaar (landelijk) veel te doen over mensen met verward gedrag. Na de bevindingen van de taskforce Verward Gedrag is ook de gemeente samen met anderen om tafel gegaan om een plan van aanpak te maken. De gemeenteraad bespreekt dit plan van aanpak in 2017. Vooruitlopend op de aanpak startte in Woerden al een pilot voor mensen met een Ernstig Psychiatrische Aandoening (EPA-proeftuin).

Ferm Werk

In de eerste helft 2017 is gebleken dat het aantal inwoners met een bijstandsuitkering blijft stijgen. Dat heeft ertoe geleid dat de begroting Ferm Werk wordt overschreden met ongeveer (afgerond) € 520.000,-. Dat is geen verrassing. De gemeentelijke bijdrage over 2016 bleef binnen de begroting door éénmalige voordelen. In december 2016 heeft Ferm Werk aangegeven dat rekening moest worden gehouden met een overschrijding van uitgaven in 2017. Naast de (ook landelijke) stijging van het aantal inwoners dat afhankelijk is van een uitkering, speelt een belangrijke rol dat een steeds groter deel van de inwoners met een bijstandsuitkering een grote afstand tot de arbeidsmarkt heeft. Zij zijn moeilijk rechtstreeks te bemiddelen naar een betaalde baan en dus uitstroom uit de uitkering. Deze ontwikkeling heeft inmiddels geleid tot het besef dat het inzetten van andere instrumenten en het ontwikkelen van daarbij passende

expertise bij Ferm Werk noodzakelijk is. Daarnaast wordt steeds intensiever samengewerkt tussen Ferm Werk en de rest van het Sociaal Domein, waardoor de schotten tussen WMO-voorzieningen en jeugd en voorzieningen Participatiewet minder hard worden.

De inhoud voor Woerden is tot stand gekomen op basis van de motie van de raad bij de kaderbrief en het amendement op de voorgestelde zienswijze bij een eerdere versie. Voor Woerden is de ambitie opgenomen dat 20% uitstroom naar werk wordt gerealiseerd en dat het aantal garantiebanen en beschutte werkplekken wordt gerealiseerd dat de Rijksoverheid voor Woerden heeft berekend. Vanwege de verwachte stijging van het bestand en genoemde ambitie bevat de begroting Ferm Werk 2018 voor Woerden een gemeentelijke bijdrage die ruim 1,2 miljoen hoger is dan de begroting 2017 (450k grote geldstroom, 750k kleine geldstroom).

Rapportage programmadoelen

In dit jaarverslag rapporteren wij op afwijkingen. Dat betekent dat we niet rapporteren op de programmadoelen die volgens planning zijn gerealiseerd, maar uitsluitend op doelen die gedeeltelijk zijn gerealiseerd (code 2, kleur oranje) en doelen die niet zijn gerealiseerd (code 3, kleur rood).

De scores in verhouding tot het aantal programmadoelen

	aantal progr. doelen	waarvan score 1	waarvan score 2 of 3
programma 3	67	58 (87%)	9 (13%)

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning	2 of 3	Toelichting bij oranje (2) of rood (3)
3	2	Het dagelijks leven				
		Opgave 2 Steeds meer mensen zijn en blijven in staat om zelf, of met een beetje hulp, invulling te geven aan hun eigen leven				
3	2.1.1	Verdere ontwikkeling van (vraag gestuurd) voorliggend aanbod in de gemeente Woerden en bevordering van de samenwerking met het onderwijs		<i>Bij nevenstaand resultaat horen deze indicatoren:</i>		
3		Aansluiten op landelijke campagnes	Koster, Haring	doorlopend	2	Landelijke campagnes zijn passief gevolgd tgv gewijzigde prioriteitstelling.
3		Ontwikkelen website/cumulus/inwonercloud	Koster, Haring		2	Planning niet gehaald. Complexiteit is groot. Doorstart project Cumulus o.b.v. Plan van aanpak dat in november is vastgesteld. Dit wordt nu uitgevoerd. Nieuwe website Woerdenwijzer is in werking getreden in oktober 2017.
		Opgave 3 Mensen krijgen de best passende zorg, ongeacht de verwijzer die ze kiezen				
3	3.2.1	Afspraken met huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten over doorverwijzingscriteria Verbetering cliëntervaring over verwijzers.		<i>Bij nevenstaand resultaat horen deze indicatoren:</i>		
3			Koster, Haring	cliëntervaring verwijzers	2	Gesprekken met de huisartsen hebben plaatsgevonden, maar hebben nog niet tot afspraken geleid, met name ook omdat de huisartsen prioriteit legden bij de ontwikkelingen rond de spoedeisende hulp en de huisartsenpost en hun eigen onderlinge samenwerking.
3			Koster, Haring	Recidive	2	In de regio hebben we gewerkt aan een zorgpadenanalyse, waarmee inzicht is verkregen in uitval, herhaling of stapeling van specifieke arrangementen. Vertaling in acties moet nog plaatsvinden.
3			Koster, Haring	Voortijdig afbreken trajecten	2	In de regio hebben we gewerkt aan een zorgpadenanalyse, waarmee inzicht is verkregen in uitval, herhaling of stapeling van specifieke arrangementen. Vertaling in acties moet nog plaatsvinden.
3		Verwijzing naar (jeugd)GGZ = Strippenkaart en motie D66	Koster, Haring	Q1 2017	2	Huisartsen hebben overlegvorm nog niet voor elkaar. Uitvoering gestart in Q4. Huisartsen zijn in overleg met gemeente over de mogelijkheden van een praktijkondersteuner jeugdgezondheidszorg.

		opgave 4 In het contact met mensen handelen wij vanuit het besef dat wij als overheid diep in iemands persoonlijke leven dringen				
	3.3.1	- Medewerkers maken zorgvuldige afwegingen in hetgeen ze uitvragen (need to know vs het gesprek over het leven) en zijn hierover transparant - Gesprek met inwoners verloopt binnen de grenzen van de wet		<i>Bij nevenstaand resultaat horen deze indicatoren:</i>		
3		Inwonercloud/cumulus	Koster, Haring	Q1 2017	2	Planning niet gehaald. Complexiteit is groot. Doorstart project Cumulus o.b.v. Plan van aanpak dat in november is vastgesteld. Dit wordt nu uitgevoerd. De nieuwe website van Woerdenwijzer is in werking getreden in oktober 2017.
3	4	Niet vrij-toegankelijke voorzieningen				
		Opgave 3 Mensen krijgen de best passende zorg, ongeacht de verwijzer die ze kiezen				
3	4.1.1	- Mensen kunnen met i-pgb hun budget onafhankelijk inzetten - Zorg en ondersteuning zo licht als kan, zo zwaar als nodig - Zorg en ondersteuning zo dichtbij als mogelijk		<i>Bij nevenstaande 3 resultaten horen deze indicatoren:</i>		
3		Inzet resultatenmatrix	Koster, Haring	Q4 2017	3	Fase 1 (gezamenlijk resultaten verwoorden obv ondersteuningsplan) loopt vertraging op vanuit regionale ontwikkelingen, waardoor het doel dit jaar niet behaald wordt.
3		Regelluwe bijstand	Koster, Haring		3	Het Ministerie van SZW geeft geen groen licht voor een Utrechts experiment. Mogelijkheden worden nader onderzocht.

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr.wijz.	Rekening 2017	Saldo
Lasten	44.196.439	47.928.985	45.815.412	2.113.573
Baten	-8.556.589	-9.251.937	-9.938.777	686.840
Saldo programma 2	35.639.850	38.677.048	35.876.635	2.800.413

Programma 3 sluit met een voordelig saldo van € 2.800.413.

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning konden plaatsvinden, wordt voorgesteld een bedrag van € 2.256.870 over te hevelen naar 2018 (zie onderstaande specificatie). Hiervan komt € 82.627 ten laste van de algemene reserve.

Tevens loopt de dekking van enkele bedragen via een ander programma. Per saldo is dit een voordeel van € 327.072 Integratie-uitkering Sociaal Domein (IUSD) Participatie en onderhoud gemeentelijk vastgoed. Hierdoor ontstaat een netto voordelig saldo van € 870.615. De belangrijkste afwijkingen (> € 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

Samenkracht en burgerparticipatie

Dit onderdeel geeft een totaalvoordeel te zien van € 1.392.769. Aan budgetreserveringen is een bedrag opgenomen van € 1.337.870. De hoogste budgetreservering betreft statushouders (€ 980.168).

Rekening houdend met het bedrag budgetreserveringen ontstaat per saldo een voordeel van € 54.899. De belangrijkste afwijking betreft wijkgericht werken. Op dit onderdeel is € 106.358 niet besteed. Hiertegenover staat een bedrag budgetreserveringen van € 45.000.

Wijkteams

De lastenkant geeft een voordeel te zien van € 771.180. Op dit onderdeel is aan budgetreserveringen een bedrag opgenomen van € 619.000, zodat per saldo een voordeel ontstaat van € 152.180. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten.

Het voordeel aan de batenkant betreft een bijdrage van de gemeente Oudewater in de kosten van de backoffice. Eind 2017 is overeenstemming bereikt met Oudewater over deze betaling.

Inkomensregelingen

De lastenkant geeft een onderschrijding te zien van € 2.074.788.

Op dit onderdeel is aan budgetreserveringen een bedrag opgenomen van € 300.000. Dit betreft een deel van de extra rijksbijdragen BUIG in verband met de versnelde komst van statushouders. Bij het vaststellen van de begroting 2018 is gelijktijdig vastgesteld scenario 2 Sociaal Domein. Deze budgetreservering is hierin opgenomen.

Het grote voordeel is ontstaan bij Ferm Werk. Vooral het laatste deel van 2017 gaf een daling te zien van het aantal uitkeringen. Hierdoor hoeft Woerden geen beroep te doen op de vangnetregeling. Hierdoor geeft de batenkant een nadeel te zien.

Bovengenoemde daling heeft zich ook voortgezet bij Inkomensvoorzieningen, waardoor het begrote bedrag niet volledig is uitgenut.

Begeleide participatie

Dit onderdeel geeft een voordeel te zien van € 216.949.

Dit wordt deels veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten ferm Werk en deels door het achterblijven van de doelstelling voor beschermt werken. Tegelijkertijd kon door Ferm Werk in 2017 nieuwe, beter renderende opdrachten, worden geacquireerd.

Arbeidsparticipatie

Per saldo geeft dit onderdeel een nadeel te zien van € 197.653.

Belangrijkste oorzaak is de extra kosten statushouders.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Per saldo geeft dit onderdeel een voordeel te zien van € 497.270.

De belangrijkste oorzaak is een onderschrijding bij het onderdeel vervoersvoorzieningen.

Maatwerkdienstverlening (18+ en 18-)

Dit onderdeel geeft een nadeel van € 2.844.010.

De overschrijding doet zich zowel voor bij de lasten PGB, 18- (jeugd) en 18+ (wmo bg)

Aan de batenkant is € 71.176 minder ontvangen aan eigen bijdragen.

Tegenover het nadeel op dit onderdeel Maatwerkdienstverlening 18+ en 18- staat een voordeel op geëscaleerde zorg 18+ en 18-.

Geëscaleerde zorg 18+ en 18-

Tegenover het nadeel bij het Maatwerkdienstverlening geeft geëscaleerde zorg een voordeel te zien van € 1.147.594. Dit doet zich voor bij zowel 18- als 18+.

Naast minder uitgaven dan geraamd aan zorgaanbieders vallen ook de kosten SAVE 2017 afgerond € 260.000 lager uit dan de begroting van SAVE. Tevens is ook over 2016 nog een bedrag terugontvangen.

Volksgezondheid

Dit onderdeel sluit met een nadelig saldo van € 56.000. Dit wordt met name veroorzaakt door de 1^e begrotingswijziging 2017 van de GGDrU. Bij raadsbesluit van 20 december 2017 heeft de raad als zienswijze aangegeven in te stemmen met deze begrotingswijziging (Corsa 17R.00926).

Budgetreserveringen

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning konden plaatsvinden, wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

Statushouders	980.168
Inwonercloud, cumulus etc.	118.500
Uitvoeringskosten	569.000
Wijkgericht werken	45.000
Extra BUIG ivm verhoogde asielinstroom	300.000
Investeringsfonds	82.267 t.l.v. Algemene reserve
Subsidies	161.575
Totaal	2.256.870

Reserve sociaal domein

De hoogte van de reserve sociaal domein bedraagt per 31-12-2017: € 3.675.861

Saldo 31-12-2016 cf jaarrekening 2016	€ 3.385.256
af: schuldhulpverlening (beleidsimpuls begroting 2017-2020)	- € 60.000
af: bestuursrapportage 2017	- € 520.000
bij: saldo jaarrekening 2017	€ 870.615
Saldo 31-12-2017	€ 3.675.861

De reserve sociaal domein dient zowel als dekking voor diverse bestemmingen in het sociaal domein (waaronder innovatie), als voor opvang van risico's en daaruit volgende additionele uitgaven in het sociaal domein.

Op de reserve liggen de volgende claims:

Investeringsfonds	€ 808.633
Dekking organisatiekosten (rbs 25-1-2018)	€ 530.204
Inclusie 2018, zie begroting 2018-2021	€ 60.000
Inclusie 2019, zie begroting 2018-2012	€ 60.000
Schuldhulpverlening 2018, zie begroting 2018-2021	€ 60.000
Schuldhulpverlening 2019, zie begroting 2018-2021	€ 60.000
Verschuiving voorliggende voorzieningen 2018, zie begroting 2018-2021	€ 500.000
Verschuiving voorliggende voorzieningen 2019, zie begroting 2018-2021	€ 250.000
Totaal claims	€ 2.328.837

De raad heeft een amendement aangenomen bij het vaststellen van het jaarverslag en de jaarrekening 2016 (17R.00378) tot maximering van de het saldo van de reserve sociaal domein, waarbij de volgende berekening is gehanteerd.

Totaal aan risico's, zie paragraaf Weerstandvermogen	€ 2.563.750
Maximum op basis van onzekerheid van 70%	€ 3.666.163
Totaal bestemmingen/claims	€ 2.328.837
Totaal plafond	€ 5.995.000

Het maximum na toerekening van het saldo 2017 bedraagt € 5.995.000
Aangezien dit hoger is dan het huidige saldo van € 3.675.861 is er op dit moment geen sprake van afroaming naar de algemene reserve.

PROGRAMMA 4 – CULTUUR, ECONOMIE en MILIEU

Samenvatting

Cultuur

Bibliotheek

Met de inrichting van de bibliotheek nieuwe stijl is er niet meer in elke kern van het werkgebied van de regiobibliotheek een vestiging – in de gemeente Montfoort zijn de vestigingen gesloten – wel zijn de vijf functies vanuit de nieuwe bibliotheekwet gewaarborgd voor de inwoners van de drie deelnemende gemeenten. De verminderde budgetten in Montfoort en Oudewater maken wel dat er sprake is van een onevenwichtige financiering in de regio. Woerden heeft in de zomer van 2017 een bestuurlijk appél gedaan op partnergemeenten Montfoort en Oudewater om extra middelen vrij te maken om dat weer in evenwicht te brengen. In het laatste halfjaar hebben partijen afgesproken toe te werken naar een productbegrotingssystematiek, waarbij iedere gemeente een basisdienstverlening inkoop en, al naar gelang het budget en de behoefte, aanvullende modules. In de eerste helft van 2018 moet duidelijk worden wat dit voor iedere gemeente gaat betekenen en of partijen hieraan financieel kunnen voldoen. Tevens wordt intensievere samenwerking met andere regiobibliotheken verkend.

De kunstcollectie

De gemeente Woerden bezit een erfgoedcollectie van ongeveer 700 kunst- en cultuurhistorische voorwerpen. Het beheer van de collectie is sinds jaar en dag opgedragen aan de Stichting Stadsmuseum. De gemeente wil graag het Stadsmuseum de vrije hand geven als het gaat om de collectie, passend binnen de doelstelling van het Stadsmuseum: het bewaren van het cultuurhistorisch erfgoed van de woongemeenschappen in de gemeente Woerden en alle vormen van kunst bij een breder publiek introduceren. De gemeente wil echter niet het risico lopen dat de collectie uit Woerden verdwijnt. Samen met het Stadsmuseum heeft de gemeente daarom in 2017 onderzocht welke juridische vorm hier het beste bij past. Besloten is de bruikleenovereenkomst uit 1995 aan te passen; de gemeente blijft eigenaar van de collectie. Om het Stadsmuseum in staat te stellen wel zoveel mogelijk als ware zij de eigenaar op te treden, zijn naast de nieuwe artikelen over beheer, ook artikelen opgenomen over het kopen en verkopen van kunst. Eind 2017 is de nieuwe beheer- en bruikleenovereenkomst door het Stadsmuseum en de gemeente ondertekend.

Monumenten en archeologie

In opdracht van de gemeente is aanvullend archeologisch booronderzoek uitgevoerd in de delen van de buitengebieden van Harmelen en Barwoutswaarder, die zijn aanbevolen bij de voordracht van de limes als werelderfgoed. Met dit onderzoek worden de eerdere positieve resultaten getoetst en is er meer bekend geworden over de loop en fasering van de weg. Het product archeologische beleidsadvieskaart is opgeleverd. Buro Lantschap heeft de cultuurhistorische waardenkaart in concept opgeleverd en deze zal in 2018 aan de raad worden gepresenteerd. Het ontwikkelen van gericht speerpuntenbeleid voor onze monumenten, voortbordurend op de cultuurhistorische waardenkaart, wordt daarom pas in 2018 aan de raad aangeboden. Dit jaar is het Gildepoortje aan de Groenendaal in het hek tussen het Stadsmuseum en de voormalige Mariaschool geplaatst. Op het gebied van cultuurhistorie is het afgelopen jaar onder de noemer 'lopende werkzaamheden' veel werk verricht, zoals advisering op vergunningen, haalbaarheidsverzoeken en bestemmingsplannen.

Economie

Citymarketing, Recreatie en toerisme

In 2017 is een start gemaakt met de realisatie van het uitvoeringsprogramma "Koers voor recreatie en toerisme 2016-2022". Het afgelopen jaar zijn de volgende projecten uitgevoerd met een bijdrage uit het aanjaagbudget Recreatie & Toerisme:

- Woerden Promotie in Duitsland door financiële bijdrage aan tasjes van zangkoor Koordaat
- Bijdrage aan Kaasfeiten voor de Wetenschapstafel bij het Kaaspakhuis
- Bijdrage in geluidinstallatie, podium en lichtset voor het Rie Theater
- Flyers in 3 talen (EN, FR en DU) over de iconen van Woerden voor stadswandelingen van het Gilde Woerden
- Stadsplattegronden op afscheurblok voor verblijfsrecreatiebedrijven
- Bijdrage in meertalige leaflets kaasmarkt Woerden

Naast deze gesubsidieerde activiteiten zijn afgelopen jaar goede resultaten geboekt om Woerden als

recreatief-toeristische bestemming verder te ontwikkelen. De gemeente heeft dit grotendeels samen of indirect via een financiële bijdrage/subsidie met haar samenwerkingspartners, waaronder Woerden Marketing en Koersgroep Recreatie & Toerisme gerealiseerd. Hieronder een korte opsomming van een aantal resultaten uit het uitvoeringsprogramma:

- Opening Kaaspakhuis inclusief nieuwe VVV-toeristeninformatiepunt
- Wijziging fietsknooppuntennetwerk door de binnenstad van Woerden (via Rijnstraat)
- Meer communicatie over oplaadpunten E-bikes op website: Beleef Woerden
- Organisatie van Foodfestivals
- Ondertekening convenant Routebureau Utrecht en start 2018 Routebureau Utrecht
- Ontwikkeling Regiostrategie Toerisme voor gehele provincie Utrecht
- Op de kaart zetten van Cheese Valley in samenwerking met NBTC door de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Krimpenerwaard en Woerden o.a. door internationale persreis Cheese Valley, ontwikkeling logo, brochures en website Cheese Valley.
- De Koeiemart is toegevoegd aan de immaterieel-cultureel-erfgoedlijst.

Daarnaast zijn er ontwikkelingen die eerder zijn opgestart en in 2018 en 2019 tot concrete resultaten zullen leiden, zoals:

- Doorontwikkeling Recreatiegebied Oortjespad door recreatieschap Stichtse Groenlanden in samenwerking met Kamerijck
- Recreatieve ontwikkeling Cattenbroekerplas
- Cultuurpact gemeente Woerden – provincie Utrecht, met nadruk op publieksbeleving van de Oude Hollandse Waterlinie, Limes en Verhaal van Woerden

Economische zaken

In 2017 heeft de samenwerking met *het Platform Ondernemersverenigingen Woerden (POVW)* zich verdiept. Het in 2015 vastgestelde Economisch actieplan (EAP) en de update ervan bevat de samenwerkingsacties 2017 van het POVW en gemeente. Deze onderwerpen worden samen opgepakt en voortgang wordt besproken tijdens reguliere overleggen tussen de gemeente (bestuurlijk en ambtelijk) en de (afgevaardigden van) de ondernemersverenigingen. De gemeente heeft daarnaast een financiële, inhoudelijke en personele bijdrage geleverd aan de 'Ondernemersvisie Woerden 2030' van het POVW.

Ten aanzien van het dossier *schuifruimte-herstructurering* is een aparte projectgroep opgezet met daarin belangrijke partners om de herstructurering en schuifruimte te kunnen realiseren, te weten: de provincie, de Ontwikkelings Maatschappij Utrecht en het POVW. Dit alles heeft geleid tot aanbidding van een door de partners gedragen herstructureringsprogramma, dat begin 2018 aan de gemeenteraad is aangeboden.

De *ontwikkelingsvisie Middelland* is op 22 juni 2017 vastgesteld. In relatie hiertoe is in 2017 ook begonnen met het ontwikkelen van "spelregels" waar nieuwe ontwikkelingen aan moeten voldoen.

In 2017 is ingezet op meer gerichte en intensieve *samenwerking in regionale verbanden* en met de provincie Utrecht. Er is gewerkt in U10-regioverband aan een (ruimtelijk-)economische koers, een Uitvoeringsagenda en een Economisch Beeld voor de provincie. De gemeente blijft erop inzetten meer via de samenwerkingsverbanden op te trekken, om zo slagkracht te vergroten. Het lidmaatschap met de *Economic Board Utrecht (EBU)* is voortgezet in 2017.

Tevens is in regionaal verband gewerkt aan '*Groene Hart Werkt*', middels de bestuurlijke tafel, waarvan gemeente Woerden trekker is. Woerden is zeer actief deelnemer en doet mee met de projecten CIV Smart Technology, Kom binnen bij bedrijven, Kaasacademie en Groene Hart Circulair. Ook is de bestuurlijke tafel neergezet als "platform Groene Hart Werkt!", en zijn twee platformbijeenkomsten georganiseerd, waaronder 1 in Woerden.

In 2017 zijn binnen het *project Woerden Werkt!* 3 speerpunten benoemd en verder uitgewerkt met projecten: (1) aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt; (2) techniek onderwijs; (3) financiering omscholing. Verder hebben verschillende projecten doorgang gevonden in 2017:

- o De Kom Binnen bij Bedrijven (KBBB) dag;
- o De Pak Je Kansen! Dag;
- o De begeleiding van (startende) ondernemers onder de Ondernemersacademie;
- o Sollicitatieworkshops zijn uitgebreid met 'Netwerken' en 'Goed voorbereid op gesprek';
- o Het Buddyproject is in Woerden gestart;

- 'Ik ben Harrie training': een training om de ideale collega-werknemer te zijn van iemand met een arbeidsbeperking die de directe begeleiding biedt.
- Samenwerking met de bibliotheek in Walk & Talk netwerkbijeenkomsten voor werkzoekenden. Het concept moet groeien, er is een stijgende lijn qua opkomst. Link met Ferm Werk is versterkt.
- Centrum voor innovatief Vakmanschap – Smart Technology en ontwikkelingen rondom 'Tech College' (aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt):
  - Klas gestart in het kader van de opleiding Smart Technology: Opleiding is toegespitst op de nieuwste ontwikkelingen op het snijvlak van techniek en ICT.
  - Uitgebreid traject over de mogelijkheden voor een 'Tech college' in Woerden.

In 2017 is verder opgepakt:

- *Actualisering aanbestedingsbeleid*: op basis van input opgehaald bij Woerdense ondernemers is het aanbestedingsbeleid van de gemeente geactualiseerd.
- *Breedband optimalisatie*: de gemeente heeft een intentieverklaring ondertekend om acties te ondernemen om het internetnetwerk in het buitengebied te verbeteren. Op basis van deze intentieverklaring is met succes een interessepeiling voor breedbandinternet in het buitengebied uitgevoerd. Op basis van de peiling zijn gesprekken met marktpartijen gevoerd om hen te verleiden tot de aanleg van een breedbandnetwerk. Twee partijen hebben concrete interesse om in 2018 tot aanleg over te gaan.
- Er hebben meerdere *bestuurlijke bedrijfsbezoeken* plaatsgevonden.
- *BIZ Honthorst*: In 2017 heeft er een schouw plaatsgevonden en is samengewerkt aan diverse aandachtspunten, waaronder parkeerdruk en toezicht en handhaving.
- *BIZ binnenstad*: Op basis van de wijkschouwen zijn praktische maatregelen getroffen om de binnenstad schoon, heel en veilig te houden. Daarnaast is actief ingezet op het tegengaan van de winkelleegstand. Met behulp van de intermediair retail zijn een tiental nieuwe vestigingen geopend.
- *Binnenstadvisie, horeca en supermarkten*: in 2017 is gewerkt aan het opstellen van een binnenstadvisie. Net als bij de verkeersvisie is gewerkt met een unieke vorm van burgerparticipatie. Contactpersonen van relevante belanghebbendengroepen hebben in samenspraak een gedegen binnenstadvisie opgesteld. Deze loopt in beginsel tot en met 2022, het jaar waarin Woerden 650 jaar stadsrechten heeft. Het biedt een vergezicht op ontwikkelingsrichting voor de langere tijd.

De visie is in december 2017 naar de gemeenteraad gestuurd, zoals in het bestuursakkoord 2017 opgenomen, samen met de supermarktstructuurvisie (al in 2016 afgerond) en een onderzoek naar de stand van zaken in de horeca, als opmaat naar een update van het horecabeleidskader. De gemeenteraad heeft besluitvorming over de visies over de verkiezingen (maart 2018) heen getild.

Milieu

De Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU) was afgelopen jaar geheel op orde: de taken die gepland waren, zijn goed uitgevoerd en werden strak begeleid vanuit onze eigen organisatie. Belangrijke ontwikkelingen voor Woerden worden gevolgd of er wordt actie op ondernomen. Dit zijn met name overlast vliegtuigen Schiphol, geluid en luchtkwaliteit A-12 en Omgevingswet. In 2017 was door het aantrekken van de markt een stijgende lijn zichtbaar waar het gaat om de milieud advisering van ruimtelijke plannen en projecten. Ook worden meer uren ingezet voor de behandeling van klachten over bedrijven. Deze lijn zal zich in 2018 en verdere jaren gaan doorzetten. Daarnaast zijn er nieuwe aandachtsgebieden (energiehandhaving en asbestverwijdering) die inzet vanuit ODRU vergen en vindt een verplichte overdracht van taken plaats (bodemtaken, indirecte lozingen, BOR-taken (Besluit omgevingsrecht), wet VTH). Alhoewel het uitgangspunt is dat voor nieuwe taken ook middelen meekomen, kan niet voorkomen worden dat met ingang van 2019 voor bepaalde taken en werkzaamheden een extra financiële inzet vanuit de gemeente nodig is. Binnen het contract van ODRU zijn geen mogelijkheden om dit op te vangen. In de begroting 2019 wordt hiertoe een voorstel gedaan.

Duurzaamheid

In 2017 zijn binnen het revolverend fonds van € 100.000 in totaal 12 duurzaamheidsleningen verstrekt. Het gemiddeld bedrag per lening kwam uit op € 8.300. Deze leningen waren vooral bestemd voor de financiering van zonnepanelen en voor de isolatie van daken/vloeren/wanden van de woning.

Begin 2017 is samen met inwoners, ondernemers en stakeholders opgavegestuurd gewerkt aan actieplannen, ambities en beleidskaders voor een integraal duurzaamheidsprogramma voor Woerden. De

raad stemde vervolgens eind 2017 in met de ambitie “Duurzaamheid tot in de haarvaten van de Woerdense samenleving” en stelde voor 2018 incidenteel extra budget beschikbaar om aan de slag te gaan met de uitvoeringsprogramma’s 2018 van de vier thema’s C02-neutraal, circulaire economie, klimaatbestendig en bodemdaling. Het langetermijnactieplan voor het thema gezonde samenleving wordt in 2018 opgesteld. Over de uitvoering voor 2019 en verdere jaren van de opgave duurzame samenleving neemt de nieuwe raad een besluit. Er is al een groep koplopers in gemeente Woerden actief, die in 2017 waar nodig gefaciliteerd is door de gemeente. Zij ondernemen zelf actie, passen eigen gedrag aan en stimuleren medeburgers om ook in actie te komen. Voorbeelden van projecten zijn: een gasloos Schilderskwartier, tegengaan voedselverspilling, gebiedsproces Veenweide in beweging en Natuurlijk! De watervriendelijke tuin! Ook participeert gemeente Woerden al in diverse lokale en regionale projecten zoals energieloket (U-thuis), Duurzaam Woerden en coalitie ruimtelijke adaptatie.

Over het tegengaan van olie- en gaswinning zijn er in 2017 verschillende zaken de revue gepasseerd. In het voorjaar, kort na de verkiezingen, heeft het college een brief naar informateur Schippers gestuurd om het probleem aan te kaarten en standpunten naar voren te brengen. In het najaar heeft het college samen met het actiecomité “laat Woerden niet zakken” de Nationale Ombudsman ontvangen inzake gaswinning, ter voorbereiding op een bezoek van minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat.

Natuur- en Milieu Educatie

In 2017 hebben alle basisscholen in de gemeente Woerden gebruikgemaakt van het NME lesprogramma. Gemiddeld kwam een leerling daarmee drie keer in aanraking. Zo vonden er excursies plaats in het Brediuspark en De Kievit, begeleid door vrijwilligers. Ook op het Oortjespad hebben excursies voor de groepen 1-3 plaatsgevonden. Deze excursies zijn met ingang van 2017-2018 volledig opgenomen in het reguliere NME-aanbod voor de basisscholen. Vanuit het project “Groen doet Goed” (jaarlijkse subsidie € 16.500) worden ook in 2017 initiatieven vanuit de maatschappij gestimuleerd op basis van de aanpak “Woerden zegt ja tenzij”. Mooie voorbeelden zijn het speelbos Molenvliet en activiteiten voor kinderen van de Brede School. Deze activiteiten zijn gratis, zodat ieder kind gelegenheid krijgt om deel te nemen.

Rapportage programmadoelen

In dit jaarverslag rapporteren wij op afwijkingen. Dat betekent dat we niet rapporteren op de programmadoelen die volgens planning zijn gerealiseerd, maar uitsluitend op doelen die gedeeltelijk zijn gerealiseerd (code 2, kleur oranje) en doelen die niet zijn gerealiseerd (code 3, kleur rood).

De scores in verhouding tot het aantal programmadoelen

	aantal progr. doelen	waarvan score 1	waarvan score 2 of 3
programma 4	28	24 (86%)	4 (14%)

Progr. nr.	Effect	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning	2 of 3	Toelichting bij oranje (2) of rood (3)
4	Woerdenaren (en vooral jongeren) zijn zich bewust van onze lokale en regionale geschiedenis en we laten ze beleven waar wij vandaan komen.	1.2.2	Wij stellen de cultuurhistorische waardenkaart vast	Koster	2018	3	Oplevering eindconcept cultuurhistorische waardenkaart is vertraagd. Concept inmiddels afgerond in samenwerking met belanghebbenden. Besluitvorming wordt verwacht in Q2 2018
4	Woerdenaren (en vooral jongeren) zijn zich bewust van onze lokale en regionale geschiedenis en we laten ze beleven waar wij vandaan komen.	1.2.3	Wij ontwikkelen gericht speerpuntenbeleid voor onze monumenten, voortbordurend op de cultuurhistorische waardenkaart	Koster	2018	3	Volgt op vaststelling cultuurhistorische waardenkaart. Omdat deze vertraging ondervindt zal ook het speerpuntenbeleid later worden aangeboden (Q2 2018)
4	Het creëren van omstandigheden waarbij bedrijven die duurzame (toekomstvast) werkgelegenheid bieden en bijdragen aan de gewenste leefomgeving, zich graag in Woerden vestigen of hun bedrijvigheid in Woerden laten doorgroeien.	2.3.4	Aan de raad wordt een uitwerkingsprogramma van de visie op Middelland ter vaststelling voorgelegd.	Haring	Q3 2017	2	Ontwikkelingsvisie is door de Raad vastgesteld op 22/6/2017, waarna de spelregels zijn uitgewerkt in co-creatie met stakeholders. De raad is hierbij betrokken tijdens raadsinformatiebijeenkomsten van september 2017 en februari 2018. Besluitvorming volgt medio 2018)
4	In 2017 is er duidelijkheid over waar in de gemeente Woerden 6 ha. aan schuifruimte wordt gecreëerd voor herstructurering bedrijfstreinen	2.4.1	Een akkoord met de provincie over de locatie voor 6 ha. schuifruimte in Woerden.	Haring	2018	2	College is navolging op het Doorakkers rapport Herstructurering een Herstructureringsprogramma bedrijventerreinen 2018 -2030 opgesteld. Deze komt naar verwachting februari 2018 ter besluitvorming in de raad. Dit is in lijn met het Bestuursakkoord om de locatiekeuze discussie vervolgens te starten. Het is aan de nieuwe raad om een definitief besluit over de locatiekeuze te nemen.

Programma 4 CULTUUR, ECONOMIE en MILIEU FINANCIËN

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr.wijz.	Rekening 2017	Saldo
Lasten	5.708.230	6.042.789	5.788.958	253.831
Baten	-1.163.189	-1.310.040	-1.346.458	36.418
Saldo programma 4	4.545.041	4.732.749	4.442.500	290.249

Programma 4 sluit met een voordelig saldo van € 290.249.

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning hebben plaatsgevonden, wordt voorgesteld een bedrag van € 261.425 over te hevelen naar 2017. Hierdoor ontstaat een netto voordelig saldo van € 28.824. De belangrijkste afwijkingen (>€ 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Met ingang van de nieuwe BBV-voorschriften in 2017 is Kinderopvang onder taakveld 4.3 komen te vallen. Daar Kinderopvang onder programma 4 valt, bevat dit programma met ingang van 2017 eveneens een taakveld 4.3. In programma 5 worden de overige posten met betrekking tot het onderwijs verantwoord.

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 66.771.

Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten peuteropvang. In de bestuursrapportage 2017 is het budget al met € 50.000 verlaagd. Het overschot blijkt aanzienlijk hoger te zijn dan in eerste instantie werd verwacht. Jaarlijks is er een onderuitputting op het budget peuteropvang omdat beleid en uitvoering beter op elkaar aangesloten moeten worden. Er wordt gewerkt aan nieuw en aanvullend beleid op de peuteropvang. Op basis van cijfers van de afgelopen jaren en dit aanvullend beleid zijn er in de begroting 2018-2021 reële bedragen voor peuteropvang opgenomen.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 60.011. Hiervan heeft € 22.000 betrekking op de budgetreservering.

7.4 Milieubeheer

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 206.246. Hiervan heeft € 210.425 betrekking op de budgetreserveringen zodat nog een Nadelig saldo resteert van € 4.179.

Budgetreserveringen

Doordat niet alle werkzaamheden conform planning 2017 hebben plaatsgevonden wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

• Vervanging marktkasten	€ 14.000
• Vernieuwing website Woerden Werkt	€ 15.000
• NME prov. Subs. Groen doet Goed	€ 7.682
• GGB Pluimsanering	€ 16.569
• GGB bouwen grondwatermodel	€ 130.174
• GGB Pluimsanering	€ 50.000
• VNG subsidie project gasloos Schilderskwartier	€ 6.000
• Cultuursubsidies	<u>€ 22.000</u>
	€ 261.425

Zie bijlage 4 voor een totaaloverzicht van de budgetreserveringen en een toelichting hierop.

PROGRAMMA 5 – ONDERWIJS en SPORT

Samenvatting

Onderwijs

Onderwijs algemeen

Ons streven is dat alle jeugd gezond en veilig opgroeit tot zelfredzame en veerkrachtige Woerdense inwoners, ongeacht afkomst, gender, inkomen, talenten of beperkingen. Met ons onderwijsbeleid willen we de talentontwikkeling en zelfredzaamheid van alle jeugdigen tot en met 27 jaar vergroten. Wij scheppen samen met onze partners¹ de randvoorwaarden om dit voor elkaar te krijgen. Kinderen ontwikkelen zich van jongs af aan en we vinden het belangrijk dat ieder kind een zo goed mogelijke start kan maken op de basisschool. Met de inzet van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) voorzien we hierin om dreigende onderwijsachterstand in een zo vroeg mogelijk stadium het hoofd te bieden. Passend onderwijs zorgt ervoor dat alle jongeren een opleiding kunnen volgen die past bij hun mogelijkheden, zoveel mogelijk in het regulier onderwijs. We versterken de relatie tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Hiermee wordt het fundament gelegd voor zinvolle dagbesteding en maatschappelijke en duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Speciale aandacht en ondersteuning krijgen jongeren in een kwetsbare positie. Een integrale benadering vormt de sleutel tot succes!

Het bereiken van bovenstaande ambitie vraagt om een intensieve samenwerking tussen gemeente en het onderwijsveld, de schoolbesturen en -directeuren. Zo is in samenwerking met deze partners in 2017 de onderwijsagenda opgesteld met daarin een aantal speerpunten voor in 2017/2018, die in en rond het onderwijs spelen:

- Onderwijs en maatschappij
- Onderwijs en economie
- Onderwijs en zorg
- Onderwijs en huisvesting

Op alle thema's worden verschillende activiteiten ondernomen, die ook de komende jaren nog door zullen lopen. De verantwoordelijkheid voor de verschillende ambities is verdeeld. We vervolgen deze samenwerking in 2018 en ontwikkelen gezamenlijk een agenda voor de langere termijn.

Onderwijs en maatschappij

Om sport ook binnen het onderwijs te stimuleren hebben we ingezet op het versterken van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs via een impuls. Er is een regeling voor een zwemvangnet en in samenwerking met de GGD, Woerden Sport en Ferm Werk hebben we geregeld dat, indien nodig, (financiële) ondersteuning kan worden geboden via de bijzondere bijstand, de declaratieregeling en de stichting Leergeld. We hebben de scholen opgeroepen om met initiatieven te komen en samen te investeren in het bewegingsonderwijs.

Onderwijsachterstandenbeleid.

Het onderwijsachterstandenbeleid is erop gericht om onderwijsachterstanden bij jonge kinderen van 2 tot 4 jaar en bij leerlingen in de eerste groepen van het basisonderwijs vroegtijdig op te sporen en te bestrijden. De voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is een belangrijke pijler. In 2017 hebben ruim 35 kinderen gebruik gemaakt van de nieuwkomersklas. Kinderen in de basisschoolleeftijd krijgen hier intensief onderwijs waarbij veel nadruk is op taalontwikkeling. Zodra het taalniveau voldoende is, kunnen de kinderen starten op een school in de buurt. Oudere kinderen gaan naar de internationale schakelklas (ISK) in Utrecht of Stichtse Vecht. Na een tot anderhalf jaar starten deze kinderen binnen reguliere scholen voor voortgezet onderwijs. Er is een start gemaakt om de samenwerking rondom kinderen van statushouders met het voortgezet onderwijs, primair onderwijs, Mbo en ISK te versterken.

Zowel de ouders als de kinderen zijn kort in Nederland en beheersen de taal niet voldoende. Om te voorkomen dat de Nederlandse taal wegzakt tijdens de zomervakantie, is er een Summerschool georganiseerd. Kinderen kregen drie weken lang drie dagen per week les op de Summerschool, waarbij taal vaak op een speelse wijze aangeboden werd.

¹ Dit zijn onder andere de schoolbesturen, de directeuren, het samenwerkingsverband, kinderopvangorganisaties, regiogemeenten en welzijnsorganisaties.

Samen met de bibliotheek is veel aandacht besteed aan taal. Het programma Taalvisite, waarbij jonge kinderen voorgelezen worden en andere taalactiviteiten aangeboden krijgen, is voortgezet. In plaats van 20 gezinnen hebben 40 gezinnen kunnen profiteren van dit aanbod.

Onderwijs en economie

Op het terrein van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt wordt nauw samengewerkt tussen de beleidsvelden Onderwijs, Werk & Inkomen en Economie (Woerden Werkt). Samen met onze scholen en het bedrijfsleven zorgen we ervoor dat jongeren zo goed mogelijk voorbereid de arbeidsmarkt kunnen betreden en streven we naar een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. De gemeente neemt nadrukkelijk een regisserende rol op zich om de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt te optimaliseren.

In 2017 lag de nadruk rondom het techniekonderwijs op het verkennen van de behoeften, activiteiten en ideeën van de scholen en bedrijven, zowel op lokaal als op regionaal niveau. De samenwerking tussen de VO-scholen, het Woerdens Techniek Talent, het bedrijfsleven en de gemeente met als doel het technisch onderwijs binnen Woerden te versterken is verder geïntensiveerd. Er is door een extern deskundige een onderzoek uitgevoerd met daarin advies voor vervolgstappen in 2018, die wij zullen overnemen.

Om de groep van jongeren in een kwetsbare positie beter te kunnen ondersteunen draait bij het Regionaal Bureau Leerplicht het project Jongeren Onderwijs Werkt (JOW!). In 2017 is besloten het project verder te ontwikkelen richting een outreachende aanpak, in de zin dat ook jongeren worden bereikt die nu uit beeld zijn. JOW! is een intensieve samenwerking tussen Woerden Wijzer, Ferm Werk, de scholen en het RBL/RMC, zodat deze jongeren integraal worden begeleid. Een van de verbonden partijen begeleidt deze jongeren richting een traject gericht op terugkeer naar het onderwijs, een traject richting (aangepast) werk of zinvolle dagbesteding en/of noodzakelijke zorgondersteuning. Een netwerkregisseur moet hiervoor zorgen. In 2018 krijgt dit nadere uitwerking onder leiding van deze netwerkregisseur, zodat er nadere doelstellingen worden bepaald en het project bij de scholen en de jongeren bekend wordt.

Onderwijs en huisvesting

In de eerste helft van 2017 kwam het Definitief Ontwerp voor het Scholencluster in Kamerik gereed, waarin vanaf augustus 2019 twee basisscholen onderdak zullen vinden, nl. De Wijde Blik en de Eben Haezerschool. Medio 2017 is gewerkt aan het Technisch Ontwerp en aan het bestek, waarna najaar 2017 het werk kon worden aanbesteed. De aanbesteding van het werk volgt in het 1^e kwartaal van 2018. De gemeente is bouwheer; de realisatie van het scholencluster wordt aangestuurd door het team Vastgoed.

Na een inspannende verbouwing kwam onder bouwheerschap van het schoolbestuur het vernieuwde speellokaal van SBO De Keerkring in september 2017 gereed. Het lokaal voldoet nu aan alle ruimtelijke normen die aan een speellokaal voor 4- en 5-jarige leerlingen mogen worden gesteld.

De volgende school die voor vernieuwing in aanmerking komt is de R. de Jagerschool in het Staatsliedenkwartier. Samen met bestuur en directie is gestart met een onderzoek naar de meest efficiënte vorm (renovatie of nieuwbouw en locatiekeuze). Dit onderzoek wordt begin 2018 afgerond, waarna de vernieuwing samen met de school projectmatig wordt opgepakt.

In het kader van het visiedocument Spelen, Sporten en Bewegen is voorjaar 2017 met alle scholen in het Primair Onderwijs afgesproken dat hun schoolpleinen na schooltijd en tot zonsondergang openbaar toegankelijk zullen zijn voor de kinderen uit de buurt. In een gebruikersovereenkomst met bijbehorende demarcatielijst hebben scholen en gemeente afspraken gemaakt over hun wederzijdse (financiële) aandeel hierin. Aansluitend wordt ingespeeld op de breed gedragen interne wens om de taken, die de diverse vakafdelingen in dit kader verrichten, beter op elkaar af te stemmen. In het eerste kwartaal van 2018 krijgt deze zogeheten Coördinatie Schoolpleinen definitief vorm.

Het door HEVO aangestuurde onderzoek van gemeente en scholen PO en VO naar de mogelijkheden rond doordecentralisatie ging najaar 2017 de 3^e en laatste fase in. Deze fase zal eind maart 2018 worden afgerond, waarna de uitkomsten geïmplementeerd kunnen worden. In feite lopen er 3 nauw met elkaar samenhangende onderzoeken naast elkaar, nl. naar doordecentralisatie, naar planmatigheid en naar behoefte (vraag/aanbod). Als mogelijk alternatief voor doordecentralisatie wordt in deze fase nu eerst onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een beleidsrijk Integraal

Huisvestings Plan, op basis waarvan partijen ook langjarige financiële afspraken kunnen maken over de gewenste vernieuwing.

Sport

Spelen, sporten en bewegen

Het in 2015 vastgestelde visiedocument “Spelen, Sporten en Bewegen in Woerden 2015-2024” werd in 2017 geconcretiseerd door de vaststelling van een drietal plannen.

Ten eerste is het Deelplan Sportstimulering vastgesteld. In dit plan is opgenomen hoe in de gemeente Woerden wordt gestimuleerd dat alle inwoners ongeacht hun leeftijd, beperkingen en (financiële) achtergrond kunnen spelen, sporten en bewegen. Dit deelplan is opgesteld in samenwerking met het Sportoverleg Woerden, Welzijn Woerden, Woerden Actief en Sportservice Provincie Utrecht.

Daarnaast is ook het Uitvoeringsplan Spelen 2017 – 2029 vastgesteld. Dit uitvoeringsplan beoogt het vergroten van de diversiteit en het verbeteren van het aanbod van speel- en sportmogelijkheden in de openbare ruimte, zodat het groeiend aantal gebruikers van deze openbare ruimte wordt uitgedaagd om meer (sportief) in beweging te komen.

Ten derde is in 2017 ook het Beheerplan Buitensportaccommodaties 2018 – 2021 vastgesteld. Het accent van dit nieuwe beheerplan ligt op het in stand houden van de buitensportaccommodaties.

Vanaf oktober 2016 heeft een uitzending van Zembla geleid tot een maatschappelijk debat over het infillmateriaal van de kunstgrasvoetbalvelden. In 2017 heeft de discussie die naar aanleiding van het infillmateriaal is ontstaan over de tarieven voor de buitensportverenigingen tot de nodige commotie geleid.

In 2017 is eveneens besloten om in acht sporthallen en gymzalen duurzaamheidsmaatregelen uit te voeren, die bijdragen aan de ambitie “Klimaatneutraal Woerden 2030”. In het laatste kwartaal van 2017 is een start gemaakt met de uitvoering van deze duurzaamheidsmaatregelen, onder andere door het plaatsen van zonnepanelen.

Rapportage programmadoelen

In dit jaarverslag rapporteren wij op afwijkingen. Dat betekent dat we niet rapporteren op de programmadoelen die volgens planning zijn gerealiseerd, maar uitsluitend op doelen die gedeeltelijk zijn gerealiseerd (code 2, kleur oranje) en doelen die niet zijn gerealiseerd (code 3, kleur rood).

De scores in verhouding tot het aantal programmadoelen

	aantal progr. doelen	waarvan score 1	waarvan score 2 of 3
programma 5	16	14 (88%)	2 (12%)

Progr. nr.	Effect	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning	2 of 3	Toelichting bij oranje (2) of rood (3)
5	Ouders en leerlingen kunnen kiezen uit een kwalitatief hoogwaardig aanbod aan onderwijsinstellingen in Woerden. Dit in samenwerking met de samenwerkingsverbanden passend onderwijs PO en VO, die vanuit hun wettelijke taak een passend onderwijsaanbod doen aan elke leerling die bij een school wordt aangemeld of daar staat ingeschreven. We willen komen tot integrale Onderwijs Zorg Arrangementen, waarbij het onderwijs en jeugdhulp verweven zijn, zodat leerlingen die meer zorg en ondersteuning hebben langer in Woerden op school kunnen blijven. In een aantal gevallen is een verwijzing naar een school voor Speciaal Onderwijs buiten Woerden nodig. Dan is een passende vorm van leerlingenvervoer nodig.	1.4.3	Er is ketensamenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Gemeente, RBL, praktijkonderwijs, beroepsonderwijs, Fern Werk en werkgevers werken samen om een betere doorstroming van onderwijs naar arbeidsmarkt te bewerkstelligen, waarmee uitval van m.n. kwetsbare jongeren wordt voorkomen. Deze samenwerking wordt in 2017 geïntensiveerd. Ten minste eenmaal per kwartaal overleggen de partijen over activiteiten en resultaten.	Haring, Koster		2	Vanwege ontwikkelingen techniekonderwijs en techniek college is uitvoering bewust wat vertraagd. Planning is om raad in januari via een RIB te informeren over stand van zaken.
5	Een nieuw schoolgebouw in Kamerik	2.0.3	Nieuwbouw van scholen in Kamerik, die in 2018 moet(en) worden opgeleverd. Aanbesteding en definitieve planning vindt plaats in 2017	Haring		2	Er is vertraging opgelopen vanwege de afspraken met vv Kamerik. College heeft besloten tot nieuwe planning: oplevering in 2019

Programma 5 ONDERWIJS en SPORT

FINANCIËN

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr.wijz.	Rekening 2017	Saldo
Lasten	11.534.538	12.194.641	11.637.955	556.686
Baten	-2.249.356	-2.249.356	-2.351.634	102.278
Saldo programma 5	9.285.182	9.945.285	9.286.321	658.964

Programma 5 sluit met een voordelig saldo van € 658.964.

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning hebben plaatsgevonden, wordt voorgesteld een bedrag van € 283.717 over te hevelen naar 2017. Hierdoor ontstaat een netto voordelig saldo van € 375.247. De belangrijkste afwijkingen (>€ 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

4.1 Openbaar basisonderwijs

Per saldo sluit dit product met een voordelig saldo van € 51.498. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat de bijdrage voor gymnastiekonderwijs lager is uitgevallen.

4.2 Onderwijshuisvesting

Per saldo sluit dit product met een nadelig saldo van € 63.489. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere belastingen en rechten.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 548.445. Hiervan heeft € 253.653 betrekking op de budgetreserveringen zodat nog een voordelig saldo resteert van € 294.792.

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de bijstelling van de gemeentelijke doelstelling/ambities op het gebied van algemeen onderwijsbeleid waardoor € 131.000 minder uitgegeven is.

Tevens is er circa € 70.000 minder loonkosten toebedeeld aan het onderdeel onderwijsbeleid en zijn er meer ambtelijke kosten (€ 50.000) aan de SGB doorberekend dan geraamd.

5.2 Sportaccommodaties

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 90.074.

Hoofdoorzaak van deze onderschrijding is dat er minder is uitgegeven aan het meerjarig onderhoud van de zwembaden. Daartegenover staat een lagere onttrekking uit de reserve MOP op programma 7, dus budgettair neutraal voor de jaarrekening.

Budgetreserveringen

Doordat niet alle werkzaamheden conform planning 2017 hebben plaatsgevonden wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

- Algemeen onderwijsbeleid € 190.000
  - Uitbreiding preventieve schooluitval RBL € 63.653
  - Combinatiefuncties € 30.064
- € 283.717

Zie bijlage 4 voor een totaaloverzicht van de budgetreserveringen en een toelichting hierop.

PROGRAMMA 6 – RUIMTELIJKE ONTWIKKELING en WONEN

Samenvatting

Wonen en woonruimteverdeling

Het doel van de Woonvisie 2015-2020 is: Iedereen in de gemeente Woerden heeft passende woonruimte, binnen redelijke grenzen van beschikbaarheid en betaalbaarheid. En zoveel mogelijk in de wijk of het dorp waar men wil wonen.

In de *Prestatieafspraken* staan de wederzijdse inspanningen van gemeente en corporaties aan goed en betaalbaar wonen in Woerden en is vastgelegd welke vraagstukken op dit gebied samen aangepakt worden. Er zijn drie hoofdthema's: de woningvoorraad, de verduurzaming van de bestaande voorraad en het Sociaal Domein en leefbaarheid.

In 2017 zijn op basis van het 'bod op de woonvisie' van de corporaties afspraken gemaakt over de activiteiten voor 2017. Uit de evaluatie van medio 2017 blijkt dat nagenoeg alle afspraken op schema lopen. Daarnaast zijn er voor 2018 aanvullende afspraken gemaakt. Onderstaand zijn de belangrijkste (deels nieuwe) afspraken voor 2018 weergegeven:

1. Er worden tot en met 2021 tenminste 140 sociale huurwoningen tot de tweede aftoppingsgrens extra toegevoegd aan de totale woningvoorraad sociale huurwoningen.
2. In het kader van betaalbaarheid hanteert GroenWest een gematigd huurprijs- en huurverhogingsbeleid. De huurverhoging wordt niet meer dan inflatievolgend.
3. Om doorstroming te bevorderen wordt bij nieuwbouw sociale huur lokaal maatwerk toegepast. Dit betekent dat er per opgeleverde woning minimaal twee verhuizingen zijn.
4. In het kader van duurzaamheid wordt, naast de verduurzaming van circa 285 woningen, het project Nul-op-de-Meter verder uitgewerkt en uitgevoerd, mits passend binnen de financiële kaders van GroenWest.
5. Er worden diverse maatregelen ingezet ten behoeve van doorstroming en het terugdringen van de zoektijden voor sociale huurwoningen.

De *regionale huisvestingsverordening* is per 1 juli 2017 gewijzigd en vastgesteld. Hierin staan de regels voor de woonruimteverdeling van de sociale huurwoningen, waaronder regels voor lokale maatwerktoewijzing. Dit wordt ingezet om doorstroming te bevorderen zoals bij Pius X, waar dertig gelijkvloerse woningen met voorrang toegewezen zijn aan inwoners die een sociale huurwoning in Woerden achterlaten. Het experiment levert een bijdrage aan het verkorten van wacht- en zoektijden voor sociale huurwoningen. De zoektijden zijn in 2017 lager geworden. Dit geldt voor zowel starters als doorstromers. Daarnaast worden diverse maatregelen ingezet:

- Scheefwonen tegengaan: *In de strategische woningbouwplanning zijn voor doorstroming 157 vrije sector huurwoningen en 330 sociale koopwoningen opgenomen.*
- Minder sociale huurwoningen verkopen door corporaties: *in 2016, 2017 en 2018 geldt een verkoopstop.*
- Meer sociale huurwoningen: *Er zijn 321 sociale huurwoningen opgenomen in de strategische woningbouwplanning om aan de vraag van 140 woningen (t/m 2021) te voldoen.*
- Stimuleren van doorstroming door scheefwoners te verleiden een andere woning te zoeken.
- Sterker liberaliseren van huren voor scheefwoners: *Voor scheefwoners is tot en met 2016 de maximale huurverhoging toegepast. In 2017 is de huurverhoging wegens de betaalbaarheid niet maximaal geweest.*

Ruimtelijke ontwikkeling

In het najaar van 2017 is de strategische woningbouwplanning geactualiseerd en gepresenteerd aan de raad. In de komende vijf jaar zijn voldoende woningen opgenomen in de strategische woningbouwplanning om aan de vraag vanuit autonome groei te voldoen. Rekening houdend met 30% planuitstel zijn er méér woningen gepland dan het streefaantal van gemiddeld 200 per jaar. Met een overmaat aan geplande projecten kunnen tegenvallers en planuitstel opgevangen worden. In de komende vijf jaar is er voldoende plancapaciteit voor sociale huurwoningen voorzien om aan de vraag van 140 woningen te voldoen. Aandachtspunt is het behalen van de planning, met name voor de sociale huurwoningen.

Met het besluit van de raad tot versnelling van een aantal woningbouwlocaties is met prioriteit gewerkt aan het versneld uitwerken van de locaties De Bleek 1, Snellerpoort-Oost en Jan Steenstraat (allen in Woerden) en de Mauritshof in Harmelen. De laatste twee projecten worden medio 2019 opgeleverd.

Voor de twee eerstgenoemde locaties blijkt een versnelling niet haalbaar. Duurzame realisatie van de gebiedsontwikkeling van Snellerpoort heeft prioriteit gekregen boven de versnelling van alleen sociale huurwoningen.

Gebouwd wordt er momenteel ook volop, zoals de appartementstorens op het voormalige Campinaterrein (Woerden Centraal). Op Defensie-eiland is de eerste paal geslagen van de parkeergarage en 33 woningen in het gebied Midden. Daarnaast zijn ook de woningen in gebied Noord verkocht. In Snel en Polanen (Waterrijk) is de bouw op Eiland IV in volle gang. Villa Berlage is eind 2017 opgeleverd. Voor de locaties zoals Den Oudsten, Zegveld Zuidoost (Weidz) en Hof van Harmelen wordt de haalbaarheid onderzocht en deze is voor de Johan de Wittlaan (Campinaast) opgestart met het sluiten van de intentieovereenkomst met de eigenaar/ontwikkelaar. De kopers van de uitgegeven kavels in Kamerik NO2 zijn begeleid bij het ontwerpen van hun droomhuis en de werving voor het Collectief Particulier Opdrachtgeverschap in Kamerik NO2 is in september gestart. Dit leverde echter onvoldoende gegadigden. De gestelde voorwaarden zijn daarom aangepast, waarna het project in 2018 nogmaals in de markt wordt gezet voor CPO.

Een motie van de raad heeft geleid tot overleg tussen diverse partijen om hun woningbouwplannen voor Harmelen aan te passen. Het gaat dan om een samenhangende invulling van Willem Alexanderlaan 2, 4 en 6. Zekerheid is er nog niet, maar de bereidheid bij partijen om bijvoorbeeld van locatie te ruilen of te verhuizen, is aanwezig. Bij een positieve uitkomst is er ruimte voor een nieuw appartementencomplex op de voormalige Fontein-locatie.

Tot slot is er na vaststelling van de visie Middelland gewerkt aan het opstellen van spelregels (zie programma 4) en zijn er gesprekken geweest met diverse initiatiefnemers.

Bestemmingsplannen

Ook dit jaar kan worden gesproken over een intensivering van de RO-advisering. Door de toename van actieve woningbouwlocaties worden er meer bestemmingsplannen voorbereid en zijn er meer haalbaarheidsverzoeken ingediend en behandeld.

Afgelopen mei heeft de Afdeling bestuursrechtspraak positief geoordeeld over het bestemmingsplan Oortjespad en daarmee is een mooie toekomst voor de recreatie aan het Oortjespad planologisch mogelijk gemaakt. Het dossier Meije 300 vergde ook in 2017 veel ambtelijke inzet door een gecompliceerde en tijdrovende procedure over het in 2016 vastgestelde bestemmingsplan. Het programmteam invoering omgevingswet is in 2017 verder uitgebreid en heeft de planning aangepast op de gewijzigde invoeringsdatum van de wet.

Vastgoed

De sloop en renovatie van het stadhuis heeft in 2017 een aantal tegenvallers moeten incasseren. Natuurlijk was de impact van een gedeeltelijke instorting op 12 mei, waarbij een bouwvakker om het leven kwam, immens groot. Dit ongeluk laat tot op de dag van vandaag zijn sporen na. Gemeente en bouwkundig aannemer (BAM) hebben later in 2017 samen geconstateerd dat de kwaliteit van het casco erg slecht was, waardoor extra tijd en geld de post onvoorzien ruimschoots te boven gingen. De raad is akkoord gegaan met het voteren van een extra krediet, waarmee de jaarlijkse exploitatielast voor het nieuwe stadhuis weer terug is op het oorspronkelijke kader van 1,34 miljoen per jaar en de oplevering is met een aantal maanden opgeschoven naar november 2018.

Er is in 2017 ook weer het nodige aan vastgoed verkocht, met als meest opvallende resultaat de verkoop van de Carrosserieweg 1 (het Sluisgebouw) en de Pius X, beiden aan een lokale ondernemer, en een woning aan de Barwoutswaarder 35. Verder zijn we begonnen met de verkoop van de laatste kavels op Waterrijk. De vastgoedportefeuille blijft derhalve slinken, conform de ambitie. Ten aanzien van het vastgoed dat niet wordt afgestoten is een vermeldenswaard resultaat het raadsbesluit om de sporthallen en gymzalen te verduurzamen. Dit is de kick-off van een breder programma, dat moet leiden tot het verduurzamen van de totale vastgoedportefeuille. Tot slot is in 2017 het energiemanagement en energiebeheer verder geprofessionaliseerd. Dit heeft tot substantiële kostenbesparingen geleid.

Rapportage programmadoelen

In dit jaarverslag rapporteren wij op afwijkingen. Dat betekent dat we niet rapporteren op de programmadoelen die volgens planning zijn gerealiseerd, maar uitsluitend op doelen die gedeeltelijk zijn gerealiseerd (code 2, kleur oranje) en doelen die niet zijn gerealiseerd (code 3, kleur rood).

De scores in verhouding tot het aantal programmadoelen

	aantal progr. doelen	waarvan score 1	waarvan score 2 of 3
programma 6	13	8 (62%)	5 (38%)

Progr. nr.	Effect	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning	2 of 3	Toelichting bij oranje (2) of rood (3)
6	Grotere betrokkenheid van de gemeenschap bij gebiedsontwikkeling zodat de huisvesting (nog) beter aansluit bij de woonwensen van de samenleving - op basis van de in 2015 vastgestelde woonvisie	1.1.1	Marktpartijen selecteren die woningen gaan bouwen die passen bij de woningbehoefte van Woerden.	Ten Hagen	2018	3	Plannen Groen West voor versnelde sociale woningbouw in Snellerpoort Oost zijn eind 2017 niet haalbaar gebleken. Start selectie marktpartijen Snellerpoort Oost wordt 2018. Kwartaal is afhankelijk van grondvererving naastliggende percelen e/o afstemming plan op o.a. visie stationsomgeving
6	Realisering van woningen op het voormalige terrein van Den Oudsten	1.3.1	Bestemmingsplan in procedure om transformatie te regelen.	Ten Hagen	Q2 2017	2	Als gevolg van vraagstuk van aardgasvrij en milieubeperkingen lopen de contractsonderhandelingen langer door. Doel is om hier 1 ^e kwartaal uit te zijn zodat direct daarna verder kan worden gegaan met de procedure van het ontwerpbestemmingsplan. Voorontwerp bestemmingsplan is wel gestart om het project niet onnodige vertraging te laten oplopen.
6	De realisering van de verkeersontsluiting van het kassengebied Harmelerwaard.	1.4.1	Bestemmingsplan in procedure brengen en de wegaanpassing inclusief brug ontwerpen.	Ten Hagen	Q1 2017	3	Definitieve tracékeuze is vanwege hoger beroep van THC vertraagd. Gemeente is in 2017 in gelijk gesteld. Tracébesluit is in voorbereiding en de grondvererving is opgestart. In 2018 wordt het ontwerp uitgewerkt en het tracé vastgesteld. Op basis van het ontwerp worden onderzoeken uitgevoerd, die de basis vormen voor het ontwerpbestemmingsplan.
6	Recreatiegebied Cattenbroekerplas	1.6.1	We dragen het gebied over zodat de gemeentelijke beheerkosten gedekt worden uit opbrengsten ondernemer, onder de vlag van het Recreatieschap.	Ten Hagen	Q2 2017	2	De intentieovereenkomst is verlengd na besluit van het college naar april 2018. Dan is het plan volledig uitgewerkt om er een besluit over te nemen en voor te leggen bij de inwoners. Indien het plan positief wordt ontvangen, volgt de bestemmingsplanprocedure. Daarna is pas sprake over grondoverdracht en verpachting van de grond door het recreatieschap aan de ondernemer.
6	Partner in het begeleiden en bereiken van de doelen uit het plan 'De kloppende Binnenstad'. Belangrijke onderwerpen: economisch functioneren, culturele aantrekkelijkheid, schoon-heel-veilig. Ontmoeten en beleven, o.a. aan de hand van planologische instrumenten. Samenwerking met en bereikbaarheid voor partners: ondernemers (inclusief marktwezen, horeca en cultuur), bewoners en organisaties.	5.0.1	Binnenstaddebat met ondernemers, vastgoedeigenaren, bewoners en (culturele) instellingen, met als doel het zo nodig aanscherpen van de binnenstadvisie, het actieplan en het sluiten van een Retaildeal.	Haring	2017 Q1	2	BRO ondersteunt de schrijfgroep naar een integrale visie op de binnenstad, als uitvloeisel van Bestuursakkoord. Visie is eind oktober afgerond, de huidige raad behandelt het stuk op 11 januari (Raadsinformatiebijeenkomst) en 17 januari (Commissie Welzijn). Inachtnemend de uitkomsten van deze behandeling zullen nieuwe raad en college in het voorjaar 2018 naar verwachting met een oordeel kunnen komen.

Programma 6 RUIMTELIJKE ONTWIKKELING en WONEN

FINANCIËN

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr.wijz.	Rekening 2017	Saldo
Lasten	5.667.828	18.394.837	32.172.971	-13.778.134
Baten	-2.685.954	-12.568.931	-35.150.921	22.581.990
Saldo programma 5	2.981.874	5.825.906	-2.977.950	8.803.856

Programma 6 sluit met een voordelig saldo van € 8.803.856.

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning hebben plaatsgevonden, wordt voorgesteld een bedrag van € 912.000 over te hevelen naar 2018. Hierdoor ontstaat een netto voordelig saldo van € 1.466.314. De belangrijkste afwijkingen (>€ 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

Taakveld 5.5 Cultureel erfgoed

Er is € 111.000 minder uitgeven aan cultureel erfgoed dan geraamd. Hiervan heeft € 53.000 betrekking op budgetreserveringen, zodat er nog een voordelig saldo resteert van € 58.000.

Dit wordt met name veroorzaakt doordat er minder kosten zijn gemaakt door de ODRU (50.000).

Taakveld 8.1 Ruimtelijke ordening

Op dit taakveld is € 846.000 minder uitgegeven dan geraamd. Hiervan heeft € 354.000 betrekking op budgetreserveringen, zodat er nog een voordelig saldo resteert van € 492.000.

Door de verkoop van PIUS-X zijn er extra inkomsten gerealiseerd van € 679.000. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door kostenverhaal diverse projecten.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Op dit taakveld is € 624.790 als resultaat vanuit 2016 geboekt.

Er is voor het complex Snel en Polanen een winstneming geboekt van € 5.853.487 en voor Kamerik N.O. II een bedrag van € 572.055

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen

Op het taakveld Wonen en bouwen is € 797.000 minder uitgegeven dan geraamd.

Hiervan heeft € 550.000 betrekking op budgetreserveringen, zodat er nog een voordelig saldo resteert van € 247.000.

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere exploitatielasten (339.000) van het verkochte pand aan de Carrosserieweg (De Sluis). Hiertegen over staat dat er ook € 155.000 minder inkomsten worden gerealiseerd. Wel zijn er meer inkomsten (€ 190.000) voor omgevingsvergunningen.

Budgetreserveringen

Doordat niet alle werkzaamheden conform planning 2017 hebben plaatsgevonden wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

Monumentensubsidie	€ 24.000
Cultuurhistorische waarde- en archeologiekaart	€ 29.000
Ontwikkeling Middelland	€ 354.000
Vorbereidingskosten Omgevingswet	€ 330.000
Subsidie "nul op de meter"	€ 120.000
Vervanging personeel	€ 25.000
Project Private kwaliteitsborging	€ 20.000
Omgevingsverg. Kwaliteit erfgoed	€ 10.000
Totaal	€ 912.000

Zie bijlage 4 voor een totaaloverzicht van de budgetreserveringen en een toelichting hierop.

PROGRAMMA 7 – ALGEMENE INKOMSTEN

Samenvatting

Het jaar 2017 was ook voor wat betreft het onderdeel concern/financiën een dynamisch jaar. Om te komen tot een sluitende begroting 2017 waren immers aanvullende maatregelen noodzakelijk. De noodzaak van een gezonde financiële positie had in 2017 de voortdurende aandacht van raad, auditcommissie én college. Het bereiken van een materieel sluitende meerjarenbegroting vergde de nodige inspanningen.

Een bovenliggend thema in 2017 was de schuldenpositie. In dit verband werd de notitie stabiele vermogenspositie vastgesteld. Nadrukkelijk punt van zorg was en is de schuldquote en de daarmee verband houdende flexibiliteit van de begroting en de renterisico's. In de Auditcommissie is hierover regelmatig gesproken. Dit punt zal ook in de komende jaren de nodige aandacht en aanvullend beleid/maatregelen vergen.

Begin 2017 is in de Auditcommissie de Planning & Control-cyclus geëvalueerd en aan de hand daarvan aangepast. Daarnaast is de notitie Financiële Sturing (voorheen Financial Governance) geactualiseerd en met advies van de Auditcommissie in de raad vastgesteld.

Daarnaast was de accountantscontrole, vanwege de problematiek rondom de controle op het Sociaal Domein, ingegeven met name door het ontbreken van een goedkeurende accountantsverklaring bij de Sociale VerzekeringsBank, in 2017 een uitdaging. Hierdoor is de jaarrekening 2016 dan ook in twee termijnen behandeld.

Rapportage programmadoelen

In dit jaarverslag rapporteren wij op afwijkingen. Dat betekent dat we niet rapporteren op de programmadoelen die volgens planning zijn gerealiseerd, maar uitsluitend op doelen die gedeeltelijk zijn gerealiseerd (code 2, kleur oranje) en doelen die niet zijn gerealiseerd (code 3, kleur rood).

In dit programma vindt u geen tabel met toelichting op scores 2 en 3 want alle doelen van programma 7 zijn gerealiseerd.

De scores in verhouding tot het aantal programmadoelen

	aantal progr. doelen	waarvan score 1	waarvan score 2 of 3
programma 7	12	12 (100%)	0 (0%)

Programma 7 ALGEMENE INKOMSTEN

FINANCIËN

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr.wijz.	Rekening 2017	Saldo
Lasten	-3.402.941	-3.303.246	-2.897.162	-406.084
Baten	-74.376.131	-76.108.140	-76.765.729	657.589
Saldo programma 5	-77.779.072	-79.411.386	-79.662.890	251.504

Programma 7 sluit met een positief saldo van € 241.504.

De belangrijkste afwijkingen (> € 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

0.5 treasury

Per saldo sluit dit product met een nadelig saldo van € 177.115. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de rente grondbedrijf.

In de begroting 2017 is voor het grondbedrijf hetzelfde rentepercentage gehanteerd als voor de overige activa, nl. 3,22%. Met inachtneming van de nieuwe gewijzigde begrotingsvoorschriften, in de jaarrekening 2017 hetzelfde percentage gehanteerd als voor de grondbedrijf complexen, nl. 2,08%. In de begroting 2018 is deze methodiek ook gehanteerd.

0.61 OZB Woningen

Dit product sluit met een voordelig saldo van € 105.024. Bij het opstellen van de begroting is het definitieve dalings-/stijgingspercentage van de woningen nog niet bekend. Er wordt altijd met een prognose gewerkt. Achteraf is gebleken dat het definitieve stijgingspercentage toch iets afwijkt van de prognose.

0.8 overige baten en lasten

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 206.210. Dit wordt met name veroorzaakt door diverse terug ontvangsten van de belastingdienst (heffingsrente) voor een bedrag van €193.391 en het afboeken van oude opgenomen verplichtingen voor € 132.663.

Hiernaast is de begrotingsruimte (17.288) niet benut en is op de post onvoorzien geen beroep gedaan (26.300). Een onvoorziene last betrof het afboeken van gebouwen door sloop (€ 159.148)

PARAGRAFEN

Paragraaf 1	Lokale heffingen
Paragraaf 2	Verbonden partijen
Paragraaf 3	Weerstandsvermogen en risicobeheersing
Paragraaf 4	Bedrijfsvoering
Paragraaf 5	Proactieve samenwerking
Paragraaf 6	Financiering
Paragraaf 7	Kapitaalgoederen
Paragraaf 8	Grondbeleid

PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN

1. Wat is het doel van deze paragraaf?

Het totale pakket van gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat uit een tiental verschillende belastingen, heffingen en rechten die worden gelegitimeerd door een belastingverordening die door de gemeenteraad is vastgesteld. Deze paragraaf geeft een overzicht op hoofdlijnen van de resultaten op deze heffingen. De regelgeving is vastgelegd in de wet en in de lokale belastingverordeningen, en is uitgebreid toegelicht in de programmabegroting.

Opbrengsten

Belastingen en heffingen	Baten rekening 2017	Baten begroting 2017	Baten Rekening 2016	
<i>A. Belastingen</i>				
1 OZB woningen	6875	6780	6706	
OZB niet-woningen	4083	4071	3957	
2 Parkeerbelasting	1705	1614	1749	
3 Hondenbelasting	174	173	176	
4 Precariobelasting	89	88	126	
5 Toeristenbelasting	93	72	62	
<i>Subtotaal A Belastingen</i>	13019	12798	12776	
<i>B. Bestemmingsheffingen</i>				
1 Afvalstoffenheffing	4964	4828	5211	
2 Rioolheffing	4517	4417	4397	
<i>Subtotaal B Bestemmingsheffingen</i>	9481	9245	9608	
<i>C. Rechten</i>				
1 Leges burgerzaken	1130	1136	1013	
2 Begrafenisrechten	633	631	570	
3 Marktgeden	158	151	82	
4 Havengelden	47	36	37	
5 Omgevingsvergunningen	1384	1191	1435	
<i>Subtotaal C Rechten</i>	3352	3145	3137	
Totaal	€ x 1.000	25.852 €	25.188 €	25.521 €

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk geeft voor de belangrijkste tarieven weer wat een inwoner van de gemeente heeft betaald (fictief huishouden). De bedragen zijn gebaseerd op een gezin met een hond, in een woning met een gemiddelde waarde voor belastingjaar 2017 van € 236.000,- en 2016 van € 229.000,- met een waterverbruik van 240 m³ per jaar.

	2017	2016
1 OZB	295	290
2 Rioolheffing	183	181
3 Afvalstoffenheffing (meerpers.)	211	211
Eenmalige teruggave afvalstoffenheffing 2017	-25	0
4 Hondenbelasting	68	67
Totaal	€ 732 €	749

Belastingen

Ad 1 OZB

De OZB tarieven waren in 2017 en 2016:

Tarief OZB	2017	2016
<i>1 Woningen</i>		
a Eigenaren	0,1250%	0,1270%
<i>2 Niet woningen</i>		
a Eigenaren	0,2340%	0,2150%
b Gebruikers	0,1750%	0,1600%

De opbrengst onroerende-zakenbelasting 2017 is in onderstaande tabel opgenomen.

Taak veld	Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016	
0.61 Eigenaren woningen	6875	6780	6706	
0.62 Eigenaren niet-woningen	2512	2522	2443	
0.62 Gebruikers niet-woningen	1571	1549	1514	
Totaal	€ x 1.000	€ 10.958	€ 10.851	€ 10.663

Analyse werkelijk-begroot

Op het moment dat de begroting wordt vastgesteld is het definitieve dalings-/stijgingspercentage van de woningen/niet-woningen nog niet bekend. Er wordt altijd een prognose gemaakt. Nu is gebleken dat het definitieve stijgingspercentage toch iets afwijkt van de prognose.

Ad 2 Parkeerbelasting

De opbrengst parkeerbelasting is in onderstaande tabel weergegeven.

Taak veld	Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016	
Lasten				
2.2 Parkeren	1465	1585	1455	
0.4 Overhead	18	18		
Totale lasten	1483	1603	1455	
Baten				
0.63	1705	1614	1749	
Saldo	€ x 1.000	€ 222	€ 11	€ 294
Kostendekkendheidsgraad		115%	101%	120%

Analyse werkelijk-begroot

De lasten vallen in 2017 lager uit dan begroot. Dat komt met name doordat in aanloop naar de vervanging van de parkeerapparatuur in parkeergarage Castellum er in 2017 minder regulier onderhoud is gepleegd dan normaal.

De hogere baten zijn te verklaren doordat de baten al jaren conservatief worden begroot. In 2016 en 2017 zijn dezelfde begrotingen gehanteerd. In de begroting 2018 zijn de begrote baten naar boven bijgesteld. Ten opzichte van de rekening 2016 is er in 2017 € 45.000 minder aan baten opgehaald. Dit is toe te schrijven aan de pilot parkeren, waarbij op vrijdag en zaterdagavond de eindtijd voor de parkeerregulering op 18:30 uur is gesteld in plaats van op 24:00 uur, in zowel de parkeergarage als op maaiveld. Deze pilot is het hele jaar 2017 van kracht geweest. Al met al zijn de baten in 2017 dus € 91.000 hoger uitgevallen dan begroot. In 2016 was het verschil tussen de begroting en de rekening nog € 136.000. Geconcludeerd kan worden dat de pilot de gemeente in 2017 een inkomstenderving heeft opgeleverd van ongeveer € 45.000.

Ad 3 Hondenbelasting

De opbrengst hondenbelasting is in onderstaande tabel opgenomen.

Taak veld		Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
Lasten				
0.64	Belastingen overig	42	41	
	Openbaar groen en (openlucht)			
5.7	recreatie	70	41	
0.4	Overhead	20	20	
	Totale lasten	132	102	
0.64	Baten	174	173	176
	Saldo	€ x 1.000	€ 42	€ 71
	Kostendekkendheidsgraad	132%	170%	

Analyse werkelijk-begroot

De lasten van taakveld 5.7 openbaar groen zijn (incidenteel) overschreden.

De hogere werkelijke lasten ten opzichte van de begroting worden met name veroorzaakt door de versnelde aanleg van het honden uitrenveld aan de Steinhagenseweg in het 3^e/4^e kwartaal 2017.

Ad 4 Precariobelasting

De opbrengst precariorechten is:

Taak veld		Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016	
0.64	Opbrengst	€ x 1.000	€ 89	€ 88	€ 126

Analyse werkelijk-begroot

Geen bijzonderheden.

Ad 5 Toeristenbelasting

De opbrengst toeristenbelasting 2017 is als volgt:

Taak veld		Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016	
3.4	Opbrengst	€ x 1.000	€ 93	€ 72	€ 62

Analyse werkelijk-begroot

Van de opbrengst heeft € 72.000 (raming nog te ontvangen) betrekking op 2017 (aanslag wordt opgelegd na dienstjaar) en € 21.000 op 2016.

Bestemmingsheffingen

Ad 1: Afvalstoffenheffing

Voor de bestrijding van de kosten die samenhangen met het inzamelen en verwerken van afval is de gemeente bevoegd om (een gedeelte van) de gemaakte kosten te verhalen. Voor het huishoudelijk afval (afval dat ontstaat vanuit particuliere huishoudens) wordt afvalstoffenheffing geheven.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van baten en lasten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten. Wanneer de baten hoger zijn dan de lasten, wordt het meerdere in de voorziening afvalstoffenheffing gestort.

Taak veld		Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
	Lasten			
7.3	Afval	4.494	3.932	5.320
2.1	Verkeer en vervoer	424	424	
5.7	Openbaar groen	129	129	
0.4	Overhead	436	436	
	BTW-lasten te verhalen op BTW-comp.fonds	252	252	252
	Totale lasten	5.735	5.173	5.572
7.3	Baten	4.964	4.828	5.211
	Saldo (=mutatie reserve;- = onttrekking)	-€ 771	-€ 345	-€ 361
	Kostendekkendheidsgraad	87%	93%	94%

Analyse werkelijk-begroot

De kosten over 2017 vallen hoger uit door structurele factoren, zoals hogere teruggave dan geraamd door goede afvalscheiding van burgers en hogere verwerkingskosten van PMD. Daarnaast waren er incidentele factoren die bijdroegen aan de overschrijding, zoals inhuur haakarmwagen door latere levering eigen haakarmwagen en incidentele extra inhuur van chauffeurs en beladers. Deze extra kosten worden gedeeltelijk gecompenseerd door meevallers, zoals lagere brandstofkosten (structureel) en terugbetaling van de AVU (incidenteel). Hiervoor is voldoende ruimte in de voorziening afvalstoffenheffing.

Ad 2: Rioolheffing

Op basis van het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) zijn de rioolrechten 2017 met 1% verhoogd.

Taak veld		Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
	Lasten			
7.2	Riolering	3.131	3.578	4.008
2.1	Verkeer en vervoer	226	226	
2.4	Economische havens en waterwegen	200	200	
0.4	Overhead	177	144	
	BTW	163	163	163
	Totale lasten	3.897	4.311	4.171
7.2	Baten	4.517	4.417	4.397
	Saldo (=mutatie reserve;- = onttrekking)	€ 620	€ 106	€ 226
	Kostendekkendheidsgraad	116%	102%	105%

Analyse werkelijk-begroot

Het saldo is € 514.000 hoger dan begroot. De oorzaken hiervoor zijn budgetreservering (overheveling naar 2018) van € 290.000, schade uitkering riolering Pinkepad van € 50.000, lagere kapitaallasten van € 67.000, lagere uitgaven kolkenreiniging van € 35.000 en hogere baten rioolheffing van € 72.000 en een schade uitkering.

Rechten

In onderstaande tabellen is voor de verschillende rechten opgenomen wat de begrote/werkelijke baten en lasten zijn en wat de kostendekkendheid is. Nagestreefd wordt een kostendekkendheidsgraad van 100%. Uit de resultaten blijkt dat dit voor een aantal tarieven nog niet is gerealiseerd.

Ad 1: Leges burgerzaken

Onder de naam 'leges' wordt een aantal verschillende rechten geheven 'ter zake van het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten'. Sommige leges zijn niet voor 100% kostendekkend omdat er wettelijk voorgeschreven tarieven zijn (voorbeelden: uittreksels burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen).

Taak veld		Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
Lasten				
0.2	Burgerzaken	1.455	1.502	2.127
0.4	Overhead	336	380	
	Totale lasten	1.791	1.882	2.127
Baten				
0.2		1.130	1.136	1.013
	Saldo	€ x 1.000	-€ 661	-€ 1.114
	Kostendekkendheidsgraad	63%	60%	48%

Analyse werkelijk-begroet

Per saldo sluit dit product met een voordelig saldo van € 85.000. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door inhuur van extern personeel, hierdoor kan minder overhead doorbelast worden. Daarnaast is de afdracht van leges lager dan geraamd.

Ad 2: Begrafenisrechten

Op basis van deze verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door of vanwege de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Taak veld		Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
Lasten				
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	555	629	865
0.4	Overhead	141	141	
	Totale lasten	696	770	865
Baten				
7.5		633	631	570
	Saldo	€ x 1.000	-€ 63	-€ 295
	Kostendekkendheidsgraad	91%	82%	66%

Analyse werkelijk-begroet

Per saldo sluit dit product € 76.000 voordeliger. Na aftrek van de voorgestelde budgetreservering voor vervanging kelders ruimen graven en aanpassing rouwkamer Meeuwenlaan ad € 17.000 resteert er een voordelig saldo van € 59.000.

Dit wordt onder andere veroorzaakt door lagere onderhoudskosten vanuit het meerjarenonderhoudsprogramma (€ 40.000). Dit resulteert in programma 7 tot een lagere onttrekking aan de onderhoudsvoorziening.

Ad 3: Marktgeden

Onder de naam marktgeden wordt een recht geheven voor het innemen van een standplaats of marktplaats (week-, streek-, jaarmarkt en kermis)

Taak veld		Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
Lasten				
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	86	87	172
3.4	Economische promotie	161	111	
0.4	Overhead	33	39	
	Totale lasten	280	237	172
Baten				
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	72	70	82

3.4	Economische promotie	86	81	
	Totale baten	158	151	82
	Saldo	€ x 1.000	-€ 122	-€ 86
	Kostendekkendheidsgraad	56%	64%	48%

Analyse werkelijk-begroot

De kostendekkendheid over 2017 is lager dan begroot. De oorzaak zit in de overschrijding op het taakveld 'economische promotie'.

De overschrijding van dit taakveld wordt veroorzaakt door de hogere lasten van de koeiemart 2017. De reden is de hogere uitvoeringskosten en het externe onderzoek koeiemart 2017. Via de uitkomsten van het uitgevoerde externe onderzoek is de raad begin 2018 op de hoogte gebracht over de oorzaken van de hoger uitgevallen uitvoeringskosten.

Voor de editie koeiemart 2018 worden maatregelen genomen om de uitvoeringskosten binnen de begroting te houden.

Ad 4: Havengelden

Taak veld		Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
	Lasten			
2.4	Economische havens en waterwegen	30	32	53
0.4	Overhead	11	11	
	Totale lasten	41	43	53
2.4	Baten	47	36	37
	Saldo	€ x 1.000	€ 6	-€ 7
	Kostendekkendheidsgraad	115%	84%	70%

Analyse werkelijk-begroot

Op basis van de verordening havengelden worden rechten geheven voor het innemen van een ligplaats met een vaartuig in (een deel van) het openbaar vaarwater van de gemeente Woerden.

In het afgelopen jaar is ingezet om de lasten en de baten zoveel mogelijk met elkaar in overeenstemming te brengen.

Het beheer en de exploitatie is aanzienlijk verbeterd door de renovatie van de oevers in de Singel en het plaatsen van clusters waar vaartuigen met een vergunning kunnen aanmeren. Door het clusteren van de vaartuigen hebben meer bootbezitters een vergunning gekregen. Hierdoor zijn de inkomsten gestegen en meer in overeenstemming met de lasten.

Ad 5: Omgevingsvergunningen

Taak veld		Rekening 2017	Begroting 2017	Rekening 2016
	Lasten			
1.2	Openbare orde en veiligheid	309	317	1.567
8.3	Wonen en bouwen	1.534	1.525	
0.4	Overhead	539	666	
	Totale lasten	2.382	2.508	1.567
	Totale lasten verhaalbaar 60%	1.429	1.505	
	Baten			
1.2	Openbare orde en veiligheid	28	25	1.435
8.3	Wonen en bouwen	1356	1166	
	Totale baten	1.384	1.191	1.435
	Saldo	€ x 1.000	-€ 45	-€ 314
	Kostendekkendheidsgraad	97%	79%	92%

Analyse werkelijk-begroot

In de bestuursrapportage 2017 is melding gemaakt dat er verwacht werd een bedrag van € 150.000 aan omgevingsleges extra te ontvangen. Reden hiertoe was dat in juni 2017 al 2/3 van het begrote

legesbedrag ontvangen was als gevolg van veel en grote aanvragen. De begroting van 2017 en verder is hierop aangepast. Uiteindelijk is er in 2017 ten opzichte van de aangepaste begroting nog eens bijna € 200.000 extra ontvangen om reden dat er aan het einde van het jaar nog veel grote legesbedragen ontvangen zijn (o.a. Defensie eiland) en veel vergunning zijn verleend. Dit laatste bedrag zal als voordeel meegenomen worden in de bepaling van het jaarrekening resultaat 2017.

Als gevolg van het ontvangen een aantal flinke legesbedragen in Q4 2017 (o.a. Defensie eiland) en het totaal aantal verleende vergunningen in 2017, kunnen we concluderen dat het dekkingspercentage ten opzicht van begroot in 2017 flink is verhoogd.

Vergelijking met andere gemeenten

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) van de Rijksuniversiteit Groningen brengt jaarlijks de COELO-atlas uit. Deze atlas bevat een vergelijking van de bruto lokale lasten en netto lokale lasten. Bruto lokale lasten worden daarbij opgebouwd uit OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing, voor een woning met gemiddelde waarde, na aftrek van eventuele heffingskorting en uitgaande van een meerpersoonshuishouden. Bij de berekening van de netto woonlasten worden deze gecorrigeerd voor het feit dat gemeenten met dure woningen een lagere algemene uitkering uit het gemeentefonds ontvangen.

Van de 398 gemeenten (2017) neemt Woerden in het overzicht van woonlasten per gemeente nummer 103 in met € 688. Hierbij geldt dat nummer 398 de hoogste (gemeente Blaricum met € 1.211) en nummer 1 de laagste (gemeente Littenseradiel met € 487). De score van het kengetal ligt dus onder het gemiddelde

Hieronder een vergelijking met vergelijkbare gemeenten over 2017.

Belastingsoort 2017	Woerden	De Ronde Venen	Stichtse Vecht	Bodegraven Reeuwijk
OZB wonigen	0,1250%	0,0958%	0,1331%	0,1488%
Afvalstoffenheffing				
Eenpersoonshuish.	€ 159	€ 166	€ 146	€ 189
Meerpersoonshuish.	€ 186	€ 215	€ 221	€ 265
Rioolheffing	€ 183	€ 203	€ 239	€ 357

PARAGRAAF 2 VERBONDEN PARTIJEN

1. Wat is het doel van deze paragraaf?

Een gemeente kan in principe zelf bepalen hoe een bepaalde taak wordt uitgevoerd. De gemeente kan er bijvoorbeeld voor kiezen de uitvoering zelf ter hand te nemen of de uitvoering te regelen (via een gemeenschappelijke regeling) met een aantal regiogemeenten gezamenlijk. Kernvragen blijven steeds of de doelstellingen van het uitvoerende orgaan corresponderen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente gerealiseerd worden.

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijke risico's is het gewenst dat in de begroting aandacht wordt besteed aan rechtspersonen waarmee de gemeente een band heeft. Deze paragraaf geeft dan ook per verbonden partij informatie over de verbonden partijen en de bestuurlijke doelstelling die via de verbonden partij wordt gerealiseerd.

2. Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij op basis van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Er is sprake van een verbonden partij als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van een dergelijk recht gebruik om ervoor te zorgen dat er goede bestuurders in het bestuur van de verbonden partij terechtkomen. Ook een stichting waarin bijvoorbeeld de wethouder cultuur op persoonlijke titel als bestuurder plaatsneemt – en dus niet de gemeente vertegenwoordigt – is volgens deze definitie geen verbonden partij.

Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Dit betekent dat wanneer een verbonden partij failliet gaat de deelnemers in deze verbonden partij voor extra kosten komen te staan. Uit bovenstaande blijkt tevens dat bij leningen en garantstellingen geen sprake is van een verbonden partij: de gemeente houdt juridisch verhaal als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat om overdrachten (subsidies).

Met deze paragraaf voldoen wij aan onze wettelijke plicht (Besluit Begroting en Verantwoording) om per verbonden partij inzicht te geven in de volgende onderwerpen:

- de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten
- de visie van de raad op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen zoals die zijn opgenomen in de programma's van de begroting
- de beleidsvoornemens over verbonden partijen
- de naam en de vestigingsplaats; het openbaar belang dat op deze wijze wordt behartigd; de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar; het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar; het resultaat van de verbonden partij

Aanvullend hierop, op grond van de 'Verordening op de inrichting van de financiële organisatie, het financiële beheer en de uitgangspunten van het financiële beleid van de gemeente Woerden', staat in deze paragraaf informatie ten aanzien van beëindigde, nieuwe of (gewijzigde) bestaande verbonden partijen en eventuele problemen bij verbonden partijen.

De kaders voor de verbonden partijen zijn vastgesteld in de nota Verbonden partijen.

3. Verbonden partijen per programma

De gemeente Woerden heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen. Onderstaande partijen worden per programma toegelicht:

- Veiligheidsregio Utrecht
- Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard
- U10 (strikt genomen geen verbonden partij maar een netwerksamenwerking)
- Afvalverwijdering Utrecht

- Recreatieschap Stichtse Groenlanden
- Coöperatie Parkeerservice U.A. Amersfoort
- Ferm Werk
- Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU)
- Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU)
- Stichting Urgentieverlening West Utrecht
- Bank Nederlandse Gemeenten
- Vitens

1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid

Naam	Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
Doel	<p>Dit betreft een verplichte gemeenschappelijke regeling vanuit de Wet Veiligheidsregio's. Het doel van deze regeling is het door de Veiligheidsregio Utrecht realiseren van een gelijkwaardig kwaliteitsniveau van de beheersing van rampen en crisis in de Utrechtse gemeenten. De gemeentelijke organisaties zijn verantwoordelijk voor een aantal crisisbeheersingsprocessen zoals: opvang en verzorging bij evacuatie, voorlichting en nazorg. Geen enkele gemeentelijke organisatie is in staat om deze taken geheel op eigen kracht te vervullen. Regionale samenwerking en bundeling van ambtelijke capaciteit is absoluut noodzakelijk.</p> <p>Veiligheid houdt zich niet aan gemeentegrenzen. Bestuurlijke afspraken over prioriteiten en inzet worden op regionaal niveau gemaakt via de Veiligheidsregio Utrecht of het Regionaal College van de politie.</p>
Bestuurlijk belang / betrokkenen	De Veiligheidsregio bestaat uit een samenwerking tussen de brandweer, de politie, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR), de gemeenschappelijke meldkamer Utrecht (GMU) en 26 Utrechtse gemeenten.
Bestuurder vanuit onze gemeente	Lid : burgemeester V.J.H. Molkenboer Plv.lid : wethouder H.M.M. Haring
Financieel Bijdrage	Begroting 2017 € 2.318.181 Rekening 2017 € 2.324.829 Dit is inclusief de bijdrage voor de Meldkamer Ambulancezorg (MKA) Bijdrage MKA is € 11.272.
Eigen vermogen	-
Vreemd vermogen	-
Financiële ontwikkeling	In 2017 hebben zich geen significante financiële effecten voorgedaan. De hoogte van de algemene bijdragen is bepaald volgens de criteria van het gemeentefonds.
Inhoudelijke ontwikkeling	<p>De Veiligheidsregio Utrecht heeft zich in 2017 met o.a. de volgende werkzaamheden beziggehouden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De VRU heeft de risico's in de regio in beeld en vastgelegd in het risicoprofiel. De informatie wordt met in- en externe partners gedeeld via: <ul style="list-style-type: none"> - Regionaal risicoprofiel - Provinciale risicokaart - Brandrisicoprofiel - (gemeentelijke) Integrale veiligheidsplannen • De VRU heeft het bevoegd gezag geadviseerd om onveilige situaties te voorkomen en/of te beperken, met betrekking tot: <ul style="list-style-type: none"> - Ruimtelijke ordening & externe veiligheid (incl. overstromingsrisico's) - Bouwen - Brandveilig gebruik van gebouwen en bouwwerken - Milieu - Evenementen • De VRU heeft risicogericht toezicht gehouden op (brand)veiligheid in bestaande bouw en bij evenementen en adviseren het bevoegd gezag over te nemen maatregelen. • De VRU heeft het programma Stimulerende Preventie voortgezet om de zelfredzaamheid van burgers en bedrijven vergroten. • De VRU heeft goed voorbereide en opgeleide brandweermensen beschikbaar gesteld die de beschikking hebben over voldoende materieel en materiaal voor de uitvoering van hun taak. • De VRU heeft een aantal specialismen waaronder waterongevallen, rietkapbrandbestrijding, natuurbrandbestrijding en technische hulpverlening onderhouden. • Op het gebied van Bevolkingszorg heeft de VRU de regionale piketten beheerd • De VRU heeft zowel de regionale, als de lokale, functionarissen van de crisisorganisatie opgeleid binnen de kaders van het Beleidsplan Opleiden, trainen oefenen (OTO). • De VRU heeft gemeenten geadviseerd over de optimale inrichting van hun crisisorganisatie en beheert de piketten voor Bevolkingszorg. • De VRU heeft met het veiligheidsinformatiecentrum (VIC) gevolgd of de ontwikkelingen van

Naam	Veiligheidsregio Utrecht (VRU)
	<p>risico's in onze regio mogelijk kunnen uitgroeien tot een ramp of crisis.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De VRU heeft geneeskundige hulp aan slachtoffers bij een ramp of crisis georganiseerd en gecoördineerd. In de voorbereidende fase valt hieronder ook het op geneeskundig vlak adviseren bij evenementen. • De VRU heeft het openbaar bestuur en organisaties geadviseerd die een rol hebben in geneeskundige hulpverlening over te nemen maatregelen. • De VRU heeft crisisoefeningen met zorgverleners, brandweer, gemeenten en politie georganiseerd zodat de hulpverlening goed op elkaar aansluit. • De VRU heeft het nieuwe Dekkingsplan 2.0 gefaseerd ingevoerd van 2015 tot 2018. • De VRU heeft de wettelijke verplichte incidentbestrijdingsplannen opgesteld of geactualiseerd. • De VRU heeft GRIP-incidenten conform het evaluatiebeleid van de VRU geëvalueerd. • De VRU had beschikking over actuele aanvals- en/of bereikbaarheidskaarten voor risicovolle en kwetsbare objecten. • De VRU heeft zorggedragen voor de continuïteit van de meldkamerfunctie in aanloop naar de samenvoeging, onder meer door harmonisatie van de meldkamerprocessen. • De VRU heeft het terugdringen van de nodeloze meldingen via de brandmeldinstallatie gecontinueerd. De VRU zet in op een combinatie van voorlichting, toezicht en handhaving en verificatie van de melding. • Op het gebied van organisatieontwikkeling heeft de VRU zich onder andere beziggehouden met het ontwikkelen van accountmanagement, harmonisatie rechtspositie en loketgericht werken. • Met betrekking tot de repressieve huisvesting is heeft het algemeen bestuur van de VRU besloten dat de kazernes eigendom blijven van de gemeenten en dat gemeenten zelf verantwoordelijk blijven voor onderhoud en exploitatie van de repressieve huisvesting. De VRU heeft de gemeenten een aanbod gedaan om op verschillende onderdelen dit uit te voeren. De gemeente heeft er voor gekozen een aantal onderdelen van het onderhoud en exploitatie aan de VRU uit te besteden. Deze overdracht is in 2017 voor het grootste deel vormgegeven.

Naam	U10 netwerksamenwerking
Doel	Doel van de samenwerking is het verkennen van gemeenschappelijke onderwerpen en belangen en op basis hiervan gemeenschappelijke ambities formuleren en gezamenlijk activiteiten ondernemen op de terreinen economie, ruimtelijke ontwikkeling, wonen, sociaal domein, energietransitie, verkeer en vervoer. In de stedelijke regio rond Utrecht speelt zich het merendeel van het economisch, maatschappelijk en fysiek verkeer af. De partners zoeken naar oplossingen voor gemeentegrens- overstijgende problemen die hiermee samenhangen. De samenwerking richt zich niet alleen op overheden, maar wil deze ook verbinden met het bedrijfsleven en kennisinstellingen ('triple helix').
Bestuurlijk belang / betrokkenen	De gemeentebesturen van Bunnik, De Bilt, Houten, IJsselstein, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Vianen, Woerden en Zeist. Wijk bij Duurstede en Utrechtse Heuvelrug nemen per 2018 volledig deel aan de U10. Het gaat om een flexibele netwerksamenwerking waarbij niet alle tien gemeenten even intensief deelnemen op alle thema's. Bovendien kunnen andere gemeenten aansluiten op thema's of concrete initiatieven, zodat er voor sommige onderwerpen 16 gemeenten aan tafel zitten. Wat betreft de tafel 'mobiliteit' is Woerden agenda-lid, maar na een verkennend traject zal Woerden per 2019 volwaardig lid zijn van deze tafel.
Bestuurder vanuit onze gemeente	Alle portefeuillehouders zijn aangesloten bij een bestuurlijke tafel van U10. De burgemeester is niet aangesloten bij een inhoudelijke tafel, maar bij het Bestuurlijk Coördinatie Overleg.
Financieel Bijdrage	Begroting 2017 € 61.481 Rekening 2017 € 60.872
Financiële ontwikkeling	De bijdrage is een vaste deelnemersbijdrage van € 1,20 per inwoner. Dit wordt besteed aan een klein procesteam (6 fte) en een werkbudget voor bijeenkomsten, communicatie etc. Per 1-1-2019 neemt Woerden deel aan de bestuurstafel mobiliteit voor een vaste deelnemersbijdrage van € 0,30 per inwoner.
Inhoudelijke ontwikkeling	De U10 is een netwerksamenwerking in ontwikkeling. Dit geldt zowel voor de manier van samenwerken (flexibel, doelverkenkend, samen met andere partners) als voor de inhoud. In de bestuurstafels worden steeds nieuwe actuele thema's geagendeerd. Iedere keer wordt daarin gekeken met wie het opgepakt wordt en op welke manier. De U10 ontwikkelt zich vanaf medio 2017 van een samenwerking die zich grotendeels richt op regionale afspraken, lobby en kennisdeling naar een samenwerking die in het kader van een gedeelde strategie ook projecten uitvoert. De strategie van de U10 is hierbij om van de regio Utrecht een ontmoetingsplaats te maken voor 'gezond stedelijk leven'. Hiervoor is de ' Ruimtelijk Economische Koers ' vastgesteld met bijbehorende uitvoeringsagenda. In de REK wordt beschreven hoe de U10 de regio Utrecht aantrekkelijk wil laten blijven voor inwoners en bedrijven gegeven de uitdagingen op het gebied van mobiliteit, woningbouw en duurzaamheid. Het uitgangspunt is rond knooppunten van mobiliteit verdicht stedelijk te bouwen op een groene, gezonde en slimme manier. In de uitvoeringsagenda staan projecten op het gebied van 1. Gezamenlijke marketing, lobby en acquisitie 2. Economische complementariteit 3. Regionaal knooppuntensysteem (mobiliteit) 4. Klimaatneutrale regio en de kracht van het landschap 5. Evenwichtige en duurzame woningvoorraad en 6. (Ontwikkel)principes voor Gezond Stedelijk Leven
Risico's	De netwerksamenwerking drijft op de inzet van de deelnemers en de urgentie van de onderwerpen. Als de deelnemers zich niet inzetten (bijvoorbeeld omdat ze het belang er niet van inzien) is het rendement nihil.

Naam	Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard (RHC)
Doel	Uitvoering Archiefwetten en beheer van historische archieven en collecties en beschikbaarstelling ervan aan burgers en organisatie. Op grond van de Archiefwet-1995 moeten besturen van overheden ervoor zorgdragen dat hun archieven in goede en geordende en toegankelijke staat verkeren. Op grond van diezelfde wet zijn alle overheidsarchieven van 20 jaar en ouder in principe openbaar en voor iedereen kosteloos te raadplegen. Het RHC is belast met het wettelijk toezicht op het gemeentelijk beheer van nog niet overgebrachte archieven. In het kader van de invoering Wet revitalisering generiek toezicht is een groot deel van de inspectietaak van de provincie (toezicht op de zorg) m.i.v. 2013 overgedragen aan het RHC.
Bestuurlijk belang / betrokkenen	Gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden en IJsselstein en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden te Houten.
Bestuurder vanuit onze gemeente	Lid : burgemeester V.J.H. Molkenboer Plv.lid : wethouder vacature
Financieel Bijdrage	Begroting 2017 € 183.703 Rekening 2017 € 178.486
Eigen vermogen	-
Vreemd vermogen	-
Financiële ontwikkeling	-
Inhoudelijke ontwikkeling	<p>Vanuit de Archiefwet richt het RHC zich op het beheer van het oud archief en de uitvoering van de inspectietaak. Het fungeert voor de gemeente als historisch informatiecentrum. De niet-wettelijke taken van het RHC werden afgebouwd.</p> <p>Het vergroten van de digitale toegankelijkheid van de archieven en collecties blijft een belangrijk speerpunt.</p> <p>Via de website is het technisch mogelijk om diverse archiefbescheiden digitaal te raadplegen. Voor Woerden gaat het om het oud-rechterlijke archief (ook van Harmelen, Kamerik en Zegveld) en het notarieel archief van voor 1811, die behoren tot de meest opgevraagde bronnen. Archieven en bronnen die zijn ontsloten worden zoveel mogelijk op de website voor publiek beschikbaar gesteld. Natuurlijk blijft het mogelijk de studiezaal te bezoeken om onderzoek te doen of (bouw)dossiers in te zien.</p> <p>Het archieftoezicht in het kader van de Wet Revitalisering Generiek Toezicht is een nieuw aandachtspunt. In 2017 is voor de 4^e maal een KPI-rapportage opgesteld met betrekking tot het kwaliteitsniveau van de archieven binnen de gemeente Woerden.</p> <p>Vanaf eind 2016 tot waarschijnlijk eind november 2018 is het RHC gevestigd in het stadskantoor van Oudewater. Vanaf december 2018 zal het RHC weer gehuisvest zijn in de gerenoveerde c.q. nieuwe huisvesting aan de Blekerijlaan 14 te Woerden. In de periode van eind 2016 t/m november 2018 zijn verschillende archieven van het RHC ondergebracht in Wijk bij Duurstede, Bodegraven-Reeuwijk, Lopik en Oudewater.</p>
Risico's	Voor 2018 zijn er geen risico's te melden. Een onjuiste inschatting van de kosten voor de nieuwe huisvesting RHC in Woerden zou kunnen leiden tot een hogere deelnemersbijdrage dan de verhoging die al daarvoor is ingepland.

2. Fysiek beheer openbare ruimte en vervoer

Naam	Afvalverwijdering Utrecht (AVU)
Doel	De AVU is een gemeenschappelijke regeling ingevolge de Wet gemeenschappelijke regelingen en is in 1984 opgericht door de Utrechtse gemeenten en de provincie Utrecht. Deze gemeenschappelijke regeling heeft als doel een efficiënte en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport en verwerking van huishoudelijke en andere categorieën van afvalstoffen (geen bedrijfsafval) voor de deelnemende gemeenten te organiseren. Namens de gemeenten voert de gemeenschappelijke regeling AVU de regie op de overslag, het transport, de bewerking en de verwerking van het door de inwoners van de provincie Utrecht aangeboden huishoudelijk afval. Ook organiseert en regisseert de AVU de papierinzameling, de glaszameling en de inzameling van oude medicijnen en injectienaalden (i.s.m. de Apothekersvereniging AVNM) in de provincie Utrecht en laat de AVU jaarlijks de sorteertanalyses van het restafval per gemeente uitvoeren.
Bestuurlijk belang / betrokkenen	De 26 gemeenten binnen de provincie Utrecht. Per 1 januari 2014 is de provincie uit de regeling getreden. Gezien het feit dat de provincie geen afval leverde en ook geen bijdrage betaalde, heeft dit geen financiële consequenties. De toezichthoudende taak verschuift hierdoor van het Rijk naar de provincie.
Bestuurder vanuit onze gemeente	Lid : wethouder H.M.M. Haring Plv. Lid : vacature
Financieel Bijdrage	Begroting 2017 € 911.636 Jaarrekening 2017 € 793.848 Inclusief glas, papier en PMD
Eigen vermogen Vreemd vermogen	- -
Financiële ontwikkeling	De afvalstromen worden volgens afgesproken tarieven en methoden verwerkt. De huidige verwerkingscontracten voor brandbaar afval en gft lopen af op 31 december 2018, met de mogelijkheid deze met 2x één jaar te verlengen. Het contract voor de overslag van het afval uit de regio Utrecht loopt af op 31 december 2018 en kan niet worden verlengd. Momenteel geeft de AVU uitvoer aan het besluit de overslag van het afval in eigen beheer te gaan doen en onderzoekt samen met gemeente Utrecht (Stadswerken) de mogelijkheden voor de realisatie en exploitatie van een afvaloverslagstation in eigen beheer voor de regio Utrecht. Dit overslagstation moet op 1 januari 2019 in bedrijf zijn. In Ede exploiteert de AVU samen met Afval Combinatie De Vallei (ACV-groep) een afvaloverslagstation. Hier wordt het huishoudelijk afval van de bij de ACV-groep aangesloten gemeenten en de AVU-gemeenten uit de regio Veenendaal overgeslagen. Het afval van de gemeenten uit de regio Amersfoort wordt bij ROVA in Amersfoort overgeslagen. De AVU is aandeelhouder van ROVA.
Inhoudelijke ontwikkeling	De AVU ontwikkelt voortdurend initiatieven om aan haar doelstellingen te voldoen. Naast de provincie brede interpretatie van de gegevens die komen uit de sorteertanalyses, verdiept de AVU zich in de CO2-berekeningen en ondersteunt de gemeenten daarin met kennis en advies. Met ingang van 1 januari 2015 zijn de gemeenten zelf verantwoordelijk voor de inzameling, de overslag, het transport, de sortering en de vermarkting van ingezameld kunststof verpakkingsafval. Uit marktonderzoek is gebleken dat samenwerking van gemeenten op grote schaal in verband met een zo groot mogelijk aan te bieden volume van groot belang is. Daarnaast is door de deelnemers aan de AVU gevraagd een advies te geven over de aanbiedingen die Wecycle en WEEE hebben gedaan voor de inzameling en verwerking van elektrische en elektronische apparatuur. Ten slotte behartigt de AVU de strategische belangen van de deelnemende gemeenten door onder andere wetgeving en beleidsmaatregelen inzake afvalverwijdering te monitoren en te reageren waar nodig. Steeds vaker wordt de AVU als representant van een groot aantal gemeenten (als ware de AVU een brancheorganisatie), reeds in het ontwerpstadium van wet- en regelgeving of van projecten betrokken. Vanuit die rol is de AVU in staat de deelnemende gemeenten op een goede wijze desgevraagd te adviseren.
Risico's	In principe kent de AVU geen risico's. Alleen wanneer een grote contractpartner haar verplichtingen niet na kan komen zou een nieuwe overeenkomst meerkosten met zich mee kunnen brengen. Deze meerkosten worden dan wel weer doorberekend aan de deelnemende gemeenten.

Naam	Recreatieschap Stichtse Groenlanden
Doel	Recreatieschap Stichtse Groenlanden is één van de schappen in de provincie Utrecht. De werkorganisatie van het schap is: Recreatie Midden-Nederland. De regeling is getroffen ter behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de gemeente op het terrein van (openlucht-) recreatie, natuur en landschap. Hieronder wordt begrepen de instandhouding en verbetering van voorzieningen en voor het hele grondgebied van de deelnemende gemeenten een samenhangend beleid op het gebied van de openluchtrecreatie alsmede de natuur- en landschapsbescherming te ontwikkelen.
Bestuurlijk belang / betrokkenen	De gemeentebesturen van Woerden, Utrecht, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Houten, IJsselstein, Lopik, De Bilt en Provinciale Staten van Utrecht.
Bestuurder vanuit onze gemeente	Lid : wethouder Y. Koster-Dreese Plv. Leden : burgemeester V.J.H. Molkenboer
Financieel	
Bijdrage	Begroting 2016 € 170.400
Eigen vermogen	Begroting 2017 € 170.600
Vreemd vermogen	-
Financiële ontwikkeling	<p>Om op termijn tot een structureel gezonde begroting te komen, vindt het dagelijks bestuur het zeer gewenst de private sector meer te laten dragen, zowel in inkomsten en voorzieningen als in beheer. Het dagelijks bestuur ziet daar kansen, maar vraagt ook nadrukkelijk de medewerking van gemeenten, die ontwikkelingen op recreatieterreinen in handen hebben die kunnen zorgen voor nieuwe voorzieningen, nieuwe attracties, nieuwe beleving en meer eigen inkomsten. Voorbeelden zijn het Oortjespad (waar wordt gezocht naar mogelijkheden voor uitbreiding van private exploitatie), en het overleg over de inrichting en exploitatie van de Cattenbroekerplas.</p> <p>Daarnaast heeft het schap het afgelopen jaar een traject gelopen om tot strategische keuzes te komen over de toekomst van het recreatieschap dit om te komen tot een sluitende meerjarenbegroting voor de periode 2019-2022.</p>
Inhoudelijke ontwikkeling	<p>Het afgelopen jaar stond in teken van het toekomstbestendig maken van het recreatieschap en de ondersteuningsorganisatie (RMN) van de schappen. Er is gewerkt naar besluitvorming over de toetreding van de gemeente De Ronde Venen (voormalig werkgebied Recreatieschap Vinkeveense Plassen) tot het recreatieschap Stichtse Groenlanden. Daarnaast is gewerkt aan de oprichting en besluitvorming over het Routebureau Utrecht.</p> <p>Ontwikkelingen die gepland zijn en relatie hebben met de gemeente Woerden:</p> <p>Bij Oortjespad is de steiger in het water compleet vernieuwd. De opening hiervan heeft plaatsgevonden in het voorjaar van 2017. De nieuwe steiger is een goede kwaliteitsimpuls voor dit recreatiegebied. Tevens is er uitspraak gedaan door Raad van State over het bestemmingsplan, wat gaat over de uitbreidingsmogelijkheden voor Kamerijk.</p> <p>In het kader van de ontwikkeling en exploitatie van de recreatieplas "Cattenbroek" is een ondernemer geselecteerd voor een recreatieve ontwikkeling nabij het recreatiestrand.</p>
Risico's	Eind 2017 is het recreatieschap onder preventief toezicht van het ministerie van BZK geplaatst, omdat de begroting geen structureel evenwicht laat zien. Het bestuur van het schap heeft geconcludeerd dat een structurele verhoging van de deelnemersbijdrage vanaf 2019 nodig is tot een sluitende begroting te komen.

Naam	Coöperatie Parkeerservice U/A. Amersfoort (zie ook par lokale heffingen)
Doel	<p>Woerden heeft in haar binnenstad gereguleerd parkeren ingevoerd en exploiteert een parkeergarage. Het uitvoeren van het parkeerbeleid en het beheren van de parkeergarage is ondergebracht bij de Coöperatie Parkeerservice U.A. (hierna CPS). De coöperatie is een samenwerkingsverband van gemeenten die samenwerken in parkeren met als doel zo laag mogelijke uitvoeringskosten tegen een zo hoog mogelijke kwaliteit. Vestigingsplaats is Amersfoort.</p> <p>CPS is in 2010 opgericht en is de rechtsopvolger van Parkeerservice Amersfoort (het zelfstandige parkeerbedrijf van de gemeente Amersfoort).</p> <p><u>Huidige 17 leden:</u> De gemeenten Alkmaar, Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Deventer, Gorinchem, Gouda, Hilversum, Hoogeveen, IJsselstein, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, Zandvoort en Zeist en Parkeren Amersfoort B.V.</p> <p>CPS is een niet-winstbeogende organisatie die tegen marktconforme prijzen voor haar leden kwalitatief hoogwaardige parkeerdiensten verricht. CPS maakt parkeren makkelijker voor zowel lokale overheden als automobilisten.</p> <p>Zij werkt daarvoor in coöperatief verband intensief samen met de aangesloten leden en biedt een kwalitatief hoogwaardig, technologisch vooruitstrevend en volledig integraal parkeerdienstenpakket aan tegen zo laag mogelijke kosten, met zo min mogelijk risico en met een sterke focus op zowel het maatschappelijke als financiële rendement voor haar leden.</p>
Bestuurlijk belang betrokkenen	<p>De gemeente is lid van de CPS. Als lid van CPS is de gemeente als mede-eigenaar automatisch ook lid van de algemene ledenvergadering (ALV). Het hoogste orgaan van de coöperatie. In deze vergadering worden zaken besloten/ besluiten genomen die invloed hebben op de koers, de bedrijfsvoering en het resultaat van CPS.</p> <p>Als mede-eigenaar van de coöperatie dragen we hiervoor een medeverantwoordelijkheid. In de ALV hebben alle gemeentelijke leden een gelijke stem. De wethouder Verkeer en parkeren vertegenwoordigd Woerden in de ALV.</p>
Bestuurder vanuit onze gemeente	<p>Lid : wethouder M.H. Stolk, vanaf december 2017 Ivo ten Hage Plv. Lid : wethouder H. Haring</p>
Financieel bijdrage	<p>Begroting 2017 : € 495.000 Jaarrekening 2017: € 495.000 + € 38.710 +€ 107.957 (zie toelichting fin.ontwikkeling) Begroting 2018 : € 525.000 (exclusief extra eenmalige transitievergoeding)</p>
Eigen vermogen Vreemd vermogen	<p>- -</p>
Financiële ontwikkeling	<p>CPS verkeert financieel in zwaar weer. De raad is daar in een RIB van 16 mei 2017 reeds over geïnformeerd. Vooral de kostprijscalculatie bleek uit de pas te lopen met de werkelijke kosten en de indirecte kosten bleken te hoog te zijn.</p> <p>Tijdens de ALV van de CPS van 22 juni 2017 zijn een aantal besluiten genomen die het tij moeten keren. Er is een ingrijpende reorganisatie noodzakelijk om de coöperatie weer gezond te maken. Deze reorganisatie gaat gepaard met transitiekosten en er is een aanvulling van het weerstandsvermogen nodig.</p> <p>Besloten is dat de leden een dotatie ad € 600.000 doen aan het weerstandsvermogen en een dotatie ad € 2.200.000 aan het transitiebudget volgens een verdeelsleutel.</p> <p>Ook is over de verdeelsleutel een besluit genomen. Daarnaast is het besluit genomen om de bijdrage volgens een aantal vooraf vastgestelde jaarschijven te betalen (i.p.v. ineens).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van Woerden wordt een bijdrage aan het weerstandsvermogen gevraagd ad € 38.710,- te betalen uiterlijk 1 oktober 2017. • Van Woerden wordt een bijdrage aan het transitiebudget gevraagd ad €155.375,- welke volgens de volgende jaarschijven en uiterlijk voor de vastgestelde data moeten worden voldaan. In 2017 € 107.957,- ; in 2018 € 26.898,- ; in 2019 € 11.905,- ; in 2020 € 8.615,- • In 2017 is € 146.667,- (38.710 + 107.957) aan CPS uitbetaald te worden. <p>In de ALV op 22 juni 2017 is de visie, het plan van aanpak, de vernieuwde governance en de hoogte van de transitiekosten (inclusief verdeling naar de lidgemeenten) vastgesteld.</p>
Inhoudelijke ontwikkeling	<p>In de ALV op 22 juni 2017 is de visie, het plan van aanpak, de vernieuwde governance en de hoogte van de transitiekosten (inclusief verdeling naar de lidgemeenten) vastgesteld.</p>

De totaal benodigde 2.200.000 moet voldoende zijn om het hele transitieproces (reorganisatie) te kunnen realiseren. Daarnaast wordt nog 600.000 euro gevraagd voor de aanvulling van het weerstandsvermogen.

Uitgangspunt is dat de begrotingen voor de jaren 2018 t/m 2020 sluitend zijn. Tijdens de ALV van 22 juni 2017 is ook besloten over een nieuw verdienmodel, als onderdeel van het financieel gezond houden van de coöperatie. Dit betreft een wezenlijke verandering in de bedrijfsvoering, waarbij de kostprijs van de ingekochte dienstverlening nauwkeuriger wordt doorbelast en indirecte kosten worden gedekt vanuit lidmaatschap-toeslagen.

Eind 2017 heeft CPS een nieuw overzicht van producten en diensten en daarbij de kostprijzen aangeleverd.

Dit betreft een overzicht van de product en diensten catalogus (PDC) met een algemene beschrijving, een uitwerking in detail van noodzakelijke handelingen, de betreffende service levels en de daaruit voortvloeiende kostprijzen.

Dit document geeft ook inzicht in de individuele consequenties (afhankelijk van de huidige producten en diensten die de gemeente afneemt) uitgaande van de standaard producten en diensten.

Met de nieuwe kostprijzen valt het totaalbedrag van de uitvoeringsopdracht die Woerden jaarlijks geeft aan CPS lager uit dan voorgaande jaren. Wel is de afspraak gemaakt dat we tot 2020 een ingroeimodel hanteren waar we als gemeente ook aan meebetalen. In 2018 zijn de lasten daarom nog wel iets hoger. Daarnaast zijn tot en met 2020 de jaarlijkse kosten aan CPS ook nog hoger vanwege de bijdragen aan het weerstandsvermogen en het transitiebudget.

3. Sociaal domein

Naam	Ferm Werk
Doel	<p>Ferm Werk is de uitvoeringsorganisatie van vier gemeenten op het terrein van Participatie, Werk & Inkomen. De vier deelnemende gemeenten hebben alle taken van hun sociale diensten ondergebracht bij Ferm Werk inclusief het daarmee verbonden operationele beleid.</p> <p>De dienstverlening die Ferm Werk verzorgt betreft het uitvoeren van taken in het kader van de Participatiewet waarin zijn opgenomen de volgende voormalige wetten: Wet Werk en Bijstand, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen. Daarnaast geeft Ferm Werk uitvoering aan de Wet Sociale Werkvoorziening en het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen.</p> <p>Tot de taken van Ferm Werk behoort het op basis van genoemde regelgeving verstrekken van uitkeringen en overige inkomensondersteuning en het uitvoering geven aan in de regelgeving aangegeven activiteiten ter bevordering van participatie en re-integratie in het arbeidsproces.</p>
Bestuurlijk belang / betrokkenen	<p>De gemeentebesturen van Woerden, Montfoort, Oudewater en Bodegraven-Reeuwijk. De deelnemende gemeenten hebben in het bestuur stemrecht naar rato van het aantal inwoners. Dit komt er op neer dat de gemeente Woerden 60% van de stemmen in het Algemeen Bestuur heeft. Besluiten worden genomen met 2/3 meerderheid van stemmen.</p>
Bestuurder vanuit onze gemeente	<p>Lid : wethouder Y. Koster-Dreese en raadslid S. van Hameren Plv. leden: wethouder H.M.M. Haring en raadslid G. Becht.</p>
Financieel Bijdrage	<p>Begroting Woerden 2017 € 19.249.623 Gewijzigde begroting 2017 (junioverleg) € 19.704.968 Rekening Woerden 2017 € 18.816.967 (voorlopige jaarrekening 2017)</p>
Eigen vermogen	-
Vreemd vermogen	-
Financiële ontwikkeling	<p>Het is van belang onderscheid te maken tussen grote geldstroom en kleine geldstroom. De zogenoemde grote geldstroom betreft uitgaven aan uitkeringen etc. die voor een groot gedeelte worden gedekt door rijksbijdragen (het BUIG-budget). Gedurende het jaar treden verschuivingen op als gevolg van een van de begroting afwijkende bestands grootte, een wijziging in de rijksbijdrage en een wijziging in andere inkomsten.</p> <p>In de eerste helft 2017 bleek dat het aantal inwoners met een bijstandsuitkering bleef stijgen. Na het tweede kwartaal was de verwachting dat de begroting Ferm Werk zou worden overschreden met (afgerond) € 540.000,-. Dat is aanleiding geweest in het kader van het juni-overleg € 520.000,= bij te ramen. De verwachte overschrijding was geen verrassing aangezien Ferm Werk reeds in december 2016 heeft aangegeven dat rekening moest worden gehouden met een overschrijding. De cijfers over na het vierde kwartaal zijn aanzienlijk gunstiger. De eerder verwachte overschrijding blijkt zich niet te hebben voorgedaan. Er wordt ongeveer € 310.000,= minder bijgedragen aan Ferm Werk dan oorspronkelijk begroot. Ten opzichte van de gewijzigde begroting is € 830.000,= minder uitgegeven.</p> <p>Wat betreft het verstrekken van uitkeringen en inkomensvoorzieningen wordt deze positieve verschuiving met name veroorzaakt doordat het bestand een daling heeft ingezet en er meevallers zijn wat betreft de gemiddelde kosten en de rijksbijdragen. Daarnaast is er een voordeel bij de sociale werkvoorziening onder andere doordat Ferm Werk uitstroom heeft weten te realiseren naar begeleid werken.</p> <p>Wat betreft de uitvoeringskosten is Ferm Werk er in geslaagd deze binnen de perken te houden ondanks het grotere bestand en het feit dat het bestand steeds meer bestaat uit inwoners met een moeilijk te overbruggen afstand tot de arbeidsmarkt.</p>
Inhoudelijke ontwikkeling	<p>Het is van belang onderscheid te maken tussen grote geldstroom en kleine geldstroom. De zogenoemde grote geldstroom betreft uitgaven aan uitkeringen etc. die voor een groot gedeelte worden gedekt door rijksbijdragen (het BUIG-budget). Gedurende het jaar treden verschuivingen op als gevolg van een van de begroting afwijkende bestands grootte, een wijziging in de rijksbijdrage en een wijziging in andere inkomsten.</p> <p>In de eerste helft 2017 bleek dat het aantal inwoners met een bijstandsuitkering bleef stijgen. Na het tweede kwartaal was de verwachting dat de begroting Ferm Werk zou worden overschreden. Dat is aanleiding geweest in het kader van het juni-overleg € 520.000,= bij te ramen. De verwachte overschrijding was geen verrassing aangezien Ferm Werk reeds in december 2016 heeft aangegeven dat rekening moest worden gehouden met een overschrijding. De cijfers over na het vierde kwartaal zijn aanzienlijk gunstiger. De eerder verwachte overschrijding blijkt zich niet te hebben voorgedaan. Er wordt ongeveer € 310.000,= minder bijgedragen aan Ferm Werk dan oorspronkelijk begroot. Ten opzichte van de gewijzigde begroting is € 830.000,= minder uitgegeven.</p>

Risico's	<p>Wat betreft het verstrekken van uitkeringen en inkomensvoorzieningen wordt deze positieve verschuiving met name veroorzaakt doordat het bestand een daling heeft ingezet en er meevallers zijn wat betreft de gemiddelde kosten en de rijksbijdragen. Daarnaast is er een voordeel bij de sociale werkvoorziening onder andere doordat Ferm Werk uitstroom heeft weten te realiseren naar begeleid werken.</p> <p>Wat betreft de uitvoeringskosten is Ferm Werk er in geslaagd deze binnen de perken te houden ondanks het grotere bestand en het feit dat het bestand steeds meer bestaat uit inwoners met een moeilijk te overbruggen afstand tot de arbeidsmarkt.</p>
	<p>Ook in 2017 is sprake van behoorlijke uitdagingen. Beperking van de instroom en bevordering van de uitstroom moet het aantal inwoners dat afhankelijk is van een uitkering niet laten stijgen. Tegelijkertijd moet worden gewerkt aan versterking van de werkgeversdienstverlening en aan het ontwikkelen van nieuwe instrumenten. De beschikbare capaciteit is echter beperkt om de uitvoeringskosten niet te laten stijgen.</p> <p>Het bovenstaande is extra van belang in verband met de komst van meer vergunninghouders (statushouders) naar Woerden. Het college heeft de ambitie de taakstelling versneld in te vullen en nieuwkomers zo snel mogelijk aan werk te helpen. Dat vraagt extra inspanningen van Ferm Werk die niet ten koste mogen gaan van de reguliere taken.</p>

Naam	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU)
Doel	Het in stand houden van een dienst van gemeenten ter uitvoering van de taken bij of krachtens de Wet publieke gezondheid opgedragen aan de colleges op het gebied van de publieke gezondheid.
Bestuurlijk belang / betrokkenen	Alle 26 gemeenten van de provincie Utrecht houden de gemeenschappelijke regeling in stand. Met ingang van 2014 is er 1 regeling voor zowel de stad Utrecht als de overige gemeenten. Vanaf 2014 heet de GGD niet langer 'GGD Midden Nederland' maar: 'GGD regio Utrecht' (GGDrU).
Bestuurder vanuit onze gemeente	Lid : wethouder Y. Koster-Dreese Plv. lid : wethouder H.M.M. Haring
Financieel Bijdrage	<p>De GGDrU heeft een productenmatrix ontwikkeld om inzichtelijk te maken wat de status is van de taken die gemeente belegt bij de GGD: onderscheidend taken die de gemeente wettelijk door de GGD moet laten uitvoeren en taken waarbij gemeenten een keuze hebben waar ze die taken beleggen. Ook de wijze van financiering wordt inzichtelijk gemaakt.</p> <p>De totale bijdrage aan de GGDrU is conform begroting 2017 € 1.789.426,- Na een begrotingswijziging is die vastgesteld op € 1.842.768,- Uitgaande van de bedragen na de begrotingswijziging 2017-1: € 312.816,- is voor de uitvoering van basistaken, € 8.302,- is voor de uitvoering van intensivering van de basistaken.</p> <p>Beide zijn wettelijk verplicht door de GGDrU (of onder verantwoordelijkheid van de Directeur Publieke Gezondheid) uit te voeren taken. € 428.894,- is voor de uitvoering van de basistaak-plus (de JGZ 4-18 jaar). € 1.092.756,- is voor de uitvoering van de JGZ 0-4 jaar en JGZ maatwerk.</p>
Eigen vermogen	Eigen vermogen 31-12-2016 2.635 mln Eigen vermogen 31-12-2017 2.755 mln
Vreemd vermogen	Op basis van de huidige risico-inventarisatie heeft de GGD dan nog voldoende weerstandsvermogen. N.v.t.
Financiële ontwikkeling	In 2017 is 1 begrotingswijziging geweest. De begrotingswijziging was nodig door ontwikkelingen in de dienstverlening van de GGD aan de statushouders, het instellen van een spreekuur Vrouwelijke genitale verminkingen (Vgv) en vanwege technische redenen (stijging premies, indexering, wijziging in de cao). Voor de inzet voor de statushouders (€ 36.847,-) zijn extra middelen toegevoegd aan het Gemeentefonds. Voor de instelling van het spreekuur Vgv is een bijdrage van € 3.455,- (verdeeld over 2017 en 2018) aan de GGD betaald. Beide posten zijn gedekt via de middelen die extra zijn toegevoegd aan het Gemeentefonds. De begrotingswijziging leidde tot een hogere bijdrage aan de GGD van totaal € 73.342,- Het tekort als gevolg van technische wijzigingen (€ 33.040,-) wordt verwerkt in de jaarrekening 2017 van de gemeente.
Inhoudelijke ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> In de JGZ wordt het nieuwe Basistakenpakket ingevoerd, conform wettelijke verplichting. Alle gemeenten (m.u.v. Vianen vanwege herindeling met twee gemeenten in Zuid-Holland) hebben inmiddels de JGZ 0-4 jaar bij de GGD belegd. Daardoor wordt de JGZ 0-19 jaar nu integraal uitgevoerd door de GGD. Verdere collectivisering van de taken die gemeenten door de GGD laten uitvoeren is noodzakelijk omdat de risico's van te veel maatwerk voor de bedrijfsvoering te groot zijn. Lokale accenten in de uitvoering van de taken blijft mogelijk. De verbinding tussen GGD en gemeenten wordt versterkt doordat de taken die de GGD uitvoert onderdeel uitmaken van of raakvlakken hebben met het sociale domein.

Risico's	De deelnemende gemeenten staan garant voor de betaling van rente en aflossing van de door de GGD aangedane geldlening en rekening-courant overeenkomsten. De garantstelling geschiedt naar verhouding van de inwonertallen op 1 januari van het jaar waarin de garantieverplichting tot stand is gekomen.
	De weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve (2.755 mln). Op basis van de risico-inventarisatie bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit € 740k. Daarmee is de verhouding (beschikbaar/nodig) goed. Hiermee zijn de financiële risico's afdoende afgedekt.
	Er is een integrale risico-inventarisatie uitgevoerd binnen de GGD. Vanuit de kwaliteitsmonitoring heeft tevens een operationele risico-inventarisatie plaatsgevonden. In de begroting 2017 zijn 3 risicogroepen onderscheiden: interne bedrijfsvoering, verbonden aan het karakter van een gemeenschappelijke regeling en vanuit de externe omgeving. Per productgroep zijn de risico's beschreven en van actiepunten (en stand van zaken) voorzien.
	Accountants hebben geconstateerd dat de bedrijfsvoering niet op peil is. Het Algemeen Bestuur heeft vastgesteld dat de bedrijfsvoering versterkt dient te worden. Dat is noodzakelijk omdat de GGD sinds 2010 is gegroeid terwijl de ondersteunende functies niet zijn meegegroeid. Binnen de vastgestelde financiële kaders (taakstelling) was daarvoor geen ruimte. De GGD heeft voor de versterking ruimte in de begroting gevonden. Daarnaast wordt het overschot van 2014 gebruikt in 2016 en 2017. Mogelijk wordt daarna de inwonerbijdrage verhoogd.

4. Cultuur, economie en milieu

Naam	Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU)
Doel	De Omgevingsdienst ondersteunt en adviseert de gemeente Woerden bij het uitvoeren van milieutaken en het ontwikkelen van beleid voor milieu en duurzaamheid. De ODRU levert een bijdrage aan het realiseren van een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving en het versterken van de bestaande milieukwaliteit door inwoners, bedrijven en overheden te stimuleren tot milieuvriendelijk handelen en gedrag. Voor de uitvoering van de milieutaken is de programmabegroting van de gemeente leidend. Binnen dit financiële kader wordt jaarlijks een Uitvoeringsprogramma (UVP) opgesteld. Dit zijn de kaders waarbinnen de Omgevingsdienst haar taken uitvoert.
Bestuurlijk belang / betrokkenen	De gemeentebesturen van Bunnik, De Bilt, Montfoort, Oudewater, Renswoude, Rhenen, De Ronde Venen, Stichtse Vecht, Utrechtse Heuvelrug, Veendael, Vianen, Woerden, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.
Bestuurder vanuit onze gemeente	Lid : wethouder H.M.M. Haring
Financieel	Conform de gemeenschappelijke regeling dragen de 15 deelnemende gemeenten gezamenlijk het risico voor de Omgevingsdienst.
Bijdrage	Rekening 2016 € 1.158.417 Rekening 2017 € 1.191.856
Eigen vermogen	-
Vreemd vermogen	-
Financiële ontwikkeling	-
Inhoudelijke ontwikkeling	Per 1 juli 2012 is de Omgevingsdienst Regio Utrecht ontstaan uit het samengaan van de Milieudienst Zuid Oost Utrecht en de Milieudienst Noord West Utrecht. Op dit moment loopt het proces om te komen tot een provincie brede RUD Utrecht. Belangrijke randvoorwaarden zijn ten eerste dat er geen datum wordt bepaald waarop de fusie gerealiseerd moet zijn. Daarvoor wordt de tijd genomen die nodig is. Ten tweede wordt vooraf bepaald aan welke prestatie indicatoren beide organisaties moeten voldoen alvorens tot fusie wordt overgegaan. Uitgangspunt van de gemeente Woerden is dat de RUD-vorming niet mag leiden tot een hogere gemeentelijke bijdrage.
Risico's	Op een deel van het eigen vermogen van de ODRU rusten diverse bestemmingen zodat het weerstandsvermogen van de ODRU zich beperkt tot de algemene of egalisatiereserve. De omvang van het weerstandsvermogen is gebaseerd op een percentage van de omzet (maximaal 10%). Inmiddels zijn de risico's in kaart gebracht en is op basis hiervan een berekening gemaakt van de benodigde omvang van het weerstandsvermogen. Op grond van deze berekeningen is het noodzakelijk om het weerstandsvermogen te verhogen. Gestreefd wordt naar een ratio weerstandsvermogen van 1,5. Dat wil zeggen dat alle risico's voor 1,5 maal gedekt kunnen worden vanuit het weerstandsvermogen, welke opgebouwd wordt vanuit eventuele positieve jaarrekeningresultaten. Zodra de Algemene Reserve het gewenste niveau heeft bereikt wordt het meerdere teruggegeven aan de eigenaar-gemeenten. Het niveau van het benodigde weerstandsvermogen wordt ieder jaar bepaald bij de jaarrekening.

6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Naam	Stichting Urgentieverlening West-Utrecht
Doel	Het verlenen van urgentieverklaringen voor een huurwoning aan woningzoekenden in de regio West Utrecht. De verklaringen worden afgegeven door de stichting op basis van de huisvestingsverordening. Deze is vastgesteld door de gemeenteraad. Er is geen eigen visie van de stichting voor de realisatie van de doelstellingen uit de programma's van de begroting. De stichting voert de Huisvestingsverordening Regio Utrecht 2015, gemeente Woerden gedeeltelijk uit bij mandaatbesluit van de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang / betrokkenen	De gemeenten De Ronde Venen, Lopik, Montfoort, Oudewater, Stichtse Vecht en Woerden..
Bestuurder vanuit onze gemeente	Lid : wethouder I.A.M. ten Hagen Plv. lid : -
Financieel	
Bijdrage	Begroting 2017 € 20.929 Rekening 2017 € 20.928 Begroting 2018 € 16.194
Eigen vermogen	-
Vreemd vermogen	-
Financiële ontwikkeling	Het aantal aanvragen voor urgentie daalt, maar niet voor elke deelnemende gemeente evenveel. Omdat ook de kosten voor de Stichting naar het zich laten aanzien blijvend minder zijn, wordt vanaf 2018 de gemeentelijke bijdrage anders berekend. En wel als volgt: 50% van de totale gemeentelijke bijdrage wordt versleuteld naar verhouding van het aantal inwoners en de andere 50% naar verhouding van het gemiddelde aantal aanvragen over de afgelopen drie jaren. Normaliter zou een lagere bijdrage van de ene gemeente leiden tot een hogere van een andere gemeente. Dat zal nu echter niet het geval zijn. Alle gemeenten gaan minder bijdragen, zij het dat de vermindering bij de ene (grotere) gemeente wat minder zal zijn dan voor de anderen.
Inhoudelijke ontwikkeling	Vanuit de betrokken gemeenten is er een urgentiecommissie die urgentieaanvragen behandelt. Het Vierde Huis verzorgt het secretariaat van de Stichting Urgentieverlening West Utrecht. Naast de genomen maatregelen in 2016 om kostendekkend te werken (waaronder realistische voorlichting door medewerkers van de corporaties en van 'sociale zaken' van de gemeenten over de kans van slagen bij het aanvragen van een urgentieverklaring, en door het beperken van medische keuringen [als er al medische verklaringen voor handen zijn]) Daarnaast blijkt ook de nieuwe Huisvestingsverordening te leiden tot minder aanvragen (onder andere aanscherping van de criteria bij het verbreken van relaties.). Dat effect werd pas in 2016 echt duidelijk omdat in de tweede helft van 2015 er vooral nog aanvragen werden behandeld die onder de oude verordening waren ingediend. En tenslotte blijkt ook de nieuwe dienstverleningsovereenkomst met Het Vierde Huis nog gunstiger uit te pakken. De kostenverlaging heeft zich in 2017 voortgezet.
Risico's	Bij een grote toename van urgentieaanvragen zal het budget niet kostendekkend zijn. Dit is echter op de korte termijn niet te verwachten. Gezien de inrichting van het voortraject waarbij een intake plaatsvindt, is dit risico beperkt.
Risico's	Bij een grote toename van urgentieaanvragen, zal het budget niet kostendekkend zijn. Gezien de inrichting van het voortraject waarbij een intake plaatsvindt, is dit risico beperkt. Er is een toename van de urgentieaanvragen geconstateerd, daarom is de bijdrage vanaf 2016 verhoogd.

7. Algemene inkomsten

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële marktaandelen in het Nederlands maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid (Triple A). Daarnaast streeft zij naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren. Daarnaast neemt zij deel aan projecten in de vorm van publiek-private samenwerking	
Doel	Eventuele kortlopende en langlopende leningen aangaan en deposito's uitzetten. Daarnaast heeft de gemeente afgelopen jaren aandelen van de bank in haar bezit. Op deze aandelen wordt jaarlijks dividend ontvangen.	
Bestuurlijk belang / betrokkenen	De gemeente Woerden heeft geen zetel in het bestuur en de raad van commissarissen van de BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder wel stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut (publieke sector).	
Bestuurder vanuit onze gemeente	Geen deelname in het bestuur. Wel zeggenschap door het bezit van aandelen.	
Financieel	De bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap. De gemeente Woerden bezit 123.201 aandelen (= 0,225% van het totaal aantal aandelen).	
Bijdrage	<u>Baten:</u> Begroting 2017 € 110.000 Rekening 2017 € 202.050	
Eigen vermogen	01-01-2017	€ 4.486 miljoen
	31-12-2017	€ 4.953 miljoen
Vreemd vermogen	01-01-2017	€ 149.483 miljoen
	31-12-2017	€ 135.041 miljoen
Achtergestelde schulden	01-01-2017	€ 31 miljoen
	31-12-2017	€ 31 miljoen
Financiële ontwikkeling	Over 2017 realiseerde de BNG een nettowinst na belastingen van € 393 miljoen (2016: € 369 miljoen). De BNG heeft haar dividend in 2017 hoger vastgesteld dan in 2016. Begroot was voor 2017 een bedrag van € 110.000. In de bestuursrapportage 2017 is melding gemaakt dat het dividendbedrag hoger uit ging komen. Dit is uiteindelijk € 202.050 geworden. In 2017 wordt/is het dividend ontvangen over 2016.	
Inhoudelijke ontwikkeling	--	
Risico's	--	

Naam	Vitens
Openbaar belang	De kernactiviteiten zijn winning, productie en levering van (drink)water aan particulieren en bedrijven. Vitens is in 2002 ontstaan door fusie van de drinkwaterbedrijven Nuon Water, Waterbedrijf Gelderland en Waterleiding Maatschappij Overijssel. In 2006 is Vitens verder gefuseerd met Hydron Flevoland en Hydron Midden-Nederland. Vitens is een publiek bedrijf. De aandelen van de NV zijn (in)direct in handen van provinciale en gemeentelijke overheden.
Doel	De visie over Vitens in relatie tot de realisatie van de doelstelling zoals die is opgenomen in programma 7 van de begroting betreft financieel belang. De gemeente heeft Vitens als verbonden partij opgenomen om zo bij te dragen aan een duurzaam goede, evenwichtige financiële positie van de gemeente.
Bestuurlijk belang / betrokkenen	De gemeente Woerden is aandeelhouder en heeft daarmee stemrecht. De gemeente heeft 45.284 aandelen (0,9% van het totaal aantal aandelen) in haar bezit. Betrokken zijn diverse gemeenten en provincies.
Bestuurder vanuit onze gemeente Financieel	Geen deelname in het bestuur. Wel zeggenschap door het bezit van aandelen.
Bijdrage	<u>Baten:</u> Begroot 2017 € 123.720 Rekening 2017 € 151.341
Eigen vermogen	-
Vreemd vermogen	-
Financiële ontwikkeling	Begroot was voor 2017 een bedrag van € 123.720. In de bestuursrapportage 2017 is melding gemaakt dat het dividendbedrag hoger ging uitkomen . Dit is uiteindelijk € 151.341 geworden. Vitens gaat de komende jaren werken aan versterking van de solvabiliteitspositie, waardoor het verwachte dividend mogelijk onder druk komt te staan. De dividendontvangsten Vitens liggen al jaren boven de afgegeven prognoses . Het dividendbedrag wordt voor 2018 dan ook begroot op € 145.815
Inhoudelijke ontwikkeling	--
Risico's	--

PARAGRAAF 3 WEERSTANDSVERMOGEN

1. Wat is het doel van deze paragraaf?

De financiële positie van een gemeente bestaat uit de exploitatie en het eigen vermogen. Het niet geormerkte vermogen (= de beschikbare weerstandscapaciteit) is van belang om te bepalen of de gemeente financieel gezond is, wat mede afhankelijk is van het risicoprofiel.

Voor het beoordelen van de financiële positie is daarom inzicht nodig in de omvang en achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in het vermogen van de gemeente Woerden om niet gedekte risico's op te vangen.

2. Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Wettelijk kader

De gemeente heeft voor wat betreft het weerstandsvermogen en risicobeheersing met een aantal wetten en toezichthoudende partijen te maken: gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), Rijk, provincie Utrecht en accountant. De informatie die in deze paragraaf is opgenomen is vooral gebaseerd op het BBV. Hierin is opgenomen dat in deze paragraaf een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's en het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's is opgenomen.

Gemeentelijk beleid

Hoe we met risico's en de bepaling en aanwending van het weerstandsvermogen omgaan, hebben we vastgelegd in de Notitie Financiële Sturing. De recentste versie van dit document is door de raad vastgesteld in februari 2017. Veel van het onderstaande is terug te leiden tot de afspraken die in de Notitie FG staan. Ons beleid is erop gericht om goed zicht te hebben op de risico's die het behalen van onze doelstellingen in de weg kunnen staan. De risico's die we onderkennen worden geanalyseerd en afhankelijk van het type risico worden beheersmaatregelen opgesteld en uitgevoerd. Dit proces is cyclisch opgebouwd en maakt onderdeel uit van ons planning-en-control instrumentarium.

Ten aanzien van de aanwending van de weerstandscapaciteit bepaalt ons beleid:

- Voor zover mogelijk treffen we maatregelen ter beperking van de schade.
- Voor zover de schade niet kan worden beperkt, analyseren we in hoeverre de kosten kunnen worden betaald uit de daarvoor bedoelde programmabudgetten. Dit geldt ook voor de kosten die aan het treffen van de maatregelen zijn verbonden.
- Als dat niet mogelijk of bestuurlijk ongewenst is, wordt een beroep gedaan op de aanwezige weerstandscapaciteit.

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

Zoals er sprake is van incidentele en structurele risico's, zo is ook sprake van incidentele en structurele weerstandscapaciteit. In onderstaande tabel is opgenomen welke onderdelen kunnen worden onderscheiden binnen onze gemeente en in hoeverre deze structureel of incidenteel zijn.

Conclusie op basis van dit overzicht is dat er aanmerkelijk meer incidentele dan structurele dekking is. Dit is geen probleem. Bij de kwantificering van de risico's wordt hier rekening mee gehouden door structurele risico's dubbel te laten meetellen. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat binnen een tijdsbestek van 3 tot 4 jaar een structureel risico kan worden opgevangen, waarbij in het eerste jaar de impact 100% bedraagt, in het tweede jaar 75%, in het derde 25% en in het vierde 0%.

			Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2016	Begroting 2017
Algemene reserve	inc.	€	32.157	€ 26.635	€ 36.254	€ 39.535
Stille reserves	inc.	€	-	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit	str.	€	3.730	-	-	-
Onvoorzien	str.	€	26	€ 26	€ 51	€ 51
Totaal (excl. onbenutte belastingcapaciteit)		€	32.183	€ 26.661	€ 36.305	€ 39.586
Totaal (incl. onbenutte belastingcapaciteit)		€	35.913	-	-	-

Op de tabel is de volgende toelichting te geven:

- Algemene reserve. De incidentele weerstandscapaciteit van de gemeente Woerden wordt hoofdzakelijk gevormd door de algemene reserve. Andere reserves worden niet meegerekend, omdat hiervoor een bestemming in de begroting is opgenomen.
- Stille reserves. De stille reserves van de gemeente Woerden worden vanwege hun speculatieve karakter op 0 gewaardeerd.
- Post onvoorzien. Ter dekking van onvoorzien begrotingsuitgaven in de loop van het jaar is in de begroting een budget onvoorzien opgenomen. Dit budget is gebaseerd op een norm van € 0,50 per inwoner.
- Onbenutte belastingcapaciteit. Tot op heden hielden we bij de bepaling van het weerstandsvermogen nog geen rekening met de onbenutte belastingcapaciteit, oftewel de mogelijkheden die we hebben om extra inkomsten te krijgen door belastingen te verhogen. Vanaf heden brengen we dit wel in beeld, om daarmee aan te geven in welke mate onze risico's opgevangen kunnen worden door deze vorm van inkomstenverhoging. Daarbij wordt gebruikgemaakt van de zogenoemde artikel 12-norm. Dit is de norm die het Rijk aangeeft tot welk bedrag de OZB kan worden verhoogd op het moment dat een gemeente in de financiële problemen komt. De berekening ziet er als volgt uit:

	Baten begroting 2018	Tarief OZB	Totale WOZ-waarde
Eigenaren woningen	€ 6.922.000,00	0,1240%	€ 5.582.258.064,52
Eigenaren niet-woningen	€ 2.577.000,00	0,2340%	€ 1.101.282.051,28
Gebruikers niet-woningen	€ 1.584.000,00	0,1750%	€ 905.142.857,14
Totale baten	€ 11.083.000,00		€ 7.588.682.972,94
art. 12-norm		0,1952%	
maximale baten (0,1952% x € 7.588.682.973)	€ 14.813.109,16		
onbenutte ruimte (maximale - totale baten)	€ 3.730.109,16		

4. Risico's

De onderstaande tabel bevat een overzicht van de risico's die na toepassing van de beheersmaatregelen een financieel (rest)risico van € 50.000 of meer laten zien en waarvoor geen voorziening of vereveningsreserve in het leven is geroepen (peildatum: januari 2018). Het overzicht toont 20 van de in totaal 98 geïnventariseerde risico's. Deze risico's vertegenwoordigen in euro's uitgedrukt 81% van het totaal aan risico's. Wij presenteren (conform de Notitie Financiële Sturing) alleen de risico's van € 50.000 of meer, om focus te houden op de risico's die substantieel van aard zijn. De risico's kleiner dan € 50.000 zijn als totaalregel onder aan de tabel opgenomen. Uit bovenvermelde systematiek valt te verklaren dat ten aanzien van de programma's 2 en 4 geen risico's worden gemeld die de grens van € 50.000 overschrijden.

Programma	Doelstelling/product	Oorzaak/ onzekerheid	Risico/ effect (het effect v.d. oorzaak op de doelstelling)	I/S	Beheersmaatregel	Maatregel uitgevoerd	Kans x omvang (in €)
1	Laag ziekteverzuim	Door diverse oorzaken wordt er in de organisatie door diverse medewerkers grote werkdruk ervaren. Het gevaar bestaat dat dit uiteindelijk zal uitmonden in oplopend ziekteverzuim.	oplopend ziekteverzuim	S	Constante aandacht management en nieuwe bedrijfsarts	Ja	87500
1	Telefonische dienstverlening	Versnippering van informatie, niet in 1 systeem toegankelijk	langere wachttijden, servicenormen niet halen, ontevreden klanten en collega's	S	Onderzoek naar oplossingen en uitvoering. Optimalisatie start door project verbetering bereikbaarheid met behulp van projectleider.	Ja	75000
1	Telefonische dienstverlening	Versnippering van informatie, niet in 1 systeem toegankelijk	langere wachttijden, servicenormen niet halen, ontevreden klanten en collega's	S	Doorontwikkeling procesmanagement/ zaakgericht werken. Een goede doorontwikkeling (en vullen) van het zaakstelsel levert een effectievere en efficiëntere dienstverlening (aan de voorkant) op. Burgers worden daardoor écht voor 80% geholpen met hun vraag. Hierdoor ontstaat er uiteindelijk ruimte binnen de vakafdelingen.	Ja	50000
1	Informatieveiligheid	Risico's als benoemd in Beleidsplan Informatieveiligheid en Privacy	Continuïteit bedrijfsvoering, imagoschade, enz.	I	Richtlijnen informatieveiligheid uitvoeren en bewaken conform Implementatieplan I&P	Nee	131250
1	Privacy	Datalek zoals bedoeld in Wbp	Imagoschade (betrouwbare gemeente) en boete van max. 82.000 AP, stagnerende bedrijfsvoering, enz. Financieel risico per persoon waarvan gegevens gelekt: 190 euro.	I	Technische maatregelen en verhogen Awareness	Nee	187500
1	Ontwikkelingen Informatievoorziening - verdergaande digitalisering.	Als organisatie niet klaar zijn voor de huidige en toekomstige uitdagingen op het gebied van informatievoorziening.	Geen - slechte Informatievoorziening. Organisatie kan hierdoor niet presteren naar behoren. Gevolg ontevreden medewerkers en inwoners.	S	onderzoek robuuste en flexibele informatievoorziening gestart en opdracht gegeven hiervoor aan M&I. Daarbij zijn de volgende onderzoeksvragen gesteld: Hoe staan we er op het vlak van informatievoorziening voor in vergelijking met andere gemeenten (benchmark) en hoe kunnen we huidige- en toekomstige uitdagingen op het gebied van informatievoorziening succesvol aangaan? Het onderzoek willen wij onder meer gebruiken om onze huidige strategie tegen het licht te houden en de lange termijn visie te kunnen bepalen. Het zal ons ondersteunen in het maken van keuzes. Het zal ons ondersteunen in het maken van keuzes. Ook kan het op meerdere niveaus gebruikt worden om inzicht te geven in wat er wel en niet mogelijk is met de beschikbare middelen en capaciteit.	Ja	375000
1	Continuïteit reguliere dienstverlening DIV	Achterstand bij de documentaire informatievoorziening verder vergroot door de omslag van een fysieke naar een digitale situatie. Door handhaving van de fysieke situatie vinden er nu dubbele werkzaamheden plaats. Gelijktijdig is de doelstelling van een flexibele schil om in te kunnen spelen op de digitalisering en het zaakgericht werken eerder en succesvoller gerealiseerd dan verwacht. Met onderbezetting en oplopende	Achterstanden blijven oplopen en dienstverlening wordt steeds minder (documenten niet meer of lastig te vinden, registraties vinden te laat plaats, onzorgvuldig archiveren, etc.). Begin 2018 vergt het wegwerken van de archiefachterstanden circa 12 duizend uur extra werk. Dat is circa 8 FTE gedurende 1 jaar. Archiefinspectie eist voortgang bij wegwerken achterstanden. Risico van bestuursdwang.	S	Extra inhuur aantrekken voor minimaal 1 jaar om het oplopen van achterstanden tegen te gaan en een begin te kunnen maken met het wegwerken van de achterstanden. Na 1 jaar bekijken of extra inhuur opnieuw nodig is (en in welke mate) en/of dat door het zaakgericht werken inmiddels DIV-capaciteit vrijkomt die voor het wegwerken van achterstanden kan worden ingezet.	Ja	95000

Programma	Doelstelling/product	Oorzaak/ onzekerheid	Risico/ effect (het effect v.d. oorzaak op de doelstelling)	I/S	Beheersmaatregel	Maatregel uitgevoerd	Kans x omvang (in €)
		achterstanden als gevolg.					
1	Realisatie e-Depot voor duurzame archivering	Geen e-Depot aanwezig en geen voorzieningen hiervoor getroffen. Onder andere niet meegenomen in de meerjaren begroting.	slecht toegankelijk documenten voor externen.	S	Plan van aanpak maken vanaf 2018.	Nee	75000
1	Verbonden partijen	beperkte invloed door minderheidspositie	voor Woerden schadelijke besluitvorming	S	betere lobby cq inschatting gevolgen van meerderheidsbesluiten (Recr.schap, OdrU, VRU)	Ja	75000
3	Werk & inkomen algemeen	Doordat de door de gemeente uitgevoerde taken op het gebied van werk & inkomen 'open einde regelingen' zijn, is geen zekerheid te krijgen en geen grens te stellen aan het aantal 'aanvragen' om voor een uitkering Een specifieke oorzaak voor groei van het aantal uitkeringen kan een onverwachte toename van het aantal statushouders zijn.	Met als gevolg een financieel risico	S	* Adequaat begroten door zowel Fermwerk als gemeente * juiste ervaringscijfers genereren * prognoses opstellen * juiste informatie verwerven over arbeidsmarktontwikkelingen en instroom statushouders * actuele budgetoverzichten bijhouden * krachtige inzet op uitstroombesleid via prestatieafspraken en de opgaven werk & inkomen en integratie statushouder * scherpe analyse van de kwartaalrapportages van FermWerk	Ja	375000
3	Zorg algemeen	Doordat de door de gemeente uitgevoerde zorgtaken 'open einde regelingen' zijn, is geen zekerheid te krijgen en geen grens te stellen aan het aantal 'aanvragen' om ondersteuning. Een specifieke oorzaak voor dit risico is dat andere organisaties dan de gemeenten (mn SAVE en de huisartsen) jeugdigen kunnen indiceren voor hulpverlening.	Met als gevolg een financieel risico	S	* juiste ervaringscijfers genereren * prognoses opstellen * contacten met save en huisartsen intensiveren * in het kader van de taskforces worden andere maatregelen ontwikkeld	Ja	375000
3	Maatwerk jeugd	Ten opzichte van de realisatiecijfers 2016 en 2017 is de begroting 2018 op de zorgkosten jeugd niet realistisch, want ruim € 2 mln lager.	Het risico op een overschrijding is dan ook zeer groot.	S	realistisch ramen obv verwachte lasten zal met ingang van begrotingsjaar 2019 worden ingevoerd.	Nee	1.750.000
5	nieuwbouw scholencluster Kamerik binnen vastgesteld krediet	in het krediet zijn geen BTW bedragen opgenomen. De BTW wordt in aftrek gebracht.	Belastingdienst kan tot 5 jaar na aftrek alsnog een naheffing opleggen	I	horizontaal overleg met de belastingdienst.	Ja	187500
6	RO Procedures	verliezen RO procedures	schadevergoedingen	S	risico's afwegen en bespreken met p.h.; zorgvuldigheid bij processen vergunningen en bestemmingsplannen	Ja	50000
6	RO Procedures	verliezen RO procedures	planschade	S	risico's afwegen en bespreken met p.h.; zorgvuldigheid bij processen vergunningen en bestemmingsplannen	Ja	50000

Programma	Doelstelling/product	Oorzaak/onzekerheid	Risico/ effect (het effect v.d. oorzaak op de doelstelling)	I/S	Beheersmaatregel	Maatregel uitgevoerd	Kans x omvang (in €)
6	RO beleid	te ruime interpretatie van wet- en regelgeving door (te) liberaal beleid	schadevergoedingen	S	risico's afwegen aan de voorkant en gevolgen inzichtelijk maken	Ja	50000
7	Sluitende begroting en het financiële huishoudboekje	onzekerheid rijksbeleid	geen sluitende rekening/ begroting	S	snel doorrekenen en financieel circulaire Rijksoverheid en bijsturen in het meerjarenperspectief.	Ja	87500
7	Sluitende begroting en het financiële huishoudboekje	inroepen van afgegeven garanties en waarborgen	financiële en bedrijfsvoeringsconsequenties	I	voorwaarden, onroerend goed als onderpand, toezicht	Ja	187500
7	Continuïteit team GB - Belastingen. Er is ondersteuning nodig van een WOZ-taxateur voor niet woningen.	Onvoldoende capaciteit intern - geen WOZ taxateur.	Inkomsten mislopen doordat er geen aanslagen verstuurd kunnen worden voor niet-woningen en er zouden vertragingen ontstaan als er geen ondersteuning is van een WOZ-taxateur.	S	Extra inhuur taxateur brengt kosten met zich mee € 45.000,-	Ja	75000
7	VPB	Het betalen van belasting over winst bij verkoop/verhuur vastgoed of grondbedrijf	Financiële tegenvallers	S	Bij team Financiën is een extern adviseur (Step in Control) ingehuurd om de gemeente voor te bereiden op de komst van de VPB	Ja	187500
Subtotaal risico's groter dan of gelijk aan € 50.000 programma's 1 ,2, 4, 5, 6 en 7						€	2.026.250
Subtotaal risico's kleiner dan € 50.000 programma's 1 ,2, 4, 5, 6 en 7						€	1.001.000
Totaal risico's programma's 1 ,2, 4, 5, 6 en 7						€ 3.027.250	
Subtotaal risico's groter dan of gelijk aan € 50.000 programma 3						€	2.500.000
Subtotaal risico's kleiner dan € 50.000 programma 3						€	63.750
Totaal risico's programma 3						€ 2.563.750	
Totaal risico's (alle programma's)						€	5.591.000

5. Niet kwantificeerbare risico's

Niet alle risico's zijn in een geldswaarde uit te drukken. Dat wil niet zeggen dat dergelijke niet-kwantificeerbare risico's geen schade aan de gemeente kunnen berokkenen. Hier moet met name gedacht worden aan gebeurtenissen die imagoschade tot gevolg hebben. Het spreekt voor zich dat dergelijke risico's om beheersmaatregelen vragen en een plek in deze paragraaf verdienen, wanneer de impact ervan groot kan zijn. Momenteel zijn er geen niet-kwantificeerbare risico's die gemeld moeten worden.

6. Weerstandsvermogen

Het totaalbedrag aan kwantificeerbare risico's bedraagt € 3.027.250 (excl. Sociaal domein). Het is te verwachten dat het jaarlijkse totaal berekende bedrag aan risico's (sterk) fluctueert. Als wordt vastgehouden aan één vaste ratio tussen risico's en benodigde weerstandscapaciteit kan dat inhouden dat er in de exploitatie grote verschuivingen (lees: bezuinigingen) moeten worden ingeboekt om de norm te behalen. Dit wordt als onwenselijk gezien. Wel is het wenselijk dat er een norm wordt bepaald. Daarom is in overleg met de Auditcommissie een bandbreedte afgesproken. Die bandbreedte is:

- minimaal de totale netto waarde van de geïnventariseerde (rest)risico's (dit zijn de risico's waarvoor geen voorziening of vereveningsreserve in het leven is geroepen) en
- maximaal de totale netto waarde van de geïnventariseerde (rest)risico's maal een onzekerheidsfactor van 1,43. Deze onzekerheidsfactor gaat ervan uit dat de geïnventariseerde (rest)risico's 70% van de totale risico's vormen.

Sociaal domein

Het Sociaal domein heeft een eigen risicovoorziening: de reserve Sociaal domein. Deze reserve is ontstaan uit de voormalige reserve Wmo en geldt nu als reserve voor alle risico's uit programma 3. Ook exploitatietekorten binnen programma 3 worden uit deze reserve gedekt. De reserve is in de loop der jaren gegroeid en bedraagt momenteel € 3.675.861.

Bij het vaststellen van de jaarrekening 2016 heeft uw raad de reserve Sociaal domein, voor zover onbestemd, gemaximeerd op het totaal van de risico's binnen het Sociaal domein, met inachtneming van de onzekerheidsfactor van 70%.

Aangezien in het weerstandsvermogen alleen de risico's worden opgenomen waarvoor geen andere vorm van dekking bestaat, dienen we te onderzoeken hoe het totaal aan risico's binnen programma 3 zich verhoudt tot de hoogte van de reserve. Alleen voor zover de risico's het reservebedrag overstijgen, tellen zij mee in de berekening van het weerstandsvermogen. Het totaal aan risico's bedraagt € 2.563.750. Rekening houdend met een onzekerheidsfactor van 70% bedraagt het totaal aan risico's € 3.666.163. Dit betekent dat de reserve Sociaal domein voldoende is om de risico's te dekken.

De verhouding tussen de risico's en de benodigde weerstandscapaciteit binnen de afgesproken bandbreedte ziet er op peildatum 1 januari 2018 als volgt uit:

	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2016	Begroting 2017
Beschikbare weerstandscapaciteit (excl. onbenutte belastingcapaciteit)	€ 32.183	€ 26.661	€ 36.305	€ 39.586
Beschikbare weerstandscapaciteit (incl. onbenutte belastingcapaciteit)	€ 35.913	-	-	-
Ondergrens benodigde weerstandscapaciteit (totaal risico's excl. Sociaal domein)	€ 3.027	€ 4.548	€ 4.155	€ 2.726
Weerstandsvermogen ondergrens (excl. onbenutte belastingcapaciteit)	10,6	5,9	8,7	14,5
Weerstandsvermogen ondergrens (incl. onbenutte belastingcapaciteit)	11,9	-	-	-
Bovengrens benodigde weerstandscapaciteit (risico's x 1,43)	€ 4.329	€ 6.504	€ 5.942	€ 3.898
Weerstandsvermogen bovengrens (excl. onbenutte belastingcapaciteit)	7,4	4,1	6,1	10,2
Weerstandsvermogen bovengrens (incl. onbenutte belastingcapaciteit)	8,3	-	-	-

Uit de tabel blijkt dat er ook bij de jaarafsluiting 2017 voor de risico's ruimschoots dekking is vanuit de beschikbare weerstandscapaciteit, gemeten naar de huidige afspraken omtrent de bandbreedte. Uitgaande van de ondergrens kunnen de risico's 11,9 maal gedekt worden. Bij de bovengrens is dit 8,3 maal.

7. Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Zij kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een gemeente. Daarom schrijft het Besluit begroting en verantwoording (BBV) sinds kort voor dat de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat:

- a. netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- b. solvabiliteitsratio
- c. grondexploitatie
- d. structurele exploitatieruimte
- e. belastingcapaciteit

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid. Hieronder wordt per kengetal uitgelegd welke verhouding wordt uitgedrukt.

a. netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is, valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

b. solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

c. grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten.

d. structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

e. belastingcapaciteit

De OZB is voor gemeenten de belangrijkste eigen belastinginkomst. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een eventuele financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of waarin er ruimte is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. Dit gebeurt door de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven.

In onderstaande tabel geven we de kengetallen en hun verloop weer.

Kengetal	Verslag 2016	Begroting 2017	Verslag 2017
a1. netto schuldquote	81%	102%	67%
a2. netto schuldquote gecorrigeerd	80%	100%	66%
b. solvabiliteitsratio	36%	35%	39%
c. grondexploitatie	-9,80%	-13,40%	-7,84%
d. structurele exploitatieruimte	-6,23%	0,92%	2,30%
e. belastingcapaciteit	94,33%	96,23%	91,84%

Voor een beoordeling van de financiële positie moeten de kengetallen in samenhang en in historisch perspectief worden gezien.

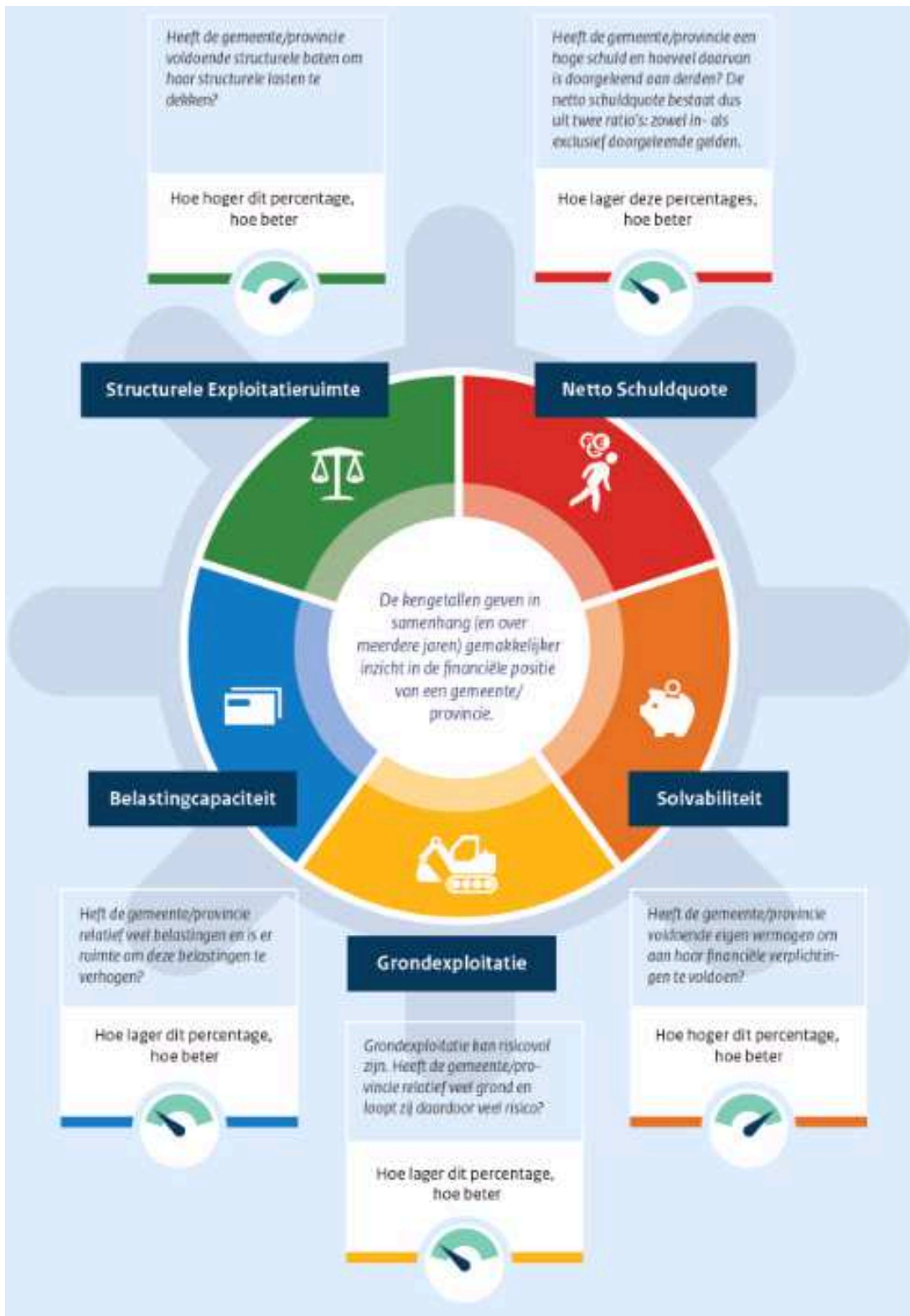
Opvallend is dat met name de schuldquote en de solvabiliteit in werkelijkheid een gunstiger verloop hebben gehad, dan waarmee rekening werd gehouden in de begroting 2017. In de begroting 2018 zagen we dat deze kengetallen in meerjarenperspectief zorgelijke waarden aannemen. Dat de realisatiecijfers met betrekking tot de schuldquote een minder somber beeld geven, valt onder andere te verklaren uit het feit dat een significant deel van de geplande investeringen getemporeerd is, waardoor de werkelijke behoefte aan vreemd kapitaal achterblijft bij de prognose. Ook valt de schuldquote op realisatiebasis aanzienlijk lager (dat wil zeggen: gunstiger) uit doordat het gerealiseerde totaal aan baten over 2017 hoog uitvalt. Het hoge batensaldo wordt voornamelijk veroorzaakt door een winstneming van 6 miljoen euro uit de grondexploitaties in programma 6 en een hoog batig saldo in het Sociaal Domein (zie programma 3 voor de oorzaken). Wanneer met deze voordelen geen rekening zou worden gehouden dan zou de schuldquote zo'n 5 %-punt hoger (dat wil zeggen: minder gunstig) uitvallen.

Het gunstige verloop van de solvabiliteit geeft aan dat de verhouding van het eigen vermogen afgezet tegen het totale vermogen ten opzichte van 2016 is gegroeid. Ook in absolute zin is het eigen vermogen groter dan in 2016 (bijna 78 miljoen tegen 74 miljoen eind 2016).

Zowel de structurele exploitatieruimte als de belastingcapaciteit geven aan dat de flexibiliteit binnen de gemeentefinanciën ten opzichte van 2016 is toegenomen.

Zowel in de begroting 2018 als naar aanleiding van het Berenschot-onderzoek in het kader van de begroting 2019 is geconstateerd dat de schuldquote in meerjarenperspectief tot onwenselijke waarden stijgt. We hebben naar aanleiding van deze constatering aangegeven dat een onderzoek naar het realistische gehalte van met name de investeringsplanning - die er de oorzaak van is dat de schuldquote op prognosebasis stijgt - meer inzicht moet geven in de meerjarige financiële situatie van de gemeente (zie bijlage 11 bij het rapport *Taskforces - keuzes voor de toekomst*). De constatering dat de realisatiecijfers over 2017 flink contrasteren met het meerjarenbeeld versterkt de behoefte aan nader onderzoek, dat we in het kader van de opvolging van de Berenschot-adviezen op korte termijn zullen uitvoeren.

Onderstaande illustratie geeft op beknopte wijze een toelichting op de werking van de kengetallen:

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

PARAGRAAF 4   BEDRIJFSVOERING

1.   Wat is het doel van deze paragraaf?

Bedrijfsvoering draait om het sturen en beheersen van de organisatie om de geplande resultaten zo effectief en efficiënt mogelijk te realiseren. Het gaat dus om antwoorden op hoe-vragen. Vraagstukken waar het college zich dagelijks mee bezighoudt. Er zijn ook thema's die de kaderstellende rol van de raad raken. Deze paragraaf gaat daarop in. Daarnaast wordt in financiële zin inzicht gegeven in de bedrijfsvoeringskosten.

2.   Speerpunten

Organisatieontwikkeling

In 2017 is het Uitvoeringsprogramma organisatie 2020: De WOW Factor! vastgesteld. Hierin staat beschreven hoe we de organisatie in een ontwikkelritme krijgen waarin we stap voor stap toewerken naar een fitte organisatie die in staat is om de samenleving, het bestuur en de medewerkers te verbazen, te verrassen en te verwonderen met ons werk, producten en diensten. Het uitvoeringsprogramma is georganiseerd als evolutie, als ontwikkeling, en bestrijkt de periode 2017 tot en met 2020.

Op het gebied van het verbeteren van dienstverlening aan de samenleving zijn in 2017 goede vorderingen gemaakt:

Bij drie voor de inwoners van Woerden belangrijke processen - Meldingen openbare ruimte (MOR), publieksdiensten en Vergunningverlening - is het zaakgericht werken² ingevoerd. Inwoners hoeven hun vraag maar één keer te stellen, worden snel en vriendelijk geholpen, hebben inzicht in hun proces en worden hiervan actief op de hoogte gehouden. In dit kader is ook gestart met een sms- en e-mailservice voor inwoners die een rijbewijs of reisdocument hebben aangevraagd. Tot slot is in het kader van het verbeteren van de dienstverlening de website van WoerdenWijzer geheel vernieuwd. Op het gebied van participatie is eind 2017 een pilot gestart met het gebiedsgericht werken. In de wijk Molenvliet en in Harmelen zijn twee (dorps- en wijk)ambtenaren aan de slag gegaan. Zij hebben kennisgemaakt met inwoners, platforms, politie, woningbouwcorporatie (enz.) en het gebiedsgericht werken geïntroduceerd.

Voor wat betreft de dienstverlening aan het bestuur is in 2017 de strategische functie van de organisatie verstevigd. De regionale samenwerking van Alphen aan den Rijn, Gouda en Woerden en de U10 is verbeterd en heeft de organisatie verder versterkt. Mede hierdoor heeft de provincie Zuid Holland een bestuurlijke toezegging gedaan voor een subsidie van € 1,53 miljoen voor het uitvoeren van 8 projecten op het gebied van infrastructuur en bodemdaling in de regio AGW. In de U10 regio is de Ruimtelijk Economische Koers (REK) vastgesteld,

Naast het verbeteren van de dienstverlening zijn in 2017 op het gebied van de doorontwikkeling van de organisatie forse stappen gezet. Het opgavengestuurd werken is verder uitgerold. Nadat we hebben gedefinieerd wat wij hieronder verstaan, een werkwijze hebben vastgesteld en de consequenties voor de organisatie van het werken met opgaveteams hebben doordacht, zijn de eerste ervaringen opgedaan op het gebied van duurzaamheid, de transformatie van het sociaal domein, Inclusie en de integratie van statushouders. In 2018 is het streven op basis van deze ervaringen al het werk dat de organisatie uitvoert in te delen in opgaven, processen en projecten. De bijbehorende werkwijzen zijn alle drie gebaseerd op de maatschappelijke effecten van de resultaten, waardoor de resultaatgerichtheid van de organisatie per definitie maximaal zal zijn, en sturing en prioritering beter zal verlopen.

De opgave-, proces- en projectteams zijn zoveel mogelijk zelfsturend en leggen over de resultaten verantwoording af aan de opdrachtgever. In 2017 hebben de eerste teams ervaring opgedaan met

---

² Bij zaakgericht werken wordt er gekeken naar de processen in de organisatie en de vragen die zij beantwoorden voor de burger of een bedrijf. Deze vraag (bijvoorbeeld de melding van een kapotte straatlantaarn) behandelen wij als een zaak. Op het moment dat de burger de melding doet, wordt er een zaak aangemaakt. Deze zaak wordt opgeslagen in het zaakstelsel. Dit stelsel, dat beschikbaar is voor de hele organisatie, biedt toegang voor alle specialisten die betrokken zijn bij deze zaak. Denk bijvoorbeeld aan de beheerder openbare verlichting en het klantcontactcentrum.

Het klantcontactcentrum (KCC) speelt een centrale rol in dit geheel. Hier komt de aanvraag binnen en wordt deze doorgezet naar de juiste behandelaar. Zodra de burger een vraag heeft kan het KCC direct aangeven hoe ver het gevorderd is en wat er nog moet gebeuren. Zo blijft de burger op de hoogte van zijn/haar aanvraag.

zelfsturing. De consequenties van zelfsturing voor de verdere inrichting van de organisatie op het gebied van sturing en verantwoording worden in 2018 verder onderzocht en uitgewerkt.

Ook op het gebied van medewerkers is in 2017 het nodige gebeurd. Zo heeft de verjonging van de organisatie een impuls gekregen met het aanstellen van 10 trainees. Ook is in 2017 een tweede groep van 12 medewerkers gestart met een persoonlijk ontwikkeltraject (FLOW). Dit geeft niet alleen een nieuwe kijk op eigen talenten, maar geeft ook de organisatie nieuwe energie. Daarnaast is de werving- en selectieprocedure aangepast, waarbij de kernwaarden van de organisatie (avontuur, eigenaarschap en samenspel) een prominentere plek in hebben gekregen. In dit kader is ook het introductieprogramma voor nieuwe medewerkers aangepast. Nieuwe collega's maken niet alleen kennis met de organisatie, maar ook met de Woerdense en Oudewaterse samenleving.

Tijdens het afgelopen juni-overleg gaf de gemeenteraad van Woerden aan behoefte te hebben aan meer informatie over de organisatieontwikkeling voordat zij een besluit wilden nemen over dit onderwerp. In de tweede helft van 2017 zijn daartoe vijf werkconferenties georganiseerd, om de raadsleden mee te nemen in het waarom, nut en noodzaak van de gevraagde investeringen.

De samenwerking met Oudewater is in 2017 geëvalueerd en wordt in 2018 verder vormgegeven. Het uitgangspunt is een samenwerking op basis van partnerschap. Het moet vanzelfsprekend zijn dat de hele werkorganisatie eigenaarschap voelt voor beide gemeenten en beide besturen moeten zich eigenaar weten van de gehele organisatie. Het partnerschap bestaat uit vijf aandachtsvelden, te weten:

1. Integrale Planning & Control cyclus
2. Projectmatig maatwerk
3. Gezamenlijke directie en control
4. Nabijheid organiseren en lokale kennis borgen
5. Omgaan met meer en minder werk.

Governance - planning & control

Governance bestaat uit sturing, beheersing, verantwoording en toezicht houden en verloopt grotendeels via de P&C-cyclus. De P&C cyclus bevat de maart RIB, het junioverleg, de begroting, de bestuursrapportage, en de jaarrekening.

Binnen de organisatie wordt door via de domeinen gestuurd, bijgestuurd en verantwoording afgelegd.

Personeelsbeleid

Personeel en organisatie.

In 2017 is er gewerkt aan het verbeteren van het vertrouwen, de persoonlijke ontwikkeling en het verbeteren van de vitaliteit/energieniveau van de medewerkers.

Terugkijkend zijn er veel losse resultaten geboekt. Echter door het ontbreken van een rode draad (visie) zijn de grote onderwerpen van het inventariseren van de talenten van medewerkers, het opstarten van een WOW academie, flexibilisering loonhuis onvoldoende of niet opgestart.

Deze onderwerpen zijn onderdeel van het Strategisch HR beleid en de visie hierop is nog onvoldoende duidelijk. In Q4 is gestart met de ontwikkeling van het Strategisch HR beleid.

Het Strategisch HR beleid is een belangrijk onderdeel de komende jaren voor het resultaatteam Medewerkers.

Afschaffen personeelsgesprekscyclus en introductie Het Goede Gesprek.

In 2017 is gewerkt aan de afschaffing van de "administratieve tijger" de ROP cyclus. Deze personeelsgesprekscyclus werd als tijdrovend en niet effectief ervaren. Vanuit de gedachten "een teammanager weet wat er speelt bij zijn/haar medewerkers" wordt vanaf 2018 gewerkt met "Het Goede Gesprek". Vanuit de kernwaarden Avontuur, Eigenaarschap en Samenspel houden leidinggevende en medewerkers regelmatig een gesprek waarbij wederzijds vertrouwen, talenten, resultaat en persoonlijke ontwikkeling centraal staan.

Ontwikkeling medewerkers.

In 2017 is vooral ingezet op de individuele ontwikkeling van medewerkers. Medewerkers die zich willen ontwikkelen hebben de volgende mogelijkheden aangeboden gekregen;

- Na een succesvolle start in 2016 is de 2e groep FLOWers gestart.
- 12 facilitators zijn opgeleid en worden regelmatig ingezet op hun kwaliteiten
- 10 trainees krijgen de komende 2 jaar de tijd zicht ontwikkelen binnen onze organisatie
- Via traintool zijn de modules "feedback geven" en het "managen van verwachting" aangeboden.

Vitaliteit en energie

Veel aandacht is er geweest voor de werkdruk. Als basis van de verandermonitor is de meting “werkdruk” van het MTO 2016 gebruikt. Echter vitaliteit en energie wordt niet alleen bepaald door werkdruk. In de afgelopen periode is een inventarisatie gemaakt onder de teammanagers over werkdruk. Vanuit deze inventarisatie komt naar voren dat de prioritering en de basis op orde belangrijke aandachtspunten zijn. Om dit complexe onderwerp bespreekbaar te houden is het oprichten van een Q-groep voorgesteld.

Daarnaast is in het afgelopen jaar een RI&E uitgevoerd ondanks de tijdelijk huisvesting. In 2018 wordt gestart met de uitvoering van het Plan van Aanpak.

Om fitheid op de werkplek te stimuleren is een aantal stuks “alternatief” meubilair aangeschaft. Geïnteresseerde medewerkers kunnen hiermee ervaring opdoen in onder meer actief zitten achter het bureau.

Basis op orde

Gebleken is dat de administratieve basis onvoldoende op orde is. Hierdoor is het lastig om bijvoorbeeld adequate personeelsmanagement informatie te leveren. Gestart is met het verder ontwikkelen van het personeels- en salarisprogramma Workforce. Resultaten hiervan zullen eerst in 2018 merkbaar zijn.

In het kader van loonkostenbeheersing is een monitor loonkosten ontwikkeld. Deze moet beter zicht geven op de relatie geraamde loonkosten versus uitgegeven loonkosten. In 2017 is de basisversie ontwikkeld. Doorontwikkeling vindt plaats in 2018.

Informatiebeleid

De gemeente Woerden speelt steeds meer in op de behoefte van de inwoners- en ondernemers. De informatievoorziening en de daarbij behorende ICT-infrastructuur zijn daarvoor onder andere bedoeld en worden daardoor steeds belangrijker steunpilaren voor het functioneren van de gemeente. Maatschappelijke ontwikkelingen laten zien dat er (steeds meer) behoefte is aan regie op eigen gegevens door inwoners- en ondernemers. Een voorbeeld van hoe wij op deze ontwikkeling inspelen is het project Cumulus. Binnen dit project maken, beheren en vermarkten we (in de toekomst), eigen ontwikkelde software ten behoeve van werkzaamheden in het sociaal domein. Met Beware (zoals de ICT-coöperatie heet) gaat er een slag gemaakt worden om meer intergemeentelijk te gaan samenwerken. Beware is opgericht met het doel gemeenten weer grip te geven op de eigen ICT. In de huidige situatie zijn gemeenten voor hun ICT in grote mate afhankelijk van ‘hun’ IT-leveranciers. Applicaties die door gemeenten zijn ontwikkeld, kunnen worden ingebracht in de coöperatie. Daarbij worden de innovatie, kennis, kosten en het beheer samen gedeeld. Het eerder toegelichte softwarepakket Cumulus zou bijvoorbeeld kunnen worden ingebracht bij Beware.

Vanuit het oogpunt van privacy en informatiebeveiliging is erop ingespeeld (alternatief zijn maatregelen genomen) om medewerkers vrij te spelen en zo de nodige aandacht te kunnen schenken aan dit onderwerp en waar nodig acties te ondernemen. Dit is gedaan met behulp van het Informatiebeveiligingsplan.

Tot de taken van de gemeente behoort ook het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen en bewaren van de documentaire informatievoorziening (de archiefbescheiden). Daarvan is momenteel geen sprake in Woerden met alle gevaren van dien. Begin 2018 komt een masterplan wegwerken archiefachterstanden gereed. Aan de hand van dit plan moet de documentaire informatievoorziening ultimo 2020 weer volledig op orde zijn. Wij lichtten eerder al toe dat de overgang van zaakgericht archiveren naar volledig zaakgericht/digitaal werken zou worden voorbereid in 2017. In 2017 is de overgang van zaakgericht archiveren naar volledig zaakgericht/digitaal werken gestart bij een drietal klantprocessen: Publieksdiensten, Meldingen Openbare Ruimte en het zogenoemde ‘ALO’-deel van VTH. Dit wordt in 2018 afgerond en aangevuld met andere klantprocessen. Het zaakgericht werken beoogt de dienstverlening aan inwoners en ondernemers te verbeteren en gelijktijdig de efficiency van de processen te verhogen. Met zaakgericht werken bedient de gemeente zijn burgers en bedrijven beter. Ze kunnen (uiteindelijk) 24/7 inzage krijgen in de status van hun zaak, terwijl het achterliggende proces maximaal doelgericht en kostenefficiënt is ingericht.

Op het gebied van informatiemanagement is voortgang geboekt. Zoals eerder toegelicht zijn de interne- en externe informatiestromen verbeterd en blijven we deze continu verbeteren. Het papierloos werken en het Nieuwe Werken zijn ingevoerd. Het verder benutten van het gegevensmagazijn is echter achter gebleven. Dit komt omdat we van leverancier zijn veranderd. De

leverancier heeft namelijk de tarieven buitenproportioneel verhoogd. Daarom is onder meer besloten dat het niet zinvol was verder te investeren in de oude software.

De digitale agenda 2020 wordt nog steeds nauwlettend gevolgd en zodra dat vereist en mogelijk is haken wij daar op in. Modernisering van het GBA is bijvoorbeeld niet doorgegaan, maar daar is in het verleden wel veel denkwerk en tijd in gaan zitten.

Eind 2017 is besloten om een externe partij onderzoek te laten doen gericht op het beantwoorden van de volgende vragen; (1) 'hoe staan we er als domein Informatievoorziening voor in vergelijking met andere gemeenten (benchmark)?' en (2) 'hoe kunnen we de huidige- en toekomstige uitdagingen op het gebied van informatievoorziening succesvol aan gaan?'. De ontwikkelopgaven worden in het voorjaar van 2018 bekend en bieden handvatten om de voortdurende gevraagde verbetering van dienstverlening, informatieveiligheid, privacy en informatievoorziening door te voeren.

Rechtmatigheid

Het college draagt zorg voor een jaarlijkse interne toetsing van de bestuurlijke informatievoorziening en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Het gaat hierbij om de rechtmatigheid van verschillende processen. Hiervoor is een internecontroleplan opgezet voor Woerden en Oudewater.

De accountantscontrole is opgedeeld in een interimcontrole (boardletter) en een eindejaarscontrole. Tijdens de interimcontrole vormt de accountant zich een beeld van de administratieve organisatie en de kwaliteit van de interne beheersingssystemen. De belangrijkste aanbevelingen en aandachtspunten zijn opgenomen in de managementletter en worden in de organisatie uitgezet. In de bestuursrapportage wordt de stand van zaken weergegeven.

Het accountantsverslag over het afgelopen boekjaar bevat aanbevelingen, adviezen of opmerkingen. De aanpak hiervan is geborgd via de interne controle. Aanbevelingen en opmerkingen worden opgenomen in het internecontroleplan, besproken met de verantwoordelijken en ter uitvoering uitgezet en bewaakt.

Indicatoren personeel en overhead

De formatie en inwoneraantallen zijn geactualiseerd (per datum 1-1-2018)

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. Dit wordt voorgeschreven in het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het gaat hier deels om indicatoren afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl (dashboard BBV). Deze staan in bijlage 7.

Een aantal van de indicatoren dient uit eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen te worden omdat er geen landelijke bron voor beschikbaar is.

Deze indicatoren worden dus niet ontsloten via [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl). Het betreft:

- Formatie
- Bezetting
- Apparaatskosten
- Externe inhuur
- Overheadkosten

Wij hebben ervoor gekozen om deze niet (zoals in de begroting 2017) op te nemen in bijlage 7 maar hier in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Formatie per 1000 inwoners

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. Bron is de personeels- en salarissysteem Workforce/ADP. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of die nog openstaan als vacature. Eén fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

Formatieplaatsen voor taken die de organisatie uitvoert voor andere overheidsorganisaties zijn niet in mindering gebracht op de totale formatieve omvang. Deze cijfers zijn op dit moment niet beschikbaar. De organisatie heeft 6,8 formatieplaatsen (peildatum 1-1-2018) per 1000 inwoners:

Woerden	51.780	
Oudewater	10.180	
Totaal inwoners	61.960	/1.000

fte	417,22	6,7
-----	--------	-----

1 april 2017, bron: CBS

Bezetting

De organisatie heeft 5,9 werkelijke formatieplaatsen per 1000 inwoners. Dit zijn dus niet de geplande formatieplaatsen (hierboven) maar het geeft een inschatting van de werkelijke bezetting in 2018.

Woerden	51.780	
Oudewater	10180	
Totaal inwoners	61.960	/1.000
fte	377,21	6,1

Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie, huisvesting, materieel, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur. De loonkosten volgens de begroting 2018 bedragen € 26.202.943,00. De apparaatskosten kunnen we op dit moment nog niet specifieker geven.

Externe inhuur

Kosten inhuur externen.

Bron: eigen begroting

Uitgangspunt is dat er geen kosten voor inhuur externen worden begroot. Externe inhuur wordt betaald uit de reguliere loonsom in het geval er bijvoorbeeld vacatures ontstaan en waarbij het nodig is om op de korte termijn een externe in te zetten.

Overheadkosten 2018

Eenheid: % van totale lasten

Bron: eigen begroting

Om te kunnen vaststellen welke kosten verband houden met de sturing en ondersteuning van het primaire proces en zodoende gerekend kunnen worden tot de overhead wordt deze definitie geïntroduceerd: Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Bij 'extern product bedrijfsvoering' staat een negatieve last, die houdt verband met de doorbelasting van een deel van de overhead aan projecten en investeringen. Totaalbedrag voor 2018 is € 733.867,00 (dit bedrag moet conform de BBV als negatieve last geraamd worden).

PARAGRAAF 5

PROACTIEVE SAMENWERKING

Inleiding

De rolopvatting van de lokale overheid is de laatste decennia veranderd van een directieve en regisserende overheid naar een faciliterende overheid die in het midden van de samenleving staat. Dit krijgt zijn beslag in de transformatie van het sociaal domein en in de nabije toekomst in bijvoorbeeld de invoering van de Omgevingswet. Hierbij hoort een andere omgang met de inwoners. Deze andere omgang is in het verleden belegd met de programma's *Woerden zegt: Ja, tenzij...* en de *proactieve samenwerking* binnen de ontwikkelagenda van de gemeente Woerden. De ambitie was hierbij dat de samenleving meer initiatief neemt, en dat waar de gemeente meer initiatief neemt, de samenleving vanaf het begin aan tafel zit.

In de voortuitblik van paragraaf 5 uit de begroting wordt een aantal projecten geschetst. Hier willen we een terugkoppeling geven van een steekproef van deze projecten, om te kunnen duiden waar Woerden zich bevindt in deze ontwikkeling. Wel moet hier reeds worden gesteld dat de twee bovengenoemde programma's zijn opgegaan in enerzijds de visie op de organisatie, de *WOW visie*, waarin vooral de te ontwikkelen houding en competenties van de werknemers worden beschreven en het programma *Gebiedsgericht Werken* waarin organisatorisch vorm wordt gegeven aan de ambities om nabij te zijn bij de samenleving en initiatieven uit de samenleving te stimuleren en te faciliteren. Na de steekproef zal er daarom een reflectie worden gegeven op de voortgang van de ontwikkeling in deze rolopvatting van de lokale overheid vanuit het programma Gebiedsgericht Werken.

Om een beeld te geven van de verschuiving op de schaal van samenwerken volgt hieronder een (niet uitputtend) aantal voorbeelden:

Communicatie

Het ophalen van ideeën en vervolgens samen aan de slag gaan om een goed plan te maken, vraagt veel inzet van inwoners en medewerkers. We doen het samen. Samen met inwoners, maar ook samen met onze collega's en het bestuur. Hiermee laten we zien dat we in gesprek zijn met de samenleving en ons coöperatief opstellen.

Communicatieadviseurs geven advies, ontwerpen de bijeenkomsten als het gaat om insteek en werkvormen en zijn vaak ook zelf aanwezig om de bijeenkomst praktisch te begeleiden. Per project ging het in 2017 vaak om meerdere avonden vol ideeën en discussie met als resultaat een gezamenlijk ontwerp. Denk aan de reconstructie van de Molenbuurt en het vervolg van de verkeersvisie. Ook schakelden we tussen mensen om de verbinding 'binnen – buiten' tot stand te brengen. De realisatie van het stadsstrandje aan de Singel onder de vleugels van Expeditie de Verbinding is daar een mooi voorbeeld van. Ook is overeenstemming bereikt met VV Kamerik om de weg vrij te maken voor scholenbouw.

We deden wat we beloofden. Belangrijke onderwerpen als de integratie van statushouders, ruimtelijke ontwikkelingen, afval scheiden, *WoerdenWerkt!* én *GroeneHartWerkt!*, en het verder verstevigen van *WoerdenWijzer* als toegang voor het sociaal domein, hebben we volop ondersteund en voorzien van communicatieadvies.

In 2017 is onze slagkracht in de regio met inzet van strategische communicatie verstevigd. Denk aan de U10, samenwerking Alphen, Gouda, Woerden en de acties om de winning van gas in Papekop tegen te gaan.

De waaier aan communicatiemiddelen van de gemeente is uitgebreid met meer social media. Naast twitter gebruikt de gemeente Woerden nu ook actief Facebook en Instagram. De digitale nieuwsbrief *WoerdenNieuws* verschijnt wekelijks, evenals de traditionele Infopagina in de *Woerdense Courant*. Deze laatste kreeg een nieuw jasje. De nieuwe vormgeving houdt rekening met slechtzienden. Naast een drempelvrije website is nu ook de Infopagina op papier meer toegankelijk voor mensen die minder goed zien.

Onderwijshuisvesting

In 2017 hebben wij samen met de 10 betrokken schoolbesturen verder onderzoek gedaan naar een "Toekomstbestendige organisatie en financiering van de onderwijshuisvesting". Wij werden hierbij begeleid door een samen met de schoolbesturen geselecteerde externe partner. Het onderzoek is eind 2015 gestart en wordt voorjaar 2018 afgerond. In het begrotingsjaar 2017 zijn op verzoek van de schoolbesturen verschillende wegen bewandeld voor respectievelijk het Primair en het Voortgezet Onderwijs. Niettemin zullen deze wegen in 2018 leiden tot een gezamenlijk eindadvies ten behoeve van het juni-overleg en de begrotingsbehandeling 2019 e.v. Dit advies zal gebaseerd zijn op een gezamenlijk vormgegeven Integraal Huisvestings Plan, waarin voor de komende 40 jaar wordt aangegeven welke schoolgebouwen wanneer en in welke omvang en kwaliteit voor vernieuwing in aanmerking komen. Ook hier toont het gezamenlijk tot stand gekomen eindresultaat aan dat onze manier van samenwerken als coöperatief kan worden gekenschetst.

Woerden Werkt!

In 2017 was sprake van een groot aantal werkzoekenden in Woerden. Woerden Werkt! beoogt hierop te anticiperen door middel van projecten met ondernemers en inwoners met de doelstellingen: Facilitering en verbinding werkzoekenden en bedrijfsleven (vraag en aanbod). Openstelling bedrijven voor werkzoekenden in Woerden ' Kom binnen Bij Bedrijven dag. Facilitering bij het solliciteren door middel van de ' Pak je kansen dag'. Inwoners uit Woerden ondersteunen bij het zoeken naar werk door middel van sollicitatieworkshops. Diverse communicatietools zijn ingezet om inwoners en ondernemers te benaderen en met elkaar in contact te brengen.

Afval

Jong en oud bezocht in 2017 het stadserf: onder meer tijdens de Demo Dag, schoolexcursies en bijeenkomsten voor zwerfafvalambassadeurs. De zwerfafvalambassadeurs maakten informeel kennis en bespraken met elkaar en de gemeente wat ze voor elkaar kunnen betekenen. Lagere scholen bezochten de Milieustraat voor educatie over afval scheiden en zwerfafval.

Tijdens de Nationale Opschoondag gingen veel inwoners de straat op om zwerfafval op te ruimen. Zij werden door de gemeente met materialen (prikkers, vuilniszakken) ondersteund en met een taart bedankt voor hun inzet. De vuurwerkopruiactie leverde meer dan 500 zakken vuurwerkafval op. Ook met de kerstbomeninzameling zorgde de samenleving samen met de gemeente voor een schoon Woerden.

In het kader van 'Woerden zegt ja, tenzij...' werd de voorkeur van inwoners onderzocht met betrekking tot openingstijden van de Milieustraat. Naar aanleiding van de 337 reacties werden de openingstijden per 1 maart 2018 als pilot voor minimaal een jaar gewijzigd en werd een avondopenstelling ingesteld.

Binnenstadvisie

In een bijzonder interactief proces heeft de gemeente in 2017 partners in de binnenstad gefaciliteerd om te komen tot een actuele visie op de binnenstad. Het is een intensief proces geweest waarin deze partners met de gemeente en een extern bureau een visie hebben kunnen opstellen. Het bijzondere zit 'm erin dat deze partners en hun organisaties -bewoners, horeca, retail, cultuur, Woerden Marketing, Rijngracht- elkaar gevonden hebben onder de titel "Vestingraad". De Vestingraad wil de constructieve samenwerking met de gemeente graag bestendigen.

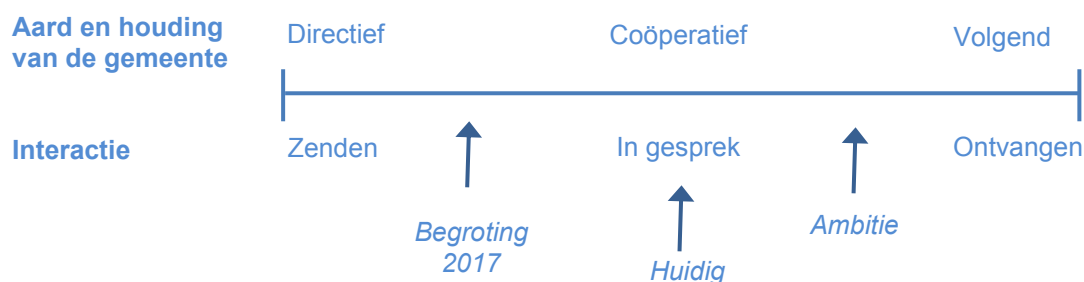
Verkeersvisie

In 2017 is een doorstart gemaakt met de Verkeersvisie. Waar eerder ontevredenheid heerste over het eindresultaat hebben we in 2017 het vertrouwen van de werkgroep teruggewonnen en in een co-productie een visie opgesteld waar alle participanten achter staan.

Conclusie

Alle ontwikkelingen overschouwende kunnen we vaststellen dat we de stap van een deels nog directieve naar een coöperatieve houding gezet hebben. Onze ambitie hebben we hiermee nog niet ten volle verwezenlijkt. Waar we vandaan komen en waar we naartoe willen ziet er schematisch als volgt uit:

Schaal van samenwerken

Vooruitblik

Een andere houding ten opzichte van inwoners met een initiatief, een andere rol voor de overheid, dat vraagt om een nieuwe werkwijze. We sluiten aan bij het terrein waar al ervaring is opgedaan in het werken dichtbij inwoners in de dorpen, wijken en buurten:

In 2017 is voorgesorteerd op de ontwikkeling van het Gebiedsgericht Werken. Van oudsher Wijk- en Dorpsgericht werken. Een manier waarop de gemeente samen met inwoners de leefbaarheid in de wijken, dorpen en buurten verder vergroot. Om de inwoners beter te kunnen bedienen op het gebied van bijvoorbeeld participatie, de Omgevingswet en de transformatie van het sociaal domein zijn de uitgangspunten en werkwijze van het gebiedsgericht werken herzien en uitgebreid.

Met deze herziene werkwijze, waarin ook *Woerden zegt ja tenzij* en de Organisatieontwikkeling een plek heeft, wordt met ingang van 1 januari voor de periode van twee jaar 'proef' gedraaid.

De proef zal zich richten op het dorp Harmelen en de wijk Molenvliet. In twee jaar tijd moet op de volgende criteria resultaat zijn geboekt:

1. Samenhang en Samenwerking
2. Leefbaarheid
3. Initiatieven en participatie
4. Communicatie
5. Weten wat er leeft

Deze criteria zijn ontstaan naar aanleiding van input van inwoners en organisaties (bijvoorbeeld op openbare wijk- en dorpsplatformvergaderingen). Tussentijdse metingen waarbij de inwoners van de pilotgebieden een grote rol hebben, maken het mogelijk tussentijds bij te sturen om zo te komen tot een faciliterende, ondersteunende overheid die aansluit bij de behoeften van inwoners en wat zij vinden dat nodig is.

PARAGRAAF 6 FINANCIERING

Inleiding

Met ingang van 1 januari 2001 is de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido) in werking getreden. Volgens het besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeente is de gemeente verplicht om een zogenoemde treasuryparagraaf op te nemen in de begroting en de jaarrekening. Ook zijn de decentrale overheden verplicht een treasurystatuut op te stellen. De recentste versie van ons treasurystatuut is door het college vastgesteld op 16 december 2014. Treasury wordt gedefinieerd als: het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Het treasurystatuut heeft als doel om sturing te geven aan de treasuryfunctie en binnen de wettelijke kaders de financiële risico's te beperken.

Schatkistbankieren

Eind 2013 is de Wet Hof (Houdbare overheidsfinanciën) in werking getreden. Hierin is opgenomen dat het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanningsplicht hebben om de begrotingseisen te respecteren. De gelijkwaardige inspanning wordt uitgedrukt in een macronorm voor het EMU-saldo van de medeoverheden gezamenlijk. De decentrale overheden zijn op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen verplicht tot deelname aan schatkistbankieren. Deze wet verplicht gemeenten om hun liquide middelen aan te houden bij de schatkist van het Rijk. Dit verplicht schatkistbankieren is ingesteld om de overheidsschuld terug te dringen. Vanaf januari 2014 wordt het rekening-courantsaldo bij de Bank Nederlandse Gemeenten afgeroomd ten gunste van de rekening-courant van het Rijk (de schatkist).

Om het dagelijks kasbeheer te vereenvoudigen, is er een drempelbedrag dat buiten de rijksschatkist mag worden gehouden. De hoogte van het drempelbedrag is afhankelijk van de omvang van de begroting, met een minimum van € 250.000. Het drempelbedrag voor de gemeente Woerden bedraagt € 850.531 in 2017. In 2017 zijn er diverse bedragen geboekt van de rekening courant naar de schatkistrekening. De grootste boekingen kwamen voort uit de opbrengst van de verkoop van de Carrosserieweg (de Sluisgroep), de ontvangst van de BTW uit het BTW-compensatiefonds en de terugontvangst van de voorgeschoten saneringskosten van het Defensie-eiland. Het saldo van het schatkistbankieren was per 31-12-2017 nihil.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	416	595	536	678
Ruimte onder het drempelbedrag	435	256	315	172
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Financieringspositie

Het geïnvesteerd vermogen, dat zijn de boekwaarden van alle geactiveerde investeringen, bedraagt per 1-1-2017 € 202 miljoen en per 31-12-2017 € 194,1 miljoen.

Het schuldrestant van de aangetrokken langlopende geldleningen bedraagt per 1-1-2017 € 89,7 miljoen en per 31-12-2017 € 94,9 miljoen.

De stand van de eigen reserves en voorzieningen is op 1-1-2017 € 78,8 miljoen en op 31-12-2017 € 74 miljoen. Beide bedragen zijn excl. Verliesvoorziening Defensie-eiland.

Risicobeheer

Er wordt gestreefd naar het beheersen van risico's. Onder risico's wordt verstaan renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Koers- en valutarisico's spelen in Woerden geen enkele rol. Transacties in vreemde valuta doen zich niet voor en de gemeente Woerden neemt alleen deel in het aandelenvermogen van twee (semi)overheidsgerichte instellingen, namelijk Bank Nederlandse Gemeenten en Vitens.

Dit aandelenbezit is echter niet gebaseerd op winstogmerk c.q. speculatieve doeleinden. Het risico van deze aandelen vinden wij te verwaarlozen. De aandelen worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs.

Onderstaande tabel geeft weer de boekwaarde van de aandelen en het ontvangen dividend in 2017.

Omschrijving	Boekwaarde 1-1-2017	Dividenduitkering
Aandelen BNG	€ 279.531	€ 202.050
Aandelen Vitens	€ 72.902	€ 151.341
Totaal	€ 352.433	€ 353.391

De risico's die voortvloeien uit een mogelijke waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het (niet) tijdig na kunnen komen van de verplichtingen door de tegenpartij (kredietrisico) wordt in het treasurystatuut geregeld conform de eisen gesteld in de Wet Fido.

Uit voorgaande blijkt dat de kredietrisico's die de gemeente Woerden loopt over haar treasury-activiteiten gering zijn.

De te beheersen renterisico's op grond van de Wet FIDO uiten zich concreet in de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide instrumenten beogen de renterisico's te begrenzen die verbonden zijn aan de korte en lange schuld.

Kasgeldlimiet

Voor de financiering van activiteiten doen gemeenten een beroep op de kapitaalmarkt, voor zover financiering uit eigen middelen niet mogelijk is. In de Wet Fido zijn de kaders gesteld voor een verantwoorde inrichting en uitvoering van de financieringsfunctie van de decentrale overheden.

De kasgeldlimiet is het maximumbedrag waarvoor kortlopende middelen mogen worden aangetrokken op de geldmarkt. Dit maximum bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van € 113,4 miljoen (gemeente Woerden) met een minimum van € 300.000 (art. 3 lid 2 Wet Fido).

Met ingang van 2009 is het provinciaal toezicht ingebed in het reguliere begrotingstoezicht. De informatie over de kasgeldlimiet en de renterisiconorm wordt opgenomen in de bij de begroting en het jaarverslag behorende financieringsparagraaf.

Voor overschrijding van de kasgeldlimiet bestaat een meldplicht. Voor Woerden is de kasgeldlimiet € 9,6 miljoen. Indien voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet wordt overschreden moet de gemeente dit aan de toezichthouder melden. Daarbij dient te worden aangegeven wanneer weer aan deze limiet wordt voldaan. Zolang niet aan dit wettelijk criterium wordt voldaan moeten de gegevens over de vlottende schuld weer elk kwartaal naar de toezichthouder worden gestuurd. Per 31-12-2017 is er geen kasgeld aangetrokken.

In 2017 zijn onderstaande kasgeldleningen aangetrokken:

Bedrag	Periode	Rentepercentage	Geldgever
8.000.000	30-12-2016 t/m 31-01-2017	-/- 0,2%	BNG
7.000.000	19-12-2016 t/m 03-07-2017	-/- 0,1%	BNG
2.500.000	19-01-2017 t/m 31-01-2017	-/- 0,36%	BNG
3.000.000	10-02-2017 t/m 29-05-2017	-/-0,25%	BNG
3.000.000	29-05-2017 t/m 15-06-2017	-/- 0,36%	BNG

Bij het aantrekken van kasgeldleningen in 2017 heeft de gemeente Woerden een rentevergoeding ontvangen i.p.v. betaald.

Renterisiconorm

Het renterisico op de vaste schuld is de mate waarin het saldo van de rentelasten veranderd door wijzigingen in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een oorspronkelijke rente typische looptijd van een jaar of langer. Om dit risico te beperken schrijft de wet voor dat herfinanciering jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal mag bedragen.

De renterisiconorm stelt dus een kader voor een zodanige opbouw van de leningenportefeuille van de gemeente, dat het renterisico door renteaanpassing en herfinanciering zo veel mogelijk wordt

voorkomen. Hierdoor kan in enig jaar niet een onevenredig groot deel van leningenportefeuille worden gefinancierd, zodat het renterisico op de vaste schuld over de jaren gespreid wordt. Het percentage van de risiconorm wordt genomen van het begrotingstotaal. Daaronder wordt verstaan het totaal van de lasten op de begroting. De renterisiconorm geldt niet voor gemeenten met een vaste schuld die lager is dan het begrotingstotaal. Zij behoeven zich niet aan de 20%-norm te houden. Daarmee krijgen die gemeenten de vrijheid om de spreidingsduur van de financiering naar eigen inzicht aan te passen. Deze situatie is voor de gemeente Woerden van toepassing.

Indien eventueel wordt afgeweken van de renterisiconorm kan ontheffing worden verleend. Als bij afwijkingen de toezichthouder wordt geïnformeerd en ontheffing wordt verkregen handelt de gemeente rechtmatig. Zoals gezegd is deze situatie niet van toepassing op de gemeente Woerden.

Langlopende geldleningen

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van het saldo van de langlopende geldleningen met gemiddeld rentepercentage.

Datum	Saldo langlopende geldleningen	Gemiddeld rentepercentage	Omslagpercentage
1-1-2002	19.446.885	7,29%	6,00%
1-1-2003	27.967.741	5,64%	5,50%
1-1-2004	33.285.655	4,96%	5,00%
1-1-2005	43.667.365	4,62%	4,75%
1-1-2006	51.202.322	4,46%	4,75%
1-1-2007	48.236.279	4,46%	4,75%
1-1-2008	53.269.177	4,42%	4,75%
1-1-2009	69.385.943	4,53%	4,50%
1-1-2010	65.573.368	4,53%	4,50%
1-1-2011	61.878.755	4,52%	4,25%
1-1-2012	70.525.129	4,43%	4,25%
1-1-2013	83.971.193	4,11%	3,75%
1-1-2014	83.658.793	3,92%	3,75%
1-1-2015	97.158.525	3,16%	3,75%
1-1-2016	88.417.993	3,52%	3,75%
1-1-2017	89.656.052	3,51%	3,75%
31-12-2017	94.871.638	3,22%	3,22%

De rentelast van langlopende geldleningen voor 2017 bedraagt € 2.886.978.2

In 2017 is er een langlopende geldlening aangetrokken van € 15.000.000 tegen 1,47% rente met een looptijd van 25 jaar.

Grote uitgaven zijn gedaan in het kader van:

- reconstructie/verharding diverse wegen € 3,7 miljoen;
- renovatie/verbouw stadhuis € 3,6 miljoen;
- rioolinvesteringen € 1,5 miljoen;
- kunstgrasvelden en renovatie sportvelden € 1,1 miljoen;
- parkeergarage Defensie-eiland € 812 duizend

In onderstaand overzicht worden de mutaties in de leningenportefeuille aangegeven voor 2017:

Stand per 1 januari 2017	€ 89.656,052
Bij: opgenomen geldlening 2017	€ 15.000.000
Af: aflossingen in 2017	€ 9.784.414 -/-
Stand per 31 december 2017	€ 94.871.638

Het genoemde bedrag aan aflossingen betreft de reguliere aflossingen. Er zijn geen geldleningen met een mogelijkheid tot vervroegde aflossing.

Rentepercentage

Conform de vastgestelde uitgangspunten is in de jaarrekening 2017 uitgegaan van een renteomslagpercentage van 3,22 (grondbedrijf 2,08).

De rentelasten worden volledig toegerekend aan de diverse programma's op basis van de boekwaarde van de investeringen.

Verwachting voor 2018 en 2019

De financieringskosten (en eventueel) opbrengsten voor een gemeente hangen af van de rentetarieven op de geld- en kapitaalmarkt. Het al dan niet aantrekken van langlopende geldleningen is afhankelijk van ontwikkelingen op het gebied van grondexploitatiegebieden en (grote) investeringen.

De rente lijkt zich op zowel de geld- als kapitaalmarkt op een laag peil te stabiliseren, hoewel de ontwikkeling van rentetarieven altijd een bepaalde mate van onzekerheid kent.

Gelet op de lijst van lopende en komende investeringen zoals de Bravo projecten, verbouw stadshuis, (ver)bouw van diverse scholen, reconstructie/verharding wegen, vervanging en renovatie bruggen, vrijval riolering en diverse verkeersmaatregelen zal het aantrekken van (kas)geldleningen onvermijdbaar zijn.

PARAGRAAF 7

KAPITAALGOEDEREN

Wat is het doel van deze paragraaf?

De gemeente heeft de openbare ruimte in beheer. In die ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor die activiteiten bestaat de openbare ruimte uit een aantal kapitaalgoederen op gebied van infrastructuur (wegen, water, riolering, civiele kunstwerken), voorzieningen (groen, openbare verlichting, sportfaciliteiten) en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continu budgettaire middelen vergt. Doel van deze paragraaf is om daar inzicht in te geven en het kader te schetsen voor zes hoofdonderwerpen: integraal beleid openbare ruimte (o.a. wegen, groen, civiele kunstwerken en meubilair), riolering, baggeren, sportvelden, begraafplaatsen en gebouwen.

Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Beheerplannen

Voor de meerjarige onderhoudsramingen van enige omvang wordt in Woerden gewerkt met beheerplannen waarin, gekoppeld aan de keuze voor een bepaald onderhoudsniveau, een meerjarenraming gemaakt van de kosten. Daarbij worden die kosten van onderhoud gesplitst naar:

- klein onderhoud (dekking kosten via exploitatie);
- groot onderhoud (dekking kosten via exploitatie of via investering);
- vervangingen/renovaties (dekking kosten via kapitaalkrediet);

Deze beheerplannen omvatten in principe een periode van 5 tot 10 jaar.

Beleid en belangrijkste projecten per hoofdonderwerp

Integrale openbare ruimte

In de afgelopen jaren is fors bezuinigd op de middelen die beschikbaar waren voor het onderhoud van de producten in de fysieke openbare ruimte. Vanuit de ervaringen met onderhoudsniveau C is vast te stellen dat het onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte in een paar jaar achteruit loopt. Dit heeft geleid tot een versnelde behoefte/noodzaak van groot onderhoud. De externe IBOR-evaluatie van mei 2015 heeft dit duidelijk gemaakt. De gemeenteraad heeft voor de zomer van 2015 kennisgenomen van dit rapport en van onze plannen om de openbare ruimte weer op orde te krijgen. Hierbij is aangegeven dat er structureel en incidenteel extra geld nodig is om de kwaliteit te verhogen en op een hoger kwaliteitsniveau te houden.

Met ingang van de begroting van 2016 is een structurele verhoging van het onderhoudsbudget van € 1,5 miljoen opgenomen, wat noodzakelijk is om het onderhoud naar een hoger niveau te tillen. Het bedrag betreft de verhoging van de onderhoudsbudgetten van verharding, groen, bruggen en beschoeiingen. Daarnaast zijn voor de periode 2016 tot en met 2019 incidenteel extra middelen 'de 13 miljoen' beschikbaar gesteld om te kunnen investeren in groot onderhoud en reconstructies met als doel de achterstanden in de openbare ruimte adequaat aan te kunnen pakken: in 2017 was dit € 5,0 miljoen. Hiermee zullen meer locaties die op dit moment kwaliteitsniveau D en C hebben naar B en C worden gebracht; volledige renovatie zal altijd een A-kwaliteit opleveren. In een aantal gevallen zijn de beschikbare middelen die nodig zijn voor onderhoudskwaliteit C onvoldoende, zoals bij verharding, groen en beweegbare bruggen. Ook is de openbare ruimte niet overal ingericht voor niveau C, wat wel noodzakelijk is om beheer op kwaliteit C in de toekomst betaalbaar te houden.

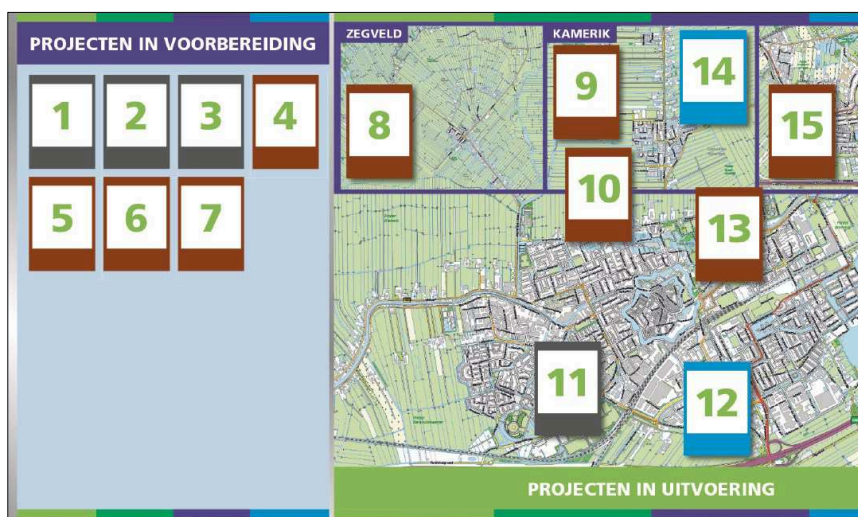
De kwaliteitsniveaus zijn in financiële zin doorvertaald in de begroting. Onderstaande tabel geeft weer wat de begrote budgetten waren voor onderhoud (interne uren en kosten derden), vervanging en reconstructie. De vervangings- en reconstructiemaatregelen werden daarbij gedeeltelijk via investeringen gefinancierd.

Uitgaven Openbare Ruimte 2017		Onderhoud 2017	Overig	Vervanging/reconstructie	Totaal 2017
A) IBOR	Verbeterorganisatie	nvt	300.000	nvt	300.000
	Verhardingen	1.036.000	1.462.000	3.444.000	5.942.000
	Groen	2.934.000	21.000	282.000	3.237.000
	Onkruidbestrijding op verharding	450.000	0	0	450.000
	Straatreiniging	483.000	33.000	0	516.000
	Gladheidbestrijding	229.000	36.000	0	265.000
	Civiele kunstwerken	527.000	417.000	785.000	1.729.000
	Meubilair (en verlichting)	1.018.000	252.000	0	1.270.000
	Speelvoorzieningen	132.000	244.000	197.000	572.000
	Beschoeiingen en duikers	262.000	644.000	197.000	1.092.000
Subtotaal		€ 7.071.000	3.409.000	4.905.000	15.385.000
B)	Riolering	1.745.000	1.762.000	1.331.000	4.838.000
C)	Baggeren	430.000	1.000	0	431.000
D)	Sportvelden	-92.000	695.000	900.000	1.503.000
Totaal		€ 9.154.000	5.867.000	7.136.000	22.157.000

Daarnaast zijn investeringen opgenomen die worden afgeschreven. In de tweede kolom staan de investeringen 2017 in duizenden euro's. In dit overzicht is tevens een bedrag van € 300.000 opgenomen voor organisatieverbetering conform de IBOR-evaluatie van 2015.

Inhaalslag 'de 13 miljoen'
(Stand op 01-02-2018)

Onderstaande illustratie geeft inzicht in de stand van het achterstallig onderhoud in de openbare ruimte. Er is 13 miljoen euro beschikbaar gesteld om projecten in de openbare ruimte aan te pakken. Alle projecten die vallen onder de '13 miljoen inhaalslag' zijn met gekleurde bordjes weergegeven. Het doel is om alle bordjes van links (in voorbereiding) via midden (in uitvoering) naar rechts (gereed) over te brengen. In het stadhuis hangt het fysieke bord. Als een project is afgerond verplaatsen we de bordjes. Conform afspraak met de gemeenteraad hangen in 2019 (laatste jaar inhaalslag) alle bordjes aan de rechterkant.

PROJECTEN IN VOORBEREIDING

- 1 Molenvlietbaan
- 2 De Eem
- 3 De Zaan
- 4 Oostsingel/Oostlaan (fase 2)
- 5 Koningshof
- 6 Frans Halsstraat
- 7 Jan van Scorelstraat

PROJECTEN IN UITVOERING

- 8 Slotenbuurt
- 9 De Kanis
- 10 Voorhuis
- 11 Kromwijkerkade
- 12 Bruggen (beweegbare)
- 13 Vogelbuurt (fase 3 en 4)
- 14 Bruggen (vast)
- 15 Molenbuurt
- 16 Bomen

AFGERONDE PROJECTEN

- 17 Harzstraat
- 18 Hollandbaan
- 19 Houtdijk
- 20 Overzicht/Spijkerlaan
- 21 Oostsingel/Oostlaan (fase 1)
- 22 Begraafplaats Kamerik
- 23 Prins Hendrikkade
- 24 De Regge
- 25 Jan Steenstraat
(Anthonie van Dijkstraat)
- 26 De Joncheerelaan

In het verleden is er flink bezuinigd op het onderhoud van de openbare ruimte. Hierdoor ging de kwaliteit hard achteruit. Dit leidde in 2015 tot een versnelde behoefte aan groot onderhoud of vervanging. Na de IBOR-evaluatie (Integraal Beheer Openbare Ruimte) in 2015 werd duidelijk hoeveel achterstallig onderhoud er was en het bijbehorende miljoenentekort. In bovenstaande illustratie ziet u welke projecten we uitvoeren binnen de inhaalslag openbare ruimte. Deze projecten stonden al langer op het wensenlijstje, maar vanwege onvoldoende geld liet uitvoering op zich wachten. Naast deze projecten voert de gemeente ook op andere locaties werkzaamheden uit. Deze staan in het Meerjarig OnderhoudsPlan (MOP), die we aan de hand van het Woerdens Model bepalen.

Het Woerdense Model

Om inzicht te krijgen in de (belangrijkste) werkzaamheden, heeft de gemeenteraad eind 2015 besloten te gaan werken met het Woerdens Model. Dit model helpt projecten in de openbare ruimte in volgorde van belangrijkheid te plaatsen en in te plannen (voor zover de financiën dit toelaten). Hierdoor is het duidelijk welke werkzaamheden we waar en wanneer gaan uitvoeren en welke (nog) niet.

Prioriteit bepalen

Basis van het Woerdens Model zijn vijf criteria waar per project een score voor gegeven wordt. Aan de hand van een voorbeeld – een weg – lichten we deze criteria toe:

- **Functieverlies:** als de weg zoveel verzakt is en scheuren bevat dat de veiligheid van weggebruikers in gevaar komt, dan spreek je van ernstig functieverlies.
- **Kapitaalsvernietiging:** het aanleggen van een weg kost veel geld. Door periodiek groot onderhoud aan een weg voorkom je dat de weg zo slecht wordt dat alleen complete vervanging nog maar mogelijk is. Onderhoud voorkomt dus kapitaal vernietiging.
- **Synergie:** rioolrenovatie biedt ook kansen om de weg en omringend groen aan te pakken. Dit gezamenlijk oppakken van meerdere projecten is efficiënter in kosten en tijd (=synergie).
- **Wensen bewoners, bestuur en andere overheden** (provincie, waterschap of Rijkswaterstaat).
- **Beleidskeuze/omvorming:** het opknappen van de weg draagt bij aan het behalen van de beleidsdoelen (vastgesteld door de raad).

Er zijn in totaal maximaal 30 punten te behalen per project. Projecten met 21 tot 30 punten hebben een zeer hoge prioriteit.

Verbeterslag in de organisatie

Naast extra geld voor het wegwerken van achterstallig onderhoud en het verhogen van het onderhoudsniveau van C naar B (meer informatie hierover leest u in het artikel 'Van C naar B?') heeft de gemeenteraad voor de begroting 2016-2019 extra geld vrijgemaakt voor een verbeterslag in de organisatie. In het stadhuis werken we aan het creëren van het WOW! gevoel in de openbare ruimte. Dit betekent dat de bewoners en ondernemers zichtbare verbetering van de openbare ruimte kunnen verwachten. De reactiesnelheid op een melding of een klacht is bijvoorbeeld aangescherpt naar binnen 48 uur. Daarnaast is er ingezet op het omvormen van inhuur naar eigen personeel en geïnvesteerd in opleiding en coaching.

Per aspect/productgroep gaan we kort in op de belangrijkste aandachtspunten.

1. Verharding (wegen), straatreiniging en gladheidsbestrijding

A) Beleid

Voor het wegenonderhoud wordt op basis van de inspectie uit de zomer 2016 het benodigde onderhoud bepaald. Hierin zijn de doelstellingen vanuit het IBOR vertaald in concrete maatregelen. Er is een onderhoudsachterstand. Deze wordt met voornamelijk veroorzaakt door de zettingen die in bepaalde gedeeltes van de gemeente hebben plaatsgevonden. Vanuit de IBOR-evaluatie is aangegeven dat met name voor verhardingen extra structurele middelen noodzakelijk zijn, welke onderdeel uitmaakt van de structurele verhoging van het onderhoudsbudget IBOR. In 2016 tot en met 2019 is de toekenning naast het reguliere bedrag voor vervanging en reconstructies aan investering een extra bedrag noodzakelijk welke onderdeel uitmaakt van de verhoging van het investeringsbudget IBOR. Het wegenonderhoud wordt zo goed mogelijk afgestemd op het onderhoud van de rest van de openbare ruimte (groen, civiele kunstwerken, beschoeiingen en riolering). De in de tabel opgenomen budgetten zijn inclusief het ophogen van de verharding.

B) Financiën

Voor het onderhoud van de verharding, straatreiniging en gladheidbestrijding zijn in 2017 de volgende bedragen vanuit IBOR berekend. Deze zijn meegenomen in de begroting.

Investing verharding (wegen)	Begroting	Jaarrekening
Krediet verharding 2016	€ 90.000	€ 90.000
Krediet inhaalslag verharding 2016	€ 241.000	€ 241.000
Krediet verharding 2017	€ 2.824.000	€ 1.796.000
Krediet inhaalslag verharding 2017	€ 4.250.000	€ 1.317.000
TOTAAL	€ 7.405.000	€ 3.444.000

Boven op de uitgaven van de kredieten 2017 zijn verplichtingen aangemaakt voor onder andere de overlopende werken zoals de reconstructies Slotenbuurt en Nijverheidsbuurt in Zegveld, reconstructie De Kanis, reconstructie Molenbuurt in Harmelen en reconstructies Vogelbuurt en Kromwijkkerkade in Woerden. De verplichtingen worden naar verwachting in 2018 afgedaan.

Exploitatie verharding (wegen)	Begroting	Jaarrekening
Kapitaalslasten	€ 1.462.000	€ 1.462.000
Jaarrekening werken	€ 746.000	€ 720.000
Interne uren (loonkosten)	€ 316.000	€ 316.000
TOTAAL	€ 2.524.000	€ 2.498.000

De invoering van het MOOR systeem (Melding Opbreking Openbare Ruimte) heeft exponentieel meer inkomsten (leges en degeneratievergoeding) gegenereerd door de online meldingsverplichting van derden die in de openbare ruimte werken (kabel- en leidingbedrijven). De vergunningverlening verloopt door dit systeem sneller en adequater. De hogere inkomsten zijn ingezet om de degeneratie van de verharding (nazakking van de gaten en sleuven) te herstellen.

In 2017 zijn de volgende projecten in voorbereiding gegaan:

- Start onderzoek Achterstraat (Woerden);
- Start onderzoek Ronde Europabaan (Woerden);
- Start onderzoek Fagellaan (Woerden);
- Start onderzoek + uitvoeren quick-actions veiligheid De Joncheerelaan (Harmelen);
- Start voorbereiding restauratie Begraafplaats Hogewal (Woerden);
- Voorbereiding groot-onderhoud Westdampark (Woerden);
- Voorbereiding en participatietraject Jan van Scorelstraat e.o. (Woerden);
- Voorbereiding en participatietraject Singel (Woerden);
- Voorbereiding en participatietraject Kromwijkkerkade (Woerden);
- Voorbereiding en participatietraject Voorhuis (Kamerik);
- Voorbereiding en participatietraject De Eem & De Zaan (Woerden);
- Voorbereiding en participatietraject Nassaukade (Woerden);
- Voorbereiding en participatietraject Waaloord (Woerden);
- Vervolg voorbereiding en participatietraject De Kanis;
- Vervolg voorbereiding en participatietraject Slotenbuurt (Zegveld);
- Vervolg voorbereiding en participatietraject Nijverheidsbuurt (Zegveld);
- Vervolg voorbereiding en pilot boombehandeling Oostsingel/Oostlaan fase 2 (Woerden);
- Vervolg voorbereiding en participatietraject verbeteren doorstroming Woerden-West (Woerden).

In 2017 zijn de volgende projecten in uitvoering gegaan:

- Start uitvoering reconstructie Vogelbuurt fase 3 en 4 (Woerden);
- Start uitvoering reconstructie Molenbuurt (Harmelen).

In 2017 zijn de volgende werken gerealiseerd/opgeleverd:

- (Groot) onderhoud asfaltverharding en elementenverharding;
- Afronden reconstructie Jan Steenstraat fase 2 (Woerden);
- Afronden groot onderhoud voetpaden Middelland (Woerden);
- Afronden groot onderhoud Begraafplaats Van Teijlingenweg (Kamerik);
- Afronden groot onderhoud De Regge (Woerden);

Straatreiniging:

Exploitatie Straatreiniging	Begroting	Jaarrekening
Kapitaalslasten	€ 33.000	€ 33.000
Jaarrekening werken	€ 246.000	€ 236.000
Interne uren (loonkosten)	€ 270.000	€ 307.000
Bijdrage afvalfonds	€ -60.000	€ -60.000
TOTAAL	€ 489.000	€ 516.000

Straatreiniging onderdeel zwerfafval is conform het IBOR uitgevoerd, kwaliteitsniveau B. Straatreiniging, machinale vegen is met name in de goten achterstand aan het ontstaan. Om de verbetering van C naar B te realiseren, waren daarom extra rondes nodig. Daarnaast is het onderhoud aan de afvalbakken conform het IBOR uitgevoerd. Een aanzienlijk deel van de realisatie is ambtelijk uitgevoerd in samenwerking met FERM Werk uitgevoerd.

Gladheidbestrijding:

Exploitatie Gladheidbestrijding	Begroting	Jaarrekening
Kapitaalslasten	€ 36.000	€ 36.000
Jaarrekening werken	€ 294.000	€ 229.000
TOTAAL	€ 330.000	€ 265.000

Onkruidbestrijding op verharding

Beleid

Sinds 2016 is gebruik van chemische middelen op verharding niet meer toegestaan. In 2015 is een keuze gemaakt voor de chemische vrije methode die we gaan toepassen. Om de IBOR-kwaliteit B te behalen zijn hiervoor extra middelen beschikbaar gesteld.

Financiën

Uitvoering is gericht op het behalen van niveau B; hiertoe zijn plaatselijk extra rondes gehouden.

Exploitatie Onkruidbestrijding	Begroting	Jaarrekening
Jaarrekening werken	€ 451.000	€ 450.000
TOTAAL	€ 451.000	€ 450.000

2. Groen en speelvoorzieningen

A) Beleid

Ook voor het onderhoud van het groen en de speelvoorzieningen gelden de beleidskaders vanuit het IBOR. Op basis van deze kaders wordt het onderhoud uitgevoerd. In 2014 is aangegeven dat een achterstand betreffende bomen en beplantingen is ontstaan. Voor de achterstand van de bomen zijn extra middelen ter beschikking gesteld. Daarnaast is er een plan voor de vervangingsmaatregelen en een groenbeheerplan. Hierbij wordt ook rekening gehouden met diverse andere plannen zoals het groen-blauw-omgevings-plan en het bomenplan. In 2017 is het speelvoorzieningenbeheer conform plan uitgevoerd en is er een nieuw beheerplan conform het aangepaste beleid vastgesteld. Ook is de beeldkwaliteit goed gehandhaafd. Tevens waren er geen grote schades of overige onvoorziene zaken waardoor het beheer binnen budget is uitgevoerd.

B) Financiën

Voor het beheer van de speelvoorzieningen zijn in 2017 de volgende bedragen vanuit IBOR berekend. Deze zijn meegenomen in de begroting.

Exploitatie Speelvoorzieningen	Begroting	Jaarrekening
Kapitaalslasten	€ 244.000	€ 244.000
Jaarrekening werken	€ 132.000	€ 131.000
TOTAAL	€ 376.000	€ 375.000

Investerings Speelvoorzieningen	Begroting	Jaarrekening
Krediet 2016	€ 76.000	€ 76.000

Krediet 2017	€ 160.000	€ 121.000
TOTAAL	€ 236.000	€ 197.000

Boven op de Jaarrekening van de kredieten 2017 zijn verplichtingen aangemaakt voor de overlopende werken. De verplichtingen worden naar verwachting in het eerste half jaar van 2018 afgedaan.

Groen

A) Beleid

In 2014 is het Groenblauw omgevingsplan vastgesteld. Belangrijke voorwaarde daarin is dat het groenbeheer kostenneutraal wordt gewijzigd naar de ambities uit dit beleid. Net als in 2015 & 2016 is in 2017 gewerkt aan het omvormen van het beheer conform de nieuwe ambities. Zo is het grasbeheer op veel locaties gewijzigd. Met als resultaat vermindering van de meldingen openbare ruimte en binnen het budget. Wanneer het gaat om beeldkwaliteit (IBOR) was het resultaat voldoende (door oponthoud aanbesteding van de bestekken is er een aantoonbare dip/achterstand rond de zomer geweest). Voor de overige onderdelen groen was het IBOR resultaat eveneens voldoende.

B) Financiën

Exploitatie Groenvoorziening	Begroting	Jaarrekening
Kapitaalslasten	€ 21.000	€ 21.000
Jaarrekening werken	€ 2.088.000	€ 2.220.000
Interne uren (loonkosten)	€ 846.000	€ 714.000
TOTAAL	€ 2.955.000	€ 2.955.000

Investerings Groenvoorziening	Begroting	Jaarrekening
Krediet inhaalslag Bomen 2016	€ 77.000	€ 77.000
Krediet inhaalslag Bomen 2017	€ 250.000	€ 204.000
TOTAAL	€ 327.000	€ 282.000

Boven op de Jaarrekening van het krediet 2017 zijn verplichtingen aangemaakt voor de overlopende werken. De verplichtingen worden naar verwachting in het eerste half jaar van 2018 afgedaan.

3. Meubilair en verlichting

A) Beleid

Het overige straatmeubilair is conform de doelstellingen vanuit IBOR op niveau B onderhouden. Speciale aandacht kreeg in 2017 het hergebruik van materialen (onderdelen) bij vervanging. Door het standaardiseren middels een modulair systeem van bijvoorbeeld de toegepaste bankjes, hoeft bij het optreden van verrotte planken of rugleuning niet de gehele bank vervangen te worden. Hiermee wordt de levensduur van de bank verdubbeld. Daarnaast kende 2017 als hoogtepunt de terugkeer van het Gildepoortje naar de Binnenstad.

Voor de verlichting is in 2017 een beheer- en actieplan gemaakt. Het areaal is sterk verouderd en vraagt om een inhaalslag.

B) Financiën

Voor het onderhoud van het meubilair en de verlichting zijn in 2017 de volgende bedragen vanuit IBOR berekend. Deze zijn meegenomen in de begroting. Met dekking uit deze budgetten is het meubilair conform de beleidskaders van IBOR onderhouden en vervangen.

Exploitatie Meubilair en verlichting	Begroting	Jaarrekening
Kapitaalslasten	€ 252.000	€ 252.000
Jaarrekening werken	€ 856.000	€ 856.000
Interne uren (loonkosten)	€ 162.000	€ 162.000
TOTAAL	€ 1.270.000	€ 1.270.000

4. Beschoeiingen en duikers

A) Beleid

De beschoeiingen in de gemeente Woerden zijn in 2013 geïnventariseerd en geïnspecteerd. Op basis van deze inspectie en de kwaliteitsdoelstellingen vanuit IBOR worden onderhoud en vervanging ingepland. Daarnaast vormt het Groenblauw-omgevingsplan het inhoudelijke beleidskader voor beschoeiingen en duikers. Prioriteit binnen dit product lag in 2017 bij het vervangen van de beschoeiing van de historische Singel volgens de visie Singel.

B) Financiën

Voor het onderhoud van de beschoeiingen en duikers zijn in 2017 de volgende bedragen vanuit IBOR berekend.

Exploitatie Beschoeiingen en duikers	Begroting	Jaarrekening
Kapitaalslasten	€ 644.000	€ 644.000
Jaarrekening werken	€ 131.000	€ 131.000
Interne uren (loonkosten)	€ 131.000	€ 131.000
TOTAAL	€ 895.000	€ 895.000

Investerings Beschoeiingen en duikers	Begroting	Jaarrekening
Krediet Beschoeiing 2015	€ 58.000	€ 58.000
Krediet Beschoeiing 2016	€ 22.000	€ 22.000
Krediet Duikers en drainage 2016	€ 6.000	€ 8.000
Krediet Duikers en drainage 2017	€ 105.000	€ 109.000
TOTAAL	€ 191.000	€ 197.000

Planvorming:

- Voorbereiding vervanging beschoeiing Singel Woerden fase 3b (inclusief Bastions);
- Voorbereiding vervanging beschoeiing Kromwijkerkade (Woerden).

Realisatie:

- Afronding vervanging beschoeiing Singel Woerden fase 3a;

5. Civiele kunstwerken

A) Beleid

In 2015 zijn alle civiele kunstwerken (bruggen, tunnels en steigers) voor het laatst geïnspecteerd. Op basis van deze resultaten zijn in 2016 en 2017 nadere inspecties en beproevingen uitgevoerd naar de technische staat en de veiligheid van de beweegbare bruggen. Hieruit is gebleken dat er sprake is van achterstallig onderhoud op de beweegbare bruggen. Om deze achterstand in te lopen zijn extra middelen beschikbaar gesteld. Voor de vaste bruggen geldt dat aan de hand van de resultaten van de inspecties en de kwaliteitskeuzes uit IBOR de prioriteiten worden bepaald. Dit is bepalend voor de onderhoudswerkzaamheden die aan de civiele kunstwerken gaan plaatsvinden.

B) Financiën

Voor het onderhoud van de civiele kunstwerken zijn in 2017 de volgende bedragen vanuit IBOR berekend.

Exploitatie Civiele Kunstwerken	Begroting	Jaarrekening
Kapitaalslasten	€ 417.000	€ 417.000
Jaarrekening werken	€ 415.000	€ 423.000
Interne uren (loonkosten)	€ 104.000	€ 104.000
TOTAAL	€ 936.000	€ 944.000

Investerings Civiele Kunstwerken	Begroting	Jaarrekening
Krediet Bruggen 2016	€ 171.000	€ 171.000
Krediet Bruggen 2017	€ 800.000	€ 428.000
Krediet Inhaalslag 2016	€ 264.000	€ 186.000
Krediet Inhaalslag 2017	€ 500.000	€ 0.000
TOTAAL	€ 1.735.000	€ 785.000

Boven op de Jaarrekening van de kredieten 2017 zijn verplichtingen aangemaakt voor de overlopende werken. Denk hierbij aan het vervangen van fiets-voetgangersbruggen en onderzoek tbv. de inhaalslag beweegbare bruggen. De verplichtingen worden naar verwachting in het eerste half jaar van 2018 afgedaan.

De uitvoering van het onderhoud en vervanging van de civiele kunstwerken is conform planning verlopen. De volgende werkzaamheden zijn gerealiseerd:

- Start voorbereiding en participatie vervangen bruggen Koningspark (Harmelen);
- Veiligstellen beweegbare bruggen;
- Onderzoek naar een duurzaam beheer van kunstwerkenareaal;
- Afronden vervangen van diverse fiets- en voetgangersbruggen.

Ad b: Riolering

A) Beleid

In het najaar 2012 is het Gemeentelijk WaterbeleidsPlan 2013-2017 (GWP) vastgesteld. Dit is een strategisch beleidsplan waarin de invulling van het gemeentelijk waterbeheer staat beschreven. Het belangrijkste en kostbaarste middel voor het gemeentelijk waterbeheer zijn de riolering en bijbehorende voorzieningen. In het GWP zijn de aanwezige voorzieningen, beheer (onderhoud) en vervanging van de voorzieningen, de verbetermaatregelen en een overzicht van de financiële gevolgen opgenomen. December 2017 is het verbeterde GWP vastgesteld.

B) Financiën

In financieel opzicht is het uitgangspunt een kostendekkende exploitatie via de tarieven. Wanneer sprake is van een incidentele verstoring (pieken of dalen) wordt een en ander geëgaliseerd door een bijdrage uit of storting in de voorziening Riolering. Hiermee wordt gezorgd voor kostendekkend waterbeheer vanuit de rioolheffing voor de lange termijn.

Exploitatie Riolering	Begroting	Jaarrekening
Kapitaalslasten	€ 1.762.000	€ 1.688.000
Jaarrekening werken	€ 1.417.000	€ 1.006.000
Interne uren (loonkosten)	€ 328.000	€ 341.000
TOTAAL	€ 3.507.000	€ 3.035.000

Investerings Riolering	Begroting	Jaarrekening
Aanpassen putkoppen 2016	€ 51.000	€ 47.000
Mechanische riolering 2016	€ 229.000	€ 221.000
Aankoop vacuumcombi. drukriolering 2016	€ 50.000	€ 50.000
Vrijverval riolering 2016	€ 211.000	€ 15.000
Krediet tbv. inhaalslag 2016	€ 593.000	€ 439.000
Mechanische riolering 2017	€ 360.000	€ 269.000
Vrijverval riolering 2017	€ 1.800.000	€ 270.000
Krediet tbv. inhaalslag 2017	€ 1.500.000	€ 220.000
TOTAAL	€ 4.794.000	€ 1.331.000

In 2017 zijn diverse projecten uitgevoerd. Een deel van de projecten loopt door in 2018 en verder. Vandaar dat er nog niet alle middelen daadwerkelijk zijn uitgegeven.

- Reconstructies waarbij riolering is vervangen zijn samen met verharding opgepakt (zie overzicht verhardingen);
- Onderzoek wateroverlast Rijnstraat (Woerden);
- Vervangen diverse overstorten (gemeente breed);
- Renovatie diverse mini-gemalen (gemeente breed).

Ad c: Baggeren

A) Beleid

In 2017 is het dagelijks beheer conform afspraak uitgevoerd.

B) Financiën

Exploitatie Baggeren	Begroting	Werkelijk
Kapitaallasten	€ 1.000	€ 1.000
Jaarrekening werken	€ 446.000	€ 430.000
TOTAAL	€ 447.000	€ 431.000

In 2017 is net als in 2016 in samenwerking met het hoogheemraadschap gewerkt aan het terugdringen van de exponentiële groei van Vederkruid (exoot afkomstig uit o.a. aquaria van particulieren) in de watergangen van de wijk Snel & Polanen.

Ad d: Sportvelden

A) Beleid

In 2017 is het dagelijks beheer conform afspraak uitgevoerd.

B) Financiën

Exploitatie Sportvelden	Begroting	Jaarrekening
Kapitaalslasten	€ 695.000	€ 695.000
Jaarrekening werken	€ -95.000	€ -92.000
TOTAAL	€ 600.000	€ 603.000

Investerings Sportvelden	Begroting	Jaarrekening
Kredieten 2016	€ 8.000	€ 2.000

Sportpark Mijzijde	€ 794.000	€ 11.000
Kredieten 2017	€ 1.120.000	€ 888.000
TOTAAL	€ 1.922.000	€ 900.000

Ad e: Begraafplaatsen

A) Beleid

Op de meeste onderdelen worden de begraafplaatsen onderhouden op kwaliteitsniveau B. Enkele onderdelen worden op niveau A onderhouden (bijvoorbeeld de entrees van de begraafplaatsen). Deze kwaliteitskeuze is gebaseerd op de IBOR-methodiek.

B) Financiën

Het uitgangspunt is een kostendeekkende exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen. De baten van de begraafplaatsen lopen echter terug wegens een lager aantal begravingen minder overlijdens en door een groeiende vraag/behoefte om te cremen.

Exploitatie Begraafplaatsen & begraven	Begroting	Jaarrekening
Lasten	€ 554.000	€ 539.000
Baten	- € 631.000	- € 632.000
Saldo	€ -78.000	€ -93.000

Gebouwen

Gemeentelijk vastgoed

Uitgangspunt voor het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed is het meerjarenonderhoudsprogramma Ipos-web, gebaseerd op de NEN 2767. Het conditieniveau voor de uitvoering is conditiescore 3,5 - 4 (wat overeenkomt met cijfer 5,5 à 6 op een schaal van 10). Jaarlijks wordt het onderhoud opgenomen in het jaarplan uitvoering, er wordt rekening gehouden met gebouwen die in dat jaar eventueel gesloopt of verkocht kunnen gaan worden.

In het kader van het verduurzamen van het vastgoed(onderhoud) loopt er een project bij de gymzalen en de sporthallen. Hierdoor zullen de onderhoudskosten wijzigen en de energielasten lager worden.

PARAGRAAF 8 GRONDBELEID

Algemeen

De basis voor het gemeentelijk grondbeleid is omschreven in de nota "Vaste grond voor beleid", welke door uw raad is vastgesteld. In 2011 is een addendum op de nota Vaste grond voor beleid vastgesteld. Dit addendum is een aanvulling op de nota "Vaste grond voor beleid". Onderstaand volgen de ontwikkelingen binnen de grondexploitatiecomplexen van het grondbedrijf. Jaarlijks volgt een nadere toelichting op de complexen in het Meerjaren Perspectief Grondbedrijf (MPG).

Overzicht complexen

In 2017 zijn binnen het grondbedrijf 7 complexen. Ten opzichte van 2016 zijn er 3 nieuwe complexen geopend in 2017 (Jan Steenstraat, Harmelen en de Pionier).

Bouwgrond in exploitatie (BIE)

De volgende complexen zijn voor 2017 in exploitatie genomen:

- Snel en Polanen
- Defensie-eiland
- Kamerik Noordoost II
- Brediuspark
- Jan Steenstraat
- Harmelen
- Pionier

Tussentijdse winstneming

De regelgeving ten aanzien van tussentijdse winstneming in projecten is in het afgelopen jaar gewijzigd door de BBV-commissie. Dit betekent dat voor vastgestelde grondexploitatieprojecten nu tussentijds winst genomen moet worden. Tot op heden werden op basis van ons grondbeleid en het voorzichtigheidsprincipe winsten pas genomen nadat zij daadwerkelijk waren gerealiseerd, lees: het project was grotendeels voltooid. De gewijzigde BBV- regelgeving verplicht gemeenten nu - onder voorwaarden - tot tussentijdse winstneming naar rato van de voortgang van het project. Voor twee grondexploitaties is dit nu het geval. Hierdoor worden de grondexploitaties natuurlijk gevoeliger voor risico's in de toekomst.

Verloop boekwaarde 2017

Voor het verloop van de boekwaarden ten aanzien van de complexen en voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op de balans (onder de vlottende activa voorraden).

Hieronder is het verloop van de totale boekwaarde van alle complexen weergegeven (inclusief de benodigde voorzieningen). Waar over een negatieve boekwaarde wordt gesproken is feitelijk sprake van meer opbrengsten dan kosten op peildatum. Een positieve boekwaarde betekent dat op peildatum meer kosten gemaakt zijn dan opbrengsten.

Boekwaarde per 1-1-2017	Bestedingen / vermeerderingen	Opbrengsten / verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2017
-12.367.740	9.450.986	8.231.040	-11.147.794

Het verloop van de boekwaarden per complex is hieronder weergegeven.

Complex	Boekwaarde 31-12-2016	Gemaakte kosten in 2017	Verkregen opbrengsten in 2017	Boekwaarde 31-12-2017
<i>In exploitatie genomen gronden</i>				
Snel en Polanen	-12.657.882	7.431.509	6.617.827	-11.844.200
Defensie-eiland	16.955.092	613.253	784.746	16.783.599
Kamerik Noordoost II	-439.112	738.900	487.967	-188.179
Brediuspark	566.302	63.569	0	629.871
Jan Steenstraat	0	153.147	225.400	-72.253
Harmelen	0	450.608	115.100	335.508
Pionier	0	0	0	0
Totaal in expl. genomen gronden	4.424.400	9.450.986	8.231.040	5.644.346
<i>Voorzieningen</i>				
Defensie eiland	-16.792.140	0	0	-16.792.140
Totaal voorzieningen	-16.792.140	0	0	-16.792.140
Totaal Generaal	-12.367.740	9.450.986	8.231.040	-11.147.794

Resultaatbestemming

De algemene reserve Grondbedrijf wordt op grond van de nota "Vaste grond voor beleid" gesteld op minimaal 10% van de boekwaarde van de grondexploitatie (exclusief eventueel getroffen voorzieningen). Met een minimum van 1 miljoen.

Verloop van de resultaatbestemming

Ter dekking van de negatieve resultaten van de grondexploitatie Defensie-eiland zijn voorzieningen gevormd. De stand van deze voorzieningen bedroeg eind 2017 € 16.792.140

Algemene Reserve Grondbedrijf	Bedrag mutatie	Stand ARG
Beginstand ARG per 31-12-2016		3.579.108
Bijdrage res. Grondbedrijf aan Algemene dienst	-500.000	
Bijdrage res. Grondbedrijf naar res. Fonds Infrastructurale Werken	624.790	
Bijdrage naar algemene res. Grondbedrijf jaarrek. 2016	-624.790	
Totaal mutaties 2017	-500.000	
Stand ARG per 31-12-2017		<u>3.079.108</u>

Berekening Algemene Reserve Grondbedrijf

De algemene reserve Grondbedrijf wordt op grond van de nota "Vaste grond voor beleid" gesteld op 10% van de boekwaarde van de grondexploitaties (exclusief eventueel getroffen voorzieningen).

Complex	Boekwaarde 31-12-2017
Snel en Polanen	-17.697.687
Defensie-eiland	16.783.599
Kamerik Noordoost II	-760.234
Brediuspark	629.871
Jan Steenstraat	-72.253
Harmelen	335.508
Pionier	0
Totale boekwaarde complexen per 31-12-2017	<u>-781.196</u>
Minimaal gewenste omvang Algemene Reserve Grondbedrijf (10%) of 1 miljoen	<u>1.000.000</u>
Werkelijke stand per 31-12-2017	3.079.108
Conform vastgestelde begroting*	
Afdracht 2018 aan Algemene Reserve	-€ 800.000
Afdracht 2019 aan Algemene Reserve	-€ 700.000
Verwachte stand per 2020 bij ongewijzigde uitgangspunten	1.579.108

De boekwaarde van alle complexen gezamenlijk bedraagt € 5.644.346 negatief op basis van de nota Vaste grond voor beleid is de gewenste minimale omvang 10% van de boekwaarde. De huidige stand van de ARG is € 3.079.108. Conform de vastgestelde begroting 2016 kan de ARG de komende jaren worden afgeroomd wanneer de financiële randvoorwaarden dit rechtvaardigen. Indien de omstandigheden in lopende grondexploitaties wijzigen of nieuw vast te stellen grondexploitaties een ander financieel beeld geven, zal beschouwd worden of en zo ja in hoeverre afdrachten mogelijk zijn.

Meerjarenperspectief

A. In exploitatie genomen gronden

Snel en Polanen

Dit betreft een samengestelde gebiedsexploitatie bestaande uit meerdere deelexploitaties.

Waterrijk

In 2017 zijn er in Waterrijk 36 PO-kavels (particulier opdrachtgeverschap) geleverd voor de bouw van vrijstaande en geschakelde zelfbouwwoningen. Ook zijn de laatste 6 waterkavels voor de drijvende woningen op eiland 4 geleverd. De laatste drijvende woningen zijn in aanbouw. Daarnaast is een aantal straten in het Villapark en op eiland 4 woonrijp gemaakt. Op dit moment is er in het Villapark nog 1 kavel niet gereserveerd. In 2018 worden de laatste kavels in het Villapark en op eiland 4 (nabij de tijdelijke noodbrug) op de markt gebracht. De verwachting is dat in 2019 gestart kan worden met de definitieve uitwerking van de verkeersremmende maatregelen op de Eilanden.

Cattenbroek

Het bestemmingsplan voor de recreatie-eiland is vastgesteld. In april 2017 is besloten om de Pretfabriek het recht van eerste gesprek te geven voor de recreatieve ontwikkeling bij de recreatiegebied Cattenbroek. Dit recht van eerste gesprek is door middel van een intentieovereenkomst tussen gemeente, Recreatieschap Stichtse Groenlanden en de Pretfabriek vastgelegd. Binnen de intentieovereenkomst is ook afgesproken dat de gemeente en recreatieschap met elkaar in onderhandeling gaan over de verkoop van het gebied van de natuur en recreatieplas. De onderhandelingen over de invulling van het recreatief plan van de Pretfabriek kosten meer tijd dan voorzien. Alle partijen zijn nog steeds positief over de voorgestane ontwikkeling en hebben aangegeven dat er de wens en wil is dat er uiteindelijk een gedragen plan komt. Gepland is dat medio 2018 het plan door de ondernemer gepresenteerd kan worden aan de inwoners en indien er draagvlak is, er gewerkt kan gaan worden aan het bestemmingsplan.

Snellerpoort

In 2009 is besloten om het plandeel Snellerpoort stil te leggen en in een later stadium te ontwikkelen. Nu de (woning)markt zich heeft herstelt en de projecten Defensie eiland, Campina en Waterrijk goed in ontwikkeling zijn is het plan Snellerpoort opgepakt. Het gebied is aangewezen voor versnelling van de (sociale) woningbouw. Er is gestart met het uitwerken van de stedenbouwkundige visie op Snellerpoort, de omlegging van de Steinhagenseweg en de kruising met het langzaam verkeer. De huidige grondexploitatie gaat uit van de realisatie van ca. 770 woningen met conventionele nutsvoorzieningen.

Onderstaand wordt de financiële hoofdlijn kort samengevat

De verplichte tussentijdse winstneming binnen het complex Snel en Polanen bedraagt € 5.853.487. De geraamde kosten vanaf 2018 bedragen ca. 46 miljoen (exclusief rente en index). De grootste kostenposten hebben betrekking op de inrichting van het gebied. De geraamde opbrengsten na 2017 bedragen ca. 36 miljoen (exclusief rente en index), deze opbrengsten ontstaan door de verkoop van gronden ten behoeve van bebouwing. De voornaamste categorie is woningbouw. Door de kosten en opbrengsten te faseren in de tijd wordt de invloed van rente en inflatie doorgerekend. Middels de dynamische eindwaardeberekening wordt het saldo op eindwaarde berekend. Dat saldo bedraagt € 1.607.265 (positief).

Defensie-eiland

Het betreft een binnenstedelijke herstructureringsopgave met een bouwprogramma van circa 230 woningen. Binnen dit project is sprake van een grote bodemsanering en worden daarnaast oude structuren teruggebracht. In 2013 is gestart met de bouw van de eerste fase. In 2015 en 2016 is een groot deel van de woningen in de eerste fase opgeleverd. In 2017 is gestart met de bouw van plandeel Midden. In het najaar van 2017 is de laatste fase van Defensie-eiland (fase Zuid) in verkoop gegaan.

Onderstaand wordt de financiële hoofdlijn kort samengevat

De geraamde nog te maken kosten bedragen € 760.081 (exclusief rente en index), de grootste kostenpost heeft betrekking op de planontwikkeling. De geraamde nog te realiseren opbrengsten bedragen € 1.486.041 (exclusief rente en index), deze opbrengsten ontstaan grotendeels door de verkoop van gronden ten behoeve van bebouwing. De voornaamste categorie is woningbouw. Door de kosten en opbrengsten te faseren in de tijd wordt de invloed van rente en inflatie doorgerekend.

Middels de dynamische eindwaardeberekening wordt het saldo op eindwaarde berekend. Dat saldo bedraagt € 16.736.606 (negatief). Dit negatieve saldo is afgedekt met een voorziening.

Kamerik Noord-Oost II

Kamerik Noord-Oost is een uitbreidingslocatie voor woningbouw aan de noordoostzijde van de kern Kamerik. Het plan bevat in circa 64 woningen en een zorgcomplex. In 2015 is een achttal kavels op de markt gebracht. In 2017 heeft de gemeente voorbereidingen getroffen voor de totstandkoming van een CPO-project (collectie particulier opdrachtgeverschap). Naar verwachting zal deze grondexploitatie begin 2020 afgesloten kunnen worden met een winst op basis van de grondexploitatie 2018 van € 629.711 op eindwaarde.

Onderstaand wordt de financiële hoofdlijn kort samengevat

De verplichte tussentijdse winstneming binnen het complex Kamerik Noord-Oost II bedraagt € 572.055. De geraamde nog te maken kosten bedragen € 1.305.045 (exclusief rente en index), de grootste kostenposten hebben betrekking op de inrichting van het gebied en planontwikkeling. De geraamde nog te realiseren opbrengsten zijn € 1.736.536 (exclusief rente en index), deze opbrengsten ontstaan door de verkoop van gronden ten behoeve van bebouwing. De enige categorie is woningbouw. Door de kosten en opbrengsten te faseren in de tijd wordt de invloed van rente en inflatie doorgerekend. Middels de dynamische eindwaardeberekening wordt het saldo op eindwaarde berekend. Dat saldo bedraagt € 629.711.

Brediuspark

De grondexploitatie Brediuspark bestaat uit 2 woningbouwontwikkelingen. 4 bouw kavels aan de Veste (vml. Polobadterrein) en 3 kavels aan de zijde van de Van Kempensingel. Tevens zijn er kosten opgenomen voor aanpassing van de entree aan de zijde van de Kempensingel. De uitgifte van de kavels aan de Veste stonden op de planning voor 2017 (met levering in 2018). Het opstellen van de randvoorwaarden heeft meer tijd gekost dan verwacht. Gebleken is dat de geluidsbelasting van het zwembad op de gevels van de nieuw te bouwen woningen hoger is dan was verwacht, dit maakt aanvullende maatregelen noodzakelijk. Tevens is er een extra bodemonderzoek uitgevoerd naar de bodemgesteldheid. Hierdoor is de planning voor deze ontwikkeling met een jaar naar achter geschoven.

De plannen voor het aanpassen van entreegebied liggen tijdelijk stil. Het initiatief ligt bij een externe projectgroep van gebruikers van het park, waar ook de gemeente in deelneemt. Er is waarschijnlijk een grondruil nodig tussen gebruikers van het centrumgebied, wat bij de die gebruikers gevoelig ligt. Nadere gespreken worden gevoerd. De overdracht van het opstal van de Brediusboerderij aan de stichting Hofstede Batestein staat voor de eerste helft van 2018 gepland. De stichting heeft de 1ste subsidies binnen.

Onderstaand wordt de financiële hoofdlijn kort samengevat

De geraamde nog te maken kosten bedragen € 874.903 (exclusief rente en index), de grootste kostenposten hebben betrekking op de inrichting van het gebied en planontwikkeling. De geraamde nog te realiseren opbrengsten zijn € 2.416.790 (exclusief rente en index), deze opbrengsten ontstaan door de verkoop van gronden ten behoeve van bebouwing. De enige categorie is woningbouw. Door de kosten en opbrengsten te faseren in de tijd wordt de invloed van rente en inflatie doorgerekend. Middels de dynamische eindwaardeberekening wordt het saldo op eindwaarde berekend. Dat saldo bedraagt € 997.291 (positief).

Jan Steenstraat

De locatie Jan Steenstraat betreft een voormalige schoollocatie waar de realisatie van 33 woningen wordt mogelijk gemaakt. Het betreft hier de realisatie van rijwoningen, koopappartementen en appartementen in de vrije sector huur. In 2017 is met een ontwikkelaar een ontwikkelingsovereenkomst gesloten en het bestemmingsplan is in 2017 opgesteld en in werking getreden. Medio 2018 zal de grond overgedragen worden aan de ontwikkelaar die vervolgens de woningen zal realiseren. De inrichting van de openbare ruimte buiten het bouwvlak wordt door de gemeente gedaan. Naar verwachting zal de grondexploitatie eind 2020 afgesloten kunnen worden met een winst op basis van de grondexploitatie 2018 van € 1.434.070 op eindwaarde.

Onderstaand wordt de financiële hoofdlijn kort samengevat

De geraamde nog te maken kosten bedragen € 732.595 (exclusief rente en index), de grootste kostenposten hebben betrekking op de inrichting van het gebied en planontwikkeling.

De geraamde nog te realiseren opbrengsten zijn € 2.028.600 (exclusief rente en index), deze opbrengsten ontstaan door de verkoop van gronden ten behoeve van bebouwing. De enige categorie is woningbouw. Door de kosten en opbrengsten te faseren in de tijd wordt de invloed van rente en inflatie doorgerekend. Middels de dynamische eindwaardeberekening wordt het saldo op eindwaarde berekend. Dat saldo bedraagt € 1.434.070 (positief).

Harmelen

De grondexploitatie Harmelen bestaat uit meerdere locaties te weten; de voormalige zwembadlocatie, de Fonteinschoollocatie, de voormalige gemeentelocatie, de Mauritshof en de Kind&Co-locatie. Gezamenlijk worden de locaties circa 75 woningen gerealiseerd. Het betreft hier de realisatie van sociale en vrije sector woningbouw. Ten aanzien van de Mauritshof is in 2017 met een ontwikkelaar een ontwikkelingsovereenkomst gesloten en het bestemmingsplan is in 2017 opgesteld en in werking getreden. Medio 2018 zal de grond overgedragen worden aan de ontwikkelaar die vervolgens de woningen zal realiseren. De inrichting van de openbare ruimte buiten het bouwvlak wordt door de gemeente gedaan. De ontwikkeling van de overige locaties is gaande. Momenteel wordt onderzocht of de locatie Kind&Co beschikbaar kan komen voor de CPO ontwikkeling zodat op deze locaties een volkshuisvestelijk en stedenbouwkundig gewenste invulling kan worden gerealiseerd. Naar verwachting zal de grondexploitatie eind 2021 afgesloten kunnen worden met een winst op basis van de grondexploitatie 2018 van € 1.137.679 op eindwaarde.

Onderstaand wordt de financiële hoofdlijn kort samengevat

De geraamde nog te maken kosten bedragen € 3.191.760 (exclusief rente en index), de grootste kostenposten hebben betrekking op de inrichting van het gebied en planontwikkeling.

De geraamde nog te realiseren opbrengsten zijn € 4.600.802 (exclusief rente en index), deze opbrengsten ontstaan door de verkoop van gronden ten behoeve van bebouwing. De enige categorie is woningbouw. Door de kosten en opbrengsten te faseren in de tijd wordt de invloed van rente en inflatie doorgerekend. Middels de dynamische eindwaardeberekening wordt het saldo op eindwaarde berekend. Dat saldo bedraagt € 1.137.679 (positief).

Pionier

Deze voormalige schoollocatie is vrijgekomen voor ontwikkeling. Het schoolgebouw is gesloopt en de gemeente is in gesprek met een partij om de locatie te ontwikkelen voor woningbouw. Op het moment dat overeenstemming wordt bereikt met deze of een andere ontwikkelende partij kan de grondexploitatie voor deze locatie daar op worden aangepast. Het huidige uitgangspunt is dat de grondexploitatie minimaal saldoneutraal is.

Grondexploitaties

Onderstaand zijn de vastgestelde grondexploitaties 2017 gecorrigeerd met de kosten en opbrengsten 2017. De formele herziening van de grondexploitaties met aanbesteding, voor en nadelen en eventueel nieuw beleid wordt in de loop van 2018 opgesteld en ter goedkeuring aan de gemeenteraad voorgelegd.

Complex	Boekwaarde 31-12-2017	Nog te maken kosten	Nog te ver- wachten opbrengsten	Verwacht expl. resultaat op eindwaarde	Voorziening	Verwacht expl. resultaat op eindwaarde incl. voorz.	Verwacht expl. resultaat op startwaarde incl. voorz.
In expl. genomen complexen							
Snel en Polanen	-11.844.200	52.237.930	42.000.996	-1.607.265			
Defensie-eiland	16.783.599	1.457.940	1.504.934	16.736.605	-16.792.140	-55.535	-53.379
Kamerik Noordoost II	-188.179	1.327.154	1.768.686	-629.711			
Brediuspark	629.871	923.513	2.550.675	-997.291			
Jan Steenstraat	-72.253	754.460	2.116.278	-1.434.071			
Harmelen	335.508	3.281.815	4.755.002	-1.137.679			
Pionier	0	210.176	289.356	-79.180			
Totaal in expl. Genomen	5.644.346	60.192.988	54.985.927	10.851.407	-16.792.140	-55.535	-53.379

Flottende activa**Vorraden****(BW grex en niet grex)**

De gepresenteerde voorraden betreffen onderhanden werken en voorraden in verband met de grondexploitatie

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (incl. voorzieningen)	-11.147.794
---	--------------------

Totaal

Boekwaarde per 1-1-2017	bestedingen/ vermeerderingen	opbrengsten/ verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2017
-12.367.740	9.450.986	8.231.040	-11.147.794

Snel en Polanen

Boekwaarde per 1-1-2017	bestedingen/ vermeerderingen	opbrengsten/ verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2017
-12.657.882	7.431.509	6.617.827	-11.844.200

De bestedingen betreffen hoofdzakelijk de tussentijdse winstneming á 5,85 mln en de kosten van bouw- en woonrijpmaken van de eilanden IV en het Villapark en de planontwikkelingskosten. Totaal bedragen de kosten circa € 7.431.509.

De opbrengsten betreffen verkopen van vrije kavels in het Villapark en eiland IV. Daarnaast zijn er bijdragen voor de aansluiting riolering ontvangen en is een rentebate over de boekwaarde per 31-12-2016 geboekt.

Defensie-eiland

Boekwaarde per 1-1-2017	bestedingen/ vermeerderingen	opbrengsten/ verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2017
16.955.092	613.253	784.746	16.783.599

De bestedingen betreffen de kosten voor de rente-, planontwikkelingskosten, civiele techniek, verzekeringen en belastingen. De verkregen opbrengsten hebben betrekking verkregen subsidies en rente op voorfinanciering.

De verliesvoorziening van het Defensie-eiland bedraagt per 31-12-2017 € 16.792.140.

Boekwaarde per 1-1-2017	bestedingen/ vermeerderingen	opbrengsten/ verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2017
-16.792.140	0	0	-16.792.140

Kamerik Noord-Oost II

Boekwaarde per 1-1-2017	bestedingen/ vermeerderingen	opbrengsten/ verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2017
-439.112	738.900	487.967	-188.179

De opbrengsten hebben betrekking op grondverkoop. De bestedingen hebben betrekking op de tussentijdse winstneming á circa € 570.000 en de voorbereidingen van bouw- en woonrijp maken en planontwikkelingskosten.

Brediuspark

Boekwaarde per 1-1-2017	bestedingen/ vermeerderingen	opbrengsten/ verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2017
556.302	63.569	0	629.871

De bestedingen hebben betrekking op de planontwikkelingskosten.

Jan Steenstraat

Boekwaarde per 1-1-2017	bestedingen/ vermeerderingen	opbrengsten/ verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2017
0	153.147	225.400	-72.253

De opbrengsten hebben betrekking op aanbetaling m.b.t. de grondverkoop. De bestedingen hebben betrekking op de voorbereidingen van bouwrijp maken en planontwikkelingskosten.

Harmelen

Boekwaarde per 1-1-2017	bestedingen/ vermeerderingen	opbrengsten/ verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2017
0	450.608	115.100	335.508

De opbrengsten hebben betrekking op aanbetaling m.b.t. de grondverkoop. De bestedingen hebben betrekking op de voorbereidingen van bouwrijp maken en planontwikkelingskosten.

Pionier

Boekwaarde per 1-1-2017	bestedingen/ vermeerderingen	opbrengsten/ verminderingen	Boekwaarde per 31-12-2017
0	0	0	0

BIJLAGEN

Bijlage 1	Overzicht op taakvelden
Bijlage 2	Programmadoelen 2017
Bijlage 3	Beleidsindicatoren
Bijlage 4	Budgetreserveringen

Bijlage 1   Overzicht op taakvelden

Zie de bijlage bij de jaarrekening

Bijlage 2 Programmadoelen 2017

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
1	1	Samenwerking	Molkenboer		
1	1.1	Regionale samenwerking	Molkenboer		
1	1.1.1	We nemen deel aan de netwerksamenwerking U10 en leveren een actieve bijdrage aan de diverse bestuurstafels van U10. Waar we kansen zien voor de stedelijke regio agenderen we deze op de U10 bestuurstafels. In 2017 werken we in regionaal verband (verder) aan: - uitwerking Peilnota 2016 Ruimtelijk Economische Koers 'Groen, gezond en slim' - beperking van negatieve gevolgen van inpassingsplan kantoorvolume van de Provincie Utrecht - zoeken naar voldoende (schuif)ruimte voor bedrijven in de regio - verdeling woonmilieus over de regio - afspraken over omvang sociale woningvoorraad - afspraken over huisvesting asielzoekers en statushouders - marketing van het U10 gebied - duurzaamheid: meer inzetten van U-Thuisprogramma voor incidentele projecten en projectmatiger en actief werken met burgers en ondernemers - onderzoek naar doelgroepenvervoer voor cliënten sociaal domein - relatie onderwijs - arbeid - effectief gebruik sportaccommodaties	Molkenboer, daarnaast elke pfh voor zijn/haar 'tafel'	2017	1
1	1.1.2	We nemen deel aan het bestuursconvenant 'Samenwerking regio Alphen aan den Rijn-Gouda-Woerden'. We leveren onze bijdrage aan de samenwerkingsagenda op de terreinen Economie, Water en Recreatie en Infrastructuur. Concreet voor 2017 werken we (verder) aan: - uitbouwen samenwerking door sluiten van convenant met provincies Zuid-Holland en Utrecht; - vergroten succes 'het Groene Hart Werkt' en opzetten van eventuele nieuwe economische projecten, onder meer via: + versterking triple helix samenwerking in bio-based/circulaire economie; + innovatie agribusiness en ondersteuning MKB; - merkversterking Groene Hart door o.a. iconenaanpak, zoals bijv. Romeinse Limes en de Kaas; - verbeteren bereikbaarheid binnen het Groene Hart (OV, auto en fiets); - voortzetten samenwerking platform Slappe Bodem - positionering woningbouwopgave Groene Hart in de Randstad; - versterking waterrecreatie-netwerk;	Molkenboer, daarnaast elke pfh voor zijn/haar 'tafel'	2017	1
1	1.2	Verbonden partijen	Haring		
1	1.2.1	We ontwikkelen goede informatie over de risico's van de verbonden partijen, om zo nodig tijdig sturingsmaatregelen te kunnen nemen.	Haring	In bestuursrapportage	1
1	1.2.2	De sturing en beheersing van verbonden partijen wordt verder geoptimaliseerd aan de hand van de nota Verbonden partijen (ook in regionaal verband).	Haring	Q1 2017	1
1	2	Kwaliteit van dienstverlening	Molkenboer, Ten Hagen		
1	2.1	Professionele organisatie	Molkenboer		
1	2.1.1	Tevredenheid en waardering voor de kwaliteit van de dienstverlening. We scoren minimaal het rapportcijfer 8 bij het doorlopende balie-tevredenheidsonderzoek. Voor huwelijksvoltrekkingen streven we naar minimaal een 8. Bij het afhandelen aan de telefoon streven we naar een 7.	Molkenboer	doorlopend	1

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
1	2.2	Digitale producten	Ten Hagen		
1	2.2.1	De digitale dienstverlening verbeteren door veelgebruikte formulieren om te zetten in e-formulieren die rechtstreeks aansluiten op het bedrijfsproces. Daardoor wordt het voor de inwoners, bedrijven en instellingen makkelijker en verloopt het interne proces sneller.	Ten Hagen	Q4 2017	1
1	2.2.2	Verder ontwikkelen digitale dienstverlening door het vergroten van het aanbod van digitale producten/diensten aan burgers en bedrijven, maatwerk leveren waar nodig.	Ten Hagen	Q4 2017	1
1	2.3	Klantprocessen	Molkenboer		
1	2.3.1	Stroomlijnen primaire klantprocessen door doorontwikkeling zaakgericht/digitaal werken. Integrale aanpak per werkproces.	Molkenboer	2016-2018	1
1	3	Veiligheid	Molkenboer, De Weger		
1	3.1	Veilig gevoel	Molkenboer		
1	3.1.1	Uitvoering integraal veiligheidsbeleid 2016-2018. De belangrijkste lokale prioriteiten zijn: 1. Goede koppeling tussen OOV en zorg 2. Lokale top X-aanpak (persoonsgerichte aanpak) 3. Aanpak vroegsignalering radicalisering 4. Preventie woninginbraken en fietsendiefstallen	Molkenboer	2016-2018. Lokale top X-aanpak: Q3 2016	1
1	3.2	Handhaving	Ten Hagen		
1	3.2.1	Handhaving volgens het Handhavingsuitvoeringsplan (HUP) en de daarin vastgestelde prioriteiten: 1. Handhavingsverzoeken 2. Brandveiligheid 3. Asbest 4. Illegaal gebruik 5. Bouwen in afwijking vergunning 6. Illegaal bouwen 7. Bestuurlijke prioriteit	Ten Hagen	Q4 2017	1
1	4	Relatie burger-overheid	Stolk		
1	4.0.1	De uitgangspunten in de notitie 'Woerden zegt ja, tenzij...' (vastgesteld eind 2015) en de visie 'Proactieve Samenwerking' worden vertaald in een integrale ontwikkelagenda die inzicht geeft in de stappen die we komende jaren willen maken op het gebied van dienstverlening, wijkgericht werken, ruimte geven aan initiatieven, communicatie en het betrekken van de samenleving bij beleid.	Stolk	Q1 2017	1
1	5	Organisatie en organisatieontwikkeling	Molkenboer, Ten Hagen		
1	5.1	Organisatievisie	Molkenboer		
1	5.1.1	Er is een gedragen Organisatievisie 2020 die richting geeft aan de ontwikkeling van de organisatie om de stakeholders (samenleving, besturen van Woerden en Oudewater en medewerkers) optimaal te bedienen. Tevens wordt een aantal scenario's geschetst die aangeven hoe het gewenste organisatiebeeld in 2020 kan worden bereikt en wat dit vraagt.	Molkenboer	Q1 2017	1

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
1	5.1.2	Op basis van de Organisatievisie 2020 is een uitwerkingsplan gemaakt dat inzicht geeft in de stappen die we de komende jaren willen zetten om het gewenste eindbeeld te bereiken.	Molkenboer	Q1 2017	1
1	5.1.3	Werkprocessen worden lean gemaakt en continu verbeterd. Maatwerkprocessen worden ingeregeld.	Ten Hagen	doorlopend	1
1	5.2	Ambtelijke formatie i.r.t. bestuurlijke wensen	Molkenboer		
1	5.2.1	Jaarlijks worden domeinplannen gemaakt waarin staat hoe de beschikbare capaciteit wordt ingezet t.b.v. maatschappelijke opgaven, going concern en UVO Oudewater. Uitgangspunt: voldoende balans tussen benodigde en beschikbare capaciteit én voldoende flexibiliteit en ruimte om als organisatie te kunnen inspelen op de waan van de dag en ruimte te hebben voor organisatieontwikkeling.	Molkenboer	(Q4 2016 en) Q4 2017	1
1	5.3	Stadhuis	Ten Hagen		
1	5.3.1	In 2017 zal de organisatie ondergebracht worden in tijdelijke huisvesting en start de grootschalige renovatie van het stadhuis.	Ten Hagen	Bouwkundige oplevering: mei 2018.	1
1	6	Informatievoorziening	Ten Hagen		
1	6.0.1	Uitvoering van het informatiebeleidsplan en het beleidsplan informatieveiligheid en privacy. Concreet in 2017: - digitale dienstverlening/ ondernemer - inwonercloud cumulus (vervangen systeem Sociaal Domein) - zaakgericht digitaal - toets webrichtlijnen	Ten Hagen	2017 e.v.	1
1	7	Samenwerking met Oudewater	Molkenboer		
1	7.0.1	De kwaliteit van de dienstverlening aan de inwoners van twee gemeenten wordt verder verbeterd, aan de hand van een kwaliteitsplan, gebaseerd op onderzoeksgegevens (o.a. waar staat je gemeente) en een dienstverleningsconcept. Tevens wordt de samenwerking geëvalueerd om invulling te kunnen geven aan eventuele verbeterpunten.	Molkenboer	Q4 2016 2017 e.v.	1
1	7.0.2	Er vindt een personele benchmark van de organisatie plaats om te bepalen hoe de formatie van de organisatie zich verhoudt tot die van andere gemeenten.	Molkenboer	Q2 2017	1
1	8	Dierenwelzijn	Ten Hagen		
1	8.0.1	Ondersteuning van groep maatschappelijk betrokkenen bij de uitvoering van de nieuwe (2016) nota 'Dierenwelzijn in Woerden'. Communicatie en voorlichting aan inwoners om dierenwelzijn te verbeteren en om overlast te beperken is een van de acties die Stichting Dierenopvang Woerden uitvoert.	Ten Hagen	Q4 2017	1
2	1	Openbare ruimte	Ten Hagen		
2	1.1	Beheer openbare ruimte	Ten Hagen		
2	1.1.1	Beheer en (groot) onderhoud van de openbare ruimte vindt plaats op basis van het Meerjaren OnderhoudsPlan (MOP) waarbij gebruik gemaakt wordt van het Woerdense model.	Ten Hagen	Uitvoering van de geprioriteerde projecten cf. MOP	1
2	1.1.2	Evaluatie MOP 2016	Ten Hagen	RIB Q2 2017	1
2	1.1.3	Participatie en communicatie verder verbeteren o.b.v. 'Woerden zegt ja, tenzij' e.d.	Ten Hagen	Afh. van keuze welke projecten/trajecten extra aandacht	1

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
				krijgen.	
2	1.1.4	Meldingen openbare ruimte: de indiener krijgt binnen 2 werkdagen reactie met een verwachting over de oplossingstermijn	Ten Hagen	2017	1
2	1.2	Bomenbeheer	Ten Hagen		
2	1.2.1	Groenbeheerplan Singel vaststellen	Ten Hagen	raad Q4 2017	3
2	1.3	Burgerparticipatie en communicatie	Ten Hagen		
2	1.3.1	Participatie en communicatie in principe bij elk project/traject, soms intensiever bv. bij Excercitieveld als evenemententerrein en icoon van Woerden	Ten Hagen	Afh. van keuze welke projecten/trajecten extra aandacht krijgen.	1
2	1.3.2	We overleggen op straat-, wijk-, en dorpsniveau over leefbaarheid. Ook onderzoeken we hoe en in hoeverre wijken en dorpskernen eigen budgetten kunnen beheren.	Ten Hagen	doorlopend	1
2	2	Openbare verlichting	Ten Hagen		
2	2.1	Goed functionerende openbare verlichting	Ten Hagen		
2	2.1.1	In 2017 wordt een aannemer geselecteerd voor onderhoud van het volledige arsenaal.	Ten Hagen	Beheercontract afgesloten Q2 2017	1
2	2.1.2	Innovatie en duurzaamheid: Aandachtspunt hierbij is het werken naar een standaard (masten en armaturen), maar met zo veel mogelijk verlengen van de levensduur bij de bestaande masten. Waar mogelijk met behoud van de mast, maar met aanbrengen van een led-armatuur. Tevens onderzoek naar solarverlichting.	Ten Hagen	50% van areaal gemoderniseerd in 2018	1
2	2.2	Veiligheidsgevoel	Ten Hagen		
2	2.2.1	Het veiligheidsgevoel met betrekking tot de verlichting van de openbare ruimte door gebruikers (automobilist, fietser, voetganger) meten we middels de 2-jaarlijkse veiligheidsmonitor. Op basis van de uitkomsten nemen we eventueel, binnen de beschikbare middelen, maatregelen om het veiligheidsgevoel te vergroten.	Ten Hagen	Q4 2017	1
2	3	Bodemdaling, grondwater en het veengebied (en ruimtelijke adaptatie)	Ten Hagen		
2	3.1	Bodemdaling	Ten Hagen		
2	3.1.1	We zoeken structurele oplossingen om de bodemdaling af te remmen, langs vier sporen: zorg voor de openbare ruimte, biobased economy, landschappelijke kwaliteit en omgevingsbewustzijn. Vanuit concrete projecten worden toekomstbestendiger oplossingen bekeken en ingebracht in bredere maatschappelijke discussies. Gedurende het programma is er jaarlijks een bijeenkomst met de raad.	Ten Hagen	Cf. programma Ontwikkeling Veengebied	1
2	3.2	Baggeren	Ten Hagen		
2	3.2.1	Evaluatie van aanbesteding en uitvoering baggeren (in 2016 is dit aanbesteed o.b.v. BVP (Best Value Procurement)).	Ten Hagen	RIB Q3 2017	1
2	3.3	Veiligheid van rij- en vaarwegen	Ten Hagen		

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
2	3.3.1	Het uitvoeringsprogramma beschoeiingen uitvoeren, waarbij de veiligheid en de bereikbaarheid optimaal gewaarborgd blijft.	Ten Hagen		2
2	4	Verkeer en vervoer	Ten Hagen		
2	4.0.1	Diverse onderzoeken gericht op specifieke thema's Verkeersvisie Woerden 2030 (door de raad nog in 2016 vast te stellen).	Ten Hagen	2017, voortgangsinf o via RIB's	1
2	4.0.2	Start uitwerking verkeersvisie per dorp/wijk.	Ten Hagen	een aantal in 2017, volgorde n.t.b, info via RIB's	2
2	4.1	Doorstroming	Ten Hagen		
2	4.1.1	Uitvoering werkzaamheden Woerden West aan de Boerendijk en op de kruispunten Hollandbaan - Waardsebaan en Boerendijk - Hoge Rijndijk.	Ten Hagen	2017, voortgangsinf o via RIB's	2
2	4.1.2	Aansluiting BRAVO 3 op kruising Wulverhorstbaan-Middellandbaan	Ten Hagen	Q1 2017	3
2	4.1.3	Planvorming aanleg ongelijkvloerse fietskruising Steinhagenseweg i.r.t. ontwikkelingen Snellerpoort.	Ten Hagen	Plan gereed Q2, info via RIB	2
2	4.2	Fietsvriendelijk	Ten Hagen		
2	4.2.1	Opstellen actieplan fiets voor wijkoverstijgende aanpassingen aan het fietsnetwerk. De uitgangspunten in de (door de raad in 2016 vast te stellen) verkeersvisie en de fietsvisie die het college heeft laten opstellen, vormen hiervoor de basis. Met de provincie vind afstemming plaats over subsidieregelingen voor het vervolmaken van de hoofd fietsstructuur.	Ten Hagen	Q4 besluitvorming (college)	2
2	4.3	Parkeren	Ten Hagen		
2	4.3.1	Vervangen parkeer(betaal)systeem in parkeergarage	Ten Hagen	Q2 gereed, info via RIB	2
2	4.3.2	Vervangen parkeerverwijssysteem	Ten Hagen	Q2 gereed, info via RIB	2
2	5	Afval en Reiniging	Ten Hagen		
2	5.1	Duurzaam inzamelen	Ten Hagen		
2	5.1.1	Vanaf 1 januari 2017 is het nieuwe inzamelen (optie B) operationeel. Bewoners die beter scheiden kunnen in aanmerking komen voor teruggaaf. Deze prikkel draagt naar verwachting bij aan het realiseren van de doelstelling om in 2020 75% van het afval gescheiden in te zamelen.	Ten Hagen	Informatie over de resultaten naar bewoners en raad gedurende het jaar	1
2	5.2	Vermindering zwerfafval	Ten Hagen		
2	5.2.1	Petflessenactie: zo veel mogelijk petflesjes uit de openbare ruimte halen, mede m.b.v. inwoners. Eerst een gemeentebrede actie, daarna een vervolg, gericht op doelgroepen zoals scholen en verenigingen.	Ten Hagen	Gemeentebrede actie in Q1/Q2.	1
2	5.2.2	Inwoners mobiliseren om op regelmatige tijden of periode (een deel van) de buurt schoon te maken. Gemeente faciliteert (hulpmiddelen beschikbaar stellen en het vuil ophalen).	Ten Hagen	In zo veel mogelijk buurten zijn groepjes inwoners bereid gevonden en in actie gekomen	1

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
2	5.2.3	Ontwikkelen en beschikbaar stellen van (les)materiaal voor scholen over vervuiling (bv. plastic soep) en hergebruik van grondstoffen uit afval.	Ten Hagen	Q2 2017	1
2	6	Begraven	Haring		
2	6.1/6.2	Beheerplan	Haring		
2	6.1.1	Het beheerplan 'Begraven en cremeren in de gemeente Woerden' door de raad vastgesteld.	Haring	Q3 2017	2
2	6.3	Cremeratorium	Haring		
2	6.3.1	Een crematorium realiseren eventueel in samenwerking met marktpartijen en op basis van de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek dat in sept. 2015 is afgerond.	Haring	Principebesluit organisatievorm (college): Q4 2017. Vaststellen bestemmingsplan (raad): Q2 2017.	2
2	7	Riolering	Ten Hagen		
2	7.0.1	Actualiseren Gemeentelijk Waterbeleidsplan 2013 - 2017, wordt tevens geïntegreerd in Omgevingsvisie.	Ten Hagen	Q4 2017	1
2	7.0.2	Uitrollen assetmanagement riolering.	Ten Hagen	Q4 2017	1
2	8	Wagenpark	Ten Hagen		
2	8.0.1	In 2017 vindt de aanschaf en de investering van het wagenpark op het stadserf plaats, waarbij zo veel mogelijk duurzaam wordt ingekocht. Het uitgangspunt bij de vervanging van voertuigen is 'Elektrisch, tenzij'.	Ten Hagen	2017	1
3	1	Opgave 1: Zoveel mogelijk waarde creëren voor onze inwoners met het geld dat we hebben	Koster, Haring		
3	1.1.1	- Mensen kunnen met i-pgb hun budget onafhankelijk inzetten - Zorg en ondersteuning zo licht als kan, zo zwaar als nodig - Zorg en ondersteuning zo dichtbij als mogelijk	Koster, Haring	<i>Bij nevenstaande 3 resultaten horen deze 9 indicatoren:</i>	
3			Koster, Haring	Cliëntervaring	1
3			Koster, Haring	Zorgkosten per doelgroep	1
3			Koster, Haring	specialistische individuele voorzieningen	1
3			Koster, Haring	lokaal zorgaanbod (aanbod dat in Woerden is gevestigd)	1
3			Koster, Haring	Verhouding tussen zorgkosten en vervoerskosten	1
3			Koster, Haring	Stapeling	1
3			Koster, Haring	De zorgkosten per inwoner	1
3			Koster, Haring	Sluitende begroting en realisatie	1

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
3			Koster, Haring	reserve voor fluctuaties	1
3		Wat gaan we daarvoor doen?			
3		Vormgeven monitor sociaal domein met raad	Koster, Haring	Q1 2017	1
3		Bestuursopdrachten combineren doelgroepenvervoer (indien mogelijk gezamenlijke aanbesteding van vervoer voor diverse doelgroepen)	Koster, Haring	Onderzoek doelgroepenvervoer (Q3) en op basis daarvan pva en aanbesteding (Q4)	1
3		Evaluaties sociaal domein	Koster, Haring	Q3 2017	1
3		Addendum op begroting Programma 3 (inclusief toezegging 305)	Koster, Haring	Q1 2017	1
3	2	Het dagelijks leven	Koster, Haring		
		Opgave 2 Steeds meer mensen zijn en blijven in staat om zelf, of met een beetje hulp, invulling te geven aan hun eigen leven			
3	2.1.1	Verdere ontwikkeling van (vraaggestuurd) voorliggend aanbod in de gemeente Woerden en bevordering van de samenwerking met het onderwijs	Koster, Haring	<i>Bij nevenstaand resultaat horen deze 7 indicatoren:</i>	
3			Koster, Haring	Clïëntervaring	1
3			Koster, Haring	Gebruik voorliggende voorzieningen	1
3			Koster, Haring	aantal geregistreerde vrijwilligers	1
3			Koster, Haring	aantal mantelzorgers	1
3			Koster, Haring	aanbod (aantal) voorliggende voorzieningen	1
3			Koster, Haring	individuele maatwerkvoorzieningen	1
3			Koster, Haring	caseload jeugdhulpverleners op scholen	1
3		Wat gaan we daarvoor doen?			
3		Inzet ervaringsdeskundigen bij regieondersteuning	Koster, Haring		1
3		uitbreiding aanbod en betere aansluiting voorliggende voorzieningen (quick wins)	Koster, Haring	Doorlopend	1
3		Bevorderen Inclusie	Koster, Haring	doorlopend	1
3		Plan van Aanpak Verwarde Personen	Koster, Haring	Q1 2017	1

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
3		Aansluiten op landelijke campagnes	Koster, Haring	doorlopend	2
3		Ontwikkelen website/cumulus/inwonercloud	Koster, Haring		2
3		Armoedebeleid + eigen bijdragen + chronisch zieken en gehandicapten	Koster		1
3		Welzijn op recept + bewegen op recept	Koster, Haring	doorlopend	1
3		Infrastructuur echtscheidingen	Koster, Haring	Q1 2017	1
3		Volwasseneducatie	Koster, Haring	Q1 2017	1
3	3	De verwijfsfunctie	Koster, Haring		
3		Opgave 2 Mensen zijn en blijven in staat om zelf, of met hulp, invulling te geven aan hun eigen leven			
3	3.1.1	- Na evaluatie verbeteren en invoeren van regieondersteuning - Mensen voeren zelf regie met eigen informatie en gegevens - Resultaatgericht ondersteuningsplan (loopt in UW)	Koster, Haring	<i>Bij nevenstaande 3 resultaten horen deze 4 indicatoren:</i>	
3			Koster, Haring	Cliëntervaring	1
3			Koster, Haring	Gebruik inwonercloud	1
3			Koster, Haring	Beoordeling gebruik inwonercloud	1
3			Koster, Haring	cliëntervaring maatwerkvoorzieningen	1
3		Inzet ervaringsdeskundigen bij regieondersteuning	Koster, Haring		1
3		Ontwikkelen Inwonercloud/Cumulus	Koster, Haring	Q1 2017	1
3		Ondersteuningsplan anders vormgeven	Koster, Haring	Q1 2017	1
		Opgave 3 Mensen krijgen de best passende zorg, ongeacht de verwijzer die ze kiezen			
3	3.2.1	Afspraken met huisartsen, jeugdartsen en medisch specialisten over doorverwijzingscriteria Verbetering cliëntervaring over verwijzers.	Koster, Haring	<i>Bij nevenstaand resultaat horen deze 3 indicatoren:</i>	
3			Koster, Haring	cliëntervaring verwijzers	2
3			Koster, Haring	Recidive	2
3			Koster, Haring	Voortijdig afbreken trajecten	2
3		Wat gaan we daarvoor doen?			

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
3		Warme verwijzing door WoerdenWijzer	Koster, Haring	Doorlopend	1
3		Verwijzing naar (jeugd)GGZ = Strippenkaart en motie D66	Koster, Haring	Q1 2017	2
3		Welzijn op recept + bewegen op recept	Koster, Haring	doorlopend	1
3		Zegveld zorgt	Koster, Haring	Doorlopend	1
		opgave 4 In het contact met mensen handelen wij vanuit het besef dat wij als overheid diep in iemands persoonlijke leven dringen			
	3.3.1	- Medewerkers maken zorgvuldige afwegingen in hetgeen ze uitvragen (need to know vs het gesprek over het leven) en zijn hierover transparant - Gesprek met inwoners verloopt binnen de grenzen van de wet	Koster, Haring	<i>Bij nevenstaand resultaat horen deze 3 indicatoren:</i>	
3			Koster, Haring	Klachten privacy	1
3		Wat gaan we daarvoor doen?			
3		Cultuurtraject	Koster, Haring	Q2 2017	1
3		Inzet ervaringsdeskundigen bij regieondersteuning	Koster, Haring		1
3		Inwonercloud/cumulus	Koster, Haring	Q1 2017	2
3		Intervisie op Privacy	Koster, Haring	Doorlopend	1
3		Onderzoek naar te hanteren werkwijze WoerdenWijzer en soc Makelaars	Koster, Haring	Q3	1
3	4	Niet vrij-toegankelijke voorzieningen	Koster, Haring		
3		Opgave 3 Mensen krijgen de best passende zorg, ongeacht de verwijzer die ze kiezen			
3	4.1.1	- Mensen kunnen met i-pgb hun budget onafhankelijk inzetten - Zorg en ondersteuning zo licht als kan, zo zwaar als nodig - Zorg en ondersteuning zo dichtbij als mogelijk	Koster, Haring	<i>Bij nevenstaande 3 resultaten horen deze 8 indicatoren:</i>	
3			Koster, Haring	Clïëntervaring	1
3			Koster, Haring	Lokaal zorgaanbod	1
3			Koster, Haring	Gebruik voorliggende voorzieningen	1
3			Koster, Haring	Specialistische individuele voorzieningen	1
3			Koster, Haring	Arbeidsparticipatie	1
3			Koster, Haring	Uitkeringen	1
3			Koster, Haring	Voortijdig schoolverlaters	1
3			Koster, Haring	Minnelijke schuldregelin	1

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
				gen	
3		Wat gaan we daarvoor doen?			
3		Inzet resultatenmatrix	Koster, Haring	Q4 2017	3
3		Bevorderen Inclusie	Molkenboer	doorlopend	1
3		Wonen: huisvestingsproblematiek per doelgroep, catch 22, pilot verder thuis, pilot groenwest, beschermd wonen	Koster, Haring		1
3		Uitbreiden en beter ontsluiten aanbod niet vrij-toegankelijke voorzieningen (Quick wins)	Koster, Haring	Doorlopend	1
3		Onderzoek Woerdense voorzieningenbehoefte irt inkoop 2017	Koster, Haring	Q1 2017	1
3		Regelluwe bijstand	Koster, Haring		3
3		Armoedebeleid + eigen bijdragen + chronisch zieken en gehandicapten	Koster		1
3		Plan van Aanpak Verwarde Personen	Koster, Haring	Q1 2017	1
3		EPA-pilot	Koster, Haring	Doorlopend	1
		Opgave 5 Een inclusieve samenleving vraagt een nadere uitwerking van de verhoudingen tussen overheid, bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen en inwoners			
4	1	Cultuur en historie	Haring, Koster		
4	1.1	Cultuurparticipatie	Haring		
4	1.1.1	Uitvoering van het cultuurbeleid en uitvoeringsovereenkomsten 2016-2019, waaronder de nota die de sector zelf heeft opgesteld: 'Woerden, meest creatieve stad van Nederland (voorbij het gemiddelde). Ambitie 2016-2019.'	Koster	hele jaar	1
4	1.1.2	Uitvoering van het bedrijfsmodel van de regiobibliotheek als maatschappelijke onderneming; versteviging van de organisatie van de regiobibliotheek in het provinciale netwerk en in de regio.	Koster	Q2 2017	1
4	1.1.3	De overdracht van de gemeentelijke kunstcollectie aan het Stadmuseum is afgerond.	Koster	Q4 2017	1
4	1.2	Historie van Woerden	Koster		
4	1.2.1	Wij gaan actief werven voor de werelderfgoedstatus voor de Limes	Koster	2017	1
4	1.2.2	Wij stellen de cultuurhistorische waardenkaart vast	Koster	2017	2
4	1.2.3	Wij ontwikkelen gericht speerpuntenbeleid voor onze monumenten, voortbordurend op de cultuurhistorische waardenkaart	Koster	2017	2
4	2	Economie	Haring, Koster, Molkenboer		
	2.1	WoerdenWerkt!	Haring, Koster		

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
4	2.1.1	Samen met de maatschappelijke partners worden initiatieven gestart of bestaande initiatieven uitgebouwd (zoals 'Kom binnen bij bedrijven', 'Pak-je-kansendag', business coaches en MBO Elektronica) om de economische ontwikkeling en de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt te bevorderen en op die manier passend werk te creëren. Daartoe bepalen we in 2017 de richtingen voor nieuwe projecten (bv. sector - of doelgroepkeuze).	Haring, Koster	In 2017 minimaal 2 nieuwe initiatieven gestart of bestaande initiatieven uitgebouwd	1
4	2.2	Ontwikkeling economie Groene Hart	Haring		
4	2.2.1	Agrariërs en ondernemers in Woerden koppelen in één concreet project van Groene Hart Werkt! / Circulaire Economie, dat als pilot dient en een voorbeeld is voor het Groene Hart (in samenwerking met o.a. een onderzoekinstelling en Programmabureau Utrecht-West).	Haring	Een (1) pilot- en voorbeeldproject voor ontwikkelen landelijke omgeving	1
4	2.3	Ontwikkeling stedelijke omgeving	Haring		
4	2.3.1	Medewerking verlenen aan initiatieven die de economie versterken samen met ondernemers en/of onderwijs.	Haring	2017	1
4	2.3.2	Meer branche- en belangenorganisaties in Woerden aantrekken samen met vastgoedeigenaren en ondernemers	Haring	2 branche- en belangenorganisaties	1
4	2.3.3	Adviseren, begeleiden en faciliteren van initiatieven met de 4 O's (Ondernemers, Onderwijs, Onderzoekinstellingen en Overheid)	Haring	2017	1
4	2.3.4	Aan de raad wordt een uitwerkingsprogramma van de visie op Middelland ter vaststelling voorgelegd.	Haring	Q3 2017	2
4	2.4	Schuifruimte	Haring		
4	2.4.1	Een akkoord met de provincie over de locatie voor 6 ha. schuifruimte in Woerden.	Haring	2017	2
4	2.5	Visie detailhandel	Haring		
4	2.5.1	We onderzoeken met onze partners of een lokale invulling van de provinciale Retailagenda wenselijk is.	Haring	2017	1
4	2.5.2	Het politieke debat over de uitkomsten van het onderzoek naar maatschappelijk draagvlak en de economische effecten van zondagopenstellingen.	Haring	Q2 2017	1
4	2.5.3	Actualiseren standplaatsenverordening in overleg met standplaatshouders en winkeliersverenigingen.	Haring	Q4 2017	1
4	2.6	Citymarketing	Molkenboer		
4	2.6.1	Informatie en producten ontwikkelen, en reclame-uitingen op strategische plekken en in landelijke en lokale media over de aantrekkelijkheid van Woerden voor potentiële recreanten, ondernemers en bewoners door een optimale samenwerking met (recreatie)ondernemers.	Molkenboer	2017	1
4	2.6.2	Samen met partners organiseren van streekmarkt, kaasmarkt, koeiemart, zodat Woerden als Boerenmarktstad bekend wordt.	Molkenboer	2017	1
4	2.6.3	Uitbouwen van de informatieportal voor recreatie en toerisme BeleefWoerden.com met aandacht voor Ondernemend Woerden.	Molkenboer	Q2 2017	1
4	3	Recreatie en toerisme	Ten Hagen		
4	3.1	Recreatieve voorzieningen	Ten Hagen		
4	3.1.1	Met betrokkenen uitwerken van recreatiebeleid in een actieplan dat gezamenlijk wordt uitgevoerd.	Ten Hagen	actieplan Q1 2017, uitvoering v.a. Q2	1
4	3.1.2	Herijken van het evenementenbeleid.	Ten Hagen	Q1 2017	1
4	3.2	Groene Hart als toeristische regio	Ten Hagen		1

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
4	3.2.1	Wij werken samen met gemeenten en andere partijen in het Groene Hart en U10 aan een regionale toeristische positionering, o.a. in de vorm van 'Iconen van het Groene Hart'.	Ten Hagen	2017	1
4	4	Milieu en duurzaamheid	Ten Hagen		
4	4.1	Uitvoering Milieubeleidsprogramma 2017	Ten Hagen		
4	4.1.1	In het milieubeleidsprogramma, dat een bijlage wordt van het Uitvoeringsprogramma ODRU-Woerden, werken wij uit welke ontwikkelingen voor Woerden belangrijk zijn om te volgen of actie op te ondernemen (Schiphol, STRONG/Schaliegas, Olie- en gaswinning, Omgevingswet).	Ten Hagen	vaststelling UVP Q1 2017 (college).	1
4	4.1.3	Actieve bestrijding van olie- en gaswinning onder Woerden. Woerden gaat verder op de ingeslagen weg: het betrekken en informeren van inwoners en tevens het bundelen van politiek-bestuurlijke krachten om boringen in de Woerdense grond tegen te gaan.	Ten Hagen	doorlopend	1
4	4.2	Klimaatneutraal Woerden in 2030	Ten Hagen		
4	4.2.1	Het huidige Actieprogramma Duurzaamheid wordt in 2017 omgezet naar een langetermijnstrategie en een uitvoeringsprogramma Klimaatneutraal 2030 waaruit blijkt hoe Woerden in de komende 14 jaar aan de slag gaat met bewoners, bedrijven en de eigen organisatie.	Ten Hagen	Q3 2017	1
4	4.3	Natuur- en milieueducatie (NME)	Ten Hagen		
4	4.3.1	Een regelmatig vernieuwd en divers scholenprogramma met activiteiten en producten waar de basisscholen gebruik van kunnen maken.	Ten Hagen	2017	1
4	4.3.2	Met het vierjarige project 'Groen doet goed' stimuleren wij initiatieven uit de samenleving met het doel kinderen van 4 tot 12 jaar en hun opvoeders te stimuleren de natuur binnen en buiten de stad vaker te bezoeken en beter gebruik te maken van groene en recreatieve gebieden.	Ten Hagen	2017	1
5	1	Onderwijs	Haring		
5	1.1	Startkwalificatie	Haring		
5	1.1.1	We bieden alle jongeren een vangnet. Alle voortijdig schoolverlaters (jongeren tussen de 18 en 23 jaar die nog geen startkwalificatie hebben en niet op een school staan ingeschreven) zijn in beeld bij het RBL. Alle voortijdig schoolverlaters zonder werk worden elk jaar benaderd met de vraag of ze ondersteuning wensen. Ca. 50% van deze jongeren wordt in 2016 begeleid naar onderwijs door trajectbegeleiders van de gemeente of verwezen naar instanties die ondersteunen bij het vinden van werk.	Haring	50% van de voortijdig schoolverlater s wordt door trajectbegeleiders van de gemeente begeleid	1
5	1.1.2	RBL is niet alleen toezichthouder en handhaver maar zoekt en vindt ook passende oplossingen voor elke jongere, afgestemd op diens persoonlijke talenten en situatie. Dit gebeurt in samenwerking met de jongere en zijn/haar directe omgeving. Het RBL zet daarbij in op preventie en op het verbreden van zijn taak naar jongeren in een kwetsbare positie.	Haring	2017	1
5	1.2	Signaleren achterstanden	Haring		
5	1.2.1	95% van de door het consultatiebureau geïndiceerde kinderen met een dreigende (onderwijs-)achterstand maakt gebruik van het aanbod binnen de Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE) om de achterstand zo vroeg mogelijk te verkleinen of op te heffen. Activiteiten bestaan uit het verkleinen van de taalachterstand bij jonge kinderen en uit het bevorderen van ouderparticipatie bij voorschoolse voorzieningen en op het primair onderwijs. Daarnaast ligt de focus op de doorgaande ontwikkelijn van jong tot oud in het kader van 'een leven lang leren'.	Haring	Q4 2017	1

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
5	1.3	Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	Haring, Koster		
5	1.3.1	In aansluiting op de behoefte van het lokale bedrijfsleven streven we naar uitbreiding van de mogelijkheden voor mbo-opleidingen in Woerden. Vanuit de wens van het bedrijfsleven ligt de nadruk daarbij op technische mbo-opleidingen gericht op techniek en zorg, met als doel een betere aansluiting tussen mbo-onderwijs en arbeidsmarkt.	Haring, Koster	Behoud van techniekonderwijs op VMBO-niveau, uitbreiding techniek onderwijs op MBO-niveau in samenwerking met bedrijfsleven	1
5	1.4	Passend onderwijs en ketensamenwerking	Haring		
5	1.4.1	Samenwerkingsverbanden bieden de basisondersteuning vanuit passend onderwijs. Wanneer meer zorg en ondersteuning nodig is, is er overleg met Woerdenwijzer.nl. We ontdekken aan de hand van casussen gaandeweg waar de verantwoordelijkheden liggen.	Haring	2017	1
5	1.4.2	De samenwerking tussen Woerden Wijzer, Regionaal Bureau Leerplicht, de scholen en de samenwerkingsverbanden wordt geïntensiveerd door middel van informerende bijeenkomsten tussen Woerden Wijzer en zorgcoördinatoren van scholen.	Haring	Q4 2017	1
5	1.4.3	Er is ketensamenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Gemeente, RBL, praktijkonderwijs, beroepsonderwijs, Ferm Werk en werkgevers werken samen om een betere doorstroming van onderwijs naar arbeidsmarkt te bewerkstelligen, waarmee uitval van m.n. kwetsbare jongeren wordt voorkomen. Deze samenwerking wordt in 2017 geïntensiveerd. Ten minste eenmaal per kwartaal overleggen de partijen over activiteiten en resultaten.	Haring, Koster	Q4 2017	2
5	1.4.5	Er wordt uitvoering gegeven aan de aanbevelingen voortkomend uit een onderzoek naar het combineren van doelgroepenvervoer, met aandacht voor persoonsgebonden vervoersbudget.	Haring, Koster	2017	1
	1.2.2	Er is een helder overzicht van de activiteiten op het gebied van onderwijs, waarin actuele ontwikkelingen zijn opgenomen en voor de korte en de lange termijn worden omgezet in speerpunten. De lokale onderwijsagenda is opgesteld in nauwe samenwerking met het onderwijsveld.	Haring	Q2 2017	1
5	1.5	Onderwijs en samenleving	Haring		
5	1.5.1	Afspraken maken met KUVVO hoe in het curriculum van het cultuuronderwijs 'het leren onderdeel te zijn van de samenleving' geïntegreerd kan worden.	Haring	Q2 2017	1
5	1.6	Gymnastiek en zwemdiploma	Haring, Stolk		
5	1.6.1	In 2016 zijn behoefte, noodzaak en mogelijkheden onderzocht van boven- en buitenschoolse vakleerkrachten bewegingsonderwijs in het primair onderwijs. Met het onderwijs wordt afgesproken hoe de bevindingen m.i.v. schooljaar 2017-2018 kunnen worden omgezet in resultaten.	Haring, Stolk	RIB die uiterlijk in cie/raad van febr. 2017 kan worden besproken	1
5	2	Onderwijshuisvesting	Haring		

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
5	2.0.1	Uitwerken van de volgende scenario's voor optimale inzet vd gezamenlijke middelen onderwijshuisvesting (2e fase): <ul style="list-style-type: none"> • doorgaan met de huidige gescheiden financiering, met dien verstande dat de aanpak vanaf nu planmatig ter hand wordt genomen; • doordecentralisatie van de rijksmiddelen voor nieuwbouw en uitbreiding naar de individuele schoolbesturen. • doordecentralisatie waarbij de schoolbesturen gezamenlijk de volledige verantwoordelijkheid dragen voor onderwijshuisvesting; de middelen die de gemeente heeft voor nieuwbouw en uitbreiding worden in deze variant jaarlijks aan het collectief van scholen overgemaakt. 	Haring	2017	1
5	2.0.2	Onafhankelijk van het draagvlakonderzoek afspraken maken met de schoolbesturen over de planmatige vernieuwing van de onderwijshuisvesting op korte termijn.	Haring	Q2 2017	1
5	2.0.3	Nieuwbouw van scholen in Kamerik, die in 2018 moet(en) worden opgeleverd. Aanbesteding en definitieve planning vindt plaats in 2017	Haring	RIB Q2 2017	2
5	2.0.4	Haalbaarheidsonderzoek, in nauw overleg met het bestuur van het openbaar basisonderwijs, naar de toekomst van openbaar onderwijs met name in de kleine kernen.	Haring	Q2 2017	1
5	3	Sport	Ten Hagen		
5	3.1	De vastgestelde Visie en doelen voor spelen, sporten en bewegen wordt uitgewerkt in deelplannen.	Ten Hagen		
5	3.1.1	<u>Deelplan Sportstimulering</u> In dit deelplan worden onderstaande doelen nader uitgewerkt: <ul style="list-style-type: none"> • In 2020 is het aantal Woerdenaren dat voldoet aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) minimaal stabiel ten opzichte van 2012 en ligt boven het gemiddelde in de regio. Het gaat daarbij om het bevorderen van spelen, sporten en bewegen, m.n. bij de volgende doelgroepen: 1. Jeugd 4-18 jaar 2. Ouderen 65+ jaar 3. Mensen met een beperking 4. Mensen met een lage SES (Sociaal Economische Status) • Bevorderen van de toekomstbestendigheid van sportverenigingen. • Bevorderen van een sociaal veilig sportklimaat. 	Ten Hagen	plan gereed Q1 2017	1
5	3.1.2	<u>Beheerplan binnensportaccommodaties</u> In dit deelplan wordt onderstaand doel nader uitgewerkt: <ul style="list-style-type: none"> • Minimaal handhaven van het huidige aanbod aan accommodaties en voorzieningen binnensport. Met name op korte termijn efficiëntere en effectievere inzet binnensportaccommodaties, zoeken naar optimale bezettingsgraad, optimalisering inzet financiële middelen van de gemeente op het gebied van beheer en exploitatie. 	Ten Hagen	plan gereed Q4 2017	1
6	1	Ruimtelijke ontwikkeling			
6	1.1	Gebiedsontwikkeling	Ten Hagen		
6	1.1.1	Marktpartijen selecteren die woningen gaan bouwen die passen bij de woningbehoefte van Woerden. We doen ook onderzoek naar de belangstelling voor de uitgifte van PO-kavels in Snellerpoort.	Ten Hagen	2017	3
6	1.1.2	De laatste PO-kavels in Waterrijk uitgeven en laten bebouwen.	Ten Hagen	Q2 2017	1
6	1.2	Ontwikkeling Defensie-eiland	Ten Hagen		

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
6	1.2.1	Grondverkoop voor fase midden en planafroning (aanpassing bestemmingsplan) voor het zuidelijke gebied.	Ten Hagen	Q2 2017	1
6	1.3	Den Oudsten-terrein	Ten Hagen		
6	1.3.1	Bestemmingsplan in procedure om transformatie te regelen.	Ten Hagen	Q2 2017	2
6	1.4	Ontsluiting Harmelerwaard	Ten Hagen		
6	1.4.1	Bestemmingsplan in procedure brengen en de wegaanpassing inclusief brug ontwerpen.	Ten Hagen	Q1 2017	3
6	1.5	Herontwikkeling overige locaties zoals 'Heddes'en 'De Notenbalk'	Ten Hagen		
6	1.5.1	Herontwikkelen van vrijkomende locaties ten behoeve van woningbouw. Bouwen naar behoefte (woonvisie). In 2016 wordt de uitgifte van locaties voorbereid.	Ten Hagen	2017	1
6	1,6	Recreatiegebied Cattenbroekerplas	Ten Hagen		
6	1.6.1	We dragen het gebied over zodat de gemeentelijke beheerkosten gedekt worden uit opbrengsten ondernemer, onder de vlag van het Recreatieschap.	Ten Hagen	Q2 2017	2
6	2	Deregulering	Ten Hagen		
6	2.0.1	Opstellen/uitvoeren van programma 'Woerden en de Omgevingswet': nieuwe wet implementeren, omgevingsvisie opstellen, personeel opleiden en werkprocessen aanpassen.	Ten Hagen	2017-2018	1
6	3	Wonen	Ten Hagen, Stolk		
6	3.1	Strategische woningbouwplanning	Ten Hagen		
6	3.1.1	Er is een jaarlijks geactualiseerde strategische woningbouwplanning op basis van de in 2015 vastgestelde woonvisie, waarbij we sociale woningbouw versnellen om statushouders in vrijkomende woningen te huisvesten.	Ten Hagen	Q4 2017	1
6	3.2	Prestatieafspraken	Ten Hagen		
6	3.2.1	We monitoren de voortgang van de prestatieafspraken en stellen deze zo nodig jaarlijks bij.	Ten Hagen	Q4 2017	1
6	4	Vastgoed verkopen	Ten Hagen		1
6	4.0.1	Op basis van een meerjarenperspectief (conform aanbeveling Rekenkamercommissie) ontstaat in 2017 inzicht op objectniveau om verkoop vastgoed van een adequaat fundament en meerjarenplanning te voorzien.	Ten Hagen	doorlopend	1
6	5	Centrummanagement vanuit RO-perspectief	Haring		
6	5.0.1	Binnenstaddebat met ondernemers, vastgoedeigenaren, bewoners en (culturele) instellingen, met als doel het zo nodig aanscherpen van de binnenstadvisie, het actieplan en het sluiten van een Retaildeal.	Haring	2017 Q1	2
7	1	Financiële bedrijfsvoering	Haring		
7	1.1	Strakke naleving richtlijnen Financial Governance (goed budgetbeheer), waaronder: - Saldering en opvang tegenvallers in principe binnen het betreffende programma - Meevallers rechtstreeks naar de algemene reserve	Haring	doorlopend	1
7	1.2	Aanpassen notitie Financial Governance, o.a. t.a.v. nut en noodzaak reserves en voorzieningen, verdere heroriëntatie op doorbelastingsystematiek en rentetoerekeningen	Haring	15-11-2017	1
7	1.3	Sluitend meerjarenperspectief 2017-2020	Haring	01-01-2017	1
7	1.4	Repressief toezicht van de provincie 2017-2020	Haring	01-01-2017	1
7	1.5	Goedkeurende accountantsverklaring jaarrekening 2016	Haring	31-05-2017	1
7	1.6	Goedkeurende SISA-verklaringen 2016	Haring	31-05-2017	1
7	1.7	Goedkeurende CBS-verklaringen in 2017	Haring	doorlopend	1
7	1.8	Uitbrengen van een (financiële) bestuursrapportage	Haring	31-08-2017	1

Progr. nr.	Nr.	Resultaten 2017	PFH	Resultaat en/of planning ZOALS IN BEGROTING	Indicator
7	1.09	Implementatie en sturing op de financiële en fiscale effecten van de wet Markt en Overheid / invoering vennootschapsbelasting	Haring	doorlopend	1
7	1.10	Vaststelling van de jaarrekening 2016 door de raad	Haring	mei 2017	1
7	1.11	Opstellen van een BIO (begroting in één oogopslag)	Haring	31-03-2017	1
7	1.12	Onderzoeken van mogelijkheden om het begrip 'burgerbegroting' vorm te geven in de programmabegroting 2018-2021	Haring	o.b.v. nog vast te stellen startnotitie	1

Bijlage 3 Beleidsindicatoren

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. Dit wordt voorgeschreven in het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Het doel van de indicatoren is: meer transparantie, een betere vergelijking tussen gemeenten en het relateren van de maatschappelijke effecten aan de begroting. De indicatoren zijn opgesteld aan de hand van de volgende uitgangspunten:

- De indicatoren stellen raadsleden in staat te sturen op maatschappelijke effecten
- De indicatoren zijn in alle gemeenten van toepassing
- De indicatoren zijn gebaseerd op bestaande landelijke bronnen, zodat geen extra uitvraag bij gemeenten nodig is
- De indicatoren zijn afkomstig uit bestaande bronnen met een duurzame beschikbaarheid
- De indicatoren zijn actueel, worden met regelmaat gepubliceerd en kunnen binnen deze termijn ook een verandering laten zien

Indicatoren gebaseerd op bestaande bronnen

Deze indicatoren zijn afkomstig uit www.waarstaatjegemeente.nl (dashboard BBV).

Indicator	eenheid	periode	regio	waarde
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2018	Woerden	667
		2018	Nederland	649
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2018	Woerden	710
		2018	Nederland	721
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2013	Woerden	261
		2013	Nederland	223
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2014	Woerden	250
		2014	Nederland	211
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2015	Woerden	244
		2015	Nederland	206
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2016	Woerden	247
		2016	Nederland	209
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2017	Woerden	257
		2017	Nederland	216
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2015	Woerden	7,6
		2015	Nederland	6,4
Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2016	Woerden	178
		2016	Nederland	?
Hernieuwbare elektriciteit	%	2015	Woerden	1,6
		2015	Nederland	12,2
Misdrijven				
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	Woerden	?
		2017	Nederland	?
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	Woerden	?
		2017	Nederland	?
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	Woerden	2,2
		2017	Nederland	5
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	Woerden	5,1
		2017	Nederland	4,8

Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	aantal per 10.000 inw 12-17jr	2016	Woerden	30
		2016	Nederland	137
Jongeren met delict voor rechter	%	2015	Woerden	1,04
		2015	Nederland	1,45
Hardekern jongeren	per 10.000 inw 12-14jr	2014	Woerden	0,8
		2014	Nederland	1,3
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met motorvoertuig	%	2015	Woerden	7
		2015	Nederland	8
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met fietser	%	2015	Woerden	11
		2015	Nederland	9
Demografische druk	%	2017	Woerden	75,4
		2017	Nederland	69
% Niet-sporters	%	2016	Woerden	43,3
		2016	Nederland	48,7
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2017	Woerden	826,8
		2017	Nederland	758,2
Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2017	Woerden	153,1
		2017	Nederland	139,7
Netto arbeidsparticipatie	%	2016	Woerden	69,7
		2016	Nederland	65,8
Functiemenging	%	2017	Woerden	55,7
		2017	Nederland	52,4
Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inw 18jr eo	eerste half jaar 2017	Woerden	20,9
		eerste half jaar 2017	Nederland	41,9
Aantal re-integratievoorzieningen	per 1.000 inw 15-65jr	eerste half jaar 2017	Woerden	18,3
		eerste half jaar 2017	Nederland	27,1
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 1.000 inw	eerste half jaar 2017	Woerden	45
		eerste half jaar 2017	Nederland	54
Achterstand onder jeugd				
% Kinderen in armoede	%	2015	Woerden	2,82
		2015	Nederland	6,58
% Jeugdwerkloosheid	%	2015	Woerden	0,71
		2015	Nederland	1,52
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2016	Woerden	1,1
		2016	Nederland	1,7
Absoluut verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	Woerden	1,25
		2017	Nederland	1,82
Relatief verzuim	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	Woerden	40,13
		2017	Nederland	26,58
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	eerste half jaar 2017	Woerden	7,1
		eerste half jaar 2017	Nederland	8,8
Jongeren met jeugdreclassering	%	eerste half jaar 2017	Woerden	0,2
		eerste half jaar 2017	Nederland	0,4

Jongeren met jeugdbescherming	%	tweede half jaar 2016	Woerden	0,6
		tweede half jaar 2016	Nederland	1

www.waarstaatjegemeente.nl

dinsdag 1 mei 2018

Indicatoren uit eigen gegevens

Een aantal van de indicatoren dient uit eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen te worden omdat er geen landelijke bron voor beschikbaar is. Deze indicatoren worden dus niet ontsloten via [waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl). Het betreft:

- Formatie
- Bezetting
- Apparaatskosten
- Externe inhuur
- Overheadkosten

Deze gegevens zijn opgenomen in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Toelichting op de beleidsindicatoren

Indicator	bron	omschrijving
Woonlasten éénpersoonshuishouden	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisoude betaalt aan woonlasten.
Woonlasten meerpersoonshuishouden	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisoude betaalt aan woonlasten.
WOZ-waarde woningen	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
WOZ-waarde woningen	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
WOZ-waarde woningen	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
WOZ-waarde woningen	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
WOZ-waarde woningen	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Nieuwbouw woningen	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
Fijn huishoudelijk restafval	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
Hernieuwbare elektriciteit	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	CBS - Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	Bureau Halt	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar
Jongeren met delict voor rechter	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Hardekern jongeren	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)	Het aantal hardkern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar. Deze indicator is onderdeel BBV en komt te vervallen. Bij de eerstvolgende herziening van de ministeriële regeling wordt deze indicator van Waarstaatjegemeente.nl gehaald.
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met motorvoertuig	VeiligheidNL	Verkeersongeval met motorvoertuig als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen. Deze indicator is onderdeel BBV en komt te vervallen. Bij de eerstvolgende herziening van de ministeriële regeling wordt deze indicator van Waarstaatjegemeente.nl gehaald.

Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met fietser	VeiligheidNL	Vervoersongeval met fietser als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen. Deze indicator is onderdeel BBV en komt te vervallen. Bij de eerstvolgende herziening van de ministeriële regeling wordt deze indicator van Waarstaatjegemeente.nl gehaald.
Demografische druk	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
% Niet-sporters	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Banen	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Vestigingen	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Netto arbeidsparticipatie	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
Funciemenging	LISA	De funciemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Bijstandsuitkeringen	CBS - Participatiewet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
Aantal re-integratievoorzieningen	CBS - Participatiewet	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat een referentiegemiddelde gebaseerd is op aantal deelnemende geme
% Kinderen in armoede	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
% Jeugdwerkloosheid	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
Absoluut verzuim	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.
Relatief verzuim	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.
Jongeren met jeugdhulp	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een

		jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Jongeren met jeugdbescherming	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

www.waarstaatjegemeente.nl

dinsdag 1 mei 2018

Bijlage 4 Budgetreserveringen

Verklaring van de categorieën:

1. De werkzaamheden zijn nog niet uitgevoerd maar wel gepland én/of bestuurlijke besluitvorming heeft plaatsgevonden;
2. Het budget heeft een directie relatie met een doeluitkering of een subsidiebeschikking. Het niet overhevelen heeft tot gevolg dat er terugbetaald moet worden;
3. De opdracht is niet gegeven/de verplichting is niet aangegaan, de geplande werkzaamheden zijn door omstandigheden niet zijn uitgevoerd

PROG	Omschrijving	Bedrag	Uit Reserve	Naam reserve	Cat
1	ondersteuning raad	Vervanging ICT devices en opleiding rekenkamercommissie	20.000,00		3
1	persoonsdocumentaties	onderhoud machines	10.200,00		3
1	APV en bijz wetten	Inhuurbudget 2017 APV	10.000,00		3
1	gemeenteraad	raadswisseling, inwerkprogramma, incidentele kosten verhuizing	7.000,00		3
1	gemeenteraad	raadswisseling, inwerkprogramma, incidentele kosten verhuizing	3.750,00		3
1	gemeenteraad	raadswisseling, inwerkprogramma, incidentele kosten verhuizing	10.000,00		3
1	gemeenteraad	raadswisseling, inwerkprogramma, incidentele kosten verhuizing	10.000,00		3
2	onderz west. Randweg	Randweg	68.500,00	68.500,00	Gr.Infra
2	onkruidbestrijding	Onderhoudsbudget onkruid op verharding	211.350,00		3
2	openbare verlicht.	Onderhoud en deelopdrachten van Gelder	82.000,00		3
2	verkeerszaken	regionale samenwerking Groene Hart	129.500,00	29.551,00	AR
2	verkeerszaken	Opstellen mobiliteitsplan	32.000,00	32.000,00	AR
2	verkeerszaken	kosten verkeersveiligheidsmaatregelen	20.000,00	20.000,00	AR
2	Baggeren	Uitvoeringsplan baggeronderhoud	17.600,00		3
2	Groenbeheersplan	Beheersplan groenstructuur Singel	60.000,00	60.000,00	AR
2	onderh bomenbestek	extern personeel	19.000,00		3
2	onderh bomenbestek	uitbesteed werk	81.000,00		3
2	onderh bomenbestek	vervangingen	14.000,00		3
2	spelen	uitbesteed werk speelvoorzieningen	18.250,00		3
2	Evenementen	Subsidiebedrag top 10 en top 2 evenementen	23.000,00		3
2	Begraafplaatsen	vervanging kelders ruimen graven	10.500,00		3
2	Begraafplaatsen	aanpassing rouwkamer Meeuwenlaan	6.500,00		1
4	Electrakasten	Vervanging marktkasten	14.000,00		3
4		Vernieuwing website Woerden Werkt	15.000,00		3
4		NME prov. Subs. Groen doet Goed	7.682,00		2
4		GGB Pluimsanering	16.569,00		1
4		GGB bouwen grondwatermodel	130.174,00		2
4		GGB Pluimsanering	50.000,00		1
4		VNG subsidie project gasloos Schilderskwartier	6.000,00		2
4		Cultuursubsidies	22.000,00		1
5		Algemeen onderwijsbeleid	190.000,00	190.000,00	OAB/AR
5		Reg.Bureau Leerplicht, uitbreiding preventie schooluitval	63.653,00	63.653,00	AR
5		Combinatiefuncties	30.064,00		2

6		Middelland	354.000,00	354.000,00	AR	1
6		Pilot Nul op de meter Groen West	100.000,00	100.000,00	AR	1
6		Cultuurhistorische waardekaart- Archeologiekaart	29.000,00			1
6		Subsidies monumenten	24.000,00			2
6		Vorbereidingskosten Omgevingswet	330.000,00	330.000,00	AR	1
6		Subsidie Barwoutswaarder 35 (nul op de meter	20.000,00			1
6	team VTH	Personele vervanging ivm organisatie-ontwikkeling	25.000,00			3
6	team VTH	Inzet op voorbereiding wetswijz Private Kwaliteitsborging	20.000,00			1
6	omgevingsvergunning	budget commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed	10.000,00			3
Overhead		Frictiekosten	137.567,00			1
Overhead		Subsidie A-O-Fonds Jongerenregeling	22.500,00			2
Overhead		Generatiepact	44.350,00			1
Overhead		Organisatie ontwikkeling	53.413,00	53.413,00	AR	1
Overhead		Budget Het Nieuwe Werken	61.962,00			1
Overhead		Papierloos werken	90.000,00			1
Overhead		Achterstanden DIV	100.420,00			1
Overhead		Zaakgericht Werken e-formulieren en digitale	53.500,00			1
Overhead		handtekening	40.000,00			1
Overhead		Inhuur bezwaarschriften/taxateurs en open data	120.000,00	50.000,00	AR	1
Overhead		Strippenkaart m.b.t. ondersteuning E formulieren	14.000,00			1
Overhead		Vervanging Wifi netwerk nieuwe stadhuis	16.370,00			3
Overhead		Diensten m.b.t. implementatie (GEO) gegevensmagazijn	24.430,00			1
Overhead		Externe (tijdelijk) personeel verhuizing	67.970,00			3
Overhead		Vervanging telefooncentrale nieuwe en huidige stadhuis	77.940,00			3
Overhead		Informatieveiligheid en privacy m.b.t. ICT	168.540,00			3
Overhead	juridische zaken	devices en software	12.000,00			3
Overhead		Inhuur projectleider Facility	15.000,00			1
Overhead		Inhuur projectleider Facility	34.500,00			1

Totaal excl. programma 3

3.475.754,00 1.351.117,00

PROGRAMMA 3						
3		onderzoek aansluiting specifieke software aan Cumulus	50.000			1
3		Inwonercloud, Cumulus, Website, Sociale kaart	68.500			1
3		personeel/externe inhuur	250.000			1
3		initiatief quiet community (wijkgericht werken)	30.000			3
3		initiatief gemaal Kamerik (wijkgericht werken)	15.000			1
3		personeel/externe inhuur	259.000			1
3		uitvoeringskosten	60.000			1
3		extra BUIG ivm verhoogde asielinstroom	300.000			1
3		HHT	87.091			1
3		Investeringsfonds	82.627	82.627,00	AR	1
3		Subsidie kwadraad	11.934			3

3	Overige subsidies	62.550	1
3	Vreemdelingenbudget - Asielzoekers	980.168,00	1
	Totaal programma 3	2.256.870	82.627
	Totaal incl. programma 3	5.732.624,00	1.433.744,00

Jaarrekening 2017

JAARREKENING

1	Balans	3
2	Waarderingsgrondslagen balans	6
3	Toelichting balans	8
4	Programmarekening	25
5	toelichting programmarekening	27
6	Wet Normering Topinkomens (WNT) verantwoording gemeente Woerden	38
7	Overzicht incidentele baten en lasten	39
8	Sisa	40
9	Subsidies	46

Activa	(bedragen * € 1)	31-12-2017	31-12-2016
Vaste activa			
<u>Immateriële vaste activa</u>			
- kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief.		10.259	15.417
Totaal immateriële vaste activa		10.259	15.417
<u>Materiële vaste activa</u>			
- investeringen met een economisch nut		128.940.257	137.416.182
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		18.768.984	17.640.366
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		43.575.691	40.254.542
<i>Waarvan activa in erfpacht</i>			
Totaal materiële vaste activa		191.284.932	195.311.090
<u>Financiële vaste activa</u>			
Kapitaalverstrekkingen aan:			
- Deelnemingen		352.433	352.433
Overige langlopende geldleningen		2.919.470	1.936.744
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer			
Bijdragen aan activa in eigendom van derden			
Totaal financiële vaste activa		3.271.903	2.289.177
Totaal vaste activa		194.567.094	197.615.684
Vlottende activa			
<u>Voorraden</u>			
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie		-11.147.794	-12.367.740
Totaal voorraden		-11.147.794	-12.367.740
<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</u>			
Vorderingen op openbare lichamen		12.572.575	11.871.413
overige vorderingen		2.878.143	8.968.484
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar		15.450.718	20.839.897
<u>Liquide middelen (Kas-, bank- en girosaldi)</u>			
kassaldi		2.551	8.470
banksaldi		502.300	917.931
Liquide middelen (Kas-, bank- en girosaldi)		504.851	926.401
<u>Overlopende activa</u>			
Nog te ontv. Overige Nederlandse overheidslichamen		0	21.525
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		2.737.535	1.503.506
Totaal Overlopende activa		2.737.535	1.525.031
Totaal vlottende middelen		7.545.310	10.923.589
Totaal Activa		202.112.404	208.539.273

Vaste passiva Eigen vermogen

Reserves:

- Algemene reserve	35.235.771	39.465.564
- Overige bestemmingsreserves	32.298.925	32.020.544

Resultaat voor bestemming	10.463.649	2.597.316
Totaal eigen vermogen	77.998.345	74.083.424

Voorzieningen

- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.274.593	2.625.138
- voorzieningen ter egalisering van kosten	4.077.794	4.738.160
Totaal Voorzieningen	7.352.387	7.363.298

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van een jaar of langer

Onderhandse leningen van:

- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	94.871.638	89.656.052
Waarborgsommen	216.300	359.300
Totaal vaste schulden, met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	95.087.938	90.015.352

Totaal vaste passiva	180.438.670	171.462.074
-----------------------------	--------------------	--------------------

Vlottende passiva Netto vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Kasgeldleningen	0	15.000.000
Overige schulden	13.201.721	10.476.141
Totaal netto vlott. schulden, met een rentetypische looptijd < dan een jaar	13.201.721	25.476.141

Overlopende passiva

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	8.409.918	11.559.904
--	-----------	------------

de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschot bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:

- Overige Nederlandse overheidslichamen	62.095	0
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	0	41.155
Overlopende passiva	8.472.013	11.601.059

Totaal vlottende passiva	21.673.734	37.077.200
---------------------------------	-------------------	-------------------

Totaal Passiva	202.112.404	208.539.273
-----------------------	--------------------	--------------------

Borgstellingen of garantstellingen	103.448.166	102.294.404
------------------------------------	-------------	-------------

2 Waarderingsgrondslagen balans

Immateriële vaste activa

Dit zijn kapitaaluitgaven waar geen bezittingen tegenover staan. De waarderingsgrondslag is tegen verkrijgingprijs verminderd met de afschrijvingen en ontvangsten. Conform de BBV-voorschriften is afschrijvingsduur 5 jaar, vanaf het jaar na ingebruikname.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa kunnen worden ingedeeld in de categorieën investeringen met een economisch nut of investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Deze investeringen worden, indien het bedrag hoger is dan € 20.000, in principe lineair afgeschreven in een door de raad aan te geven tijdsduur. Bij een aantal investeringen, voornamelijk gebouwen, kan op annuïteitenbasis worden afgeschreven. Deze vaste activa worden geactiveerd voor het bedrag van de investering, reserves worden niet in mindering gebracht op het actief. Bijdragen van derden die een directe relatie met het actief en de waardering ervan hebben, mogen wel in mindering gebracht worden. Extra afschrijven voor activa met een economisch nut is uitsluitend toegestaan als sprake is van duurzame waardevermindering, of als het actief eerder buiten werking wordt gesteld.

De eerste afschrijving van een vaste activa vindt plaats in het jaar volgend op het jaar waarin de uitgaven plaats hebben gevonden.

De afschrijvingstermijnen zijn in het algemeen voor:

- Gronden en terreinen	geen afschrijving
- Woonruimten	40 jaar
- Bedrijfsgebouwen	40 jaar
- Grond-, weg en waterbouwkundige werken	10 tot 60 jaar
- Vervoermiddelen	5 tot 10 jaar
- Machines, apparaten en installaties	5 tot 20 jaar
- Overige materiële vaste activa	5 jaar

Voor de specifieke afschrijvingstermijn per object wordt verwezen naar de notitie uitwerking van de beleidsregels omtrent waarden en afschrijven raadsbesluit 14 december 2006.

Financiële vaste activa

De onder financiële vaste activa opgenomen leningen verstrekt aan derden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde minus de aflossingen. De deelnemingen worden gewaardeerd tegen de kostprijs. Indien deze posten duurzaam in waarde verminderen, wordt de waarde navenant aangepast.

Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs. De onderhanden werken inzake grondexploitaties van het grondbedrijf worden gewaardeerd tegen kostprijs en verminderd met ontvangsten. Tussentijdse winst wordt genomen op basis van het "percentage of complete" (POC) methode.

Vorderingen

Vorderingen worden tegen de nominale waarde geregistreerd. Er is rekening gehouden met een eventuele oninbaarheid door middel van de onder vorderingen opgenomen post voorziening dubieuze debiteuren.

Liquide middelen

De tegoeden staan ter vrije beschikking, de liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overige vorderingen en overlopende activa

Deze posten worden verantwoord tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene vrije reserves en de bestemmingsreserves. Het eigen vermogen wordt gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzienen

De voorzieningen worden gevormd wegens verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. Tevens vindt vorming plaats op basis van kosten die in een volgend verslagjaar zullen worden gemaakt, terwijl het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het verslagjaar of in een van de voorafgaande verslagjaren en de voorziening strekt tot

gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal verslagjaren. Rentetoevoegingen zijn verboden. Over de aanwending van de rentebaten mag afzonderlijk worden beslist en is conform de begroting toegevoegd aan de algemene reserve. Voorzieningen worden opgenomen tegen de contante waarde.

Langlopende schulden

Onder langlopende schulden worden verstaan de schulden met een oorspronkelijke looptijd van twee jaar of langer. Opgenomen is het oorspronkelijk geleende bedrag minus de aflossingen. De langlopende schulden worden tegen nominale gewaardeerd.

Flottende passiva

De flottende passiva worden tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Rekening van baten en lasten

In de rekening worden de baten en de lasten op dezelfde wijze gerangschikt als in de begroting. Zowel de baten en de lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Daarbij worden de baten en de lasten van het begrotingsjaar in de rekening opgenomen, onverschillig of zij tot ontvangsten of uitgaven in dat jaar leiden, of hebben geleid.

Ten aanzien van de grondexploitatie geldt nog in het bijzonder:

De uitgaven voor beheer, aankopen, bouw- woonrijpmaken en bijdragen fonds Infra Structurele Werken (bovenwijkse voorzieningen), alsmede de inkomsten uit grondverkoop worden in de staat van baten en lasten opgenomen.

Het saldo van deze uitgaven en inkomsten komt tot uitdrukking in de post "mutaties voorraden". Met deze methodiek wordt voldaan aan de voorschriften ten aanzien van de bouwgrondexploitatie.

Enkele in de jaarrekening gehanteerde begrippen worden onderstaand nader omschreven.

1a. Voorraden/onderhanden werk

In de balanspost onderhanden werk is onder meer het saldo van de werkelijk betaalde kosten van bouwrijpmaken, grondaankopen etc. en de opbrengsten vanuit grondverkoop opgenomen; positieve of negatieve calculatieverschillen worden respectievelijk ten laste of ten gunste van het onderhanden werk gebracht. Het saldo van deze post (ook wel boekwaarde genoemd) kan zowel positief (meer uitgegeven dan ontvangen), als negatief (meer ontvangen dan uitgegeven) zijn.

1b. Overige activa en passiva

De overige activa en passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

2. Verwerking rente in de jaarrekening

De betaalde of ontvangen rente op de kapitaalverstrekking door de algemene dienst, alsmede de ontvangen rente bij grondverkoop worden in de exploitatierekening toegerekend aan de diverse complexen. Het saldo van deze rentebaten en lasten wordt via de post mutaties onderhanden werk/voorraden bijgeschreven of in mindering gebracht op de boekwaarde onderhanden werk.

3. Bedrijfsresultaat

Het bedrijfsresultaat wordt genomen op basis van de "Percentage of complete methode".

3 Toelichting balans

Vaste activa	194.567.094
---------------------	--------------------

Immateriële vaste activa	10.259
---------------------------------	---------------

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	10.259
---	---------------

Boekwaarde 31-12-2016	Investerings	Des- investerings	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2017
15.417	0	0	5.158	0	10.259

Materiële vaste activa	191.284.932
-------------------------------	--------------------

Investerings met een economisch nut	128.940.257
--	--------------------

Dit kan als volgt onderverdeeld worden:

	Boekwaarde 31-12-2016	Investerings	Des- investerings	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2017
Gronden & terreinen	6.454.894	0	25.925	312	0	6.428.657
Woonruimten	879.952	0	0	2.943	0	877.009
Bedrijfsgebouwen	115.432.489	5.153.964	10.897.357	2.828.148	0	106.860.948
Grond- weg en waterwerken	4.944.541	242.127	0	265.193	78.512	4.842.963
Vervoersmiddelen	209.914	525.281	22.750	148.118	0	564.327
Machines, apparaten en installaties	2.130.180	285.018	0	382.303	6.091	2.026.804
Overigen	7.364.211	414.692	0	439.354	0	7.339.549
Totaal	137.416.181	6.621.082	10.946.032	4.066.371	84.603	128.940.257

De investeringen hebben betrekking op:

* Renovatie/verbouw stadhuis	€	3.593.553
* Parkeergarage Defensie-eiland	€	671.198
* Aanschaf van voertuigen t.b.v. de wijkteams	€	525.281
* Hardware en automatisering	€	414.692
* Aanschaf cq. vervanging van laptops, accu's, pc's en mobiele telefoons	€	250.582
* Vergroten speellokaal de Keerkring	€	275.000
* Scholencluster Kamerik	€	204.766
* Duikers en drainage	€	195.539
* Diverse duurzaamheidsmaatregelen sporthallen/sportzalen	€	198.231
* Overigen	€	292.240
Totaal	€	6.621.082

De desinvesteringen hebben betrekking op:

* Afboeken boekwaarde pand aan de Carrosserieweg i.v.m. verkoop	10.810.950
* Overboeken boekwaarde grond de Fonteinschool naar onderhanden werk (diverse locaties Harmelen)	25.925
* Verkoop diverse voertuigen	22.750
* Overigen	86.407
Totaal	10.946.032

De bijdrage derden betreft een bijdrage van het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden voor het vergroten van duikers (€ 78.512 en de verkoop van laptops (€ 6.091)

Zowel de annuitaire als de lineaire afschrijvingsmethode is toegepast.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	18.768.984
---	-------------------

Dit kan als volgt onderverdeeld worden:

	Boekwaarde 31-12-2016	Investerings	Des- investerings	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2017
Grond- weg en waterwerken	15.289.354	1.484.700	0	642.023	0	16.132.031
Overigen	2.351.012	484.382	0	198.441	0	2.636.953
Totaal	17.640.366	1.969.082	0	840.464	0	18.768.984

De investeringen hebben betrekking op:

*	Riolering	€	1.484.700
*	Plaatsen ondergrondse restafvalcontainers en papiercontainers.	€	484.382
	Totaal	€	1.969.082

Zowel de annuitaire als de lineaire afschrijvingsmethode is toegepast.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	43.575.691
---	-------------------

Dit kan als volgt onderverdeeld worden:

	Boekwaarde 31-12-2016	Investerings	Des- investerings	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Boekwaarde 31-12-2017
Bedrijfsgebouwen	77.836	0	0	24.507	0	53.329
Grond- weg en waterwerken	39.879.151	6.918.184	0	2.339.522	1.196.849	43.260.964
Machines, apparaten en installaties	14.176	0	0	2.835	0	11.341
Overigen	283.379	0	0	33.322	0	250.057
Totaal	40.254.542	6.918.184	0	2.400.186	1.196.849	43.575.691

De investeringen hebben betrekking op:

*	Reconstructie/vervanging verharding diverse wegen	€	3.718.708
*	Kunstgrasvelden en renovatie sportvelden	€	1.122.236
*	Bruggen	€	784.386
*	Diverse Bravo-projecten	€	730.781
*	Inhaalslag bomen	€	281.671
*	Speelplaatsen en speelvelden	€	197.168
*	Overigen	€	83.234
	Totaal	€	6.918.184

De bijdrage derden heeft betrekking op:

*	Bijdrage van de Provincie en de gemeente Utrecht voor het project Bravo 8	€	654.123
*	Bijdrage gemeente Utrecht voor de westelijke randweg Harmelen	€	302.774
*	Schikking m.b.t. het kunstgrasveld Sportlust	€	225.000
*	Overigen	€	14.952
	Totaal	€	1.196.849

Zowel de annuitaire als de lineaire afschrijvingsmethode is toegepast.

Financiële vaste activa	3.271.903
--------------------------------	------------------

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	352.433
--	----------------

Boekwaarde 31-12-2016	Investerings/ uitbreidingen	Vermindering	Aflossing/ afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
352.433	0	0	0	352.433

De volgende aandelen en effecten zijn in het bezit van de gemeente:

,	Aandelen BNG	€	235.995
*	Aandelen Vitens	€	72.902
*	Effecten BNG	€	43.536
	Totaal	€	<u>352.433</u>

Overige langlopende geldleningen **2.919.470**

Boekwaarde 31-12-2016	Investeringen/ uitbreidingen	vermindering	Aflossing/ afschrijving	Boekwaarde 31-12-2017
1.936.744	1.000.000	0	17.274	2.919.470

De boekwaarde per 31-12-2017 betreft de volgende leningen:

*	Leningen St. gebouwen beheer Woerden	€	1.578.864
	Versterkte geldlening Groenendijk		
*	investeringen	€	1.000.000
*	Verstrekte duurzaamheidsleningen	€	271.489
*	Verstrekte geldleningen aan ambtenaren	€	40.317
*	Verstrekte geldlening kunstencentrum Het Klooster	€	28.800
		€	<u>2.919.470</u>

In 2017 is er een geldlening verstrekt aan Groenendijk Investerings van € 1.000.000. Deze zal in 5 jaar lineair worden afgelost.

De aflossing/afschrijving heeft betrekking op de verstrekte geldleningen ambtenaren (€ 8.674), geldleningen St. gebouwenbeheer Woerden (€ 5.000) en kunstencentrum het Klooster (€ 3.600).

VLottende activa **7.545.310**

Voorraden **-11.147.794**

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie **-11.147.794**

Boekwaarde 31-12-2016	Bestedingen	Opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2017
-12.367.740	9.723.405	8.503.459	-11.147.794

Boekwaarde per 31-12-2016	€	4.424.400
Voorziening verlies Defensie-eiland		<u>-16.792.140</u>
Boekwaarde 31-12-2016 subadministratie Grondbedrijf	€	<u>-12.367.740</u>

De genoemde boekwaarde per 31-12-2016 is inclusief een voorziening gevormd voor het complex Defensie-eiland.

Na verwerking van de voorzieningen krijgen we het volgende beeld:

Boekwaarde per 31-12-2017	€	5.644.346
Voorziening verlies Defensie-eiland	€	<u>-16.792.140</u>
Boekwaarde 31-12-2017 subadministratie Grondbedrijf	€	<u>-11.147.794</u>

De bestedingen en opbrengsten wijken af met de bedragen die in het grondbeleid zijn opgenomen. Dit komt doordat de ontvangen rente in het grondbeleid als negatieve besteding is opgenomen en op de balans als opbrengst.

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2017 het volgende overzicht worden weergegeven:

complex	Boekwaarde 31-12-2016	Bestedingen	Opbrengsten	voorziening verlies	Boekwaarde 31-12-2017
Snel en Polanen	-12.657.882	7.694.793	6.881.111		-11.844.200
Kamerik Noord-Oost II	-439.112	748.035	497.101		-188.178
Defensie-eiland	16.955.092	613.253	784.747	-16.792.140	-8.542
Brediuspark	566.302	63.569	0		629.871
Jan Steenstraat	0	153.147	225.400		-72.253
Harmelen	0	450.608	115.100		335.508
Totaal	4.424.400	9.723.405	8.503.459	-16.792.140	-11.147.794

complex	Boekwaarde 31-12-2017	geraamde nog te maken kosten	geraamde te realiseren Opbrengsten	geraamd eindresultaat
Snel en Polanen	-11.844.200	52.237.930	42.000.996	-1.607.266
Kamerik Noord-Oost II	-188.178	1.327.154	1.768.686	-629.710
Defensie-eiland	-8.542	1.457.940	1.504.934	-55.535
Brediuspark	629.871	923.513	2.550.675	-997.291
Jan Steenstraat	-72.253	754.460	2.116.278	-1.434.071
Harmelen	335.508	3.281.815	4.755.002	-1.137.679
de Pionier	0	210.176	289.356	-79.180
Totaal	-11.147.794	60.192.988	54.985.927	-5.940.733

Per complex (exclusief voorziening):

Snel en Polanen

Boekwaarde 31-12-2016	Bestedingen	Opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2017
-12.657.882	7.694.793	6.881.111	-11.844.200

In 2017 is er een winstneming opgenomen van € 5.853.487 binnen dit complex.

De bestedingen hebben betrekking op de kosten van bouw- en woonrijpmaken van eiland IV en het Villapark voor ca. € 601.950. De planontwikkelingskosten bedroegen ca. € 1.239.350

De opbrengsten betreffen verkopen van vrije kavels in het Villapark en eiland IV. Daarnaast zijn er bijdragen voor de aansluiting riolering ontvangen en is een rentebate over de boekwaarde per 31-12-2016 geboekt.

Voor dit complex worden de volgende kosten nog verwacht € 52.237.930
Dit betreffen vooral planstructurele en plangerichte voorzieningen en planontwikkelingskosten. Ook is er een risicovoorziening opgenomen voor €4.356.000

De opbrengsten voor dit complex worden geraamd op € 42.000.996
Dit betreft voornamelijk de bouw van woningen

	10.236.934
Boekwaarde 31-12-2017	-11.844.200
Verwacht eindresultaat	<u>-1.607.266</u>

Kamerik N.O. II

Boekwaarde 31-12-2016	Bestedingen	Opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2017
-439.112	748.035	497.101	-188.178

In 2017 is er een winstneming opgenomen van € 572.055 binnen dit complex.
De bestedingen hebben voornamelijk betrekking op personeelskosten en woonrijp maken.

De opbrengsten betreffen de verkoop van diverse kavels. Voor dit complex worden de volgende kosten nog verwacht Dit betreffen vooral plangerichte voorzieningen	€	1.327.154
De opbrengsten voor dit complex worden geraamd op Dit betreft voornamelijk de bouw van woningen	€	1.768.686
		<hr/>
		-441.532
Boekwaarde 31-12-2017		-188.178
Verwacht eindresultaat		<hr/> <hr/>
		-629.710

Defensie eiland

Boekwaarde 31-12-2016	Bestedingen	Opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2017
16.955.092	613.253	784.747	16.783.599

Voor het te verwachten verlies is een voorziening getroffen van € 16.792.140.

De rentelast voor dit complex bedroeg over 2017 € 352.666. De overige bestedingen hebben voornamelijk betrekking op civiele kosten, externe advisering, planontwikkelingskosten en interne uren.

De verkregen opbrengst betreft voornamelijk de verkoop van grond (fase 2) en een rentevergoeding over voorfinanciering.

Voor dit complex worden de volgende kosten nog verwacht Dit betreffen vooral planontwikkelingskosten.	€	1.457.940
De opbrengsten voor dit complex worden geraamd op Dit betreft voornamelijk de uitgifte van gronden	€	1.504.934
		<hr/>
		-46.994
Boekwaarde 31-12-2017		16.783.599
Verwacht eindresultaat		16.736.605
Verwachte verliesvoorziening		-16.792.140
Verwacht exploitatieresultaat op eindwaarde		<hr/> <hr/>
		-55.535

Grondexploitatie Brediuspark

Boekwaarde 31-12-2016	Bestedingen	Opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2017
566.302	63.569	0	629.871

De besteding betreft hoofdzakelijk interne uren.

Voor dit complex worden de volgende kosten nog verwacht Dit betreffen vooral planstructurele en plangerichte voorzieningen	923.513
De opbrengsten voor dit complex worden geraamd op Dit betreft voornamelijk de uitgifte van gronden	2.550.675
	<hr/>
	-1.627.162
Boekwaarde 31-12-2017	629.871
Verwacht eindresultaat	<hr/> <hr/>
	-997.291

Grondexploitatie Jan Steenstraat

Boekwaarde 31-12-2016	Bestedingen	Opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2017
0	153.147	225.400	-72.253

De besteding betreft hoofdzakelijk personele kosten.
De opbrengst betreft de ontwikkelingsovereenkomst.

Voor dit complex worden de volgende kosten nog verwacht 754.460
Dit betreffen vooral plangerichte en planontwikkelingskosten

De opbrengsten voor dit complex worden geraamd op 2.116.278
Dit betreft voornamelijk de uitgifte van gronden

Boekwaarde 31-12-2017 -72.253
Verwacht eindresultaat -1.434.071

Grondexploitatie diverse locaties Harmelen

Boekwaarde 31-12-2016	Bestedingen	Opbrengsten	Boekwaarde 31-12-2017
0	450.608	115.100	335.508

De besteding betreft hoofdzakelijk de inbreng van diversen boekwaarden van gronden.
De opbrengst betreft de ontwikkelingsovereenkomst.

Voor dit complex worden de volgende kosten nog verwacht 3.281.815
Dit betreffen vooral planstructurele en plangerichte voorzieningen

De opbrengsten voor dit complex worden geraamd op 4.755.002
Dit betreft voornamelijk de uitgifte van gronden

Boekwaarde 31-12-2017 335.508
Verwacht eindresultaat -1.137.679

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	15.450.718
--	-------------------

Vorderingen op openbare lichamen	12.572.575
---	-------------------

De belangrijkste vorderingen betreft teruggaaf BTW uit het BTW-compensatie fonds(BCF) van € 8.088.353 en terug te ontvangen BTW m.b.t. de Brede Scholen van € 2.924.750

Overige vorderingen	2.878.143
----------------------------	------------------

	31-12-2016	31-12-2017
Debiteuren	€ 3.839.948	2.488.641
Voorziening dubieuze debiteuren	€ -68.321	-102.158
Overigen	€ 5.196.857	491.660
	€ 8.968.484	2.878.143

De afname van overige vorderingen heeft betrekking op de terugontvangst van de voorgesloten kosten (€ 4.718.618) t.b.v. saneringskosten Defensie-eiland.

De afname van Debiteuren ten op zichte van vorig jaar komt door het gebruik van de module invordering. Hierdoor is het mogelijk om nog eenvoudiger herinneringen en aanmaningen te versturen.

Liquide middelen (Kas-, bank- en girosaldi)**504.851**

De specificatie luidt als volgt:

	31-12-2016	31-12-2017
Kassaldi	€ 8.470	2.551
Bank en girosaldi	€ 903.928	494.952
Bank- en girosaldi Parkeer Groep Nederland	€ 14.004	7.348
	€ <u>926.402</u>	<u>504.851</u>

De kredietfaciliteit bedraagt bij de B.N.G. € 9.000.000.

Op grond van de Regeling Schatkistbankieren dienen gemeenten overtollige middelen te beleggen in 's Rijks Schatkist.

Dit met uitzondering van een drempelbedrag dat jaarlijks aan de hand van de begrotingsomvang wordt vastgesteld.

Voor de gemeente Woerden bedroeg deze drempel € 847.500.

De ruimte onder het drempelberag is als volgt:

Periode	ruimte (x € 1.000)
Kwartaal 1	416
Kwartaal 2	595
Kwartaal 3	536
Kwartaal 4	678

Per ultimo 2017 is het saldo Schatkistbankieren nihil.

Overlopende activa**2.737.535**

	31-12-2016	31-12-2017
Nog te ontv. Overige Nederlandse overheidslichamen	€ 21.525	0
Nog te ontvangen bedragen	€ 1.503.506	2.637.092
Vooruitbetaalde posten	€ 0	100.443
Totaal	€ <u>1.525.031</u>	<u>2.737.535</u>

Specificatie nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen:

Omschrijving	Saldo 31-12-2016	toevoegingen/ ontvangsten	bestedingen	Boekwaarde 31-12-2017
Herontwikkeling Middeland (Provincie)	13.750	0	13.750	0
Bijdr. Gemeente Oudewater kosten VPB, fiscalist en subsidioloog	7.775	0	7.775	0

Specificatie nog te ontvangen bedragen

Omschrijving	Saldo 31-12-2016	toevoegingen/ ontvangsten	bestedingen	Boekwaarde 31-12-2017
Diverse posten	1.503.506	2.592.092	1.458.506	2.637.092

Het verschil t.o.v. vorig jaar komt doordat er in 2016 een bedrag van € 717.950 was opgenomen als nog te ontvangen van Ferm Werk. Voor 2017 is hiervoor een bedrag opgenomen voor € 2.038.587

Specificatie vooruitbetaalde bedragen

Omschrijving	Saldo 31-12-2016	toevoegingen/ ontvangsten	bestedingen	Boekwaarde 31-12-2017
Diverse posten	0	100.443	0	100.443

De vooruitbetaalde post heeft voornamelijk betrekking op een vooruitbetaalde subsidie van € 81.440 aan Centraal Bureau Stichting Ontmoeting.

Vaste passiva**180.438.670****Reserves****67.534.696****Totaal verloopoverzicht**

Saldo 31-12-2016	Via resultaatbestemming		Bestemming resultaat 2016		Vermindering ivm activa	Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking		
71.486.108	24.767.134	28.718.546			0	67.534.696

De reserves worden onderscheiden naar:

- **Algemene reserves**, hieronder wordt verstaan algemeen vrij beschikbaar.
- **Overige bestemmingsreserves**, hieronder wordt verstaan reserves met een specifiek doel, waarvan alleen de raad bevoegd is de bestemming te wijzigen.

Reserves**31-12-2016****31-12-2017**

algemene vrije reserves	39.465.564	35.235.771
overige bestemmingsreserves	32.020.544	32.298.925
totaal reserve	71.486.108	67.534.696

Algemene vrije reserves**35.235.771****Algemene reserve**

Saldo 31-12-2016			Bestemming resultaat 2016		Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	
35.886.456	145.000	4.499.794	625.000	0	32.156.662

Deze reserve fungeert als buffer voor calamiteiten en exploitatietekorten. Incidentele uitgaven worden ten laste en incidentele inkomsten ten gunste van deze reserve gebracht.

Tevens dient de reserve voor het neutraliseren van negatieve reserves.

De raad heeft bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 besloten een deel van het positieve resultaat (€ 625.000) aan de reserve toe te voegen.

Ook is een bedrag van € 145.000 toegevoegd tbv woongarant Kallameer (Raadsbesluit 2-10-2017).

De volgende onttrekkingen hebben plaatsgevonden uit de Algemene reserve:

* onttrekking tbv afboeken boekwaarde i.v.m.verkoop pand de Sluisgroep	€ 2.060.949
* onttrekking tbv bijdrage organisatie-ontwikkeling	€ 774.587
* onttrekking tbv HNW	€ 362.077
* onttrekking tbv organisatieverbeteringen openbare ruimte	€ 354.207
* bijdrage tbv ontw. Veengebied en ruimtelijke adaptie	€ 180.000
* onttrekking tbv investeringsfonds doc.domeinen	€ 167.372
* onttrekking tbv ontwikkelingsvisie Middelland	€ 145.629
* onttrekking tbv omgevingswet	€ 141.251
* bijdrage verkeersmaatregelen en onderzoekskosten verkeer	€ 123.420
* onttrekking tbv uitwerking verkeersvisie	€ 67.922
* onttrekking tbv Cattenbroekerstrand	€ 56.931
* bijdr. City Marketing	€ 25.000
* onttrekking tbv regionale samenwerking het Groene Hart	€ 20.449
* bijdrage individueel leerlingenonderzoek	€ 20.000
	€ 4.499.794

Algemene reserve grondbedrijf

Saldo 31-12-2016			Bestemming resultaat 2016		Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	
3.579.108	0	1.124.790	624.790		3.079.108

Deze reserve dient om onvoorziene risico's in de grondexploitaties op te vangen.

In de jaarrekening 2016 is door de Raad besloten door om een bedrag van € 624.790 toe te voegen

aan de reserve. Ook is er besloten om dit bedrag door te storten naar de Reserve Infrastructurele werken. Tevens is er uit de reserve een bedrag van € 500.000 t.g.v. de algemene dienst onttrokken, conform de vastgestelde begroting 2017.

Overige Bestemmingsreserves

32.298.925

Reserve groenfonds

Saldo 31-12-2016			Bestemming resultaat 2016		Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	
634.890	0	2.564	0	0	632.326

Het groenfonds wordt gebruikt ter uitvoering van groenplannen, subsidie onderhoud aan particulieren bijzondere status bomen, uitvoeringsbudget landschapsbeleid, landschapsbeleidsplan, groenstructuurplan en het aanleggen van ecologische verbindingzones.

De onttrekking heeft betrekking op de kosten bijzondere bomen, zoals opgenomen in de vastgestelde begroting 2017.

Reserve infrastructurele werken

Saldo 31-12-2016			Bestemming resultaat 2016		Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	
16.201.206	1.322.281	14.429.695		3.093.792	0

Het doel van deze reserve is het realiseren van bovenwijkse voorzieningen van veelal grote omvang en met name wegeaanleg in het kader van BRAVO.

De toevoegingen hebben betrekking op een bijdrage van de algemene reserve grondbedrijf (€ 624.790), een bijdrage van Bravo 8 (€ 650.698) en vanuit het kostenverhaal (€ 46.793).

Bij de jaarrekening 2016 is door de raad vastgesteld dat een bedrag van € 3.093.792 tgv de exploitatie gebracht moet worden.

Het saldo van de reserve (€ 14.429.695) is overgebracht naar de reserve dekking kapitaallasten maatschappelijk nut. Zie besluit tot vaststelling begroting 2017 en bestuursrapportage 2017.

Dekking kapitaallasten maatschappelijk nut

Saldo 31-12-2016			Bestemming resultaat 2016		Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	
0	14.429.695	83.693	0	0	14.346.002

Deze reserve dient voor een gelijkmatige opvang van structurele lasten voortvloeiende uit investeringen ontsluiting Harmelerwaard, Bravo 3, 6a/6b en 8.

De toevoeging betreft het saldo van de reserve Infrastructurele werken.

De onttrekking betreft de dekking van de kapitaallasten maatschappelijk nut. Hiervan betreft € 6.015 rente en € 77.678 afschrijving.

Dekking Kapitaallasten economisch nut

Saldo 31-12-2016			Bestemming resultaat 2016		Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	
6.427.270	206.958	286.260	0	0	6.347.968

De reserve dient ter dekking van rente en afschrijving van eenmalige investeringen die normaliter ten laste komen van overige bestemmingsreserves.

De toevoeging betreft de rente over het saldo per 1-1-2017.

De onttrekking heeft betrekking op de dekking van de kapitaallasten economisch nut.

Hiervan betreft € 105.090 rente en € 181.170 afschrijving.

IBOR

Saldo 31-12-2016			Bestemming resultaat 2016		Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	
265.986	0	0	0	0	265.986

De reserve dient ter egalisatie van onder- en overschrijdingen op de reguliere onderhoudsbudgetten IBOR.

Herstructurering Schilderskwartier

Saldo 31-12-2016			Bestemming resultaat 2016		Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	
170.000	0	0	230.731	0	400.731

De raad heeft bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 besloten een deel van het positieve resultaat (€ 230.731) aan de reserve toe te voegen.

Reserve Sociaal Domein

Saldo 31-12-2016			Bestemming resultaat 2016		Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking	
3.385.246	870.615	580.000		0	3.675.861

In het kader van ontschotting sociaal domein is gelijktijdig met de vaststelling van de jaarrekening 2015 besloten tot verbreding van de reserve WMO tot een reserve Sociaal Domein.

De reserve fungeert als achtervang van programma 3. Het saldo van programma 3 wordt toegevoegd of onttrokken aan de reserve Sociaal Domein.

De toevoeging betreft het saldo 2017 van programma 3 Sociaal Domein.

De onttrekking heeft betrekking op kosten Ferm Werk (€ 520.000, zie bestuursrapportage 2017) en een bijdrage voor beleidsimpuls SHV (€ 60.000, zie begroting 2017).

Onderhoud gemeentelijk vastgoed

Saldo 31-12-2016			Bestemming resultaat 2016		Vermindering ivm activa	Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking		
4.059.811	457.684	500.000	0	0	0	4.017.495

De reserve dient ter bekostiging van onderhoud aan woningen en gebouwen. Het doel is de kosten op een gelijkmatige wijze te spreiden over een reeks van jaren. Het betreft hier alle gemeentelijke gebouwen met uitzondering van de schoolgebouwen.

De toevoeging betreft het saldo van het onderhoud gemeentelijk vastgoed.

De onttrekking betreft een bijdrage aan het onderhoud van achterstallig onderhoud van het pand van de Sluisgroep (zie raadsbesluit 22-6-2017).

Reserve Woerden 650 jaar stad

Saldo 31-12-2016	Via resultaatbestemming		Bestemming resultaat 2016		Vermindering ivm activa	Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking		
10.000	2.500	0	0	0	0	12.500

In 2022 is Woerden 650 jaar stad. Het streven is om dan een budget van € 25.000 beschikbaar te hebben. Per jaar wordt een bedrag van € 2.500 worden toegevoegd.

Inventaris zwembaden

Saldo 31-12-2016	Via resultaatbestemming		Bestemming resultaat 2016		Vermindering ivm activa	Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking		
243.855	29.336	0	0	0	0	273.191

Deze reserve dient ter bekostiging van de inventaris zwembaden.

De toevoeging betreft het saldo van begroot en werkelijke uitgaven.

Reserve grote infrastructurale werken

Saldo 31-12-2016	Via resultaatbestemming		Bestemming resultaat 2016		Vermindering ivm activa	Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking		
0	2.361.658	161.442	0	0	0	2.200.216

De raad heeft bij de vaststelling van de jaarrekening 2016 besloten een deel van het positieve resultaat (€ 1.404.397) aan deze nieuwe reserve toe te voegen.

In de bestuursrapportage 2017 is bepaald dat een bedrag van € 957.261 aan deze reserve toegevoegd zal worden.

Bij raadsbesluit van 28-9-2017 is € 230.000 beschikbaar gesteld voor onderzoek Westelijke Randweg t.l.v. deze reserve. In 2017 is € 161.442 uitgegeven.

Onderwijsreserves**Reserve Regionaal Bureau Leerplicht**

Saldo 31-12-2016	Via resultaatbestemming		Bestemming resultaat 2016		Vermindering ivm activa	Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking		
324.493	10.449	334.942	0	0	0	0

De reserve voorziet in middelen ter voorkoming van voortijdig schoolverlaten subregio NW-Utrecht, waarbij de gemeente Woerden fungeert als centrumgemeente.

De toevoeging betreft de jaarlijkse rente.

De reserve opgeheven omdat deze reserve niet voor de gemeente Woerden alleen bestemd is, maar voor alle gemeenten binnen de subregio NW-Utrecht.

Onderwijs kansen beleid

Saldo 31-12-2016	Via resultaatbestemming		Bestemming resultaat 2016		Vermindering ivm activa	Saldo 31-12-2017
	Toevoeging	Onttrekking	Toevoeging	Onttrekking		
297.788	19.391	190.529	0	0	0	126.650

De reserve voorziet in middelen ter vergroting van de onderwijskansen en bestaat uit een vrij deel en een verplicht deel. Dit laatste dient besteed te worden aan door het ministerie vastgestelde onderdelen.

Tevens is in de programmabegroting 2015-2018 jaarlijks extra geld beschikbaar gesteld uit het vrije deel.

De toevoeging betreft het saldo over 2017 van het verplichte deel, zie ook Sisa.

De onttrekking komt voort uit de budgetreservering 2016.

Voorzieningen	7.352.387
----------------------	------------------

Totaal verloopoverzicht

Saldo 31-12-2016	Toevoegingen	Vrijval via het resultaat	Aanwendingen	Saldo 31-12-2017
7.363.298	1.411.106	0	1.422.017	7.352.387

voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Pensioen
(oud)wethouders

Saldo 31-12-2016	Toevoegingen	Vrijval via het resultaat	Aanwendingen	Saldo 31-12-2017
2.625.138	790.013	0	140.558	3.274.593

Deze voorziening voorziet in een adequate pensioenopbouw voor (oud)wethouders en hun nabestaanden.

De toevoegingen betreffen de storting 2017.

voorzieningen ter egalisering van kosten

Saldo 31-12-2016	Toevoegingen	Vrijval via het resultaat	Aanwendingen	Saldo 31-12-2017
4.738.160	621.093	0	1.281.459	4.077.794

Voorziening afvalstoffenheffing

Saldo 31-12-2016	Toevoegingen	Vrijval via het resultaat	Aanwendingen	Saldo 31-12-2017
2.815.454	0	0	1.281.459	1.533.995

Deze voorziening wordt gebruikt voor de egalisatie van de exploitatieoverschotten/tekorten op de reiniging/afvalstoffenheffing.

De vrijval betreft het resultaat 2017 op het product Inzamelen, afvoeren & verwerken afval.

Voorziening riolering

Saldo 31-12-2016	Toevoegingen	Vrijval via het resultaat	Aanwendingen	Saldo 31-12-2017
1.922.706	621.093	0	0	2.543.799

De toevoeging betreft het positieve exploitatieresultaat op het product riolering.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	95.087.938
--	-------------------

Onderhandse leningen van binnenlandse banken en ov. Fin. instellingen	94.871.638
--	-------------------

Saldo 31-12-2016	opgenomen geldleningen	aflossing	Saldo 31-12-2017
89.656.052	15.000.000	9.784.414	94.871.638

Er is een langlopende geldlening afgesloten voor € 15.000.000 (looptijd 25 jaar, rente 1,47%)
De rentelast bedroeg over 2017 € 2.886.978 waarbij het rentepercentage gemiddeld 3,22% was.

Waarborgsommen	216.300
-----------------------	----------------

Saldo 31-12-2016	ontvangen	teruggestort	Saldo 31-12-2017
359.300	282.200	425.200	216.300

Vlottende passiva	21.673.734
--------------------------	-------------------

Netto vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	13.201.721
---	-------------------

Kasgeldleningen	0
------------------------	----------

In 2017 zijn de volgende kasgeldleningen aangetrokken/afgelost:

Periode	rente	Geldgever	Bedrag
30-12-2016 t/m 31-01-2017	-/- 0,2%	BNG	8.000.000
19-12-2016 t/m 03-07-2017	-/- 0,1%	BNG	7.000.000
19-01-2017 t/m 31-01-2017	-/- 0,36%	BNG	2.500.000
10-02-2017 t/m 29-05-2017	-/-0,25%	BNG	3.000.000
29-05-2017 t/m 15-06-2017	-/- 0,36%	BNG	3.000.000

Overige schulden	13.201.721
-------------------------	-------------------

De overige schulden bestaan uit:	31-12-2016	31-12-2017
Crediteuren	7.405.624	10.082.100
Gemeentelijke spaarregeling	2.080.619	2.223.459
overige	989.898	896.162
	10.476.141	13.201.721

De afwijking crediteuren ten op zichte van vorig jaar komt doordat er een aantal facturen aan het eind van het jaar zijn ontvangen m.b.t. de parkeergarage Defensie-eiland en de bouw van het nieuwe stadhuis.

De gemeente Woerden voert de administratie van een aantal regionale samenwerkingsverbanden uit. Over 2017 heeft de gemeente € 530.340 meer ontvangen aan bijdragen dan er betalingen zijn gedaan. Dit bedrag zal in de loop van 2018 terugbetaald worden aan de aangesloten Dit bedrag is opgenomen onder overige schulden.

Overlopende passiva	8.472.013
----------------------------	------------------

	31-12-2016	31-12-2017
De overlopende passiva bestaat uit:		
de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschot bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren uitgesplitst naar de ontvangen bedragen van:		
Overige Nederlandse overheidslichamen	0	62.095
Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	41.155	0
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	10.359.377	7.148.335
Nog niet vervallen rente	1.200.527	1.261.583
Totaal	11.601.059	8.472.013

Vooruitontvangen bedragen van Overige Nederlandse overheidslichamen

Saldo 31-12-2016	toevoegingen	bestedingen	Boekwaarde 31-12-2017
0	62.095	0	62.095

Dit betreft een vooruitontvangen subsidie van de Provincie Utrecht m.b.t. gebiedsgericht grondwaterbeheer.

Overige nog te betalen bedragen:

Saldo 31-12-2016	toevoegingen	bestedingen	Boekwaarde 31-12-2017
10.359.377	7.023.997	10.235.039	7.148.335

De afwijking van nog te betalen posten komt doordat er een kadernota is goedgekeurd, waardoor de regels voor het opnemen van verplichtingen aan strengere voorwaarden moet voldoen. Ook is er een minimum-bedrag vastgesteld voor het opnemen hiervan.

De belangrijkste nog te betalen posten zijn:

diverse betalingen mb.t. het sociaal domein	€	5.802.613
* teruggave afstoffenheffing 2017	€	339.000
* dure zorg bovenregionaal	€	140.970

Borg- en garantstellingen

Gewaarborgde geldleningen

De gemeente Woerden heeft per 31-12-2017 aan borg- en garantiestelling uitstaan:

Verenigingen en stichtingen binnen de gemeente Woerden € 14.988.017 aflossing 2017 € 1.520.954.

De lichte toename komt door een nieuwe lening voor de nieuwbouw van het zorgcentrum Stichting 't Oude Landt. Voor 2017 betekent dit per 10 oktober 2017 (2,5 miljoen).

Indirect garant aan leningen aangegaan door de woningbouwcorporaties voor € 84.349.000.

Dit betreft 50% van de restant hoofdsom waarvoor het waarborgfonds in eerste instantie garant staat.

Garantstellingen

De garantstellingen zijn verleend in het kader van de voormalige gemeente garantstelling voor particulieren die een hypotheek afsloten en hypothecaire geldleningen ambtenaren.

Woningen (hypotheek) € 3.695.972, aflossing 2017 € 993.124.

Hypothecaire geldleningen ambtenaren € 415.177 aflossing 2017 € 78.210

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Huur- en leasecontracten

De volgende huur en leasecontracten zijn afgesloten (> € 50.000 per jaar)

2011 Kalsbeekcollege, semi-permanent schoolgebouw € 133.380 per jaar excl.btw voor 11 jaar

2012 CSU Cleaning, schoonmaakonderh. en glasbewassing € 132.004 1 jaar 2x1 jaar verlenging

2014 Overwijk Koffiesysteem BV, warmedranken- en combinatieautomaten € 58.015 per jaar excl.btw 3 jaar 3 jaar 2x1 jaar verlenging

2014 Ferm Werk, dienstverleningsovereenkomst hosting € 306.281 5 per jaar excl. jaar stilzw 1 jaar verlengd

2015 Esri Nederland, gemeentebrede GIS licentie incl. Oudewater € 51.671 per jaar excl.btw 3 jaar

2015 Excellence Public BV, div.comp. front- en midoffice € 60.218 per jaar excl.btw 3 jaar stilzw.1 jaar verl.

2015 Insight enterprises Ned. BV, 164 office std MVL licenties € 79.848 per jaar excl. btw

2016 Bagger- en Groenservice, baggeren van ca. 13.500 m3 in-situ slib € 300.000 per jaar excl.btw voor 4 jaar

2017 D. vd Steen bv, asfaltverharding Woerden-Oudewater € 1.373.055 1 jaar + 3x1 jaar verlenging

2017 Gem.de Bilt-Winnetpartners, mech. onderhoud kolken en lijnafwatering € 80.000 per jaar excl.btw 2 jaar

2017 Willems de Koninggroep BV, leerlingenvervoer € 81.513 1 jaar + 3x1 jaar verlenging

2017 Centric, overeenkomsten programmatuur € 179.412 per jaar excl. voor onbepaalde tijd.

4 Programmarekening

		begroot primitief	Totaal begroot	werkelijk	Saldo
1 Bestuur, dienstverlening en veiligheid					
Programmarekening	lasten	8.420.726	8.460.179	8.970.907	-510.728
	baten	<u>1.293.166</u>	<u>1.508.166</u>	<u>2.197.824</u>	<u>-689.658</u>
	saldo	7.127.560	6.952.013	6.773.083	178.930
dotaties / reserves	toevoeging	0	0	0	0
	onttrekking	<u>50.000</u>	<u>1.135.876</u>	<u>1.056.325</u>	<u>79.551</u>
	saldo	<u>-50.000</u>	<u>-1.135.876</u>	<u>-1.056.325</u>	<u>-79.551</u>
Resultaat programma 1	saldo	7.077.560	5.816.137	5.716.758	99.379
2 Fysiek beheer openbare ruimte en vervoer					
Programmarekening	lasten	28.711.730	24.182.137	24.097.209	84.928
	baten	12.126.216	12.726.216	13.616.652	-890.436
	saldo	<u>16.585.514</u>	<u>11.455.921</u>	<u>10.480.557</u>	<u>975.364</u>
dotaties / reserves	toevoeging	0	17.475.996	15.054.485	2.421.511
	onttrekking	<u>5.627.610</u>	<u>17.785.299</u>	<u>15.066.735</u>	<u>2.718.564</u>
	saldo	<u>-5.627.610</u>	<u>-309.303</u>	<u>-12.250</u>	<u>-297.053</u>
Resultaat programma 2	saldo	10.957.904	11.146.618	10.468.307	678.311
3 Sociaal Domein					
Programmarekening	lasten	44.196.439	47.928.985	45.815.412	2.113.573
	baten	<u>8.556.589</u>	<u>9.251.937</u>	<u>9.938.777</u>	<u>-686.840</u>
	saldo	35.639.850	38.677.048	35.876.635	2.800.413
dotaties / reserves	toevoeging	0	0	870.615	-870.615
	onttrekking	<u>60.000</u>	<u>2.359.057</u>	<u>2.359.057</u>	<u>0</u>
	saldo	<u>-60.000</u>	<u>-2.359.057</u>	<u>-1.488.442</u>	<u>-870.615</u>
Resultaat programma 3	saldo	35.579.850	36.317.991	34.388.193	1.929.798
4 Cultuur, economie en milieu					
Programmarekening	lasten	5.708.230	6.042.789	5.788.958	253.831
	baten	<u>1.163.189</u>	<u>1.310.040</u>	<u>1.346.458</u>	<u>-36.418</u>
	saldo	4.545.041	4.732.749	4.442.500	290.249
dotaties / reserves	toevoeging	2.500	2.500	2.500	0
	onttrekking	<u>0</u>	<u>268.056</u>	<u>268.056</u>	<u>0</u>
	saldo	<u>2.500</u>	<u>-265.556</u>	<u>-265.556</u>	<u>0</u>
Resultaat programma 4	saldo	4.547.541	4.467.193	4.176.944	290.249
5 Sport en Onderwijs					
Programmarekening	lasten	11.534.538	12.194.641	11.637.955	556.686
	baten	<u>2.249.356</u>	<u>2.249.356</u>	<u>2.351.634</u>	<u>-102.278</u>
	saldo	9.285.182	9.945.285	9.286.321	658.964
dotaties / reserves	toevoeging	15.155	15.155	59.175	-44.020
	onttrekking	<u>153.653</u>	<u>624.956</u>	<u>320.282</u>	<u>304.674</u>
	saldo	<u>-138.498</u>	<u>-609.801</u>	<u>-261.106</u>	<u>-348.695</u>
Resultaat programma 5	saldo	9.146.684	9.335.484	9.025.214	310.270
6 Ruimtelijke ontwikkeling en wonen					
Programmarekening	lasten	5.667.828	18.394.837	32.172.971	-13.778.134
	baten	<u>2.685.954</u>	<u>12.568.931</u>	<u>35.150.921</u>	<u>-22.581.990</u>
	saldo	2.981.874	5.825.906	-2.977.950	8.803.856
dotaties / reserves	toevoeging	0	166.162	1.924.965	-1.758.803
	onttrekking	<u>843.593</u>	<u>4.142.419</u>	<u>3.969.245</u>	<u>173.174</u>
	saldo	<u>-843.593</u>	<u>-3.976.257</u>	<u>-2.044.280</u>	<u>-1.931.977</u>
Resultaat programma 6	saldo	2.138.281	1.849.649	-5.022.230	6.871.879
7 Algemene Inkomsten					
Programmarekening	lasten	-3.402.941	-3.303.246	-2.897.162	-406.084
	baten	<u>74.376.131</u>	<u>76.108.140</u>	<u>76.765.729</u>	<u>-657.589</u>
	saldo	<u>-77.779.072</u>	<u>-79.411.386</u>	<u>-79.662.890</u>	251.504
dotaties / reserves	toevoeging	206.930	1.164.191	1.164.219	-28
	onttrekking	<u>2.753.981</u>	<u>2.823.765</u>	<u>2.250.114</u>	<u>573.651</u>
	saldo	<u>-2.547.051</u>	<u>-1.659.574</u>	<u>-1.085.894</u>	<u>-573.680</u>
Resultaat programma 7	saldo	<u>-80.326.123</u>	<u>-81.070.960</u>	<u>-80.748.785</u>	<u>-322.175</u>

Overhead	lasten	12.068.077	13.430.221	13.265.159	165.062
	baten	<u>1.189.774</u>	<u>1.292.333</u>	<u>1.733.209</u>	<u>-440.876</u>
	saldo	10.878.303	12.137.888	11.531.951	605.937
Resultaat Overhead	saldo	10.878.303	12.137.888	11.531.951	605.937
Resultaat voor bestemming	lasten	112.904.627	127.330.543	138.851.410	-11.520.867
	baten	<u>103.640.375</u>	<u>117.015.119</u>	<u>143.101.205</u>	<u>-26.086.086</u>
	saldo	9.264.252	10.315.424	-4.249.795	14.565.219
Totaal dotatie/vrijval reserves	toevoeging	224.585	18.824.004	19.075.959	-251.955
	onttrekking	<u>9.488.837</u>	<u>29.139.428</u>	<u>25.289.813</u>	<u>3.849.615</u>
	saldo	-9.264.252	-10.315.424	-6.213.854	-4.101.570
Resultaat na bestemming	lasten	113.129.212	146.154.547	157.927.368	-11.772.821
	baten	<u>113.129.212</u>	<u>146.154.547</u>	<u>168.391.018</u>	<u>-22.236.471</u>
	saldo	0	0	-10.463.649	10.463.649
Algemene dekkingsmiddelen					
Lokale heffingen	lasten	431.875	460.544	431.707	28.837
	baten	<u>11.280.394</u>	<u>11.280.394</u>	<u>11.435.774</u>	<u>-155.380</u>
	saldo	-10.848.519	-10.819.850	-11.004.068	184.218
Algemene uitkering gemeentefonds	lasten	0	0	0	0
	baten	<u>62.939.357</u>	<u>64.545.168</u>	<u>64.587.042</u>	<u>-41.874</u>
	saldo	-62.939.357	-64.545.168	-64.587.042	41.874
Dividenden	lasten	0	0	0	0
	baten	<u>110.000</u>	<u>202.050</u>	<u>202.050</u>	<u>0</u>
	saldo	-110.000	-202.050	-202.050	-0
Overige algemene middelen	lasten	-3.834.816	-3.763.790	-3.328.868	-434.922
	baten	<u>46.380</u>	<u>80.528</u>	<u>540.862</u>	<u>-460.334</u>
	saldo	-3.881.196	-3.844.318	-3.869.731	25.413
Totaal algemene dekkingsmiddelen	lasten	-3.402.941	-3.303.246	-2.897.162	-406.084
	baten	<u>74.376.131</u>	<u>76.108.140</u>	<u>76.765.729</u>	<u>-657.589</u>
	saldo	-77.779.072	-79.411.386	-79.662.890	251.504

5 toelichting programmarekening

1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr wijz 2017	Rekening 2017	Saldo
Lasten	8.420.726	8.460.179	8.970.907	-510.728
Baten	-1.293.166	-1.508.166	-2.197.824	689.658
Saldo lasten/Baten	7.127.560	6.952.013	6.773.083	178.930

Programma 1 sluit met een voordelig saldo ten opzichte van de begroting van **€ 178.930**.

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning konden plaatsvinden, wordt voorgesteld een bedrag van € 70.950 over te hevelen naar 2018. Hierdoor resteert een netto voordelig saldo van € 107.980. De belangrijkste afwijkingen (> € 50.000) die het saldo veroorzaken, zijn:

0.1 Bestuur

Per saldo sluit dit product met een voordeel van € 136.839. Na aftrek van de hieronder voorgestelde budgetreserveringen ad € 50.750 voor de kosten raadswisseling en kosten rekenkamercommissie resulteert een voordelig saldo van € 86.089.

0.2 Burgerzaken

Per saldo sluiten deze producten met een voordeel van € 33.186. Dit voordeel wordt veroorzaakt door een lagere afdracht leges aan Rijk, RDW en IND.

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Dit product kent een nadelig saldo van € 18.819. Dit betreft hogere gebouw gebonden kosten richting de VRU en hogere kosten onderhoud belastingen voor de brandweerkazernes.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Per saldo sluit dit product met een nadeel van € 2.340.

5.4 Musea

Per saldo sluit dit product met een voordeel van € 30.065. De kosten (met name restauratiekosten) van de gemeentelijke archiefbewaarplaats zijn lager uitgevallen.

Budgetreserveringen

Omdat niet alle werkzaamheden conform planning in 2017 konden plaatsvinden wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

Kosten raadswisseling, inwerkprogramma e.d.	€ 30.750
Onderhoud machines persoonsdocumentaties	€ 10.200
Extern personeel APV en bijzondere wetten i.v.m. uitval	€ 10.000
Totaal	€ 70.950

Zie bijlage 4 voor een totaal overzicht van de budgetreserveringen en een toelichting hierop.

2. Fysiek beheer openbare ruimte en vervoer

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr wijz 2017	Rekening 2017	Saldo
Lasten	28.711.730	24.182.137	24.097.209	84.928
Baten	12.126.216	-12.726.216	-13.616.652	890.436
Saldo lasten/Baten	16.585.514	11.455.921	10.480.557	975.364

Programma 2 sluit met een voordelig saldo ten opzichte van de begroting van € 975.364. Na aftrek van de budgettaire neutrale posten en de budgetreservering van € 793.200 bedraagt het voordelig saldo € 182.164.

De belangrijkste afwijkingen (> € 50.000) die het saldo veroorzaken, zijn:

0.63 Parkeerbelasting

Per saldo sluit dit product € 90.368 voordelig door het hoger uitgevallen van de baten (straat)parkeren.

De hogere baten zijn te verklaren doordat de baten al jaren conservatief worden begroot. In de begroting 2018 zijn de begrote baten naar boven bijgesteld. Ten opzichte van de rekening 2016 is er in 2017 € 40.000 minder aan baten opgehaald. Dit is toe te schrijven aan de pilot parkeren, waarbij op vrijdag en zaterdagavond de eindtijd voor de parkeerregulering op 18:30 uur is gesteld in plaats van op 24:00 uur, in zowel de parkeergarage als op maaiveld. Deze pilot is het hele jaar 2017 van kracht geweest.

Al met al zijn de baten in 2017 dus € 90.000 hoger uitgevallen dan begroot, ten opzichte van het verschil tussen begroting en rekening van € 136.000 euro in 2016. Geconcludeerd kan worden dat de pilot de gemeente over een jaar ongeveer € 46.000 heeft gekost.

2.1 Verkeer en vervoer

Per saldo sluit dit product met een voordelig saldo van € 472.454. Na aftrek van de voorgestelde budgetreserveringen ad € 543.350 (zie onderaan) resteert er een nadelig saldo van € 70.896.

2.2 Parkeren

Per saldo sluit dit product € 119.786 voordelig. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere onderhoudskosten vanuit het meerjaren-onderhoudsprogramma (€ 94.429). Dit resulteert in programma 7 tot een lagere onttrekking aan de onderhoudsvoorziening. Daarnaast zijn de onderhoudskosten in de parkeergarage € 30.497 lager uitgevallen.

2.4 Economische havens en waterwegen

Per saldo sluit dit product € 27.780 voordelig. Na aftrek van de voorgestelde budgetreservering voor baggeren van € 17.600 resteert er een voordelig saldo van € 10.180. Dit houdt verband met de hogere opbrengst havengelden (inclusief verhuur grond).

3.4 Economische promotie

Per saldo sluit dit product € 34.802 voordeliger. Na aftrek van de voorgestelde budgetreservering voor subsidies(top)evenementen van € 23.000 resteert er een voordelig saldo van € 11.802.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Per saldo sluit dit product € 112.532 voordeliger. Na aftrek van de voorgestelde budgetreserveringen voor beheersplan groenstructuur Singel, onderhoud bomenbestek en onderhoud speelvoorzieningen ad € 192.250 resteert er een nadelig saldo van € 79.718. Dit houdt verband met de hoger uitgevallen kosten van de aanleg van hondenuitrenvelden aan de Steinhagense weg (€ 28.800)..

7.2 Riolering

De storting in de voorziening riolering is € 514.754 hoger geworden dan geraamd. De storting was begroot op € 106.338 maar is uitgekomen op € 621.092.

Oorzaken:

- € 290.100, vanwege vertraagde werkzaamheden (voorgesteld wordt dit bij de vaststelling van de jaarrekening 2017 direct beschikbaar te stellen ten laste van de voorziening riolering);
- € 67.691 lagere kapitaallasten i.v.m. temporisering van investeringen;
- € 71.937 hogere opbrengst rioolrechten;
- € 50.000 schade-uitkering Pinkepad (incidentele meevaller). Kosten zijn vorige jaren gemaakt.
- € 32.793 hogere doorbelasting overhead

De voorziening riolering bedraagt per 31-12-2017 € 2.543.799

7.3 Afval

De onttrekking aan de voorziening afvalstoffen is € 425.914 hoger uitgevallen dan geraamd: er is € 771.384 onttrokken aan de voorziening waar € 345.470 was begroot.

De grootste afwijkingen zijn:

• Hogere externe inhuur	€ 304.000
• Hogere kosten kunststofinzameling	€ 243.840
• Kosten automatisering	€ 65.848
• Kosten afvalbrengstation	€ 44.500
• Hogere kosten tractie	€ 34.000
• Lagere kapitaallasten	-€ 101.931 (voordeel)
• Terugbetaling AVU over 2016	-€ 217.002 (voordeel)
• Hogere terugbetaling aan de burgers	€ 89.000
• Hogere opbrengst afvalstoffenheffing	-€ 47.000 (voordeel)

De voorziening afvalstoffen bedraagt per 31-12-2017 € 1.533.995

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

Per saldo sluit dit product € 75.900 voordeliger. Na aftrek van de voorgestelde budgetreservering voor vervanging kelders ruimen graven en aanpassing rouwkamer Meeuwenlaan ad € 17.000 resteert er een voordelig saldo van € 58.900.

Dit wordt onder andere veroorzaakt door lagere onderhoudskosten vanuit het meerjarenonderhoudsprogramma (€ 39.528). Dit resulteert in programma 7 tot een lagere onttrekking aan de onderhoudsvoorziening.

Budgetreserveringen

Omdat niet alle werkzaamheden conform planning in 2017 konden plaatsvinden wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

Onderzoeksopzet Westelijke Randweg	€ 68.500
Onkruidbestrijding verhardingen	€ 211.350
Onderhoud openbare verlichting	€ 82.000
Reg.samenwerking Groene Hart (verkeer)	€ 129.500
Opstellen mobiliteitsplan	€ 32.000
Verkeersveiligheidsmaatregelen	€ 20.000
Baggeronderhoud	€ 17.600
Beheersplan groenstructuur Singel	€ 60.000
Onderhoud bomenbestek	€ 114.000
Onderhoud speelvoorzieningen	€ 18.250
Subsidies evenementen	€ 23.000
Werkzaamheden begraafplaatsen	€ 17.000
Totaal	€ 793.200

Zie bijlage 4 voor een totaal overzicht van de budgetreserveringen en een toelichting hierop.

3. Sociaal domein

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr wijz 2017	Rekening 2017	Saldo
Lasten	44.196.439	47.928.985	45.815.412	2.113.573
Baten	-8.556.589	-9.251.937	-9.938.777	686.840
Saldo lasten/Baten	35.639.850	38.677.048	35.876.635	2.800.413

Programma 3 sluit met een voordelig saldo van € 2.800.413.

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning konden plaatsvinden, wordt voorgesteld een bedrag van € 2.256.870 over te hevelen naar 2018 (zie onderstaande specificatie). Hiervan komt € 82.627 ten laste van de algemene reserve.

Tevens loopt de dekking van enkele bedragen via een ander programma. Per saldo is dit een voordeel van € 327.072 (iU sd Participatie en onderhoud gemeentelijk vastgoed).

Hierdoor ontstaat een netto voordelig saldo van € 870.615. De belangrijkste afwijkingen (> € 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

Samenkracht en burgerparticipatie

Dit onderdeel geeft een totaalvoordeel te zien van € 1.392.769. Aan budgetreserveringen is een bedrag opgenomen van € 1.337.870. De hoogste budgetreservering betreft statushouders (€ 980.168).

Rekening houdend met het bedrag budgetreserveringen ontstaat per saldo ontstaat een voordeel van € 54.899. De belangrijkste afwijking betreft wijkgericht werken. Op dit onderdeel is € 106.358 niet besteed. Hiertegenover staat een bedrag budgetreserveringen van € 45.000.

Wijkteams

De lastenkant geeft een voordeel te zien van € 771.180. Op dit onderdeel is aan budgetreserveringen een bedrag opgenomen van € 619.000, zodat per saldo een voordeel ontstaat van € 152.180. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten.

Het voordeel aan de batenkant betreft een bijdrage van de gemeente Oudewater in de kosten van de backoffice. Eind 2017 is overeenstemming bereikt met Oudewater over deze betaling.

Inkomensregelingen

De lastenkant geeft een onderschrijding te zien van € 2.074.788.

Op dit onderdeel is aan budgetreserveringen een bedrag opgenomen van € 300.000. Dit betreft een deel van de extra rijksbijdragen BUIG in verband met de versnelde komst van statushouders. Bij het vaststellen van de begroting 2018 is gelijktijdig vastgesteld scenario 2 Sociaal Domein. Deze budgetreservering is hierin opgenomen.

Het grote voordeel is ontstaan bij Ferm Werk. Vooral het laatste deel van 2017 gaf een daling te zien van het aantal uitkeringen. Hierdoor hoeft Woerden geen beroep te doen op de vangnetregeling. Hierdoor geeft de batenkant een nadeel te zien.

Bovengenoemde daling heeft zich ook voortgezet bij Inkomensvoorzieningen, waardoor het begrote bedrag niet volledig is uitgenut.

Begeleide participatie

Dit onderdeel geeft een voordeel te zien van € 216.949.

Dit wordt deels veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten ferm Werk en deels door het achterblijven van de doelstelling voor beschermd werken. Tegelijkertijd kon door Ferm Werk in 2017 nieuwe, beter renderende opdrachten, worden geacquireerd.

Arbeidsparticipatie

Per saldo geeft dit onderdeel een nadeel te zien van € 197.653.
Belangrijkste oorzaak is de extra kosten statushouders.

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Per saldo geeft dit onderdeel een voordeel te zien van € 497.270.
De belangrijkste oorzaak is een onderschrijding bij het onderdeel vervoersvoorzieningen.

Maatwerkdienstverlening (18+ en 18-)

Dit onderdeel geeft een nadeel van € 2.844.010.
De overschrijding doet zich zowel voor bij de lasten PGB, 18- (jeugd) en 18+ (wmo bg)
Aan de batenkant is € 71.176 minder ontvangen aan eigen bijdragen.
Tegenover het nadeel op dit onderdeel Maatwerkdienstverlening 18+ en 18- staat een voordeel op geescaleerde zorg 18+ en 18-.

Geescaleerde zorg 18+ en 18-

Tegenover het nadeel bij het Maatwerkdienstverlening geeft geescaleerde zorg een voordeel te zien van € 1.147.594. Dit doet zich voor bij zowel 18- als 18+.
Naast minder uitgaven dan geraamd aan zorgaanbieders vallen ook de kosten SAVE 2017 afgerond € 260.000 lager uit dan de begroting van SAVE. Tevens is ook over 2016 nog een bedrag terugontvangen.

Volksgezondheid

Dit onderdeel sluit met een nadelig saldo van € 56.000. Dit wordt met name veroorzaakt door de 1^e begrotingswijziging 2017 van de GGDrU. Bij raadsbesluit van 20 december 2017 heeft de raad als zienswijze aangegeven in te stemmen met deze begrotingswijziging (Corsa 17R.00926).

Budgetreserveringen

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning konden plaatsvinden, wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

Statushouders	980.528
Inwonercloud, cumulus etc.	118.500
Uitvoeringskosten	569.000
Wijkgericht werken	45.000
Extra BUIG ivm verhoogde asielinstroom	300.000
Investeringsfonds	82.267 t.l.v. Algemene reserve
Subsidies	<u>161.575</u>
Totaal	2.256.870

Reserve sociaal domein

De hoogte van de reserve sociaal domein bedraagt per 31-12-2017: € 3.675.861

Saldo 31-12-2016 cf jaarrekening 2016	€ 3.385.246
af: schuldhelpverlening (beleidsimpuls begroting 2017-2020)	- € 60.000
af: bestuursrapportage 2017	- € 520.000
bij: saldo jaarrekening 2017	<u>€ 870.615</u>
Saldo 31-12-2017	€ 3.675.861

De reserve sociaal domein dient zowel als dekking voor diverse bestemmingen in het sociaal domein (waaronder innovatie), als voor opvang van risico's en daaruit volgende additionele uitgaven in het sociaal domein.

De totale lasten van programma 3 zijn € 45.815.412. De reserve bedraagt 8% van de lasten. Op de reserve liggen de volgende claims:

Investeringsfonds	€ 808.633
Dekking organisatiekosten (rbs 25-1-2018)	€ 530.204
Inclusie 2018, zie begroting 2018-2021	€ 60.000
Inclusie 2019, zie begroting 2018-2021	€ 60.000
Schuldhelpverlening 2018, zie begroting 2018-2021	€ 60.000
Schuldhelpverlening 2019, zie begroting 2018-2021	€ 60.000
Verschuiving voorliggende voorzieningen 2018, zie begroting 2018-2021	€ 500.000
Verschuiving voorliggende voorzieningen 2019, zie begroting 2018-2021	€ 250.000
Totaal claims	€ 2.328.837

De raad heeft een amendement aangenomen bij het vaststellen van het jaarverslag en jaarrekening 2016 (17R.00378) tot maximering van de het saldo van de reserve sociaal domein, waarbij de volgende berekening is gehanteerd.

Totaal aan risico's, zie paragraaf Weerstandvermogen	€
Maximum op basis van onzekerheid van 70%	€
Totaal bestemmingen/claims	€ 2.328.837
Totaal plafond	€

4. Cultuur, economie en milieu

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr wijz 2017	Rekening 2017	Saldo
Lasten	5.708.230	6.042.789	5.788.958	253.831
Baten	-1.163.189	-1.310.040	-1.346.458	36.418
Saldo lasten/Baten	4.545.041	4.732.749	4.442.500	290.249

Programma 4 sluit met een voordelig saldo van € 290.249.

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning hebben plaatsgevonden, wordt voorgesteld een bedrag van € 261.425 over te hevelen naar 2017. Hierdoor ontstaat een netto voordelig saldo van € 28.824. De belangrijkste afwijkingen (>€ 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 66.771.

Dit voordeel wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten peuteropvang. In de bestuursrapportage 2017 is het budget al met € 50.000 verlaagd. Het overschot blijkt aanzienlijk hoger te zijn dan in eerste instantie werd verwacht. Jaarlijks is er een onder uitputting op het budget peuteropvang omdat beleid en uitvoering beter op elkaar aangesloten moeten worden. Er wordt gewerkt aan nieuw en aanvullend beleid op de peuteropvang. Op basis van cijfers van de afgelopen jaren en dit aanvullend beleid zijn er in de begroting 2018-2021 reële bedragen voor peuteropvang opgenomen.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 60.011. Hiervan heeft € 22.000 betrekking op de budgetreservering.

7.4 Milieubeheer

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 206.246. Hiervan heeft € 210.425 betrekking op de budgetreserveringen zodat nog een Nadelig saldo resteert van € 4.179.

Budgetreserveringen

Doordat niet alle werkzaamheden conform planning 2017 hebben plaatsgevonden wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

- Vervanging marktkasten € 14.000
  - Vernieuwing website Woerden Werkt € 15.000
  - NME prov. Subs. Groen doet Goed € 7.682
  - GGB Pluimsanering € 16.569
  - GGB bouwen grondwatermodel € 130.174
  - GGB Pluimsanering € 50.000
  - VNG subsidie project gasloos Schilderskwartier € 6.000
  - Cultuursubsidies € 22.000
- € 261.425

Zie bijlage 4 voor een totaal overzicht van de budgetreserveringen en een toelichting hierop.

5. Sport en Onderwijs

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr wijz 2017	Rekening 2017	Saldo
Lasten	11.534.538	12.194.641	11.637.955	556.686
Baten	-2.249.356	-2.249.356	-2.351.634	102.278
Saldo lasten/Baten	9.285.182	9.945.285	9.286.321	658.964

Programma 5 sluit met een voordelig saldo van € 658.964.

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning hebben plaatsgevonden, wordt voorgesteld een bedrag van € 283.717 over te hevelen naar 2017. Hierdoor ontstaat een netto voordelig saldo van € 375.247. De belangrijkste afwijkingen (>€ 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

4.1 Openbaar basisonderwijs

Per saldo sluit dit product met een voordelig saldo van € 51.498. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat de bijdrage voor gymnastiekonderwijs lager is uitgevallen.

4.2 Onderwijshuisvesting

Per saldo sluit dit product met een nadelig saldo van € 63.489. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere belastingen en rechten.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 548.445. Hiervan heeft € 253.653 betrekking op de budgetreserveringen zodat nog een voordelig saldo resteert van € 294.792.

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de bijstelling van de gemeentelijke doelstelling/ambities op het gebied van algemeen onderwijsbeleid waardoor € 131.000 minder uitgegeven is.

Tevens is er circa € 70.000 minder loonkosten toebedeeld aan het onderdeel onderwijsbeleid en zijn er meer ambtelijke kosten (€ 50.000) aan de SGB doorberekend dan geraamd.

5.2 Sportaccommodaties

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 90.074.

Hoofdoorzaak van deze onderschrijving is dat er minder is uitgegeven aan het meerjarig onderhoud van de zwembaden. Daartegenover staat een lagere onttrekking uit de reserve MOP op programma 7, dus budgettair neutraal voor de jaarrekening.

Budgetreserveringen

Doordat niet alle werkzaamheden conform planning 2017 hebben plaatsgevonden wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

- Algemeen onderwijsbeleid € 190.000
  - Uitbreiding preventieve schooluitval RBL € 63.653
  - Combinatiefuncties € 30.064
- € 283.717

Zie bijlage 4 voor een totaal overzicht van de budgetreserveringen en een toelichting hierop.

6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr wijz 2017	Rekening 2017	Saldo
Lasten	5.667.828	18.394.837	32.172.971	-13.778.134
Baten	-2.685.954	-12.568.931	-35.150.921	22.581.990
Saldo lasten/Baten	2.981.874	5.825.906	-2.977.950	8.803.856

Analyse Jaarrekening 2017 Programma 6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen (excl. GREX)

Programma 6 sluit met een voordelig saldo van € 8.803.856,--.

Omdat niet alle werkzaamheden volgens planning hebben plaatsgevonden, wordt voorgesteld een bedrag van € 912.000,-- over te hevelen naar 2018. Hierdoor ontstaat een netto voordelig saldo van € 7.891.856,--. De belangrijkste afwijkingen (>€ 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

5.5 Cultureel erfgoed

Er is € 111.000,-- minder uitgeven aan cultureel erfgoed dan geraamd. Hiervan heeft € 53.000,-- betrekking op budgetreserveringen, zodat er nog een voordelig saldo resteert van € 58.000,--. Dit wordt met name veroorzaakt doordat er minder kosten zijn gemaakt door de ODRU (50.000,--)..

8.1 Ruimtelijke ordening

Op dit taakveld is € 846.000,-- minder uitgegeven dan geraamd. Hiervan heeft € 354.000,-- betrekking op budgetreserveringen, zodat er nog een voordelig saldo resteert van € 492.000,--.

Door de verkoop van PIUS-X zijn er extra inkomsten gerealiseerd van € 679.000,--. Het resterende verschil wordt veroorzaakt door kostenverhaal diverse projecten.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Op dit taakveld is € 624.790,-- als resultaat vanuit 2016 geboekt.

Er is voor het complex Snel en Polanen en winstneming geboekt van € 5.853.487,-- en voor Kamerik N.O. II een bedrag van € 572.055,--

8.3 Wonen en bouwen

Op het taakveld Wonen en bouwen is € 797.000,-- minder uitgegeven dan geraamd.

Hiervan heeft € 550.000,-- betrekking op budgetreserveringen, zodat er nog een voordelig saldo resteert van € 247.000,--.

Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere exploitatielasten (339.000) van het verkochte pand aan de Carrosserieweg (De Sluijs). Hiertegen over staat dat er ook € 155.000,-- minder inkomsten worden gerealiseerd. Wel zijn er meer inkomsten (€ 190.000,--) voor omgevingsvergunningen.

Budgetreserveringen

Doordat niet alle werkzaamheden conform planning 2017 hebben plaatsgevonden wordt voorgesteld om over te hevelen naar 2018:

Monumentensubsidie	€ 24.000,--
Cultuurhistorische waarde- en archeologiekaart	€ 29.000,--
Ontwikkeling Middelland	€ 354.000,--
Vorbereidingskosten Omgevingswet	€ 330.000,--
Subsidie "nul op de meter"	€ 120.000,--
Vervanging personeel	€ 25.000,--
Project Private kwaliteitsborging	€ 20.000,--
Omgevingsverg. Kwaliteit erfgoed	€ 10.000,--
Totaal	€ 912.000,--

Zie bijlage 4 voor een totaal overzicht van de budgetreserveringen en een toelichting hierop.

7. Algemene inkomsten

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr wijz 2017	Rekening 2017	Saldo
Lasten	-3.402.941	-3.303.246	-2.897.161	-406.085
Baten	-74.376.131	-76.108.140	-76.765.729	657.589
Saldo lasten/Baten	-77.779.072	-79.411.386	-79.662.890	251.504

Analyse Jaarrekening 2017 Programma 7. Algemene inkomsten

Programma 7 sluit met een positief saldo van € 251.504,--.

De belangrijkste afwijkingen (> € 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

0.5 treasury

Per saldo sluit dit product met een nadelig saldo van € 177.115,--. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de rente grondbedrijf.

In de begroting 2017 is voor het grondbedrijf hetzelfde rentepercentage gehanteerd als voor de overige activa, nl. 3,22%. Met inachtneming van de nieuwe gewijzigde begrotingsvoorschriften, in de jaarrekening 2017 hetzelfde percentage gehanteerd als voor de grondbedrijf complexen, nl. 2,08%. In de begroting 2018 is deze methodiek ook gehanteerd.

0.61 OZB Woningen

Dit product sluit met een voordelig saldo van € 105.024,--. Bij het opstellen van de begroting is het definitieve dalings-/stijgingspercentage van de woningen nog niet bekend. Er wordt altijd met een prognose gewerkt. Achteraf is gebleken dat het definitieve stijgingspercentage toch iets afwijkt van de prognose.

0.8 overige baten en lasten

Per saldo sluiten deze producten met een voordelig saldo van € 206.210,--. Dit wordt met name veroorzaakt door diverse terug ontvangsten van de belastingdienst (heffingsrente) voor een bedrag van €193.391,-- en het afboeken van oude opgenomen verplichtingen voor € 132.663,--.

Hiernaast is de begrotingsruimte (€ 17.288,--) niet benut en is op de post onvoorzien geen beroep gedaan (€ 26.300,--). Een onvoorziene last betrof het afboeken van gebouwen door sloop (€ 159.148,--)

Overhead

	Begroting primitief 2017	Begroting na begr wijz 2017	Rekening 2017*	Saldo
Lasten	12.068.077	13.430.221	17.600.388	-4.170.167
Baten	-1.189.774	-1.292.333	-6.068.437	4.776.104
Saldo lasten/Baten	10.878.303	12.137.888	11.531.951	605.937

Analyse Jaarrekening 2017 Overhead

* In bovenstaand overzicht is in de kolom 'Rekening 2017' de bijdrage van de gemeente Oudewater van € 4.335.228 als gevolg van de UVO opgenomen. Omdat de lasten dermate in de jaarrekening zijn verweven (de organisatie werkt immers voor beide gemeenten) en elke splitsing arbitrair is, wordt de bijdrage als "virtuele" last opgenomen (bruto verantwoording). In de begroting 2017 zijn de lasten die tegenover de bate staan in mindering gebracht op de totale lasten en is de bate niet apart gepresenteerd (netto verantwoording).

Programma 7 sluit met een positief saldo van € 605.937,--.

De belangrijkste afwijkingen (>€ 50.000) die het saldo veroorzaken zijn:

De doorbelasting van salariskosten vanuit de overhead is meer dan begroot (€ 265.989,--). Daarnaast is op bijdrage vanuit Ferm Werk hoger dan begroot (€ 50.806).

Binnen de kostengroep 'arbeidsvoorwaarde' is een positief saldo ontstaan van € 229.582,-- door met name minder frictiekosten (€ 191.352,--)

Voor informatieveiligheid en privacy is € 168.546,-- minder besteed dan begroot door enerzijds een gepland onderzoek inzake informatievoorziening dat niet is doorgegaan (€ 50.000,--) en minder bestede kosten aan nieuw beleid (€ 117.696,--)

Inzake gegevensbeheer was voor een bedrag van € 70.000,-- gereserveerd voor externe inhuur. Deze inhuur heeft echter niet plaatsgevonden. De implementatie van de kwaliteitsmonitor, die hiermee samenhangt is vanuit de eigen organisatie opgepakt.

Tegenover de minder besteedde kosten is er voor tijdelijke huisvesting € 241.054,-- meer betaald. Deze extra bestedingen hangen samen met de opgelopen vertraging.

6 Wet Normering Topinkomens (WNT) verantwoording gemeente Woerden

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Woerden. Het voor de gemeente Woerden toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 181.000,00 (algemeen bezoldigingsmaximum).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1	M. van Kruijsbergen	E. Geldorp
Functiegegevens	gemeentesecretaris	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01 – 31/12	01/01 – 30/11
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Gewezen topfunctionaris?	ja	ja
(Fictieve) dienstbetrekking?	nee	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	120.750	78.159
Beloningen betaalbaar op termijn	21.172	11.951
<i>Subtotaal</i>	141.922	90.110
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	181.000	165.917
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging		
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2016		
Aanvang en einde functievervulling in 2016	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1	1
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	116.982	79.391
Beloningen betaalbaar op termijn	15.027	10.741
Totale bezoldiging 2016	132.009	90.132

7 Overzicht incidentele baten en lasten

Programma	bedragen x € 1.000	begroot 2017	werkelijk 2017
<i>1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid</i>			
Open data		€ 50	€ -
City marketing		€ 25	€ 25
Organisatie-ontwikkeling		€ 828	€ 775
<i>2. Fysiek beheer openbare ruimte en vervoer</i>			
Ontwikkeling Veengebied + Ruimtelijke adaptie		€ 180	€ 180
Handboek inrichting en organisatieverbetering openbare ruimte		€ 400	€ 354
Aanpassen centrumring na evaluatie en onderzoekskosten verkeer		€ 15	€ -
Beheerplan groenstructuur Singel		€ 60	€ -
Uitwerking verkeersvisie		€ 100	€ 68
Verkeersmaatregelen en optimalisatie kruispunten ontsluitingswegen		€ 165	€ 123
Onderzoek Westelijke randweg		€ 230	€ 161
<i>3. Sociaal domein</i>			
Beleidsimpuls SHV		€ 60	€ 60
Investeringsfonds		€ 250	€ 167
<i>4. Cultuur, economie en milieu</i>			
Strand Cattenbroek		€ 65	€ 57
<i>5. Sport en onderwijs</i>			
Leerlingenonderzoek		€ 20	€ 20
<i>6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen</i>			
Ontwikkelingsvisie Middelland		€ 500	€ 146
Nul op de meter		€ 100	€ -
Omgevingswet		€ 475	€ 141
<i>7. Algemene inkomsten</i>			
Totaal incidentele lasten		€ 3.523	€ 2.277
<i>Mutaties reserves</i>			
Algemene reserve		€ 3.463	€ 2.217
Sociaal domein		€ 60	€ 60
Totaal incidentele baten		€ 3.523	€ 2.277
Saldo van incidentele lasten en baten		€ -	€ -

OVERZICHT SPECIFIEKE UITKERINGEN 2017 - d.d. 10 januari 2018

Berichtgeverinformatie

Vul hieronder de informatie in waarop deze bijlage verantwoordingsinformatie betrekking heeft.

Type overheidslaag:	Gemeente	selecteer uit lijst
Naam berichtgever:	Woerden	bijvoorbeeld: Aa en Hunze
Berichtgevercode:	0632	bijvoorbeeld: 1680
Rapportage-periode:	2017	
Bestandsnaam:	sisa_2017_060632_Bijlage_Verantwoordingsinformatie.xls	wordt automatisch ingev

SiSa-bijlage in de jaarrekening

De SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie is in uw jaarstukken te vinden op pagina:

De SiSa-bijlage met verantwoordingsinformatie is in het PDF-bestand van uw jaarstukken te vinden op pagina (van het PDF-bestand):

Gegevens contactpersoon voor het elektronisch aanleveren

Aanmelden of wijzigen van uw contactpersoon dient te gebeuren via www.rijksoverheid.nl/sisa. Na aanmelden of wijzigen ontvangt de (nieuwe) contactpersoon van het CBS per e-mail uploadgegevens. U kunt slechts 1 contactpersoon opgeven per organisatie. Een gezamenlijke mailbox (bijvoorbeeld sisa@gemeente.nl) heeft daarom de voorkeur.

Specifieke uitkeringen

Onderstaand is een opsomming van alle specifieke uitkeringen in 2017. Op het tabblad 'specifieke uitkering' is hieruit voor uw organisatie een selectie gemaakt op basis van de regelingen die voor uw organisatie voorkomen op de verantwoordingslijst 2017 (te vinden via <https://teverantwoordenregelingen.rijksverheid.nl/>).

Nr	Regels Naam specifieke uitkering	Minister van	
A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDJR)	JenV	
C7C	Investering stedelijke vernieuwing (ISV) II	BZK	
D1	Regionale meld- en coördinatiecentra voortijdig schoolverlaten	OCW	
D1A	Regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten 2016-2021	OCW	
D9	Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2018 (OAB)	OCW	
D10	(Volwassenen)Onderwijs (participatiewet) 2015-2017	OCW	
E2	Stimuleringsregeling stille wegdekken	lenW	
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	lenW	
E6B	Bodemsanering (excl. Bedrijvenregeling) 2005-2009 (SiSa tussen medeoverheden)	lenW	
E8	Deelproject Bestaand Rotterdams Gebied (BRG) Project Mainportontwikkeling	lenW	
E11	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL)	lenW	
E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) (SiSa tussen medeoverheden)	lenW	
E12	Nieuwe Sleutel Projecten (NSP)	lenW	
E17	Nota Ruimte project Maastricht Belvedere	lenW	
E22	Nota Ruimte project Stadshaven Rotterdam	lenW	
E25	Beleidsregeling subsidies Budget Investerings Ruimtelijke Kwaliteit (BIRK)	lenW	
E26	Spoorse doorsnijdingen, tranche 1	lenW	
E27	Brede doeluitkering verkeer en vervoer	lenW	
E27A	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa vervoerregio's)	lenW	
E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden)	lenW	
E28	Regionale mobiliteitsfondsen	lenW	
E28B	Regionale mobiliteitsfondsen (Zuiderzeelijn) (SiSa tussen medeoverheden)	lenW	
E28C	Regionale mobiliteitsfondsen (SiSa tussen medeoverheden)	lenW	
E37	Regeling Wilhelminasluis	lenW	
F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	EZK	nieuw
F2	Tijdelijke regeling waardevermeerdering woningen (subsidie) (SNN)	EZK	nieuw
F4	Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied (Project Mainportontwikkeling Rotterdam)	EZK	
F4B	Deelproject 750 hectare natuur- en recreatiegebied (Project Mainportontwikkeling Rotterdam)	EZK	
F10	Nota Ruimte Project Eindhoven Brainport	EZK	
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017	SZW	
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 WVB_totaal 2016	SZW	
G2B	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_deel openbaar lichaam 2017	SZW	
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2017	SZW	
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2016	SZW	
G3B	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_deel openbaar lichaam 2017	SZW	
H1	Ministeriele regeling heroïnebehandeling	VWS	
H3	Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding	VWS	
DRE2C	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	DRE	
DRE8C	Ruimtelijke ontwikkeling	DRE	nieuw
FRL2C	Verkeer en vervoer Fryslân	FRL	
GRO2C	Verkeer en vervoer Groningen	GRO	
GRO21C	Regiospecifiek pakket (RSP)	GRO	nieuw

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)		
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
			€ 271.080	€ 88.210	€ 71.571	€ 10.104		
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 05	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06	Aard controle n.v.t Indicatornummer: D9 / 07	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	
		1 060632 Gemeente Woerden	€ 0	€ 0	060632 Gemeente Woerden	€ 0		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeen tedeel 2017	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	
		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
		I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)		
		Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t Indicatornummer: G2 / 12	
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2016	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord worden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)		inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatummer: G2A / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 06</i>
			1 060632 Gemeente Woerden	€ 6.438.193	€ 100.361	€ 791.176	€ 11.558	€ 21.771
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)	
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatummer: G2A / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 11</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 12</i>
			1 060632 Gemeente Woerden	€ 0	€ 206.030	€ 12.664	€ 0	€ 0
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW)					
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatummer: G2A / 13</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2A / 14</i>				
			1 060632 Gemeente Woerden	€ 0				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeent edeel 2017	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09				
		€ 0	€ 0	Nee				
SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2016	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 02	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstreking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 03	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 04	Baten (jaar T-1) kapitaalverstreking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 05	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 06
		1 060632 Gemeente Woerden	€ 52.678	€ 20.500	€ 13.601	€ 28.760	€ 33.600	
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 08	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 09	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicatornummer: G3A / 10			
		1 060632 Gemeente Woerden	€ 0	€ 0	€ 0			
lenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkningsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Overige bestedingen (jaar T) Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
		1 WO.FB20	€ 0	€ 27.391	€ 0	€ 0		
		Kopie beschikkningsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Toelichting Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09		
		1 WO.FB20	€ 0	€ 912.513	n.v.t.	Nee		

Toelichting op de SiSa-verantwoordingsbijlage 2017

D9: Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2011-2017: De Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet OKE) is op 1 augustus 2010 in werking getreden. Op grond van deze wet is ook het Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 inmiddels gepubliceerd in het Staatsblad. Met dit Besluit ontvangen gemeenten middelen om in het kader van het bestrijden van onderwijsachterstanden voldoende voorschoolse educatie van goede kwaliteit te realiseren voor hun doelgroepkinderen. Het geld is eveneens bestemd voor andere activiteiten voor kinderen met een grote achterstand in de Nederlandse taal, zoals schakelklassen. Het kabinet heeft op 13 november 2013 besloten het besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid 2011-2014 te verlengen. De gemeenten krijgen een jaar langer de tijd om de middelen te besteden. De gemeenten krijgen daarbij ook extra middelen om het taalniveau van de pedagogische medewerkers werkzaam in de VVE te verhogen. De besteding van de uitkering mag in de eerste jaren van de vijfjarige periode waar dit besluit betrekking op heeft worden doorgeschoven naar een volgend jaar. Aan het eind van het vijfde jaar behoort het totaalbedrag echter te zijn besteed, een eventueel overschot wordt teruggevorderd. Het omgekeerde geldt niet: het kan niet zo zijn dat hogere gemeentelijke uitgaven in een van de eerste jaren worden bekostigd vanuit een uitkering in een later jaar. Het kabinet heeft op 13 november 2015 besloten het besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid te verlengen. Deze wijziging is gepubliceerd in het Staatsblad nr. 391 en betekent dat 86 gemeenten extra middelen krijgen om het taalniveau van de pedagogisch medewerkers werkzaam in de VVE te verhogen. Middels een publicatie in het Staatsblad nr. 340 op 15 september 2017 is besloten dat de gemeenten de beschikbaar gestelde gelden mogen besteden tot en met kalenderjaar 2018.

G2/G2A: Gebundelde uitkering: Met ingang van 1 januari 2010 is de Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorzieningen aan gemeenten in werking getreden. Met deze wet worden de gemeentelijke middelen voor de IOAW, IOAZ, Bbz (voor zover betrekking op algemene bijstand aan startende ondernemers) en WWIK gebundeld met het WWB-inkomensdeel. Dit betekent dus één budget voor de bekostiging van genoemde uitkeringen. Met ingang van 1 januari 2014 is de uitvoering van deze wet ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Ferm Werk. Ferm Werk moet via de Sisa-bijlage verantwoording afleggen aan de gemeente. De gemeente ontvangt deze gegevens van het Ministerie van BZK (via het CBS) en verantwoordt de gegevens het jaar daarop via de Sisa-bijlage aan het Ministerie.

G3/G3A: Besluit Bbz 2004, excl. levensonderhoud: Voor de kosten van levensonderhoud van gevestigde zelfstandigen en voor bedrijfskapitaal van startende en gevestigde zelfstandigen blijft er een aparte financiering i.h.k.v. het Bbz 2004 bestaan. Dit omdat het aantal personen dat als gevestigde ondernemer gebruik maakt van het Bbz 2004 zicht moeilijk laat voorspellen, omdat het sterk fluctueert per jaar. De financiering op grond van het huidige Bbz 2004 en daarmee het Bbz 2004 als specifieke uitkering blijft op dit punt gehandhaafd. Met ingang van 1 januari 2014 is de uitvoering van deze wet ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Ferm Werk. Ferm Werk moet via de Sisa-bijlage verantwoording afleggen aan de gemeente. De gemeente ontvangt deze gegevens van het Ministerie van BZK (via het CBS) en verantwoordt de gegevens het jaar daarop via de Sisa-bijlage aan het Ministerie.

E27B: Brede doeluitkering verkeer en vervoer:

Glastuinbouw Harmelerwaard

De BDU verkeer en vervoer is een financiële bijdrage die provincies en stadsregio's jaarlijks ontvangen van het ministerie van Infrastructuur en Milieu voor de uitvoering van het verkeer- en vervoersbeleid op lokaal en regionaal niveau. In 2003 is er een subsidiebedrag beschikbaar gesteld voor de ontsluiting van het glastuinbouwgebied Harmelerwaard. Tot op heden hebben er nog geen bestedingen t.l.v. de subsidie plaatsgevonden. De provincie heeft in eerdere brieven aangegeven dat de subsidie tot uiterlijk 31 december 2010 beschikbaar werd gesteld. De provincie Utrecht is bereid de gestelde termijn op te schorten en de provinciale bijdrage te blijven reserveren als de gemeente uiterlijk 1 augustus 2011 een volledige dekking van het project kan overleggen aan de provincie. Op 30 juni 2011 heeft de raad ingestemd met de financiering voor de ontsluiting van het glastuinbouwgebied Harmelerwaard. Op 20 juli 2011 is de provincie Utrecht hiervan in kennis gesteld.

Daarmee voldoet de gemeente Woerden aan de voorwaarde om voor 1 augustus 2011 een volledige dekking van het project te overleggen. De gereserveerde subsidie is daarmee veilig gesteld. In april 2013 is er een RIB verzonden over de stand van zaken, er moet een definitief tracé gekozen worden voor de ontsluiting. Daarna kunnen de gronden verworven gaan worden en moet er een bestemmingsplan worden opgesteld. Indien dit voortvarend kan worden doorlopen, kan de realisatie van het project in het voorjaar van 2015 van start gaan. Er is hierover ook weer contact geweest met de provincie Utrecht, provincie heeft aangegeven dat de financiële reserve nog steeds gereserveerd staat, maar zich wel zorgen maakt over de planning. Het is immers 10 jaar na het subsidieverzoek en het duurt ook nog wel even voordat het project feitelijk gerealiseerd kan worden.

Status 2014: op 23 september 2014 is er van de provincie Utrecht een brief ontvangen waarin opgenomen is dat de financiële bijdrage voor het project gereserveerd blijft tot uiterlijk 1 juli 2019. De provincie is van mening dat deze termijn voldoende ruimte biedt voor de realisering van het project inclusief de daarbij behorende procedures.

Status 2015:

In 2015 heeft er een rechtszaak plaatsgevonden tussen de tuinders en de gemeente over het doortrekken van de Hugo de Vriesweg. De gemeente is op alle punten in het gelijk gesteld, maar ondanks dat hebben de tuinders hoger beroep ingesteld. Hoger beroep moet nog plaatsvinden. Er is door de gemeente één woning, Harmelerwaard 10a, aangekocht. De aankoop van de woning en de kosten voor de rechtszaak kunnen niet ten laste van de subsidie worden gebracht. Derhalve worden deze kosten verantwoord onder overige bestedingen.

Status 2016:

De voorbereidingen met betrekking tot dit project zijn in gang gezet, er zijn echter nog geen kosten die t.i.v. de subsidie gebracht kunnen worden. Financiële bijdrage voor het project is gereserveerd tot uiterlijk 1 juli 2019.

Status 2017:

Ook in 2017 zijn er geen kosten gemaakt die t.i.v. de subsidie gebracht kunnen worden.

9 Subsidies

Projecten met een lopende subsidieverplichting

Subsidie wonen & binnenstedelijke ontwikkeling: Defensie-eiland

Gemeente Woerden heeft in 2015 een subsidieaanvraag ingediend voor het project 'Defensie-eiland deelgebied direct buiten werkgebied J', in het kader van de Uitvoeringsverordening subsidie Bodemsanering provincie Utrecht. De provincie Utrecht heeft een subsidie toegekend van € 185.092.

Het project is op tijd afgerond, maar de subsidie kan nog niet worden vastgesteld. Met effectmetingen in de komende jaren (tot max 2025) moet worden vastgesteld of het beoogde effect van uitgevoerde maatregelen en bijbehorende projectkosten daadwerkelijk wordt bereikt. De accountant heeft de kosten al grotendeels beoordeeld op rechtmatigheid. Het financiële risico is klein bevonden. Er is een verzoek tot verlenging van de projecttermijn ingediend bij Provincie Utrecht. De inhoud hiervan is tevoren met hen afgestemd. Het verzoek zal worden gehonoreerd.

Snellerpoort

Er is een subsidieaanvraag ingediend bij de provincie Utrecht in het kader van de subsidieregeling wonen en binnenstedelijke ontwikkeling voor het project Snellerpoort. De provincie heeft € 300.000 gereserveerd voor dit project, maar geeft de beschikking af zodra duidelijk is welke variant wordt gekozen.

Het project en de gereserveerde middelen waren bedoeld voor een betere afwikkeling tussen auto- en fietsverkeer in het ontwikkelgebied rond Snellerpoort. Van de reservering is geen gebruik gemaakt. In plaats daarvan is op 30 januari 2018 een subsidieaanvraag ingediend voor project 'Snelfietsroute Snellerpoort fase 1'. De gevraagde subsidie bedraagt € 622.150, zijnde 50% van de subsidiabele projectkosten.

SDE+

Voor 12 gemeentelijke gebouwen is in 2016 subsidie verkregen voor het plaatsen van zonnepanelen. Het gaat om de SDE+ subsidie waarbij voor 15 jaar een bijdrage van het rijk krijgen per opgewekt kwh elektriciteit. Op deze manier wekken wij als gemeente de elektriciteit die wel zelf als gemeente hebben duurzaam op. Hiermee wordt de bedrijfsvoering verder verduurzaamd, laten we als gemeente het goede voorbeeld zien en levert de gemeente een bijdrage aan een klimaatneutrale gemeente.

Voor 3 projecten is in 2017 duidelijk geworden dat de subsidie niet zal worden benut.

1. De Sluis
Reden: pand is verkocht. De nieuwe eigenaar acht de business case niet positief genoeg om zelf te investeren in ZonPv-installatie en neemt de SDE-beschikking op het pand niet over. Daarmee vervalt de aanspraak op maximaal € 570.046 subsidie voor potentieel op te wekken zonne-energie op dit pand.
2. Stadserf Woerden
Reden: vanwege de onzekerheid over de toekomst van dit pand zijn de werkzaamheden voor de ZonPv-installatie niet binnen een jaar na subsidiebeschikking daadwerkelijk gegund. Daarmee wordt bewust niet voldaan aan de subsidievoorwaarden en vervalt de aanspraak op maximaal € 124.1998 subsidie voor potentieel op te wekken zonne-energie op dit pand.
3. Zwembad H2O te Harmelen
Reden: vanwege de onzekerheid over de toekomst van dit pand zijn de werkzaamheden voor de ZonPv-installatie niet binnen een jaar na subsidiebeschikking daadwerkelijk gegund. Daarmee wordt bewust niet voldaan aan de subsidievoorwaarden en vervalt de aanspraak op maximaal € 118.503 subsidie voor potentieel op te wekken zonne-energie op dit pand.

Ontsluiting glastuinbouw Harmelerwaard

De gemeente heeft een subsidie ontvangen van de provincie en gemeente Utrecht van in totaal € 1.600.000 (waarvan een deel BDU geld). De provincie heeft in april 2007 een bijdrage toegekend van maximaal € 500.000 van de subsidiabele kosten, na aftrek van de bijdrage van de gemeente Utrecht. De verwachting van de provincie was dat het project kort daarna zou worden gerealiseerd, waardoor de einddatum op 31 december 2010 is gezet. Aangezien het project fors vertraagde omdat een substantiële bijdrage van de gemeente Utrecht ontbrak, bleek de termijn niet haalbaar. De gemeente moest voor 1 augustus 2011 een sluitende projectbegroting overleggen om de subsidie veilig te stellen. Aan deze voorwaarde is voldaan. Aangezien er in 2014 niet duidelijk was tot wanneer de subsidie precies beschikbaar zou blijven voor de gemeente heeft in 2014 overleg plaatsgevonden met de provincie. De provincie heeft door middel van een brief toegezegd de subsidie te blijven reserveren tot uiterlijk 1 juli 2019. Voor die datum moet het project inclusief bijbehorende procedures zijn gerealiseerd. Begin 2017 heeft het Gerechtshof uitspraak gedaan in de hoger beroep zaak van tuinders aan de Hugo de Vriesweg tegen de gemeente. De gemeente is daarin, net als in de voorafgaande rechtszaak, in het gelijk gesteld. Omdat het, gezien de benodigde doorlooptijd, niet haalbaar is om het project juli 2019 gerealiseerd te hebben is de gemeente in overleg met de provincie om deze termijn in de tijd op te schuiven. Daarnaast is de gemeente in overleg met de provincie over de reservering van de BDU-gelden.

Gebiedsgericht grondwaterbeheer Woerden

Op 31 mei beschikte Provincie Utrecht maximaal € 244.677 voor dit project. Het project heeft een subsidiabele projectperiode van 1 april 2017 tot en met 31 juli 2018. De eindverantwoording zal per uiterlijk 31 december 2018 worden ingediend inclusief een controleverklaring van de accountant.

Bijlage overzicht op taakvelden

	taakvelden	begroting			begroting na wijziging			realisatie			verschil begroting na wijziging met realisatie		
		baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
0	Bestuur en ondersteuning												
0.1	Bestuur	230.663	2.555.128	2.324.465	230.663	2.765.128	2.534.465	942.733	3.340.359	2.397.626	-712.070	-575.231	136.839
0.10	Mutaties reserves	9.488.837	224.585	-9.264.252	29.139.428	18.824.004	-10.315.424	25.289.813	18.205.344	-7.084.469	3.849.615	618.660	-3.230.955
0.2	Burgerzaken	921.440	1.442.622	521.182	1.136.440	1.580.037	443.597	1.130.168	1.540.579	410.411	6.272	39.458	33.186
0.4	Overhead	1.189.774	12.068.077	10.878.303	1.292.333	13.430.221	12.137.888	1.733.209	13.235.826	11.502.618	-440.876	194.395	635.270
0.5	Treasury	280.100	-3.701.580	-3.981.680	377.070	-3.723.512	-4.100.582	536.817	-3.409.352	-3.946.168	-159.747	-314.160	-154.414
0.61	OZB woningen	6.780.353	227.956	-6.552.397	6.780.353	216.510	-6.563.843	6.875.005	206.138	-6.668.867	-94.652	10.372	105.024
0.62	OZB niet-woningen	4.071.485	139.096	-3.932.389	4.071.485	179.211	-3.892.274	4.083.570	160.061	-3.923.509	-12.085	19.150	31.235
0.63	Parkeerbelasting	1.614.140		-1.614.140	1.614.140		-1.614.140	1.704.508		-1.704.508	-90.368		90.368
0.64	Belastingen Overig	356.791	64.823	-291.968	356.791	64.823	-291.968	384.463	65.508	-318.955	-27.672	-685	26.987
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	62.939.357		-62.939.357	64.545.168		-64.545.168	64.587.042		-64.587.042	-41.874		41.874
0.8	Overige baten en lasten		-133.236	-133.236	34.148	-40.278	-74.426	357.436	-112.502	-469.938	-323.288	72.224	395.512
1	Veiligheid												
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	115.623	3.181.511	3.065.888	115.623	2.850.088	2.734.465	96.524	2.849.809	2.753.284	19.099	279	-18.819
1.2	Openbare orde en veiligheid	25.440	1.008.979	983.539	25.440	1.032.440	1.007.000	28.399	1.037.739	1.009.340	-2.959	-5.299	-2.340
2	Verkeer, vervoer en waterstaat												
2.1	Verkeer en vervoer	183.670	13.245.935	13.062.265	833.670	8.686.238	7.852.568	890.617	8.109.912	7.219.296	-56.947	576.326	633.272
2.2	Parkeren		1.525.036	1.525.036		1.585.281	1.585.281		1.465.495	1.465.495		119.786	119.786
2.4	Economische havens en waterwegen	36.460	1.380.231	1.343.771	36.460	1.373.654	1.337.194	101.535	1.410.948	1.309.414	-65.075	-37.294	27.780
3	Economie												
3.1	Economische ontwikkeling		240.247	240.247		299.747	299.747	13.190	299.311	286.121	-13.190	436	13.626
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	340.500	399.367	58.867	340.500	417.367	76.867	237.613	295.202	57.589	102.887	122.165	19.278
3.4	Economische promotie	153.176	282.204	129.028	153.176	320.204	167.028	180.814	338.831	158.017	-27.638	-18.627	9.011

4	Onderwijs												
4.1	Openbaar basisonderwijs		394.324	394.324		394.324	394.324		342.826	342.826		51.498	51.498
4.2	Onderwijshuisvesting	30.600	4.307.242	4.276.642	30.600	4.516.410	4.485.810	67.033	4.597.300	4.530.267	-36.433	-80.890	-44.457
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	566.334	2.940.887	2.374.553	566.334	3.304.823	2.738.489	653.910	2.699.745	2.045.835	-87.576	605.078	692.654
5	Sport, cultuur en recreatie												
5.1	Sportbeleid en activering		449.842	449.842		526.024	526.024		493.588	493.588		32.436	32.436
5.2	Sportaccommodaties	1.681.756	4.184.048	2.502.292	1.681.756	4.144.865	2.463.109	1.662.340	4.061.923	2.399.583	19.416	82.942	63.526
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	185.000	1.278.021	1.093.021	185.000	1.286.790	1.101.790	188.729	1.230.508	1.041.779	-3.729	56.282	60.011
5.4	Musea		441.938	441.938		441.938	441.938	5.420	403.015	397.595	-5.420	38.923	44.343
5.5	Cultureel erfgoed	15.000	297.475	282.475	15.000	329.407	314.407	27.601	231.326	203.725	-12.601	98.081	110.682
5.6	Media	217.765	1.082.481	864.716	217.765	1.082.481	864.716	207.598	1.100.028	892.430	10.167	-17.547	-27.714
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	20.768	4.061.618	4.040.850	20.768	4.013.479	3.992.711	43.700	3.923.879	3.880.179	-22.932	89.600	112.532
6	Sociaal Domein												
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	133.763	3.393.748	3.259.985	133.763	4.964.455	4.830.692	388.109	3.836.252	3.448.143	-254.346	1.128.203	1.382.549
6.2	Wijkteams		2.217.582	2.217.582	30.122	3.302.905	3.272.783	199.898	2.531.725	2.331.827	-169.776	771.180	940.956
6.3	Inkomensregelingen	7.582.826	11.640.421	4.057.595	8.248.052	12.414.628	4.166.576	7.934.131	11.703.186	3.769.055	313.921	711.442	397.521
6.4	Begeleide participatie		6.539.551	6.539.551		6.622.860	6.622.860		6.466.175	6.466.175		156.685	156.685
6.5	Arbeidsparticipatie	40.000	2.089.541	2.049.541	40.000	2.278.541	2.238.541	90.593	2.718.325	2.627.732	-50.593	-439.784	-389.191
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)		1.784.574	1.784.574		1.784.574	1.784.574	2.510	1.139.010	1.136.500	-2.510	645.564	648.074
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	800.000	6.283.384	5.483.384	800.000	6.283.384	5.483.384	728.824	6.490.263	5.761.439	71.176	-206.879	-278.055
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		5.511.360	5.511.360		5.511.360	5.511.360	24.019	3.089.709	3.065.690	-24.019	2.421.651	2.445.670
6.81	Geëscaleerde zorg 18+		257.594	257.594		238.254	238.254		5.612	5.612		232.642	232.642
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		2.851.265	2.851.265		2.870.605	2.870.605	629.319	2.665.012	2.035.692	-629.319	205.593	834.913

7	Volksgezondheid en milieu												
7.1	Volksgezondheid		1.813.571	1.813.571		1.813.571	1.813.571		1.869.633	1.869.633		-56.062	-56.062
7.2	Riolering	4.416.633	3.684.064	-732.569	4.416.633	3.684.064	-732.569	4.517.369	3.752.011	-765.358	-100.736	-67.947	32.789
7.3	Afval	5.173.074	3.932.003	-1.241.071	5.173.074	3.932.003	-1.241.071	5.735.193	4.494.125	-1.241.069	-562.119	-562.122	-2
7.4	Milieubeheer	185.500	1.549.020	1.363.520	327.431	1.857.310	1.529.879	475.680	1.737.217	1.261.538	-148.249	120.093	268.341
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	681.430	622.324	-59.106	631.430	628.899	-2.531	632.986	554.555	-78.431	-1.556	74.344	75.900
8	Volkshuisvesting,												
	Ruimtelijke ordening en												
	stedelijke vernieuwing												
8.1	Ruimtelijke ordening	207.938	919.431	711.493	229.100	1.479.661	1.250.561	1.521.489	1.926.090	404.601	-1.292.389	-446.429	845.960
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	300.375	300.375	0	292.793	292.793	0	8.630.118	8.005.329	-624.789	-8.337.325	-7.712.536	624.789
8.3	Wonen en bouwen	2.162.641	4.150.547	1.987.906	12.032.038	16.292.976	4.260.938	12.120.630	15.584.684	3.464.054	-88.592	708.292	796.884

